

VEPRA

Hafiz Ali Korça

Historia e Shenjtë
edhe katër Halifetë

1993

Hafiz Ali Korça
VEPRA

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Hafiz Ali Korça

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Biblioteka:
Botime të veçanta

Hafiz Ali Korça — Vepra

Redaktor i përgjithshëm:
Prof.dr. Ismail Ahmedi

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Historia e Shenjtë
edhe
të katër Halifetë

Hafiz Ali Korça
V E P R A

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Historia e Shenjtë
edhe
të katër Halifetë

Hafiz Ali Korça

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Përmbajtja

Një ngjarje.....	63
Mentimet e njerëzisë	68
Më çudi!	75
H. Ademi (a.s.).....	76
Martelat e para	81
Shithi (a. s.)	84
Enushi e Kajnani të bijt e Shithit	85
Mehlaili bir' i Kajnanit	86
Birdi bir' i Mehlailit	86
Të pesë Statytë	87
Një pasqyrë e tmerrshme.....	88
Idrisi (A.S.)	91
Nuh-u (A.S.)	92
Hudi (A.S.).....	97
Shedidi edhe Sheddadi.....	99
Salih-u (A. S.)	101
H. Ibrahim (A. S.)	105
Udhëtimi i Ibrahimit (A.S.) për Egjyptë	111
Luti (A.S.).....	113
Ismaili (A.S.)	115
Lindja e Is-hakut	119
H. Ibrahim i taksit Zotit një Kurban.....	120
Një gjykim përmbi kurbanin	125
Ndërtimi i Qabesë pastë nder për jetë	126
Is-haku (A.S.)	127
Jakubi (A.S.)	129
Lindja e Jusufit (A.S.)	130
Atheu dhe fisi i Zelihasë.....	133

Filloj er' e holl' e sevdasë të fryjë në zemrën e Zelihasë.	
Gjumi iu ngrit	135
Zelihasë fytyra iu ndërrua dhe plaka q'e pat rritur filloj të helmohej.....	137
Ëndra e dyt' e Zelihasë	142
Ëndr' e tret' e Zelihasë Jusufi i a kallëzoj vëndin	146
Mbretit po dërgojnë ndërmijetësa kërkojnë Zelihanë, por vetëm nga Egjypta s'ardhi kush	150
I ati i Zelihasë i dërgon një ndërmijetës ministrit të financave nd'Egjyptë	154
Sihariqi i pranimit erdhi prej Misirit edhe Zelihaja filloj të përgatitet e të stoliset.	157
Azizi i Misirit' ardhjen e Zelihasë me të marë vesh përgatiti ushtërinë për pritje nderimi.....	160
Zelihaja ministrin e pa dhe u dëshpërua.....	162
Zelihaja në të nesërmet bashkë me ministrin po futet nd' Egjyptë dhe për mirëseardhjen po ndahen sherbetet..	165
Zelihaja po digjet në zjarr të ndaries të Jusufit edhe nat'e ditë, po menton bukurinë e tij.	167
Vëllazrit filluan t'i refejnë nakar Jusufit.	171
Jusufi sheh ëndër që njëmbëdhjetë yj dhe djelli me hënën i bënë sexhde	173
Maliqi me shokë	183
Të vëllazrit u kthyen në shtëpi.....	183
Çështje Jusufit	184
Larje e Jusufit edhe vajtja e tij ne mbreti	185
Ardhje e Zelihasë në vëndin e mbledhjes	187
Shitja e Jusufit edhe blerje e Zelihasë atë.....	189
Baziâ-ja që ish një çup e bukur që s'kish shoqe, vetëm me një dëgjim si u godit më Jusufnë?	192
Zelihaj po mëson Jusufin qysh do t'i bëjë shërbim.	196

Jusufi po i tregon Zelihasë ç'hoqi udhës edhe në pust, edhe Zelihaja po i dëften ndjenjat e keqësitë që i u rrëfyer asaj atë ditë.	196
Lutje e Zelihasë për të gushuar edhe ndrojtje e tij nga ajo punë.	198
Pyetja e tajës Zelianë: përse digjesh e tretesh kaqë pas Jusufit"	199
Lutja e tajës Jusufit dhe përgjegjje e tij me urtësi.....	201
Zelihaja dërgon Jusufin në kopësht.	203
E dërgoi Zelihaja Jusufnë në vresht.....	206
Si u ngrys ardhën çupat përpara Jusufit e po i lupiten vallë kë do të pëlqejë?	209
Lutj' e Zelihasë tajës që si të bëjmë qi të bashkohem me të?	212
E ftoi Zelihaja Jusufnë në shtëpit të re që ngrehu.	215
Si u afrua Azizi, Zelihaja ç' i tha edhe si vajti puna ? ..	224
Heqj' e njeriut Jusufnë për të hedhur në burk edhe folj' e foshnjes të djepit për të larë Jusufnë, edhe për ta qitur faqe bardhë.	226
Savijt' e gravet të mëdha të qytetit Zelianë edhe e premja e duarvet kur lindi hëna mbi to.....	228
Si e panë Jusufnë i dhanë hak Zelihasë edhe e trempnë Jusufnë me burk.....	232
Ngasje e grave të Misirit Zelianë për të hedhur Jusufnë në burk edhe dëgjim i saj kuntër ati.	235
Pendimi q' e dërgoj në burk, dhe qarj' e renkim i saj që bënte pastaj.....	238
Dobëtim i Zelihasë nga zjar' i ndarjes të Jusufit dhe vajtj' e saj në burk për të parë hënën që të merte pak dritë.	240
Të mirat e Jusufit që u bënte të mbyllurvet në burk e tregim i ti ëndrat t' atyre q' ishin pranë mbret, edhe	

porosija që ta kujtojnë ne mbreti kur të dalin ngaj burgu.	242
Arthj' e Zelihasë në krye të udhës që shkonte Jusufi edhe ndërtim i saj një kalibe prej kallmi.	250
Arthj' e Zelihasë në shtëpi të veçantë të Jusufit edhe me lutjen e tij që j'u hapnë sytë edhe u shtrua u zbukurua më tepër se ish.....	255
E shtëna niqah për Zelihanë edhe mbyllj' e tyre	258
E shtuara zjar' i dashurisë ne Jusufi për Zelihanë edhe ndërtim i ti një faltore për zonjën.....	260
Motet e zisë edhe arthk' e të vëllezërvet për të marë drithë.	262
Shpunë drithët ne i ati edhe si e muarnë Bynjaminë e vanë prapë që tu japë drithë.	265
Kuvënt i tëvëllezërvet si të bëjnë edhe si t' i thonë t' et për Bunjaminë, e me ç' sy e faqe të këthehen në Qenan?	273
Vajtja e çunave prapë në Misir edhe e pilluara e tyre për Jusufnë, e si ja dhanë letrën e t' et e qysh i shfaq Jusufi	276
Juda që shpuri këmishën me gjak i' u lut Jusufit të i'a shpjerë vetë edhe Jakubi si e ndjeu erën në Qenan	279
Mbreti Jusufi edhe të gjith parësija si i duallën përpara Jakubit për pritje.....	281
Vdekj' e Jakubit edhe pun' e Jusufit pas vdekjes së t' et.	283
Sëmundj' e Jusufit edhe vdekj' e tij.	284
Vdekj' e Zelihasë pas tij.	286
Ejjub Pejgamberi (A.S).....	287
Shuajb Pejgamberi (A.S).....	290
Musa Pejgamberi (A. S.)	292
Lindj' e Musajt (A.S.).....	292

Flakj e Musajt në lumët edhe marj' e prej Firaunit. ...	293
Arka qysh ra në dorë	294
H. Musaj si vrau një jevgë me gabim shkoj në Medjen ke Shuaipi (A.S).	297
Pjekj'e Musajt me bijat e Shuaibit (A.S)	299
Shkopi i Musajt (A.S.)	302
Udhëtimi i Musajt për në Egjyptë	304
Fjalimi i Zotit me Musanë (A.S.)	305
Musaj (A.S) i drejtohet Egjyptës.....	310
Mbledhja e magjistarëve për të manjatizuar Musanë.	315
Këshillimi i Musajt Israilinjtë	321
Rebeshët.....	322
Shiu i math.....	323
Karkalecët	324
Morrat e drithit!	325
Një er' e nxehtë	325
Bretkosat	326
Gjaku	327
Murtaja	327
Dalja e Musajt prej Egjyptës	329
Firauni dha fetva kundra vehtes së tij.	331
Izraelinjtë Musajt i kërkojnë një Zot figurë lope	331
Israilinjtë po i falen viçit t'artë të Samiriut	333
Çifutët po i falen viçit t'artë.	334
Musaj në Tur-i Sina, edhe Tivrati.....	335
Dhjetë fletët	337
Kombi i Musajt, kërkojnë që ta shohin Zotin me sy... 	340
Përse dyzet vjet mbetën në Tih?	341
Mburimet që pinin ujë.	343
U mërzitnë nga hallva duan qep' e dhe hudhra.....	343
Pjekje e Musajt me Hidrin (Hëzër) (A.S.).....	344
Jusha Pejgamberi (A. S).....	351

Qalebi njeri i mirë	351
Harkili (A. S.)	352
Eshmuili (A.S.).....	352
Daudi (A.S.).....	358
Mjeshtëri e Daudit dhe yshqimi i tij.....	360
Lukmani njeri i mirë	361
Porosit' e Lukmanit për të birë	362
Çudi	364
Një ngjarje e çuditshme	365
Sulejmani (A.S.)	368
Fjalimi i Sulejmanit me gjët' e gjalla.	369
Belkisa mbretëresh' e Jemenit.....	370
Darovë - shpënësit.....	375
Ardhje e Balkizit.....	378
Të mirat q' i kish dhënë Zoti Sulejmanit	380
Thuhet që vula i humbi, por s' është gjë fare	381
Sulejmani me pallatet qysh shkonte mbi erët ku donte.	382
Qysh punonin burrat e fortë për të?	383
Ndërtimi i shtëpisë të bekuar (Mesxhidi Aksa) edhe vdekj' e tij.....	384
Mbretëri e Jahudinjtve edhe e Israilinjtve	385
Iljas-i (A.S.).....	386
Një zi i math	388
Eljesa-u (A. S.).....	389
Junus-i (A.S.).....	390
Shaja-j (A.S.).....	392
Ermija-j (A.S.)	393
Uzejri (A.S.)	396
Daniali i math (A.S.).....	399
Xherxhis-i (A.S.).....	405
Pas Buhti Nasarit Hashmenanjtë sa vjetë mbretëruan	407

Lindje e Merjemit (a.s).	409
Lindja e saj.....	417
Folja e Isajt në djept.	420
Vrasja e Zeqarijjajt (A.S.)	421
Vrasja e Jahjajt (A.S.)	422
Punrat e Isajt (A.S.)	423
Havarijjunët (apostojtë) i kërkojnë tryezë prej qjellit H. Isajt (A.S.)	426
Zbritja e tryezës	429
Havarijjun (apostojt) cilët janë?.....	431
Trathëti e Judhajt	433
Një bisedim në vapeur me disa zotërinj të ndryshëm në fet	437
Një liberal i krishter	453
Kritikë mbi Isanë (A.S.)	455
Nga shokët e vapeurit një jahudi filloj.....	459
Ç' thotë Muhjiddin Arebiu	461
Besimi i tritimit në Brahmanët e Hindit	464
Form' e tritimit në Budistët.....	466
Mënyr' e tritimit n' Egjyptijanët e vjetër.....	467
Tritimi i persianëvet dhe i kombevet të vjetër t' Asisë.	469
Tritimi në kombin Grek dhe Roman etj.....	471
Varja e kryqi kanë qënë shumë vjet para Krishtit (A.S.)	473
Disa të krishterë varjen e mohojnë	476
Thuhet se Krishti shkoj prapë në Hind dhe varrin e paska atje.....	478
Tritimi ka hyrë dhe në myslimanizëm.	479
Prap' i pari filloj të flasë.	486
Zoti s' është trup a hije që të futet nëpër trupet.....	488
Isaj (A.S.) falej shumë	489
Pas vdekjes së Isajt jahudinjtë	492

Krishterizmi pas vdekjes s' Isajt (A.S.)	493
Përmëndje.....	496
Mbretërit' e vjetra nd' Arebi.	498
Far' e fis i H. Muhammedit(A.S.).....	499
Abdullahu at' i Pejgamberit.....	515
Lindja e djellit të gjithësisë e të madhit Muhammed (A.S.)	517
Ç'pa Abdu-l Muttalibi natën q'u lind Muhammedi (A.S.)	524
Ç'tha Amineja kur u lind shpirt' i gjithësisë (A.S.)	525
Kush i dha sisë H. Muhammedit (a.s)	527
Vdekja e Aminesë	533
Lutje për shi	535
Abdu-l Muttalibi në kohët të vdekjes, nipin kujt po i a lë?	536
H. Muhammedit, syt' i lëshonin mjegull. Prifti i Uqadhit ç'tha?	538
Udhëtimi i Muhammedit për në Siri dhe këthimi i tij.	540
Udhëtimi për n'Jemen dhe lufta e Fixharit	542
Besë-lidhja e Fadlëve për të mprojtur karvanin e për të përkrahur të dobët	543
Udhëtimi i H. Muhammedit (a.s) për në Sham me karvanin e Hadixhesë.....	546
Këthimi dhe martesë e H. Muhammed (a.s) me Hadixhenë	548
Sihariqet që kallëzonte Tivrati për ardhjen e H. Muhammedit, jahudinjtë i ndëronin.....	555
Prifti iI Rekkës Aliut ç'i ka thënë.....	558
Ç'thot' Inxhili i Johanasë në shapitrën' e 14, 15, 16, së shkurti.....	562
Ç'është fjala Periklitos e Paraklitos	565

Sihariqet e Inxhilit të Barnapasë që jep për ardhjen e H.Muhammed (A.S.)	566
Sihariqet e një Inxhili që ndodhej Vatikan me shkrim Himjerinjsh	569
Ndërtimi i Qabesë dhe guri i zi	575
Hanifët	577
Fjalët e Kussit në Suk-u-l Uqadh	581
Vahji (pasqyrimi i urdhërave të Zotit në zemrët të tij (A.S.)	586
Vahji si filloj t'i vin	590
Çpifjet e Sheprengjerit për Pejgamberin	594
H. Muhammedi është Pejgamber i Përgjithshëm	600
Kundërshtimtarët e rreptë të fesë	609
H. Muhammed, filloj të ftojë botën në fe të vërtetë...	614
H.Muhammedi (a.s) farën e fisin e vetë e ftoj në fe të vërtetë.	623
Sihariqet e para se lindte dhe ulematë q'e besuan.	626
Ç'thoshin kur i vdisnin djemtë?	627
Cilët ishin kryetarët e Kurejshit?	629
Bilal Habeshiu	632
Pejgamberi (A.S.) Hashiminjt' i ftoj përsëri.	633
Një gjykim	641
Ebu Beqri po largohet për në Jemen	642
Hamzaj përse i-u çkanos Ebu Xhehli	644
Hamzaj u bë mysliman	646
Umeri qysh e pranoj fenë?	647
Me të gushuar Umeri islamizmën Ebu Xhehli me shokët lidhën një besën	657
Fundi i mos-përzimit	658
Bojkotazhi i kureshinjve drejt hashiminjve	659
M'e madhja muxhize	662
Ata që pranuan fenë vetë vetiu	665

Ebu Dheri.....	667
Xhubejr Mut-imi.....	669
Velidi i vjen për provë.....	670
Utbeja bir'i Rebiasë vjen për këshillimin e nipit	671
Dërguan lajkatarë të tjerë	674
Pejgamberi në kohët të Haxhit qysh i ftonte në fêt? ..	677
Vdekja e Ebu Talibit dhe e Hadixhesë	678
H. Muhammed shkoj për Taif	680
Harzexhinjt q'ishin një degë nga Haxhiminjtë u bënë myslimanë.....	684
Miraxhi i Pejgamberit (A.S.)	687

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Nj'a dy fjale

Me emrin e Perëndisë
Krijuesi i gjithësisë
Mëshirë-madh i durushëm
Mëkat-falës i dhurushëm

*

Në kohë të djalërisë
në sundimin e Turqisë –
tridhjet'e ca vjet më parë
para sysh e pata marë –
historin'e shenjtëruar
krejt me vjersha për të shkruar.

Shkaku ish se shqip s'këndonin
një pjes'e madhe s'e donin
Desha të stërvit të rinjtë
më fort nxënësit të minjtë.

Të shijohen e të nxënë
të marin vesh bukur fenë.

Vjershat i duan të rinjtë
porsi xhuranë brinjtë.

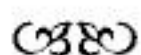
Ç'do ndrydhe e gjithësisë
Ka pjesë prej vjershërisë.

Shih zogjrit që ligjërojnë
lloje lloje vjershërojnë –
malet, bregjet e përrenjtë
fushat, kodrat e lumenjtë –

nga një lloj vjershërim kanë
dehur me dashuri janë.
Shih foshnjat në djep fillojn
nga vjershat q'i u tringëllojnë.
Pale pale shqipëtari
si qytetësi fshatar
me vjershë në gojë pillet
me vjershë lurek kur fshtillet.
Si shqipëtar dhe unë
me vjersha fillova punë:¹
Mevludin e ca të tjera -
libra të vogla të vlera -
I'a përhapta Shqipërisë
që në kohën e Turqisë.

*

Vjershat krejt me masë janë
në funt një lloj shkronjë kanë
me një harmoni të plotë
mos gjejë shkak kush ç'të thotë.
Nuk si disa atdhetarë
që duken si vjershëtarë -
thua se rregull nuk dinë
humbin masën, harmoninë -
S'ze I pari krah të dytin
thua më kotgrisin fytin. -

¹Kam folur mjaft vjersha edhe në gjuhët turqishte, persishte edhe arabishte

për shëmbëll: Kënduar, shkruar
helmuar, shtuar, rëzuar
futur, hyrë, ngrirë, ftohur
ngrehur, unjur, hangur, lodhur,
në një masë s'numërohen
duhet njëlloj të mbarohen
Bije fjala: shkruar, qruar
kruar, ndruar e dhe shtruar
Kënduar edhe lëvduar
munduar edhe lënduar.
Si ngjyer e mashëngjyer
si thyer edhe mbërthyer
ngrehur, mprehur edhe çprehur
dehur, lehur edhe krehur.
Zërth i fundit si të hiqet
Shkronj, e sipërme si piqet?
Zërth'i fundit s'është masë
kur ashtu kemi me thasë.
Shkronja përmbi zët do parë
funt me funt si ka të ngjarë?
Pastaj duhet dhe një tjetër
q'e din të rinj të vjetër.
Zër'i strofit duhet ndarë
në kryet në funt një farë.
Si çdo zë me masë pritet
nga dy e nga tre radhitet.
Katr'e katr'a pes'e pesë
të thuren njësoj si lesë.
Zëret po u katavalë,
nga harmonia kan dalë.

Fjalët po u ngatëruan
librës shijën i'a mbaruan.
Prandaj vjershat s'janë lehtë
duhet një fuqi e nxehtë.

Vjershat t'ime kështu janë
tërë konditat i kanë.

Kam shkruar sikur fjalosem
jo me zor të hardallosem
vetë vetiu kanë rrjedhur
porsi farë lulesh hedhur.

E lavdëroj Perëndinë

q'e ka krijuar Alinë

një vjershëtar gjuhë-mjaltë
me një vjershërim të naltë.

Lëvdoj Zotin, Pejgamberët
brez'i ri mos ngelnjë terrët.

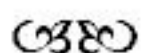
Lëvdoj fen edhe Atdhenë
flamurin e shenjtë Mbrenë.

Për të qitur në shesh dritën
kam shkruar natën'e ditën.

T'ishte kollaj vjershëria
flisnin tërë njerëzia.

* *

Firdevsiu për Shahnamen-në
kur bëri pazar me mbrenë:¹
po e shkrove historinë
për çdo strof tha: ke florinë.

¹Sulltan Mahmud Gazneviu.

Tridhjet'e ca vjet ka shkruar
historin'e ka mbaruar.
Vjersha shtatëdhjetë mijë
porsi ari fijë fijë.
Kur ardhi koh'e pagesës
I dredhoj mbreti besës.
I fall ergjënt për arin
e zemroj fort vjershëtarin.
Të hollat i a patën dhënë
në hamam kur kisht qënë.
Gjith të hollat i ka ndarë
në hamam për një të larë.
Axhemistani e Hindi
gjer më sot Firdevsi s'lindi.

* *

Kësi soj edhe fakiri
që kur më ndiqte vampiri -¹
historin'e shenjtëruar
e kam patur nëpër duar.
Shkuan vjetë me duzina
shkro e shkro sa m'u krus shpina.
Akoma funt nuk ka marë
nga fati që më heq zvarrë.
Si Firdevsiu jam s'them unë
porse kam bërë aq punë -

¹Në kohë të Turqisë si populli ashtu edhe qeverija m'u bënë lugat e më prishën shtëpinë, e së fundi u ndëshkova me vdekje.

Shihni librin "Kongresa e Dibrës" dhe Hafëz Ali Korça në gjuhët shqipe.

sa edhe Firdevsiu i shkretë
t'ishte sot gjallë në jetë -
do të më thoshte dhe tinë
ke vojtur me historinë -
si unë me Shahname-në
që kapita vetëhenë.
Të dy jemi Arijanë
gjuhët një harmoni kanë -
unë dolla nga Persija
ti dolle nga Shqipërija.

* *

Asi kohe ca tru-letë
gjuhën e kishin të mprehtë -
është prift, latin pa besë
kërkon atdhenë ta shehë.
Me dreqin është bashkuar
mëson shqipen e mallkuar.
Çudi sot me këta dindarë
janë bërë shqipëtarë (?)
neve fanatik na thonë
s'na lenë në punën tonë.
S'ka fanatik myslimanë¹
në qënçin, fetarë janë.
Fanatik veç kallogjerët
që në Hindistan të mjerët -

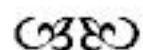

¹*Myslimani si mundet të bëhet fanatik, kurse H. Pejgamberi (a.sfanatizmën e ka mallkuar shumë liksht, myslimani duhet të jetë fetar e jo fanatik si...*

në kuvli mbyllen s'përzihen
gjer sa të vdesin atje nxihen.
Falen, luten sa këputen
prej kujt as shpresojn'as tuten.
Nuk di me ç'mëndje venë
kush s'ka fe a do atdhenë?
Duhet të mentohen pakë
fe-atdhe janë binjakë.

* *

Kaqë gjë i a them pa frikë
ati që më bën kritikë:
Kap pendën njëherë tinë
që të të shoh zotësinë -
Pastaj më kritiko mua
m'u kabardis si dragua.
Por pas kohe vjen një ditë
del mendim'i im në dritë -
E çmon koha njerinë
pendën, stilën, vjershërinë.
I'a kam rrojtur gjuhës nderë
me të huaj s'e kam përzjerë.¹
Historin'e shenjtëruar
sa duhësh shkurt'e kam shkruar.
S'kam futur përralla brënda
se s'mi pranonte as pënda.
Nga përrallat jam larguar,
veç të saktat kam treguar.

¹Veç disa fjalëve që janë shqipëruar.

Sipas thelbit të Kuranit
zbritur nga Arsh'i Rrahmanit -
Përmbi të dyk e bazuar
ashtu i kam kallëzuar.

Kësi soj Profetët tërë
I kam shënuar me sërë.
Ajetet që kam rrëfyerë
gjith në vjersha përkëthyer.
Duhet të peshohet mirë
kjo çështje sa e vështirë!
Mumini q'e merr ndër duar
nga notat që kam shënuar -
e kupëton aq mirë
sikur studion Tefsirë.

Si ç'do çështje e përkatshme
ka rëndësi të posatshme.
Prandaj s'është pun'e lehtë
zjar i nxeht'e shpat'e mprehtë.

Çdo Profet e pastërova
si duhet e shenjtërova.
Ç'thoshte Tevrati i flaka
se i u fute mjaft shuplaka.

Kjo histori është antikë
se s'ka çpifje asnjë pikë.
Kur të tregohet me pendë
meret vesh sa pun'e rëndë.

Por na ndihmoi Perëndija
pra u shkrua historija.
I lutem me shpirt Allahut
për nder të Resulullahut -

mos ma verë re në shkrimet
fajet, lathimet, harrimet -
si gjith bota njerës jemi
pa numur gabime kemi -
ndihm'e tij veç na jep shpresë
se gjeti nuk gjejmë ndjesë.
Këndonjës të lutem tynë
kur të shoç faj mbylle synë -
ndreqi gabimet e mija
të të ndjejë Perëndija.

H.Ali.

Mburimet e këtij libri

Tefsir qebir (Tefsiri Menar)
Tarih-i Taberi
Tarih Revdatu-l ahbab
Tarih Revdatu s-safa
Tarihul-islam
Miradul-iber
Buhari, Muslim
Tarih-i din-i Islam
Tarih Enbija.
Tarih Asri seadet.
Kësas-i enbija etj.

Eja mumin!

Eja Mumin i vërtetë
kap nga ky libër një fletë.
Të kuptosh Perëndinë
dhe Muhamed Arebinë.
Të març vesh palcën e fesë
gjë e pshehur mos të mbesë.
Të març vesh ç'është Kurani
q'i pshtetet ehli-imani.
Të mos ngelç ndër errësirë
ta kuptosh ç'do gjë mirë.
Nga zemra shpejt putin nxire
nga sytë vrik perden çire!

Zemra dy nuk i mer brënda,
bënjë burrë në të kënda.
Si të duan le të thonë
të mjafton të jesh me Zonë.

Lutje për Atdhenë, për Mbretin e tij edhe për flamurin

Zot i madh mprona Atdhenë
dhe Mbretit fali shëndenë:
Mprona Atdhen'e bekuar
me popullin e bashkuar
nga reziqet tokësore
nga të pa pritmet qjellore
nga gjith sendet q'e cënojnë
nga gjith ngjarjet q'e renojnë.
mproje Zot në hijen tënde
me qetësi në ç'do vende.
Fali atdheut diturinë
përparimin' lumturinë
mjeshtërinë, mbrodhësinë
tregëtinë' bujqësinë
lulëzimin' shkëlqësimin
disiplinën' arësimin'
vëllazërinë' bashkimin
naltësinë mirë-shikimin.
Fali kulturë të naltë
mos i lerë Zot në baltë.

Për sendrën e Muhammedit
për hatrin e gjith Ymetit
    për nderin'e enbijasë
    për gjakun e shuhedasë
për nderin e gravet veja
për namusqarkat e reja
    për hatrin e foshnjerisë
    për ata që pinë sisë
për pleqt'e për ato plaka
që po rrihen me shuplaka
    bijt e vetë kur i-u grihen
    për atdhe në gjak lëvrihen.
Për Tevratin'për Inxhilin
për Kur-anin'për Xhibrilin
    për meleqet ç'ke krijuar
    për krijimin ç'ka vijuar.
Falna Zot falna atdhenë
me gjith të dashurit Mbrenë
    fali Zot jetë të gjatë -
    Zogut' na pastë uratë
syt'e zemrës bukur çelja
të flerë tok ujkudelja.
    Nga belat'e nga reziqet
    brënda jashtë nga armiqtet -
shpëtoje Zot për nga herë
me shëndet të plot e lerë.
    Zot flamuri të valojë
    tërë zoqrit t'i mbulojë.
Zot nga zgjedha t'i shpëtojë
në gjit të tij t'i pushtojë.

Zot! na rroftë Shqipërija
sa të rrojë gjithësija.

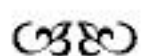
Amin!

Njetim - Tevhid

Det'i ashkut mori valë
Zot i math të qofsha falë:
falmë një mejtim të lartë,
edhe një gjuhë të zjartë,
të të them bukurinë tënde
që mbretëron në çdo vënde.
Të flas si bilbil'i prillit
që ka zjar prej trëndafililit
dyk e djegur porsi flutur
me vaje dyk e këputur
dyk e tretur si qiriri
t'i radhit vjershat nga gjiri;
syt'e zemrës çelmi mirë!
të njoh ç'ka ndër hapësirë
zjar'i yt ah kur mer flakë!
s'na le mënt o Zot as pakë!
Ne si duhet lëvdim s'dimë
ty të lëvdon ç'do fill bimë
e ç'do ndrydhë e gjithësisë
ka ngaj zjar i dashurisë;
ashku ish avull i zjartë
që çpikë yjet' e artë.

Ç' do sent nga ashku ka pjesë
Zot mos ler'askë pa ndjesë
mijra djelle, hëna qite!
prej syresh botrat i ndrite!
ti je vetë drit' e parë
që s'ke as shok as të ngjarë!
Ti vetë vetiu ke qënë
ç' do zakon vet' e ke vënë
për ty s'ka as do të ketë
nisje e sosje në jetë.
Dhenë si të tjerët yje
me de, me stere, me pyje -
me gjërra shum' e stolise
vet' e di se qysh e nise!
e qysh e gatove vallë!
dhen' e bukur palë palë!
në çdo palë dhe që qite
lloje bar, kafshë gatite.
E ke bërë shumë herë,
terën, uj, e ujët terë,
mijra herë e ke ndërtuar
mijra hetë e ke shkretuar
trualli i Oqeanës
ti e di se ç'kishte anës
shesh i tij a kish qytete?
kur s'qe mbuluar me dete
pol i veriut e i jugës
kur pshtillej me brezn' e drugës.
Zot i math e i vërtetë
ç'ka patur ti e di vetë.

Nevoj'e kohës si donte
dheu asi gjerra bleronte.
Këmbët e geologisë
në fuqit të Perëndisë
aqë fort të shkurta janë
sa A.B.C. vleftë s'kanë.
Së fundi çpikë njerinë
i dhe mendjen, bukurinë.
Me katerilion vijuar
shpirt i tij ishte krijuar.
Pas kohej i dhe fytyrë
në veprime për të hyrë.
Si ç'do yll në vehte botë
as një sent nuk çpikë kotë.
Në ç'do yll ka njerës, shtëza
po s'gjasin si njëza njëza.
Mustafanë pse e ftove (!)
i pa;....diturin'i-a shtove!
Ç'do njeri q'e di Kuranë
(ve ma beththe fihima) në.¹
Në tefsir të Fahrud-dinit
e sheh, ndan punën'e dinit.
Deshe vet'hen ta tregonje
prandaj²profetër dërgonje.

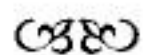

¹Në Suren U-shshura (ve min ajatihi ve ma beththe fihima...prej këtij Ajeti merret vesh se nepër yjet ndodhen njerës si ne q'ecin e jetojnë. Dyk'e përparuar veglat yll-shikonjëse kjo çështje do të zbulohet. Ky ajet është nga mrekullitë e pritçme të Kuranit.

²Ne themi pandaj - prandaj, (pa R)

Shumë herë njerëz kreve,
u-bënë fajtor i greve!
Prapë krijove të tjerë
i u dërgove Pejgamberë!
O Adem o At'I tënë!
me Havanë q'ish si hënë.
Më së fundi ju u çuat
në gjit të Zotit u ndriçuat!
Nuhu, Luti e Jakubi,
Ibrahimi dhe Ejjubi,
Musaj, Isaj, Muhammedi
edhe gjithë ky remeti,
ju u kanë mëm e atë
prej jush kanë mar'uratë.
U mplake o bot e shkretë!
sa po vjen bën tatëpjetë!
-lint e vdis- po vjen një ditë
shkretohesh mbetesh pa dritë.
As lënda as trupe s'mbeten
pa dyshim të gjitha tretën
edhe yjet që vërtiten
vjen koha derdhen, roniten.
Gjithësija ç'është tretet
vetëm Perëndija mbetet.
Kush e di! sa rri e shkretë,
por së rish Zot'i vëtetë-
gjithë trupet i ngjiz prapë
si kujt-do shpirt do t'i japë
vet'e di qysh është ngjizja!
dhe ringjallja e lëvizja!

Zot! për ty s'ka gjë të rëndë
ç'do send e ke lehtë pëndë
më parë si i javite¹
kaqë botra që gatitë,
pa dyshim e pa të metë
i hump i çpik si do vetë!
Ah ky det sa është'i fellë
ç'do njeri brënda ka ngelë
ç'shohim ç'nuk shohim në jetë
ti je ti je Zot vetë.
Unë nuk them gjithësija
është vetë Perëndija
Por them kushdo q'është'i pjekur
dhe e ka zemrën të djegur
në ç'do atom sheh Allahun
kësi soj e kalon vahun!
Penda ime është'e çalë
ky det s'tregohet me fjalë.

¹Javitur-me e ngjiz, me i dhënë trup. Nga se përsëriten pra u thuhet shtatë ditve javë.

Krijonjësi i gjithësisë është All-Ilahu (xh.xhelaluhu)¹

(ITHBAT-I VAXHIB)

Materialistët thonë
fjalë të ndryshme për Zonë.
Thonë land'e gjithësisë
nuk u çpik prej Perëndisë -
s'ka nisje, sosje në jetë
si ka qënë do t jetë.
Drurë, grurë, bagëtija
edhe ç'përmban gjithësija
lëvizj'e lëndës së vjetër
i çpiku, e jo gjë tjetër.
Shkak krijimi ish lëvizja
nga lëvizja ardhi ngjizja.
Çudi se dhe vet'e shohin
dhe geologin'e njohin -
t'ishte vetëm shkakësija
ashtu ish dhe gjithësija
mirë po geologia
thot'u çpik pas gjithësija
se ndrydhet e saj njëj s'janë
doemos një Krijues kanë

¹Arabisht (Vaxhibul VuxhudpersihtHuda) d.m.th. gjindjen me doemos e ka vetë vetiu. S'ka as nisje as sosje. Për këtë shihnin akaidin për së gjati.

se lënda një lloj po t'ishte
milijar ndryshime s'kishte.
Të thoshin: Zot i vërtetë
atomet i krijoj vetë -
i u dha ndryshime si deshi
plot me mrekulli i veshi -
pak së paku do afronin
në moçal do mos vraponin.
Se brumi që s'njeh gjëkafshë
qysh krijoi gur, bar e kafshë?
Qysh i a u dha këtë rregull
kurse vet'ishte një mjegull?
Thonë: fort gjatë ka shkuar
ndrydhet gjer janë bashkuar
dhe për shëmbëll ujët sjellin
të cilin dy gjë e pjellin -
sefte lindi idrogjeni
pastaj lindi okzigjeni,
me mijra vjet kanë shkuar,
gjer u ngjiz uj'i bekuar.
Në çast sendet s'janë pjellë
milion vjetë janë sjellë.
Pas ujit fillon krijimi
se ky është shkak ngjallimi.
Prandaj shkuan vjete shumë
“gjer u krijua ky brumë”.
S'e pranon geologieja,
që të jetë gjithësija
e krijushme me një herë
në një minut e përzjerë.

Atëherë ne i'u themi:
përgjegjjen gati e kemi:
Pas ligjës që do natyra
ndryshim në këto mënyra
duhen vjetë qindra mijë
krijim'i ujit të vijë.
Kur qënka materjali -
shkak, njëherësh pse s'i ngjalli?
Pse u zgjat me miljarë
gjer u çpikën këto farë?
Materiali ç'hall pati
që krijimin shum' e zgjati?
Në thënçin: "s'e kish fuqinë
që të çpikte gjithësinë
prandaj u suall me vjete
gjer fitoj disa mijete -
fitoj forcë të krijojë
dhe atomet ti ndërojë.
Se sefte s'e kish fuqinë
të krijonte gjithësinë".
Atëherë ne i'u themi:
"me ju në kundërshtim jemi
se lënda kur nuk ka nisje
duhet të mos ket'as ngjizje
shkenca nisjen s'mund ta njohë
që ti caktojë kohë -
kaqë milion të thotë,
ka q'u krijua kjo botë
ç'milione, ç'milijare,
s'cakëton dot kufi fare.

Lënda vetë t'ish krijuar
me mijar s'kish vijuar
lënda shkak i par i vjetër
s'duhet të ketë shkak tjetër.
Po pat shkak, duhet të jetë
I çdikur, pa forc, i metë
duhet pra një shkak m'i parë
prej ti fuqi për të marë.
Se ç'pati materjali
ç'i mungonte kapitali?
Ku e kish vallë fuqinë?
që të ngjizte gjithësinë?
Përse priti mijarë
një aftësi për të marë?
Duhet pak mendjen t'a vrasim
dhe me logjikë të flasim:
"Brumi me ndrydhet e tija
q'u krijua gjithësija
kurse njëlloj paska qënë
ndryshimet kush i a ka dhënë?
Ndryshimet me mijarë
degë degë, farë farë?
Qysh është lëvizj'e tyre
e çpikur a prej natyre?
Kaqë llojesh qysh u ngjizën?
vetë vetiu qysh lëvizën?
Ndryshimi në qoftë i ngjizur
dhe forca q'i ka lëvizur -
duhet e çpikur të jetë
dhe tjetër çpikës të ketë."

Në thënçin: “forca, ndryshimi
i arth nga kohë-kalimi.”
Kush i a dha forcën, lëvizjen?
vallë ç’fuqi i dha ngjizjen?
Duhet pra të thonë Zoti,
brumit që nuk ish i zoti -
i dha fuqi e ndryshime
që nuk gjinden me mentime.
Kurse landa që ka qënë
vetiu frytë s’paska dhënë
por si shkoj një koh e gjatë
me një lëvizje të thatë -
gjer sa fitoka fuqinë
për të çpikur gjithësinë.
Pse s’paska fuqi më parë
pastaj prej kujt e ka marë?
për këtë përgjegje s’kanë
veç heshtin hiqen me nj’anë.
Themi pra: Zot i vërtetë
që ka qën’e do të jetë
nga mosqënja krijoi landë,
që për Të kjo s’ish e rëndë
i dha fuqi e lëvizje,
i fali me lloje ngjizje.
Aju Zot që s’ka të ngjarë
Aju është drit’ e parë.
Koh’e vënt nuk ka për Zotin
vet e krijoi vëndin, motin.
Nisje, sosje s’ka për Zonë
është, dot të jetë gjithmonë.

Landa që thotë ka qenë
doemos një vënt ka zënë.
Vetë vetiu qysh qëndronte
përmbi të kush mbretëronte?
metal, gjë e gjall' e bari,
uji, era, balta, zjarri,
nga këto gjë të mos kishte
por mjegull a ethir t' ishte.
Para se zu të truposet
të ndryshohet, të ngjyroset -
duhesh t' ishte tepr' i thjeshtë
prej erës mijar lehtë -
që këtë s' e thotë kurrë
kush është me ment dhe burrë.
Se i u themi lënd' e parë
ndryshimet ku i pat marrë?
Kurse edhe landa vetë
me kohë u zhduk në jetë
pastaj edhe vëndin i a zunë
të tjera gjë me përdhunë.
Atëherë ndryshim s' mbetet
se një gjë që lind e trete -
s' mund të jet e pa çpikur
ish e çpikur pra ka ikur
se çdo sent që nuk ka nisje
s' ka as ndryshim as fanisje
duhet një lloj të qëndrojë
dhe kurrë të mos ndërrojë.
Ajy q' është si ka qenë
është Zoti, do me thënë,

është Zoti i vërtetë
q'ish e është'e do të jetë.
Në thëncin: "herë e parë
landa fytyrë s'pat marrë".
Këtë e dinë dhe vetë
pa fytyrë s'mund të jet.
Do të shtrëngohen me thënë:
"para më sempël ka qënë."
I u themi: "kot më kot flisni
se sërish një shkak i ngjisni:
s'ka nisje that'është' i vjetër
tani po çpikni një tjetër.
Brumi m'i fjeshtë ky ishte
para tij tjetër nuk kishte.
Pas asaj fjalës së parë
bukur vesh e patët marë -
që bota si do të jetë
është' e çpikur me të vërtetë
e ka çpikur vetë Zoti
jo si pandehni së koti.
Duhet pra çështjen ta masim
dhe pas logjikës të flasim.
Themi: "brum'i gjithësisë
që u çpik prej Perëndisë
s'ndahet nga fytyr e parë
dhe nga format që pat marë
se shkak, i shkaktumi
s'ndahet si lëngu nga brumi
t'ish e vjetër landa vetë
duhet humbje të mos ketë

landa vetiu të kish qënë
edhe format do me thënë -
vetë vetiu do të ishin
humbje, ndryshim do mos kishin.
S'ndahet nga fytyr e parë
dhe nga format që ka marë
prandaj dhe landa që thoni
është'e e vjetër mos besoni
me doemos ka nevojë
për krijonjës ta krijojë -
ja ky është Perëndija
prej sij u çpik gjithësija.
Kurse landa është' e çpikur
nga rrënja nuk duhet ikur
nga mosqënja kush e ngjizi?
kush i dha form' e lëvizi ?
s'thonë dot ashtu qëllovi -
një gjë, edhe e krijovi.
Sepse doemos natyra
për të çpikur ca fytyra
një ligj do ta ketë pasur
por gjer sot s'është pikasur
pa shkak-pëlqimi në botë
asnjë gjë nuk çpiket kotë".
Në thëncin: "shkaqet varg ecin"
Atëherë vetë ngecin,
se një vark shkaqesh pa prerë
kurrë s'ndalojnë një herë.
Ky vark i qënçim qysh quhet
muhali mumqin qysh thuhet

s'është punë vark i tillë
të mundesh e t'i gjesh fillë
s'mbaron kurrë shkak pas shkak
prapë ngel puna de Haku!"¹

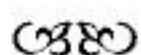
në thënçin se si çdo shënjë
vetë vehten ka për rrënjë -
se dy sende për të qënë,
atëherë do me thënë.

Njeri për tjetrin nevojë -
ka, se ndryshe s'mund të rojë
të mos ishte send'i parë
i dyti s'mund t'ishte parë,
të mos ishte send'i dytë
të parin s'ta shihnin sytë.

Atëherë pra si cili
qënka i pari nga filli.

Mirë po një ndryshim kanë
se të dy të parë s'janë.
Kur të dy një s'numërohen
në ç'mënyrë po krijohen?

Pra qysh qënka kapitali
para se materjali
vetë para vetë prapa
një punë që s'e xe kapa²
me doemos duhet thënë,
që vetëm Zoti ka qënë.

¹Në logjikët quhet *teselsul* (vargim)

²Kjo punë quhet *devrë* (sjellje vërtitje)

Ky krijoi materjalin
ky i fali kapitalin.

Nga një pik' ujë njerinë
nga një pikë ujë inxhinë,
e çpiku Zoti i vërtetë
asi soj si e di vetë,

ishim foshnja e na rriti
na fali mënt e na ndriti
libër të shenjtë na fali
ç'duhësh atje na i çpalli,
na pas urdhrit s'punuam
jetën e zez'e rrënuam
të keqe pa bërë s'lamë,
por ndër mëkate u lamë.

Kurse i dituri s'ruhet
diturija e ç'i duhet!
I pa dituri m' i mirë
prej të ditshmit nd'errësirë.
Me ah, me vah na shkoj jeta
me turbullime të shkreta
u habitëm s'ditmë ç'bëmë
në, mëkate mëngjes, mbrëmë.

Zot! a e ka kush në dorë
të falnjë një rob të gjorë,
dhe Profetët rob kur janë
shpresën gjith ndaj ty e kanë
kur zemërohesh ëngjlli dridhet.
Profetit gjuha i lidhet -
dhe nga frika tënde lutet,
për na të ngratët të lutet

Mëshirës kur i çel derën
e mbush me shpresë gjith terën
edhe dreqi yshqen shpresë
nga ajo mos gjej pjesë
nga porta tënde kush iku
për jetë vehten e fiku.

Edhe mbretrit krye-naltë
nd'oborr tënd një zer-re baltë.
E duron hundë-përperjetin
s'e kap njëherësh fat-shkretin
dhe atë që kërkon ndjesë
e pranon s'e lë pa pjesë.

Të zihet biri me t'anë
e çpor dhe e flak më nj'anë
shërbëtori të përtojë
i zoti do ta qortojë
kush s'e plotëson detyrën
më s'e sheh dot me sy zyrën.

La shërbimin ushëtari
e dënon liksht më i pari.
Mirë por Zot i vërtetë
po shohim në këtë jetë:
askujt nuk i a vëren krimin
askujt nuk i a pret ushqimin
në tryesën që ka shtruar
miq, armiq përveshur duar.

Për përulje s'ka nevojë
pra si cili si të dojë-
në dashtë le t'i përulet;
në dashtë le t'i përsulet

me Zotin le të luftojë
të shohim se ç'do fitojë?
Kush lufton me Perëndinë
e ka gjetur arratinë.

Mizë, zok, kafsh' e insanë
përunjësit e tij janë.
Atë jo veç njerëzija,
e vërteton gjithësisja.

Gjith sikush me gisht në gojë
qysh është s'munt ta tregojë
mund ta kupëtojë vallë
qysh është, kjo mendje'e çalë?

Me ment s'gjendet naltësia
me sy s'shihet madhësija
nuk e flet dot goja, pënda,
mendimi s'futet dot brënda
në këtë det sa notarë -
q'u futën, s'gjetnë qenarë.

Mëndja para të Vërtetit
një pik ujë para detit,
një shkëndijë para djellit,
thërrime mel para qjllit.

Je, po qysh je na s'e dimë
na s'vlejmë sa një fill bimë.

Ç'prietet Zot prej një fill bari
të këtë vleftë sa ari?

Qysh të jemi krye-naltë
kur jemi mbytyr në baltë?

Shpresoj se një ah i mprehtë
që del nga zemra e nxehtë-

përvëlon njëqint mëkate
nga mëshir'e zotris's'ate.

Shpresoj se një lot që derdhet
prej një syrit që trembet, verdhet –
një qint volyme mëkate
lahen prej zotëris's'ate.

Kurse ahët s'po më ndahen
kurse lotët s'po më thahen -
doemos, unë yshqej shpresë!
që s'më le All-llah pa pjesë!

Karshi teje Zot ç'të themi
na sheh zemrën, na di ç'kemi
je gati për çdo kërkojmë
të dhimbet për çdo rënkojmë
në çdo rrezik ti je shpresë
je ndihmës në çdo shtrëngesë.
Yshqimin, hajrin në dorë
e ke, nuk le gjë të gjorë.

Nevojar veç ndaj ty jemi
veç teje s'kemi ku vemi.
Në portet tënde trokasim
po na çpore do humbasim.

Prapë shpresën nuk e presim
prej teje mëshirë presim.
Mos na lërë dorë-thatë
se jemi robër të ngartë.

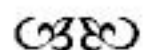
I-u pshtetëm mëshirës s'ate
sa mundëm bëmë mëkate.
S'lamë gjë sendi pa bërë
mbytur në mëkate tërë

tani gjishtin po kafshojmë
nga turpi s'flasim, pushojmë
por prapë Zot i madh themi
sado gjynahqarë që jemi
mëshira tënde e gjërë
na i fshin gjynahet tërë
s'dim, a mjafton veç besimi?
sot s'ka tjetër nde myslimi
shpresë, shpresë vetëm shpresë
veç nga kjo gjeçim ndjesë.

Njeriu dhe Darwinizma

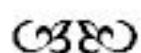
Zoti Adem në ngaj dheu
pa mëmë pa at, e kreu
për të çpallur madhërinë
e çpiku Zoti njerinë -
ç'ta dredhim e ç'ta përdredhim
fjalën mal në mal ç'ta hedhim.
Kur Kurani gjë s'na thotë
përse të flasim më kotë
nuk duhet çelur kjo fletë
si e krijoi e di vetë.
S'arth Ademi nga majmunet,
si po thonë Firaunet
veçan me dorën e vetë
e gatoj Zot i vërtetë.
Filozofët Hindijanë
të parët e botës janë.

Me vjete tridhjetë mijë
s'panë ndryshim një shkëndijë,
si ç'i gjetn' ashtu i lanë
një fill përpara nuk vanë.
Majmunët si ishin janë
fjala vjen: s'u bën insanë,
natyralistët e mjerë,
si të dehur herë herë -
po t'iu thuash, do të thonë
“Bëhen njerës por shkon vonë”
gjer sa t'i bijen bishtrinjtë -
e t'iu goditen gishtrinjtë -
vjete një qint mijë duhen
majmunët njërëz të quhen.
Mëndjen aspak nuk e vrasin
si ç'i u vjen nga goja flasin.
Vini vesh se ku po pshteten
edhe në ç'pandehma mbeten?
me lajkat që po na flasin
ndë moçalet po na kllasin:
“si natyralist në dalçim
pas mbarimit të ngadalçim”
Ne, katër kanune kemi
kudo pas atyre vemi;
të tukequrën¹ e mbara
e ndryshon i humbet fara.
E dyta ndryshon nga fara
s'vazhdon njësoj si e para

¹ I tukequr-i dobët-i pa-fuqishmë - handakosur

e treta: lufton qëndrimi
hump i dobët'i rron trimi
    zgjedhj' e natyrës e katra
    mban të fortën e hump tjata¹
Ndaj këta katër kanunët
thon'e dimë se majmunët
    me ngadalë përparojnë
    me mijra vjet gjer ndërojnë.
Me një gjykim fort të shkurtë
t'i u përgjigjem ëmbël' urtë:
    “këto fjalë që po thoni
    as ju vetë s'i besoni
një copë rasht'e gurosur,
mendjen i-a ju ka helmosur,
    sa kaq' i jepni ndryshime!
    pa gjykime pa peshime!
pak e pak dyk e ndëruar
bëhen njerës të mbaruar!”
    Me dyshime, me përtime
    I çfaqni këto mentime,
pra dhe ne gjësendi s'themi
në ca punra bashkë jemi
    shohim disa nga të gjallat
    q'iu ngjasin eshtrat, kokallat
por se të shumat s'ndërrojnë
si ç'kanë qenë qëndrojnë
    kanë pasur edhe gjerpërinjtë
    këmbë të larta të zinjtë

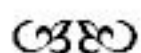

¹*Kanuni verathet (trashëgimi)*

por dyk e shtrykur pas dherit
se i katisnin të mjerit -
dyk qën'e bukur kafshë
sot i mbetën këmbët rrafshë.
Por ju prapë s'rrini urtë
me të çala na u turtë;
“tek shihni barrat e para
se s'paskan qenë të mbara
pra si shkokan shekuj mirë
më të mbarat paskan mbirë,
dhe për kafshët kështu thoni
se i a ju dashka zakoni!”
Ju përgjigjemi ju themi:
“këtu më një mëndje s'jemi
na tregon sheshit kjo fjalë
çdo fill bar, çdo gjë e gjallë -
të nalta të poshta tërë
kan' ardhur vërtet me sërë
nga të parat sa u çpikën
kafsh' e barra krejt u fikën.
Zoti në të tjerat palë
çpiku tjetër gjë të gjallë
por nga të parat gjë s'mori
rishtazi të tjera nxori
të dobëtat i shoj Zoti
nga shkaqet që donte moti.
Ca i çpiku më të mbara
më të saktat pak të ngjara.
Zot' i madh e i vërtetë
ç'qiti në palët të tretë -

i ndryshoj nga pal'e dytë
si po i shohim me sytë.
Edhe në palë të katër
kafshë, bar qiti lloj tjetër
më të sakta gjë javiti
një farë më vet-he qiti
më të mbrothçme dyk e ngjizur
të parat s'kanë lëvizur.
Kur ka dhe kësi menjtime
që na prurin kaq fitime
q'i pëlqen geologija
mbase dhe krejt njerëzija -
e ç'na shtrëngon që të themi
nga majmunët ardhur kemi?
Zoti veçan na ka nkryer
nuk nga shebekët këmbyer.
Mot për mot geologija
ngaj barrat ngaj bagëtija -
po gjen shumë në çdo palë
që veç e veç kanë dalë.
Shkon dimri edhe vjen vera
pikasim gjërra të tjera.
Si të gjallat edhe barrat
s'shëmbëlajnë më të parat
të shumat fare të ndryshme
fjal' e saktë, nuk e dyshme,
por dhe disa bimra ndodhen
e ndërojnë rracën, rrodhen,
nga e nxehta dyk e marrë -
forcë,vinë shumë mbarë.

Bim e dobët herë herë
humbet s'del prapë në verë.
Bimrat më të mbrothçme prapë
ngjallen por sa shohin vapë.
Ne s'ndigjojmë kësi fjalë
s'bën dobi pandem' e çalë,
sepse mëndjen kur e vrasim
në kreaturët pikasim:
Pal'e fundit s'del një farë
me gjërrat e dheut të parë -
nga raca shumë ndërojnë
disa aspak nuk afrojnë,
pakica që shëmbëllejnë
nga mbrothësija këmbejnë,
dhe disa fare humbasin
çpiken të tjera që s'ngjasin
kështu dhe ne Myslymanët
ngaj ky kanun s'rimë mb'anët:
"Zot' i madh e i vërtete,
nga ca shkaqe q'i di vetë
prej rrënjës qit degë themi
me ju në një fjal' jemi,
kështu dhe luft'e qëndrimit¹
i dobëti para trimit,
mundet të humbij'e të shuhet
a vjen mroth e ron si duhet
i le i hump Perëndija
si gjen dot geologieja

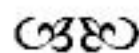

¹*Kanun-i tenazu-i beka (lufta për qëndrim e për jetim).*

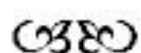
ndryshim i forcës për ditë
në bimrat në bagëtitë -
    po duket s'monohet kurë
    se qeshesh bëhesh lëkurë.
Por themi Zot i vërtetë
ngaj të shpikurat ç'të ketë-
    veçan zakon I ka falur
    për të çquar për të çpallur,
se të gjitha llojet ç'janë
me degë pa funt pa anë -
    t'i çpikte në një fytyrë
    për ne do t' ishte fort ndyrë
bir e bijë grua, burrë
s'ishte për të njohur kurë,
    s'njihej kali as gomari
    mbase vetëm ngaj samari
do të bëhej një rrëmujë
hak'e tjetrit bëhej ujë
    po ngaj ndryshimet që kanë
    nga grinda kujdesur janë
të vemë re dy binjakë
sado shëmbëllejnë pakë -
    prapë se prapë ndryshime -
    kanë në trup e në qime.
Kurse nga një rrënjë dalin
përse s'gjan djali me djalin?
    Puna s'është si pandehni
    vehten më kot mos e dehni!
All-llahu ngaj një lloj rrënjë
degët e saj do t'i bënë -

të ndryshme në shumë gjëndje
që njeriut i sjellin bindje.
Sa të rojë toka, era
ngaj degët, degë të tjera -
me kësi llojesh mënyra
qit me miljun fytyra
ngaj lloji s'qit një lloj tjetër
por degë ngaj rrënj e vjetër
si shkon një vrundull i gjatë
në fytyret q'ish yt-atë-
Çon një stërnip Perëndija
si-kur i a do madhërija
dyk'e shkuar vjete shumë
vjen prapë ngaj ky lloj brumë
çpallen fytyrat të para
nëpër degët fort të ngjara
si duhet re po të vihen
pak' të ndryshme do të shihen,
ngaj çdo soj gjer të mbarohen
fytyrët kështu ndërohen,
por një lloj nuk' benet tjetër
si ç' thotë zakon i katër,
me milijun njerës janë
një fytyrë dy s'e kanë
ka njerëz të zinj të bardhë
si përse të ndryshim ardhë?¹
prej të dy llojevet vallë
a del tjetër gjë e gjallë?

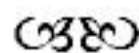
¹lehtësuar paj ardhën

i ziu të bardhë në marrtë
lindet një foshnje si kartë
një stërnip më të haruar
vjen si stërgjysh i uruar
edhe ju kësi soj thoni,
këtë si ne e besoni
neve nuk n'a lot imani
se n'a thot edhe Kurani:
“është punë Perëndije
pika ujë që kur bije -
në barkut sa të qëndrojë
Zoti e ngjiz si të dojë.
Prej Ademit tatë-pjetë
ç'fytyra arthnë në jetë -
në ç'fytyrë të pëlqejë
asi lloj munt t'a shkëlqejë.
As njeriu si mbetej fjalë
fotografi të kish dalë -
qindra vjet prej nesh më parë
sot kush-do vesh e kish marë -
pikasej çthot Ajeti¹
se s'e çpifi Muhamedi
stërnipërit si shihnim ndryshe
veç si stërgjyshër, stërgjyshe
vjen koha kjo do të çhpallet
edhe si kush do t'i falet.
Por njeriu të mos nxitohet
lipcet mirë të mejtohet -

¹*Fi e jji suretin ma shae (shiheni në Tefesirin e Ismail Kakkiut)*

gjyshrit prapë nuk javiten
por shpirtra të tjera qiten.
Të tre Kanunet e parë,
me pandehma janë marë
sa për Kanun e natyrës
kuptohe prej pasqyrës -
të parët e kanë mbjellë
të parët e kanë vjelë -
një sent që lint nga pandehma
s'ka qëndrim është si lehma
si kur dhe vlejë të ketë
punë-prishës s'munt të jetë.
Sa për ngjizjen s'ka nevojë
zgjedhj' e natyrës të dojë¹
se Zoti në këtë botë
nuk' ka çpikur gjë të kottë.
Kreu të dobëtat më parë
pastaj më të mbrothçmet farë.
Pastaj nga luft'e qëndrimit
m'i poshtti humb prej trimit
nga më të mbarat që mbenë
e zbukuroj Zoti dhenë.
Veçan më të sakta çpiku
edhe ato prap' i fiku
humb ato ngjiz tjetër lloje
jo veçan; ngaj rrenj e soje,
munt të rrojne dhe të parat
ato q'ishin më të mbarat -

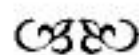
¹*Kanuni intihap.*

bashkë me ca të veçanta
që ngjiz Zoti të pa antta,
zgjedhja natyrisht aherë
s'paska nevojë pra lerë!

Të katra t'i përsëritim -
çeltazi në shesh t'i qitim:
Zot i madh radhën të parë
çpiku të dobëtat farë,
ngaj ca shkaqe q'i di vetë
ngaj të parat asnjë fletë -
më s'la t'gjitha i fiku
pastaj më të mbara çpiku
të dobëtat prap, i ngriti
veçan më të sakta qiti
çpik e humb kush di sa herë
gjer u bë kështu kjo terë.

Llojet e poshtta i shojt
dhe më të mirat rojti.
Këto kështu po t'i themi
të dy palët më një jemi -
luft' e qëndrimit s'mohonet
kanun i zgjedhjes pohonet.
Veç kësaj Zot' i vërtetë
pas zakonit që ka vetë,
çfarësit e rrënjës tërë
në degët njëj s'i ka bërë,
në ca ngjasin në ca s'ngjasin
nuk themi se fare s'nqasin
sa për ndryshimin më parë
thamë ka funt e të ndarë,

por nuk' aqë sa të nxjerë
nga një lloj' lloje të tjerë.
vetëm aq sa të quhet,
të dihet ç'është e ç'quhet
trashëgimi po pikaset¹
edhe ndryshimi po nqaset²
po këto nuk na largojnë
se që të katrat tregojnë:
çdo lloj bime veçan dolli
njëri tjatrin nuk e polli,
Ç'ju thotë gelogjija
kuntër shkrimeve të mija?...
Në kini shenja të tjera
logjikane e të vlera -
m'i radhitni t'ju vë veshin
se kështu bota ju qeshin.
Dofta mos është kështu e, ...
Dofta mos është ashtu e, ...
e me dofta edhe me vallë -
me një pandehmë të çalë
rihni botën ta gënjeni!...
filozofi t'i u rrëfeni !...!

¹*Kanuni i trashëgimit*

²*afrohet*

Ankim dhe këshillim

Dua të ju them një fjalë
nga baza duk-e mos dalë:
    ndodhen ca që nuk mejtojnë
    lajkat tuaj s'i kuptojnë,
mendjen i a u trubulloni
me ca fjalë q'i u zbuloni;
    me pandehmen q' i-u tregoni
    nga feja munt t'i largoni;
por ati që i a pret koka
nuk lot si mali ngaj toka
    sa të shtohet diturija
    aqë njihet Perëndija.
Ç'jini naksër' urtë s'rini;
të rinjtë në lak i shtini!
    me ca të kalbura rrënjë
    dyk-e trguar si shënjë -
me pandehma për të qeshur
llerët i keni përveshur -
    thoni: "ardhën ca barbarë
    mijra vjet prej nesh më parë
Musaj' Isaj Muhamedi
u përpoqnë porsì deti
    ngjizën besime të kota
    u muar më qafë bota.
Thanë shpirti nuk vdes kurrë
dhe gjithë kësaj i u thurrë

këta të tre botën çanë
edhe në tri deg' e ndanë.,,
dyk e ngjizur ca përralla
me ca shenja fort të çala
rihni botën ta gënjeni
por s'ju shkojnë ku të gjeni
Burra që janë fetarë -
sot, kalojnë milijarë
doni t'i renoni fetë
të bëni si doni vetë,
e ç'faj kanë Pejgamberët?
a pse s'na lanë ndër terrët?
tek shmbëllen më njerinë
pak majmuni me arinë
nuk lipset kurrë të themi:
"nga shebekët ardhur kemi"
se shebeku me majmunë
sa do bëjnë llojesh punë
sikur lindin ashtu vdesin
gjithnjë ndë një shkallë mbesin
si njeriu s'kanë mejtime
s'njohin shkrime e këndime
pa lindur mirë gërmojnë
kërkojnë yshqim të rrojnë.
Njeriu lindet i tukequr
dyk e vojtur dyk e hequr.
Nuk njih as ujët as zjarë
kërkon yshqim dyk e qarë.
Më sis' e ëma n'e vëntë
pi në mos qan të merr mëntë.

Mbarimin e ka ngadale
me mundime me halle.
Pastaj me mëndjen e naltë
majmunët i le në baltë.
Me dituri e shpon malin
fluturon mbi retë me kalin
ecën me këmbë mbi detet
pa bërë punë s'i mbetet
sado ta mësosh majmunë,
a i bën dot këto punë?

Një ngjarje...

Ndë një qitab e kam parë:
"disa mijë vjet më parë -
një sharllatan çun i ditur
një majmun kishte stërvitur,
vishej, ç'vishej, qeshte' qante
bashkë me të zonë hante -
vetë hipte dhe më kalët
vinte porsi lord mbi shalët,
zinte falej' binte' ngrihej
se ç'ishte fare nuk' njihej.
E mori ky sharllatani
q'ish një çun nga Hindistani.
Gënjeshtari ç'ka punuar
kur vinte dit' e shënuar -
në falëtore e shpinte
para bindjetarit rinte -

këshillonjësi sa zbriste
majmuni ngrihej më s'piste -
zinte kujen' logorinë,
sa i u diqte mushkurinë.
Thosh i zot dyk e qarë
O zotërinj! Zemër-larë!
këtë të gjorin pra shihni
t'ju vijë keq e t'i ndihni!
është' i shkreti bir prej mbreti
ngaj magjia kështu mbeti,
Që kur qe djalëz i mitur
më një çupëz ish goditur -
me magji majmun e bën
dhe gjuhën i'a kanë zënë
më s'flet por qan nat' e ditë
ky yll i bukur plot dritë!...
ah për të prishur magjinë
s'la gjë shiti shtëpinë
i duan tri-dhjet barë
ta këmbejnë si më parë
kush kujton Zon e vërtetë
i ndihmon trimit me fletë.
Bir mbreti e rron si kafshë
s'i ka bërë kujt gjëkafshë!
Ndihm' e juaj do ta shpëtojë
do bëhet si ish me gojë.
I zoti kështu pa thënë
shtëza qante sa kish zënë,

si ishte koh e magjisë¹
s'i binin pas dhelpërisë,
i jepnin ndihmë sa mundnin
ç'kishin qeset i shkundnin.
Kur rronte ndër errësirë
bota dhe si egërsirë
kështu bënin Hindijanët
shetitnin në të gjith anët
me djallëzi me të qarë
mblithnin të holla me barrë.
Majmunin dot s'e çquanin,
ulërinin bashkë qanin.
Qysh ish mijra vjet më parë
dhe sot një cërkë² s'ka ndarë
e ç'bën sot majmuni tjetër
a shkruan këndon në letër?
Shum a pak gjith bagëtija
punojnë të mer çudija.
Shihni ç'bëjnë karanaxhatë
tromakset njeriu i ngratë³
asi mrekulli punojnë
t'i kallëzojmë s'besojnë.
Për papagallat tek flasin
të themi njeriut i ngjasin
po fili q'i ngjet mushkonjës
edhe skifteri shqiponjës

¹Asi kohe magjin e besonin

²Cërkë - një çikë, një grimë

³i priset mideja, hutohet krejt

u rit u bë fil mushkonja!
a u bë skifter shqiponja!
po minjtë q'i ngjasin derrit?
vallë qysh plasnë prej dherit?
Ce nuk bënen minjtë derra
dhe arslan macet e mjera?
Si tashti edhe më parë
as qen' as janë një farë
edhe njeriu me majmunët
tjatër rreshta tjatër punët.
Kurse shkruam gjër e gjatë
për një që s'është tru-thatë -
e merr vesh punën si duhet
ngaj pandehmë e ligë ruhet
se Bohneri me Darwinin
rahin të n'a prishin dinin
kush e kupëton Kuranin
s'e le dot dinin, imanin
sa të shtohet diturija
aqë njihet Perëndija
mijra vjet bota më parë
besëvet i u vunë zjarë
si dhe Brahmat Hindijanë
Athurinj' Babilijanë
me filozofit që patnë
besimet e fet' i gvatnë
prandaj çoj Zot i vërtetë
profetë në këtë jetë -
që të binden trathëtorët
rrugë-lënësi't, të gJORËT.

Shih qëmoti kur s'pat besë
sa i ardhi kundra fesë.

Ç'hoqi Musaj me Isanë
me Muhamed Mustafanë
shpirt-keqët fenë s'e deshnë
profetit s'i vunë veshnë

kundërshtimi është' i vjetër
veç se lloji ëshë tjetër
i munduan fort fetarët
i thern' i mvarën në trarët

i vran, i grin i sharuan,
i mbytn, i doqn' i faruan,

Por ashikët e Allahut

deshinjt e Resulullahnt

kurban u bënë për dinë
s'e mohuan Perëndinë

gjer në Arsh i u vinte ah
dorë s'hoqnë ngaj Allahu.

Dhe pas kësaj ashtu duhet,
fetari tepër të ruhet

pas pandehnavet mos bjerë
të mos ndigjojë Bohnerë

të mos bjerë pas Darvinit
të mos largonet prej dinit

kujt mëndja të mos ja presë
nga m'i dituri i fesë -

duhet çështjen ta çkoqitnjë
qysh ështëë në shesh ta qitnië

duhet pranuar një pikë
që gjykohet me llogjikë

se feja s'është përrallë
që të pranohet çdo fjalë.
Dashtë Zoti na shpëtoftë
dashurin e Tij na shtoftë.

Mentimet e njerëzisë

Kështu ka rrjedhur që kuri
ç'do njeri një rrugë zuri
një vështronte drejt nga qielli
thoshte Allah je ti dielli!
Kush thosh: Perëndija tënë
je ti bukuroshja hënë!
Kishte disa kokë-thatë
njihnin Zot yjet e shtatë.
Cili lumit' cili drurit
cili malit' cili gurit.
kush stërgun që fluturonte
e njihte e shënjtëronte.
Cili kanë balash donte
i falej dhe e lëvdonte.
Disa gjarpërinj gojë-madhë
donin, i falëshin rradhë
kush hynte brënda ndër ujë
falej sa vinte rrëmujë
e cili i falej zjarit
kush viçit e kush gomarit
kush barishtave i u falej
i u bënte timi e s'ndalej

mbretëronte errësira
s'ndahej e keqja' e mira.
Kur i shihte Perëndija
që rronin si bagëtija
për të ngratët keq i vinte
edhe deshi që t'i bindte.
i-u dërgoj pra Pejgamberët
por nuk bindëshin të mjerët
nuk i linin dot statytë
s'i largonin dot nga sytë
fenë që solli Ademi
edhe sot gjith' atë kemi
aspak s'kanë ndryshim fetë
ndryshimet i prumë vetë.
Besimi është Amentyja
për iman e vetëm nyja
s'ndryshoj e s'ndryshon imani
kështu beson myslimani.
S'shtohet, s'paksohet besimi
si Ademi' Ibrahimimi
ç' besoj Musaj me Isanë
me Muhamed Mustafanë
edhe ne ashtu besojmë
gjer kijamet do pasojnë
s'ka faj feja por se bota
i futën sende të kota.
Ca i dhanë trup të trashë
dhe e zgjatnë disa pashë
ca i dhanë fron të rijë
edhe të hajë, të pijë

u besua shumë llojesh
është turp të zihet ngojesh
por besimet më të sakta
edhe fjalët më të pakta
fjalët që tha i Vërteti
ato tha dhe Muhamedi
Muhamedi vetiu s'foli
por fjalët të Zotit solli.
Nga stërgjyshi Ibrahim
ç'trashëgoj kallëzot trimi
edhe Musaj me Isanë
Ibrahimin mburim kanë
fen' e atit përsëritën
përrallat q'u futn' i qitën
kësi soj dhe Muhamedi
nga s'tërgjyshi ç'besim gjeti
pa shtim pa të met e çhpalli
botës shpirtin i a u ngjalli
për një të drejtë përpiquej
sa pësonte prapë s'hiquej
buz'e tij lëshonte mjaltë
pun e tij shërbim i naltë
gjyq i tij si shpat' e mprehtë
ç'do dënim dukej i lehtë.
Mbretërim' naltësim s'donte
vetëm donte t'i shpëtonte -
nga dytimi nga tritmi
dhe të vazhdonte njetimi
as kujt zemrën nuk ja thynte
as kujt fjalën s'i a këthente

nga gëneshtrat që i larë
në mirësit ish i parë
si plak dhe kur ishte djalë
nuk foli fjalë të çalë
edhe Pejgamberët tërë
si Ahmedi kanë bërë
u munduan, u kapitnë
sa muntinë botën' e ndritnë
Porse i madh Muhamedi
brënda ndër ta ish si mbreti
ç'ta bëjmë të gjatë fjalë
askush nuk i a zuri shkallën
nuk po them fjalë të kota
sot e pohon edhe bota.
Sa janë gjith i besuam
si jetuan' i mësuam
në kryet Ademi doli
sefte fen, ajy e solli
ç'ardhën Atë vërtetuan
as e zgjatn, as e shkurtuan
por koha dyk'e larguar
nga feja dyk'e mërguar
ca gabime' ngatërime
i prunë fesë ndërime
Zot i math i lavdëruar
këto urthet për të quar
dërgonte prapë Profetë
i sitnin si duhej fetë
por pa shkuar kohë shumë
përsëri binin në gjumë

linin fen' e Perëndisë
sa s'ndanin prej bagëtisë
edhe Musaj me Isanë
fen' e saktë i a u thanë
por s'shkoj shumë u turbullua
e vërteta u mbulua
bota nëpër mjegull mbetnë
Zoti dërgoj Muhamednë
lindi drita syt' i çelnë
fat-bardhët ndë moçal s'ngelnë
atij që s'i ndiu fati
qëndroj si ish i ati
Kjo fe është fe e qruar
fe e sakt' e pa ndëruar.
E pa ndëruar një fjalë
pa shtim' pa cen as një halë
pra sa zihet me re djelli
aqë renet mendjefelli
Kurani që la Ahmedi
si u solli ashtu mbeti
sado dhe kjo fe u çqye
por u mprojt' e u çkëlqye
sa mundnë thonjtë i a ngulnë
por rrënjët dot nuk ja çkulnë.
Se e rojti Zoti vetë
pa cënuar pa të metë
mbeti virg e pa trazuar
si Parajs i lulëzuar
me besime fort të nalta
nuk të verbëta të çalta,

edhe sa të jetë jeta
do të mos i nxihet fleta
Zot' i madh që s'ka të metë
një dritë q'e ndezi vetë -
me frymë nuk shuhet kurrë
sa vjen do t'ia shtojë nurë
Zoti vetë do ta mprojë
për herë do të mbretërojë
Kjo fe është Zoti vetë
pa dyshim s'vdes, do të jetë.
Nuk po flas kot më kot
(vall-llahu mutimmu) thotë
si s'vdes Zoti s'vdes as dini
kështu e beson Mumini
nuk ka mijra Zot në botë
kush ka mënt nuk flet më kotë
S'u lind e s'lind Perëndija
si shtazët e njerëzija,
sa të shtohen dituritë
do të lihen perënditë
do besohet veç Allahu
si besoj Resulullahu,
si besuan gjith profetët
veç një Allah me të vetët.
Zot i math do të njëtohet
e drejta do kupëtohet
ç'është drita, errësira
ç'është' i urti egërsira,
tërë në shesht do të çpallen
ç'janë Zotit do t'i falen

kuntërshtim nuk do të mbetet
sikush Zotit do t'i pshtetet
    fenë që pat Ibrahim
    do ta ketë ruzullimi
Musaj, Isaj, Muhamedi
sikush përsëriti ç'gjete
    dhe sot sikur t'ishin gjallë
    gjith do t'ishin një fjalë
turp i math, sot! këtë ditë!...
të lihet feja si dritë!...
    turp të lihet Perëndija
    të përçahet njerëzija
Profetët vëllezër ishin
midis kundërshtim nuk kishin
    As një Profet s'përrjashtojmë
    me përjashtim gjë s'fitojmë
Ne as Budën nuk e ngasim
as për konfoqjon gjë s'flasim.
    Fale Musan' e Isanë
    i duam si Mustafanë.
Njerës të mëdhenj i njohim
tërë me një sy i shohim.
    Nuk e di kur vjen bashkimi
    që të çduket krejt rrënkimi.
Sille Zot punën më mirë
për ty s'ka gjë të vështirë.

Më çudi!

Janë disa krye-fshtjellë
që s'dinë as tokën as qjellë
    kurse hipin në minberët
    s'dinë se ç'flasin të mjerët
nuk' them se s'janë munduar
gjer n'Ebxhed kanë kënduar,
    disa herë flasin dokra
    që s'i bluan dot as mokra.
Për shëmbëll ju them një herë
hoxha kish zënë minberë
    sa kishte zënin' thërriste
    përralla çifutesh fliste.
Thosh: Ademi kur gatohej
shejtani ment copëtohej
    nakari dreqin e shtyti
    Ademin n'goj e shtyti
me të vajtur kështu filli
me të shpejtë ardhi Xhibrili
    me gisht barkun sa i-a shpovi
    pshtyma e ndyt' i kullovi
nga kjo pshtyma u çpik qeni
që sot fort besnik e gjeni
    nga kjo na mbeti kërthiza
    dokra... s'i beson as miza.
Dini tha ç'janë përenjtë
ç'janë detet e lumenjtë?

janë lotët që dheu qavi
kur Xhibrili dhë përlavi -
pak prej sij gatoj njerinë
lumë-madhin e fat-zinë.

U bubu tha tok e zezë
ç'na këputtë fare mezë,
ata do bahen fajtorë
për ta digjet mëm' e gjorë.

Nga ky shkak qaka e mjera
prandaj u mbush ujë tera...
Kësi dokrash fliste miku
na turpëroj sa na fiku.

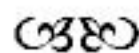
Hoxhë s'të mjafton Kurani
e ç'të çoj ty ne shejtani?
Ta dinje gjeologjinë
s'do të tallëshe me dinë.

Lini Shemunët, Semnunët
flisni pakëz për Dhenunët
nga përrallat hiqni dorë
se na fiktë mor të gjorë!...

H. Ademi (a.s.)

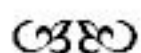
Zoti Ademin ngaj dheu
pa mëmë pa at'e kreu
Zoti vet' e ka gatuar
Atin e nderçim ndër duar

I dha frymë dhe e ngjalli¹
shumë të mira i fali.
I fali të madhe dritë
i dha tërë dituritë
Engjejt krejt nga qjelli rrodhën
anës Ademit u mblodhën
kur e panë fort të ditur
kanë mbetur të habitur
fort i ditshim u rrëfye
me të s'qitej dot në krye
merek vesh dhe prej fytyrës
q'ish m'i math'i kreatyrës,
tërë në sexhdê i ranë
veç dreqi u hoq më nj'anë
i u shti hallka e mallkimit
ati Shejtani-Rraxhimit.
Dha urdhër ëngjet e zunë
Ademin në kopsht e vunë
edhe të shoqen Havvanë
Ademit i a vunë pranë
Shumic'e ehli-sunnetit
shënojnë pun'e Xhenetit,
ish një kopsht a një drurishtë
veshur me pemë lulishtë
ku ish qysh ish nuk përzihen
i bijen shkurtë nuk zihen
1) s'ish xhennet i Ahiretit
Sepse çeshtj'e Hilafetit

¹Me fuqin perëndijore.

si thotë Zot i vërtetë
Duhet në tokët të jetë
    (Halifê fi-l-erd) kur thuhet¹
Doemos në tokët duhet
Një vent-zënës do me thënë
Në tokët kam për të vënë,
    q'ajy është Ademi vetë
    vënt-zënësi i vërtetë,
në vënt q'u çpik nuk ka rrojtur
është tërhequr ka vojtur
    si pas Kuran-i Qerimit
    s'u ngjit në qjell pas krijimit
Zoti në qiell nuk e ngriti
as pastaj q'andej s'e zbriti
    2) Për xhennetin'e Ahiretit
    s'të le çeshtja e lanetit
si mundej të hynte djalli
portari përse s'e ndali?
    3) Atje detyrë s'ngarkohet
    që për dënim të largohet
4) Nga frytat njëri s'ndalohet
Atje kush hyn s'çpardallohet.
    5) Atje mëkat nuk punohet
    që të qitet të denohet.
Nga këto ahkaqe Xhenneti
S'është Xhennet ahireti.
    Në tokët ish një drurishtë
    veshur me pemë lulisht

¹Tefsiri Menar vulum 1 f. 277

le të jetë si të jetë
ku ish e di Zoti vetë
i u dha Zoti urdhëratë:
"hani pini dit'e natë
kur' e kû qysh të doni
hani me gas mbretëroni!
Vetëm nga ky dru mos hani
ketë fjalë të ma mbani"
çfarë lloj pemë ka qënë
Kurani s'na i e ka thënë
Djalli ngaj nakari dolli
me një butësi i u foli:
"më vjen keq se nuk e dini
kështu nga herë nuk jini
do të vdisni do të shkoni
këtë gjë do t'a kërkon
në doni gjithnjë të rroni
me gëzim të mbretëroni
nga ky dru po hëngërt kokra
s'ju ka për të mblojtur mokra
domethënë s'vdisni kurrë
do të rroni grua' burë"
i gjenjeu me bê me fjalë
se qe thënë për të dalë
prej kopshtit i kanë qitur¹
shumë lark i kanë zbritur

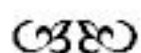
¹*Xhennet d.m.th. kopsht i mbuluar me drurë e me lule aqë sa drit e djellit me zin hyn. Thuhet se Ademi ka qënë i vëndosur në një kopsht, nga kopshtet e kësaj bote, pra nga faji u qit q'andej. Shihni në Sure-i Bekare e në Sure-i Araf.*

Parajs Ademi i gjorë
s'e pati vehten në dorë
nga ashku i Perëndisë
ra në det të bukurisë
er' e ashkut e kish dehur
zemrën e tij i a kish nxehur
aqë sa vehten nuk dinte
ku ishte e ku po rinte
kurse Havvaja e shkretë
i a dha me dorën e vetë
atë pemën e ndaluar
kur ishte i trubëlluar
pemën mirë pa e përçapur
që të dy i kanë kapur
shumë vjet mbetën të ndarë
nat'e ditë dyk'e qarë -
shumë vojtnë, shumë hoqnë
në Meqqe mezi u poqnë
si i u fali Zoti fajin
e prenë kujen e vajin
tha Zoti ngrehnë Qabenë
që të falen sa të jenë
Atit Adem dhjetë fletë
i zbriti Zot'i vërtetë
Shumë sendê i tregonin
ngaj të ligat e mërgonin
qenë shkruar dituritë
për t'i dhënë njeriut dritë
atyre bij edhe bija
i u dha shumë Perëndija.

Martestat e para

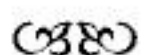
Këtë gjygj vu Perëndija
për t'u shtuar njerëzija,
Një çun i barkut të parë
motrën e tij mos e marë
ishte haram t'a rrembejë
po me tjetrin ta këmbejë
motra që kishte Kabili
lipsej ta merte Habili.
Por Kabili zemër-ndyri
n'gjyqt të Zotit nuk hyri:
"si e dhënkam motrën t'ime?
q'e kam të bukur e trime!
S'është punë o im atë!
t'i bënj vet'hes këtë datë!
mir' e ka dhe le ta mbajë
s'është gogol e ta hajë"
tha: "O bij! S'ju genjej unë
ngaj Zoti është kjo punë
bëjini Zotit kurbanë
t'i shihni punrat si janë"
Habili shkoj një dhi zgjodhi
Kabili ca kallinj mblodhi,
të dy përdhe i lëshuan
edhe fjalët i pushuan.
Javo se një zjarr i u zbriti
një-herësh dhinë e gëlltiti

e vërteta në shesh dolli
Habili asgjë nuk foli
u helmua fort Kabili
djallëzirat zu i tilli
    mentohej vendoste planë
    si ta vrasë të vëllanë.
Djalli si njeri i dolli
dhe një zog në dor'e solli,
    me dy gur, e shtypi dreqi
    kësi lloj punën e ndreqi
nxu Kabili kryethati
erdhi u ndez si lugati,
    djallëzitë më s'e lanë
    por shkoj shtypi të vëllanë
si e vrau në thes e shtiri
dhe vërtitej si i piri
    thuhet disa dit e mbajti,
    më s'la vise që nuk vajti,
me mënt e ti fare s'mundi
që t'a mbulonte gjëkund,
    Zoti vrasësit të ndyrë
    i ka çfaqur një pasqyrë
i çoj përpara dy gala¹
për të mbyllur kjo andrralla
    bot e bot dyke përpjekur
    ra njëra përdhe e vdekur
tjetra me thonj dhe çkërmiti
mbuloj shoqen q'e dremiti

¹Sorrë

Kabili i zi nga kjo punë
u tmerua rahu gjunë
"bobo tha më plastë hunda
sa kjo sorra qysh nuk munda
ta mbulonja të mos njihej
se ku është të mos dihej"¹
gjë s'fitoj kot u mundua
me të tepër u pendua
vrasja ngaj Kabili erdhi
gjak më parë ky dreq derdhi
la zakon të lik në jetë
gjithmon mallkim të ketë!
lum kush punon me mëshirë
edhe le zakon të mirë.
Nuk' i vdes as emri kurrë
e lëvdon grua e burrë
e kujtojnë dhe Mervanë
po jo si Nushirevanë
Po kujtohet Jezid-qeni
po jo si Imam Hysejni.
Thonë gjer më dyzet-mijë
ariu Ademi fëmijë
me qindra vjet ka jetuar,
më së fundi ka shpëtuar
historija s'e ka ndarë
ku e ka Ademi varë.

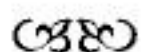

¹Për vrasjen që bëri Kabili shihni Ajetin: Vetlu Alejhim gjer te fe asbehe minen-nadimîn. Sure-i Maide

Vallë në Meqqe e vunë
apo Serendip¹ e shpunë
nuk' e ndan dot historija
si është' e di Perëndija
Havvaja shumë më s'hoqi
pas pak dit shkoj nde i shoqi
në Xhidde² është mbuluar
fjala s'është' e turbulluar
paçin nga Zoti i vërtetë
që të dy ndjesë për jetë.

Shithi (a. s.)

Shithin fort e desh i Ati
se shumë të mbar e pati
një fëmijë s'ishte dukur
djalë si Shithi i bukur
në ç'do gjë t'et i kish ngjarë
ish i mbrothshim e i mbarë
ca histori kështu thonë
që kur qe gjallë i la fronë.
Me ndihmën e Perëndisë
mjaft i shërbeu mjeshtërisë
Zoti e pat detyruar
të luftojë pa përtuar -

¹Është një nisi e madhe përmban

²Është skel' e Meqquesë buzë detit të kuq

me Kabilinjtë të shkretë
të përpiqet sa të jetë
    luft'e zez' u ashpërua
    fis i Kabilit u shua
një pakicë nuk e vranë
por i mbajtnë si rob pranë
    në kohët të tij ka dalë
    lufta me kam' e me pallë
ky me baltë dhe me gurë
i a bëri Qabesë murë
    ishte plakur Shithi shumë
    kur ra për jetë në gjumë.
Për në Meqqe kanë thënë
pranë t'et e kanë vënë

Enushi e Kajnani të bijt e Shithit

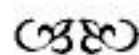
Shithit jetën si e mbushi
fronin e zuri Enushi
    dituri të madhe kishte
    edhe fort i bukur ishte
Enushi si ndëroj jetë
mbretëroj Kajnani vetë
    me qindra vjete jetuan
    fëmij'e tyre u shtuan
lufta fare s'u pushua
fis i Kabilit u shua
    ata të tjerë që mbenë
    u përhapën kapën dhenë.

Mehlaili bir' i Kajnanit

Si mbet në fron Mehlaili
vajti zu vënd ngaj Babili¹
Në këto viset të gjërë
shumë shtëpi kanë bërë
këta i rëmuan malet
i qitnë sheshit metalet.
Prej ari të holla prenë
e ndërtuan bukur dhenë.

Birdi bir' i Mehlailit

Në kohët e Birdit thonë
bota e harruan Zonë
ca shtate bënë prej guri
disa gëdhentnë prej druri.
Filluan putit t'i luten
e i falen' i këputen
me qindra vjet ka jetuar
me një fëmijë të shtuar.

¹Kryeqytet i kësaj mbretërij që quhe tBabil, sot ndodhen vetëm gërmadhat drejt qytetit Hil-le në mbretërinë e Bagdad.

Të pesë Statytë

Nesri' Vyddi me Suvânë
Jegûthi, Jeûku janë¹

    djemt' e Ademit të pesë
    trima të bukur me besë.

Të pesë sa qenë gjallë
Allahut i janë falë.

    Njeriu liksht s'i kishin bërë
    pra i donte bot' e tërë
por si mbyllën sytë e shkuan
për n'atë jetë ngarkuan -

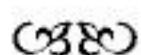
    Miqt' e dashur në zi mbenë
    qajnë me vaj tekdo venë.

I gëdhentnë në për gurrë
për të mos haruar kurrë.

    Ç'figurë që patnë pasur
    ashtu i patën novjasur²
i varën atje ku falen
që t'i shohin e të ç'mallen.

    Si pa djalli vdiqnë pleqtë
    të rinjve u ngrihu leqtë
i u tha: " bij të vegjël jini
punrat e pleqve s'i dini.

    më vjen keq mundohi kotë
    e s'merni vesh gjë në botë

¹ *Shihni Sure- i Nuh.*

² *Me i përsërit si kanë qenë, me i përzi një farë soj.*

prindët tuaj sa qenë gjallë
pesë shtatevet i'u falë.

Kush kërkon shpëtim për jetë
këtë udhë le të ketë -
Me disa gënjeshtër redhë -
dreqi e futi në zgjedhë.

Lanë fenë' Perëndinë,
zunë djall' e djallëzinë.

Një pasqyrë e tmerrshme

As shin as korr dreqi thonë
por përpiqet për-gjithmonë,
Si e si të çartnjë fenë
për të përmbysur atdhenë
që pa fê atdheu nuk mbahet
si thoj prej mishit që s'ndahet.

Si mëmëdheu që mpron fenë
ashtu dhe feja atdhenë.

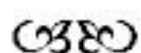
Feja siguron moralin
siguron nderin e mallin.

Por një komb kur e le fenë
më s'ka derd as për Atdhenë.
Feja për' njëherësh s'lihet
pak nga pak fillon sa fshihet.

Më parë lihet mësimi
dhe fillon sëmuret besimi.

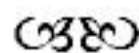
Ligësija kështu zihet
se sheh rrushi rrushnë nxihet.

Kështu nis burri lë fenë
sefte gjyshi le Synnenë
pastaj y-tatë Vaxhibin
Farzin y-të bir me nipin,
stërnipit gjë më s'i mbetet
as di fare ku të pshtetet.
Hiqet falja' agjërimi
kapet pirja, kur....
Shtohen këngët edhe vallet
shtohen modat, shtohen hallet.
Prej zjarit del një shkëndijë
thotë miku ç'do të vije?
Mirëpo kur i del flaka
fillon rrihet me shuplaka.
Midis arës shkon një vijë
thotë bujku ç'dotë vijë?
Mirëpo kur bëhet lumë
fushës i bëhet dëm shumë.
Në gishtit i del një fshikë
thot i smuri dhemp një çikë.
Mirë po kur i mahiset¹
trimi njëherësh gremiset.
Prandaj duhet gjyshi' ati
ta mbajë fënë që pati.
Ku me libra ku me gojë
birin nipin ta mësojë.
Se e ka në qafë vetë
e dënon Zot' i vërtetë.

¹ Malson.

Është një faj që s'i falet
i rëndon në zverk si malet.
S' jetonet pa fê si kafshë
i pafeshmi s'vlen gjëkafshë.
Pale fê e Muhamedit
fê e sakt' e të vërtetit.
Ajo fê aq' e mbaruar
si lule ka mbretëruar.
Prandaj duhet atdhetarët
më mentarët, më të parët
të hapin sytë mos flenë,
fen' e bukur mos e lenë.
Se me fê mundim të rojmë
atdhenë me fê e mprojmë.
Në mbeçim ndë erësirë
na kanë për të thëthirë.¹
Me fê del nga erësira
me fê ron plot me të mira.
Me fê njih mëmën' babanë,
me fê njih motrën' vëllanë.
Pa fê s'ka m'e madhe gjëmë,
pa fê s'njeh as at as mëmë.
Prindët po s'u kujdesuan
evladët po s'i mësuuan -
foshnjat e mjera ç'faj kanë
kurse nëna me babanë -
fên' e shenjtë s'i a u japin
ata ç'rrugë do të kapin?

¹*Sure-i Enbija Ajeti: ve qem kasamna...*

Kështu pra feja harohet
edhe ajy komb farohet.
Prindët tradhëtojnë fenë
prindet rrënojnë atdhenë.
Prindët' prindët kurdoherë
do të jenë në skëterrë.

Idrisi (A.S.)

Shithi jetën si e grisi
n'atë vënt mbeti Idrisi.
Idrisit Zot' i vërtetë
i dërgoj tri-dhjetë fletë.
Fat-shëkimi, shkronjësija
numerimi, shkronjësija.
Ç'veljë ka druri e bari
ç'duhet kau, kali, gomari?
Nd' ato flet' ishin shënuar
ç'mjeshtëri duhej punuar.
Ky e ngrehu qeverinë
tri klas e ndau njerëzinë:
Vuri mbret edhe vezirë
që t'i shohin punët mirë.
Njerëzi e ditur mbenë
tok me vezirët, me mbrenë.
Dor e tretë nat' e ditë
merëshin me mjeshtëritë.
Në pak vjet që ka jetuar
mjaft qytete ka ndërtuar,

thinë mushkën edhe qenë,
dhe disa pirje që qenë,
nuk i shijonin që moti
se ishin haram nga Zoti.
N' atë kohë Kabilinjtë
jetonin t'egër të zinjtë,
i faleshin putit, gurit
dyk e rënë sâzit-drurit,
gjenin gra i turpëronin
vithnin' vrisnin varfëronin.
Çoj Idrisin Perëndija
t'i shpëtojë nga padija.
Të pakët muarën pjesë
nga drit e madhe e fesë.
Dhe me të tjerët luftuan
mjaft qytete i-u fituan.
Ca i vranë, ca i zunë
me shpata mbaruan punë.
Shkroj e qepi' mati' zgjasi
shumë mjeshtëri navjasi.

Nuh-u (A.S.)

Sa për Nuh-in kanë thënë
i math Pejgamber ka qenë.
Ngaj frik'e Allahut qante
kujen e vajin s'e ndante.
Nuhut nga Zoti' i vërtetë
nuk' i zbritnë veçan fletë -

por pas fletëve që gjeti
në zakon të vjetër mbeti.
Me qindra vjet mundim hoqi
kombin e tij fort e ndoqi -
veta vetëm tëtë-dhjetë
e besuan me vërtetë.
Të tjerët vesh nuk vunë
nga shpina s'ia hoqën drunë.
Pra kur e shtinin në dorë
ç'erm' i bëhej trupth i gjorë.
Si e rihnin mb'udh' e hithnin
gjakrat pors çurk'i rrithnin.
Sa mblithte mendjen' përmblidhej
prapë pranë kombit hidhej.
Prapë punë besej niste
fjalët të Zotit i u fliste.
S'donin fjalë të këmbenin
pra njëherësh e rrëmbenën
prej këmbësh e pëlcisnin
të mjerin sa e zalisnin.
Shumë vjet liksht u mundua
zemra fort keq iu lëndua -
tha: "më ndje o Zot i ndjerë
nga ky komb këmbë mos lerë
Zot! Nga ky remeti mua
shpresa që pata m'u shua"
Çoj Zoti Xhibril Eminë
i mësoj Nuhut aninë.
Kur e shihnin që ndërtonte
barkën që do ta shpëtonte

tallëshin me Pejgamberë
dhe i thoshin o i mjerë:
    Ku e le profetësinë
    që na kape mjeshtërinë?
Talluni, talluni çuna
prisni sa të soset puna.
    Vjenë rrebeshi me njëherë
    dhe ju shpie në skëterë.
Nga trut' ishin fort të lehtë
nga gjuha si shpat' e mprehtë.
    Të tërbuar si arinjtë
    nuk mentoheshin të zinjtë.
Tallëshin me Pejgamberë
mbase e rihnin përherë.
    S'i u pëlqente mjeshtërija
    q'ajo ishte lumturija.
Profetët veç për fê s'ishin
por nga një mjeshtëri kishin.
    Me anën e mjeshtërisë
    q'i u mësonin njerëzisë
i u siguronin jetesën
për të mbajtur bukur besën.
    Se varfërija e shkretë
    për njerzinë në jetë
është mortje faqe çjerë
a më mirë them skëterë.

Nga një pendë kafshë mblodhi
brënda ndë flukët i hodhi¹
Nga të bijtë veç Qenani
tha: "ç'më bën mua tufani
shpëton i thosh mëndja djalit
kur të zësh majën e malit.
Mirë-po pa sosur fjalët
rreptësisht i u turën valët
E rrëmbyen si një potkë
e ndanë nga fis nga shoktë
u mbyt në shurën e vetë
si ç'ish ndër arkët të shkretë.
S'u mentua krye-thati
u largua nga i ati.
Ndigjoj dreqin s'ndigjoj t'anë
humbi dinin e dunjanë.
Humbi nderin e shtëpisë
nderin e profetësisë.
Shumë herë ka qëlluar
prindët janë të kulluar -
bijt e bijat dalin ferrë
ta bëjnë jetën skëterë.
Qit një Ibrahim Azeri
prej Nuhut del kan-an derri.
Ky mister vesh nuk u muar
ngelëm me libra ndër duar.

¹ Nuhu pandehu se do të mbytej faqe dheut gjith prandaj mblodhi ngaj një pendë e i kalli nd'anit të vetë. Kombi i tij nuk ishte më tepër se një qint mijë.

Me gjith ata tetë-dhjetë
u fut brënda Nuhu vetë.
Ndë barkët porsa që hynë
u vrej't u nxi s'qit dot synë.
Dha rrebeshin Perëndija
u mbytnë gjith njerëzija.
U bë e keqe kjo bujë
fusha' male krejt ndë ujë.
Pas disa dit Zoti deshi
pushoj shiu u pre rrebeshi.
Nisnë ujrë u shteruan
edhe valët pak' u shtruan.
Qe thënë ngaj Perëndija
në Xhudi¹ qëndroj anija.
Nuhu' të bijtë shpëtuan
kombi prej syresh u shtuan.
Se ata të tetë-dhjetë
ndë barkët ndëruan jetë.
Pas rrebeshit at'i dytë
pak vjet jetoj mbylli sytë.
Afër një mijë vjet rrojti²
por prej kombit shumë vojti.
Nuhu ish i urtë burrë
më kot nuk zemrohej kurrë³
Përherë Zotin lëvdonte
falej lutej e këndonte.

¹Në Teurat thotë: Ararat.

²Sure-i Anqebut, Ajeti: Ve-lebithe fihim...

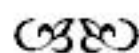
³Sa zemër butë që, që liksh i mallkoj kur i u mbush shpirti.

Mjaft herë pa ngrënë rinte
urët në shtrat shtrihej flinte.
Kur kujtonte Zotin dridhej
në ç'do gjë Zotit i lidhej.
Ngaj Sami' Hami' Jafethi
janë shtuar rishtaz rrethi.
Pejgamberët' Arabija
Adi' Themudi' Persija
ngaj barku i Sâmit janë
andej këndeje u përndanë.
Hind' Qenan' Nobe' Zenxija
Misir' Berber' Habeshija.
Këto vise an' e mbanë
ngaj fëmij' e Hâmit janë.
Turku' Rumi' Sakalija
Zhaponi' Çini' Rusija.
Mongol, Mançur, e Tartarë
ngaj Jafethi janë ndarë
ca më mirë e di Zoti
se qysh u ndanë që moti.

Hudi (A.S.)

Ardhi një e shkretë kohë
s'mbet njeri Zotin t'a njohë
cili djellit, cili drurit,
cili hënës, cili gurit,
cili i falej yllit
por si egërsir e pyllit

ngaj udha duallën të tërë
s'i u mbet keqë pa bërë.
Komi Ad më liksht harbuan
u mahnitën, u tërbuan,
qëkuri, Hudi kish lindur
këta njerëz për të bindur
por ish bashkë me Musanë
kishte mëmëdhe Ymmanë
ishte një dit e shënuar
mbledhur, tërë pa mënuar
nisi Hudi me të qetë
i u tha fenë e vërtetë
disa zoq e kafshë rodhën
Pejgamber Hudit i-u mblodhën
fjalët, e tua i thanë:
"O pejgamber vërtet janë"¹
ngaj kjo shënjë që mësuan
vetëm dyzet e besuan
u përpoq vjet pesë-dhjetë
Hudi për kombin e vetë
veta vetëm katër-mijë
mezi i pruri në vijë
të tjerët fort keq u-ndynë
sa s'donin t'i shihnin synë.
Shtatë vjet s'i u lindën gratë
u pre shiu, dheu mbet'i thatë

¹Kurse si çdo trup që s'ka shpirt dhe me anën e chimisë e të fizikës po flet, atëher zogu e karaxheja që ka shpirt përse të mos flasë? Vjen një ditë që me anën e një vegles të pasotshme që do të çpiket e do të vihet në vesh do të ndigjohet edhe miza e dheut si kau.

sa hoqën e u munduan
s'u përmendën, s'u penduan
më pastaj një er' e marrë
kombit Ad i bëri varrrë¹
ditë tet' e nete shtatë²
fryri er' e marr' e thatë.
Vetëm ata q'e besuan
fare do një dëm s'pësuan.
Kur i ngrê era përjetë
pa shpirt i flak tatë pjetë
u shuan të liqtë s'mbenë
e kapshuan mirë dhenë
vjet një qint e pesë-dhjetë
Hudi ka rojtur në jetë.

Shedidi edhe Sheddadi

Shedidi dhe Sheddadi
që të dy fëmijë Adi,
Zotit besim nuk i prunë
por rrugën e dreqit zunë.
m'i madh vëlla qe Shedidi
ishte mbret tepër shëriti³
por s'shpëtoj dot prej rrebeshit
se e priti prapa veshit

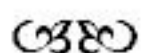

¹Shihni furtunat dhe sot ç'dëme të mëdha po bëjnë në botë

²Sure-i Hâkka, Ajet: seb-a lejalin

³Bëri qejf me lumtëri e me gaz, me një në gjën e tjetrit.

në vënt të tij mbet Sheddadi
"Perëndi jam" thosh lugati
as mblith mendjen i thosh Hudi
këtë fjalë s'ta kap kuti
vetëm një Zot ka në jetë
kjo është fjal' e vërtetë
po besove Perëndinë
do të shkosh në parajs tinë.
Tha Sheddadi ç'ësh kjo punë
Parajs krijoj dhe unë.
Ndigjoni se ç' bëri qeni
ndë-një fushë ngaj Jemeni.
Ergjënd e ar edhe erë.
E shumë gurë të vlerë
mblodhi e mblodhi sa mundi
një ogriskë s'la gjëkundi ¹
gjeti disa Inxhinerë
dhe ngrehu sa kaqë herë -
një parajs, e shtruan brënda
që ta shihnje ta kish kënda.
Prej parajsit fare s'ndante
nuk rihej aq' erë mbante
drurët, lulet, ujrat rrjedhin
ligjërojnë zoqtë bredhin
si fije mëndafshi bari
gjethet e drurit prej ari
lloje zoq mbi degët vënë
frynte erë qitnin zënë

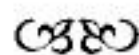
¹Ogriskë- cop e vogël, isker, grimë e vogël.

një mjeshtëri që s'besohet
asi kohe të mësohet
u ngrit një ditë Sheddadi
bashkë me robët që pati,
kush më këmbë, kush kaluar
në Parajs për të ndaluar
por s'i u vajti udha mbarë
i copëtoj er'e marrë
parajsit porsa i u nqasnë
më s'bënë këmbët por plasnë
pa hyrë brënda një herë
shkoi Sheddadi në skëterë.

Salih-u (A. S.)

Kombi Themud u lëshua
në vënt të Adit q'u shua,
këto vise që fituan
shumë bukur i ndërtuan
po pastaj pas djallit ranë
e Zotin fare e lanë
Zoti, Salih Pëjgamberë
e çoj nga shpella t'i nxjerë
shumë vjet është përpkur,
Themudanët dyk e ndjekur,
ngaj ata veç ca fat-bardhë
në rrugët të Zotit ardhë.
Më të shumëj fat-zinj mbenë
nd' errësirët, sikur qenë.

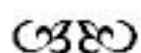
Në Kuran na thotë Zoti
komb i themudit që moti -
prej Salihut të bekuar
muxhize kanë kërkuar
Perëndija muxhizenë
i a u tregoj në devenë.
Atje ndodhej veç një krua
uj, i tij u cakëtua -
një dit ata do të pinin
një dit atë do ta linin.
Në tokët të Perëndisë
deve e madhe me sisë -
do të kërkojë kullotë
me një liri fort të plotë
gjen belanë kush ta ngasë
palê ajy që ta vrasë.
Profetin nuk e besuan
vranë kamelën pësuan.
si u bë kjo marrëzija
u zemrua Perëndija
i a u dha në çast pasqyrën
edhe i u-ndëroj fytyrën.
Tri dit edhe tri net mbenë¹
të ç'mëndur s'dinë ku venë
një tërmet Zot'i vërtetë
i a u dha ditën' e tretë -

¹*Sure-i Hud, Ajet: (Ve ilâ Themûde ehahum Salihangar (Ela Buden li Themûd)*

erth një zë i ashpëruar
ngaj qielli mbi ta lëshuar -
të pa-besët më s'u ngrysnë
gjith u shuan u përmbysnë
Salihu, shokët shpëtuan
do-një të keqe s'pësuan
u ngritnë ngaj' ato anë
të tërë në Meqqe vanë.
Një histori që kam parë
në Meqqet thot' e ka varë.
Ebu-Rigali shpëtoke
edhe një grua uloke
kësaj këmbët si i u hapnë
me gas të math zuri vrapnë,
në vadil- kurabe hyri¹
i tha kombit ç'i pa syri,
këtë fjalë me të thënë
përdhe e vdekur ka rënë
ajy në Meqqe kish mbetur
prandaj vdekja s'e kish gjetur
jashtë Meqes me të dalë
s'e la mortja Bu-Rigalë,
kishte një shkop prej floriri
s'e ndante kurrë ngaj gjiri
me të pikasur e zunë
me gjith shkop në dhet e vunë
na tregojnë historitë
Resulullahu një ditë

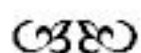
¹Vadil-Kurabe është një mal në Jemen.

bashkërisht me Sahabenë
ndër ato vise tek venë,
pa ndigjuar e pa parë
plak Ebu-Rigalit varrë
i qofshim falë i-a gjetë
se i refeu i vërteti
Si digjuan Pejgamberë
e hapnë sakaq herë,
Ebu-Rigali ish tretur
veç shkopi i artë mbetur
ndigjo mumin i vërtetë
kur t'i shikosh muxhizetë
mos të cënohet imani
se nuk të gënjen Kurani
koha do t'i vërtetojë
sikush do t'i kuptojë.
Ç'do gjë me sy do të shihet
dyshimi krejt do të ngrihet.
Shish qoshku i Sulejmanit
q'i përngjan aeroplanit
ky si do koha me vegla
ajy me të tjera rreglla
këtë e bën mjeshtërija
atë vetëm shenjtërija.
me gjith q'është det i gjerë
do të dalin në shesh tërë.

H. Ibrahim (A. S.)

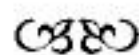
Një mij' e ca si u bënë
pas rebeshit kanë thënë,
    mbret i Babilut Nemrudi
    Perëndi thosh jam makuti.
Pa një ëndërr të mërziur
mblodhi tërë njerëzit e ditur.
    E ke pisk o mbret i tharë
    sa ëndrat të mbrothçme s'janë
prej dorës do të dalë
mbretërija nga një djalë
    në bark simvjet do të bjerë
    po mblith mëndjen o i mjerë
i dha redhit urdhëratë
të ndahen burrat nga gratë
    atë mot sa djem u lintnë
    në pallat të mbret u qitnë
blegërinin of si shqerat
kur theren foshnjat të mjerat
    atë mot Zot' i vërtetë
    Ibrahimin çoj në jetë
i-u vajti kot mundimi
s'ndjen q'u lind Ibrahim
    e pat kujdes Perëndija
    u rrit, arth ndër mënd e tija.
Kur u qit jasht' i ati
ishte bërë burrë gati

tha kur pa një yll të ndritur¹
ky Zot! mos na ka javitu
kur e pa që fshehu synë
s'të njoh dot tha për Zot tynë!
Kur pa hënën ndrit më mirë
vetëtin ndër hapësirë,
më duket ky do të jetë
Zoti që më kreu në jetë
kur u psheh nga syt' e tija
as ti s'je tha Perëndija
pa djellin më të gëdhirë
ngaj të tërë ndrit më mirë,
ky po llapc më tepër thotë
do të jetë Zot në botë
por kur pa q'u perëndua
ngaj këto tha, asnjë s'dua!
Syt'e minj tani më mbenë
mbi Zotin që kreu ç'nuk qenë.
Tmeroju ashik e mjerë
shih Ibrahim Pejgamberë
vër verë vesh qysh janë fjalët
njëherësh nuk kapen shkallët
tërë kështu kanë vojtur
Perëndinë për të njohtur.
Shkallë shkallë gjer të ngjitesh
je foshnje! prit gjer të rritesh!
S'është' aqë kollaj si thonë
me këta sy ta shoç Zonë

¹*Sure En-am, ajet:(felemma xhenu...ve ma ene minel mushrikin).*

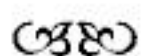
po të thonë e kemi parë
ta dish janë gënjeshtarë
mbaje mënt të të them unë
do shërbim të math kjo punë.
Si prej gjembit trëndafijli
ashtu doli dhe Halili
I ati i tij Azeri¹
kalitte pute i mjeri.
Përher' i biri i thotë
ç'i u falesh statue kotë
ay dhe kombi i thonë:
"i gjetëm nga prindët tonë".
Tha "bashkë me prindët jini
nd' errësirët dhe s'e dini".
"Të drejtën ti na e solle?
A po për të tallur dolle?
Tha: "Zot kemi Perëndinë
na krijoj në gjithësinë.
Aju ju krijoj dhe juve
të ju them përpara syve :
për Zotin po ju betohem
ju them sheshit ç'po mentohem
pa këthyer krahët mirë
statyt i kam për të grirë."
Në bajramishtë kur vanë
falishten vetëm e lanë.

¹Shih Ajetin: lidh kale li ebihi.... Gjer ne nehachejnahu në, Sure-i En-bija.

Halili si ish i nxehtë
rroku sëpatën e mprehtë -
veç të madhit të gjith i theri
edhe i plasi përdheri.
Sëpatën i a vuri plakut
edhe dolli jashtë pragut
kur i panë perënditë
therur e grirë si dhitë
qanë, thirrën, lebetitën
çorën faqet e bërtitën
kush na i griu perënditë
nuk paska në shpirtit dritë
bubu mos i qoftë thënë
sa zemër-zi paska qënë.
Than: Ibrahim i theri
dhe i përplasi pas dheri.
Ja moj kuje, ç'na gjeti?
Vajti fjala gjer ne mbreti.
E përlanë q'atë ditë -
ti i grive perënditë?
Tha: "pyetni më të madhë
t'i-a ju thotë me radhë".
Nga fytyra fort u nvrejtnë
njëri tjatrën e vërejtnë.
Njeri-tjatrën duk'e thënë
kjo pyetje duhësh lënë
e drejta na turpëruat
karshi këti na marruat.
Unjën kryet dhe i thanë
o çun, putet gojë s'kanë.

I u tha: "s'kini turp kur flisni
puteve qysh i-u taptisni?
Këtyre që janë gurë
s'bëjnë as keq, as mirë kurrë.
uh sa qënkeni kokë-thatë
putet kapt' e zon' e latë!".
Me fjalë s'kryen dot punë
Halilit në llê¹ i a vunë.
Në zjart than, e përvëlioni
në dhet të gjall' e mbuloni.
Mos rini njerës të mpitë
gëzojini perënditë!
Fjala kështu kapi fundin
nemrudanët sa të mundin -
të presin dru disa javë,
t'i bijen t'i bëjnë stavë.
Dyzet ditë si ndezën zjarë
e kan' Ibrahimin marë -
mbi manxhinekun prej druri²
shpirt keq Nemrudi e vuri.
Ia dhanë vollt dhe e drodhën
që për së largu e hodhën.
Prej manxhinekut të shkretë
kur fluturonte përtpjetë -

¹llê-mëri, inad, srofkë etj.

²Manxhinik është persisht. Përbahet prej fjalëve (men ç'i ineqd.m.th. unë çë kjo: Arabët e bënë mexhinik. Kjo ishte një vegël si shilar (kolovejselidhej në drurë të mëdhenj e të lartër edhe me anën e tij për së largu hidhëshin gurë fort të mëdhenj e të rëndë për të shembur muret e kalave.

Xhibrili nga qjelli zbriti
pa rënë përdhe e priti
ç'dëshëron Halil thuajmë
a do këtu të të mbajmë?

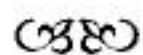
Në thëng prej teje gjë s'dua
se prej Zotit s'më di mua?
Zoti Halil i ka thënë¹
se kaq besnik ka qënë.

Këmb'e tij në zjarr pa shkelur
ju bë një parajs i çelur²
as gjësendi s'i-u cënua
as gjëkundi s'u lëndua.

Ka bura edhe sot futen -
brenda në zjar dhe nuk tuten.
Edhe sot ajz dru shihet
ndë Urfë dhe vëndi njihet.

Ngaj mushicat gjet belanë
prej syresh një frymë s'lanë.
Tri-dhjetë vjet është marë
në Babil me mbren' e marre.

Si u shuan Nemrudanët.
Ibrahimi' Myslimanët -
nga Shâmi në Falestinë
u vendosën që të rinë.

¹-Halil- mik besnik

²Sure-i Enbijâ, Ajet: (Kulna ja naru Qûni...)

Udhëtimi i Ibrahimit (A.S.) për Egjyptë

Mori Saren edhe Lutnë
arthnë në Misir u futnë.

Saren jevgët kur e panë
Firaunit vanë i thanë:

"Ka ardhur një zonj'e bukur
që gjekundi s'është dukur"

Ç'bëtë tha që më rëfyet!
ah më piktë më mbërthyet!

Të m'i sillni shpejt taninë
t'i pyes, ç'janë, nga vijnë.

Halilin e gjetn' e shpunë
e poqnë me Firaunë.

"ngaj' jinni ç'bëni ç'kërkoni?
Zonjën ç'e bëtetë? më thoni!"

"Ngaj Kan-ani jemi ngritur
fort të varfër të kapitur

Të math zî ka në vënt tonë
që s'ka ngjarë kështu thonë.

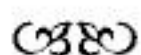
Motra, nipi edhe unë
arthmë për drithë këtunë"

"të ma sjellç tha se e dua
të të motrë ta mar grua. "

Vërtet motrë nuk' e kishte
vetëm, se në një fê ishte.

Deshi ta fshihte ngaj frika
që të shpëtonte nga thika.

Ç'të bënte vajti e solli
edhe vet' u ngrit e dolli.
Zonjës duart me të nderë
i u thanë sa kaqë herë
u tremp' i u lut! "o moj Sare!
po më shrove s'të ngas fare"
"Shroje Zot tha Firaunë
n'u largoftë nga kjo punë!"
Si u shrua ngaj gëzimi
e dërgoj nde Ibrahim. ¹
Për shërbim i dha Haxhirë
ta ketë si Xhavahirë.
Tha: "që nesër të ngarkoni
të mos qelli po të shkoni!".
U ngritnë të katër vanë
në pak ditë zun Qen-anë.
Sareja si s'pat fëmijë
as shpresë sojësh të vijë,
i tha të shoqit: "ta dhashë
ta keshë grua këtë vashë".
Lindi Ismaili i mirë
si hëna në hapësirë.
E bëri synnet i ati
trembëdhjet vjetç kur pati.
Sareja si s'lindi vetë
më të zu nakar të ketë.

¹*Kur fakirët e Hindit me anën e disa mjeteve tregojnë shumë çudira atëhere Profetët me anën e mrekullive pse të mos tregojnë?*

I tha të shoqit që t'i shpjer
prej Qenanit lark t'i lerë.

Haxhirë me gjith të birë
i shpu ndë-një shkretëtirë:
"pse më le o burrë shkretë
qysh ta shkoj të zezën jetë!"

"Mprojtës ke, tha Perëndinë
ajy s'të le të heqç tinë".
Sareja fare s'e linte
të rinte atje të flinte
sa i shihte se qysh janë
dhe prapë zinte Qenanë.

Luti (A.S.)

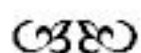
Luti i bir i Haranit
rinte fort lark prej Qenanit.

Në fshat Sedûm pat jetuar
me një fëmijë të shtuar.
Por kombin e atij vëndi
dha e dha dot s'e përmendi.

I u thoshte: " a kokë-thatë
kaptë djemtë latë gratë!
Zon'e vërtetë e harruat
u mahnittë, u marruat!

Pra vini gishtin njëherë
menjtohi o ditë-prerë.
Kështu si ju kush ka bërë?
në këtë botë të tërë.

Vetëm derri me gomarë
hedhin nëpër ferrat farë.
Hiqni dorë se ngaj Zoti
ju vjen rebesh si qemoti.
U zemëruan e rëmbyen
ngaj qyteti e përzyen.
E tepëruan të liqtë
më s'ia linin edhe miqtë.
As njeri më s'kudëzonte
pranë Lutit që të shkonte.
E preu shpresën fare Luti
mallkimin i a u këputi.
Edhe Zoti s'mënoj shumë
i u çoj ëngjëllit në gjumë
u gëdhinë më s'u ngrysnë
far'e keqe u përmbysnë
Lutit melekët i thanë:
"ju sonte hiqi më nj'anë!¹
edhe udhës kur të shkoni
prapa fare mos shikoni!
Jotë-shoqe do ta vërejë
prapa veshit do ta gjejë"
Kryet mirë pa këthyer
mortj'e zez e ka mbërthyer.
E çau ferrën shkoj ndër miqtë
u bashkua me të liqtë,
komb i lik si u gremisnë
Luti mori farën' fisnë.

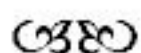

¹*Sure-i Hud-ajet: (Ja Lutu in-na Rusulu...)*

Në Halilu-Rrahman rrothnë
tok me Ibrahimin u mblotnë¹
Atje ndenji vjetë tetë
pastaj ka ndëruar jetë.
Si e shoh në kartat unë
pran Ibrahimit e vunë.

Ismaili (A.S.)

Thamë sipër për Haxhirë
që mbeti në shkretëtirë.
Ibrahimi gjithnjë vjnte
por për fjetje kurrë s'rinte.
Një ditë me gjith të birë
mbenë pa ngrënë' pa pirë
zuri përpiqej si deti
se as gjësendi s'i mbeti.
Safâ' Merve disa herë
ngjitu e zbrit zonj' e mjerë,
andej këndej hipë' thirrë
her' unjet dhe sheh të birë.
Vu re e mjera sa mundi
por ujë s'pa dot gjëkund.
Së përpjekur këmbkat djali
kishte dal' ujë ngaj zalli.
Erth prapë dyk'e qëlluar
kur pa mburimn e kulluar.

¹*Asi kohej Ibrahimit ronte.*

Në sexhde ra nga gëzimi
lëvdoj zonë nde burimi.

Piu u ngop me gjith të birë
e pshtolli mos bëjë firë
ajy mburim i uruar
kurrë s'ka për të shteruar.

Pus pastaj e kanë bërë
prej sij pijnë bot'e tërë.
Ngaj Jemeni ca arabë
ishin lodhur bënin vapë
Javo shohin zogjërinë
në një vënt ven' edhe vinë.

Ç'uan dy ngaj njerëzija
ku vozitnin zogjërija.

Pranë zoqve si u nqasnë
ujët Zemzen e pikasnë.

Ca më tej Haxhirë gjetnë
kur paska dal' e pyetnë ?

Tashti shpejt i u tha ka dalë
ngaj Zoti për këtë djalë.

Vetëm për vehte e kini
të pijmë ne, a na lini?

Sa të doni merrni pini!
prej neve lejen e kini.

Pinë dhe fort e pëlqyen
pastaj prapë u këthyen.

Sihariq o shokë thanë
gjetmë një mburim mb'at"anë,
i kulluar e me shijë
njeriu s'ngopet sa të pijë.

Ç'qenë me gjith se j u ngritnë
pran' ati burimi zbritnë.
I thanë: "në na jep lejë
në Jemen njëri të vejë
me fis me farë t'i mbledhë
në pak ditë këtu t'i hedhë.
Të bëjmë shtëpi të rimë
ne kjo uj, e ne kjo bimë".
I u tha: " bëni si të dini
prej meje lejen e kini".
Shkuan e prap' u këthyen
përjet atje u mbërthyen.
Haxhirja kur nderoj jetë
djali qe pesë-mbë-dhjetë.
S'flinte s'pinte as nuk hante
ngaj helm i shkretë veç qante
kërkoj që t' ikte më nj'anë
nuk' deshnë miqtë s'e lanë.
Një nuse t'mirë i zgjohjnë
leqtë në këmbët ia hojnë
erth i ati si shkoj kohë
të bir e dashur ta shohë,
vajti në portë trokiti
doli e reja e priti
"burri im s'është ka dalë
për gjah tha ka marrë malë".
S'i tha : zbrisni, urdhëroni!
sa të çlodhi pak' qëndroni !
si e desh puna s'e priti
dhe ngaj kali nuk e zbriti.

thotë me vehte: "kjo grua
aqë fort s'më pëlqen mua,
me këtë im-bir ku rënka
obobo derën ç'i zënka".
Ndigjo i tha: " o moj bijë
selam t'i bësh kur të vijë :
më tha plaku mos haroni
derës pragun t'i a ndëroni".
Mbrëma e ndigjoj i shoqi
në ziq të mëndjes e hoqi -
"duhet t'a ndigjojmë plaknë
ta ndërojmë nesër praknë".
Mori tjetër me të ndarë
prapë prej fisit të parë.
Kur ardhi një tjetër herë
porsa trokiti në derë,
doli e reja e priti
deshi ta zbresë por s'briti.
Ashtu si ishte kaluar
i lau mirë këmb e duar.
Edhe pak bukë q'i qiti
hipur e hëngri' nuk zbriti.
Të lutem në je i ngehur
të zbrisnje pak për të krehur
veç një këmbë jashtë vuri
dhe u bë vurratë guri
lum ajo fitoj bekimin
se e krehu Ibrahimin.
I tha: " o bijë ! po ardhi
im-bir Ismaili fat-bardhi,

t'i thuash : të hapnjë sytë
mos e prishnjë prakn'e dytë
ta dojë, kujdes ta ketë
pse si ky s'gjendet në jete".
Kur erth i shoqi i a thotë
ç'i tha plaku q'erth në portë.
Tha: "plaku është im-atë
që të dha tynë uratë.
Ti je pragu i pëlqyer
që s'të kam për të këmbyer.
Ta dish sa jetë të kemi
të dy bashkë do të jemi".

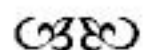
Lindja e Is-hakut

Thamë për Sarën më parë,
që fëmijë s'kishte parë.
Xhebraili, Miqaili
Israfil, Asrail,
nde Ibrahim të katër
vanë i u shtruan më vatër.
Musafëret fort i priti
darkën sakaq' e gatiti
dhe një të majme mëshqerë
por s'muarnë as një herë.
U tremp i u tha:"përse s'muart?
përse vallë s'ndeni duart?"
Sihariq o plak i zbardhur!
prej Sarës ka për të ardhur:

një çun i urt' i mitur,
i zquar, i ndjer, i ditur,
prapa derës i përgjonte¹
ç'kuvëndonin i ndigjonte
qeshi, i u tha: unë plakë!
qysh lintkam, s'mejtohi pakë?
Thanë: "s'del gjë nga çudija
bën ç'të dojë Perëndija".
Q'atë natë më s'e lanë
edhe Lutit van' e i thanë:
"Të dalç jashtë Zot i mirë,
se kombin që pa-gdhirë -
do t'i ngrem' e t'i lëshojmë
me gjith se j do t'i sheshojmë".
Bur'e grua si u plaknë
i-u fali Zoti Is-haknë
kaqë fort t'et i përgjante
sa bota mezi e ndante
si u thinj i ati mirë
nisnë ta çquajnë të birë.

H. Ibrahim i taksi Zotit një Kurban

Ibrahimi kishte thënë:
"Zoti një bir me të dhënë,
kurban i a kam për të bërë
ç'dua më fort ngaj të tërë".

¹*Sure Hud, ajeti:(ue-mreetuhu, kaimetun...."*

Kishte shkuar kohë shumë
i u shti një natë në gjumë;
"Ibrahim s'e mbajte fjalën
nuk' e bëre kurban djalën".
U zgjua e po mejtohet
po nuk' mundi të kujtohet
tre net me radh' e ka parë
ëndrën e natës së parë
doemos nuk' lihet vonë
do ta therç po deshe Zonë.
I tha të shoqes: të birë
e lau dhe e veshi mirë.
Pastaj tha:" o bir i mbarë
pra mer thikën e litarë
kemi në mal për të vajtur,
duhen pak dru për të mbajtur".
I del dreqi mb-udh' i thotë:
"Ibrahim! çë lodhesh kotë
ish djalli për Perëndinë,
po mblith mëndjen ku je tinë?
qysh thënka Zot i vërtetë
që të therç djalën e vetë".
"hiqu dreq i tha, ç'më thua,
s'më gënjen dot kurrë mua".
U çporr u hoq prej Halilit
vajti i u qas Ismailit.
"bir ku vete? Udh' e mbarë
thik'e litar ç'i ke marë?
Me t'im-atë në mal shkojmë
të bëjmë dru t'i ngarkojmë.

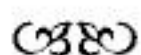
Ah o bir? e madhe datë!
kjo që të bën ty yt-atë
ëndrën vërtet e pandehu,
thikën bir për ty e mprehu
e gënjeu n'ëndër tha plakun
të të derthnjë ty bir! gjakun.
qysh i arthka Zotit mirë?
të thernj'i ati të birë?
Ngaj ëndra e djallëzuar
s'duhesh të jesh i gëzuar.
Mos u loth o i mallkuar
fjala s'të ka për të shkuar.
Më vjen keq çun i paritur
i bukur, mentar i ditur,
obobo o foshnj' e mjerë
do të theresh porsì shqerë!
shporru pra prej meje ikë!
se mos të ngul do një thikë!
i mërziur i lëshuar
i kapitur i mëshuar ⁻¹
i shkoj Haxhirit të gjorë
dyk e rahur kraharorë:
"nuk' e di ti moj e mjerë
të të bir ku do ta shpjerë?
Për një endër që ka parë
po e shpije për të vrarë".
Qysh e thua këtë fjalë?
Të roitnë mëntë vallë.

¹I rënduar prej shpirtit e fort i bregosur.

Për Zonë s'të gënjej' unë
është e vërtet tha kjo punë.
Bir e ka, tha si të dojë,
ti nemitu mos hap gojë.
U zemrua fort Haxhiri,
ngriti një gur e i shtiri
si s'i ndezi as një herë
u shpor iku u bë erë.
Këta të dy më kët' anë
në Minâ arrinë vanë.
Tha:" o bir ca net më parë
ty në ëndër të kam parë
bir! m'u duke të thernja tynë
qysh do bëhet hall'i ynë?"
"mos u prapc tha o im-atë
bëj sikur ke urdhëratë!
Për mua keq mos të vijë
le të bëhet gjaku vijë.
Po ju lutem të më lithni
mbi syt gjesent të më hithni!
Kam frikë se mos përpiqem
ju vjen keq, thoni "të hiqem"
Prandaj them përmbys më vini
mprihni thikën dhe më bini
Këmishën mëmës ia shpjerë,
le t'i marë për mall erë.
Se kursen shpirtin ashiku
i a fal sa t'i thotë miku.
Kur kështu për Pejgamberët
thua kursehen të ndjerët?

si këta dhe evlijaja
sa të qëndrojë dynjaja
    Kurbanët e Zotit janë
    për të s'e kursejnë xhanë.
E vu poshtë Ismailë
i a hoqi thikën me sillë.
    Tri herë thikën i a dendi
    po nuk' i preu dot gjësendi.
Dërgoj Zoti Xhebrailin
ta shpëtojë Ismailin.
    Dyke kënduar teqbirë
    i solli dash për të birë.
Ibrahimi atë kohë
ngriti kryet që të shohë.
    I ndigjo Xhibrilit zënë
    sheh për veshi dashnë zënë
Tha selam të bën Rahmani
ty kubull t'u bë kurban.
    Sihariq të shpëtoj djali
    këtë dash për të e fali¹
Për ty një provim ka qënë
për kurban që të ka thënë.
    Miqësin' e kallëzove
    se as pakëz nuk bëzove
miqësin e vërtetove
titullin Halil fitove!

¹Thuhet se Xhebraili kapi një dash prej një tufej nga dhent e Ibrahimit dhe ia pruri për kurban.

Një gykim përmbi kurbanin

Në shapitrën e krijimit¹
thotë pun'e Ibrahimit:

Ti, dashurin' e rrëfeve
bir' e vetëm s'e kurseve
si yjet e si kum deti
do t'i shtohet zur-rijeti.

Jahudinjtë nga inati
thonë do bënte i ati -
Kurban, Is-hakun e mitur
q'e kish të dashur' të ditur.

Po të kish themel kjo fjalë
jahudinjtë përse vallë -
s'e kujtojnë Pejgamberin,
për nderim kurban nuk therin?

Sa për kurban nga Halili
u shënua Ismaili.

Pesëmbëdhejtë ka qënë
ky urdhër kur është dhënë.

Is-haku lindur nuk kishte
vetëm Ismaili ishte.

Zotit lebbejq² duk'e thënë
çunin Merve e ka shpënë.

Nip i tij Muhamedi
kurbanin prej kujt e gjeti?

¹Teurat, shapitr e krijimit. Ajel(16-17)

²Lebbejqe, d.m.th. kurdoherë jam ndënë urdhërit tënt: Fjala lebb' lepe që themi, është lehtësuar prej lebbejqe-s.

Sot haxhinjtë përse s'flasin
vetëm lebbejçe bërtasin?

Merve' Safa herë shtatë
nxitojnë paçin uratë.

Veç ngjarjen për të përmendur
me lebbejçe dyk'e rendur.

Fëmija e Ismailit
u qojt nga an'e Halilit-
mysliman, që do me thënë
i përrunjur, nuk qit zënë¹

Pse nuk i mbeti prej plakut
myslim, fëmijës t' Is-hakut?

Jahudinjtë an' e mbanë
nga Is-haku rjedhur kanë

Kurejshit i zihet filli
pa dyshim nga Ismaili²

Ata bijt' e Israilit
këta bijt e Ismailit.

Ndërtimi i Qabesë pastë nder për jetë

Pas tufanit vjete shkuan
at e bir prap' u bashkuan
si e mësoj Xhebraili
i ndihmoj bir Ismaili -

¹*Surei Enbija, Ajet: semmaqumu-l-muslimine.*

²*Ismaili - semia-il, d.m.th. Zoti lutjen e Ibrahimit e ndigjoj, e pranoj për të birë.*

verë balt'e ngarko gurë
i a bënë Qabesë murë.
Gure zi e pruri djali
dyk'e ngarkuar nga mali.
E ngriti e vu i ati
atje, nevojë ku pati.
I treti ish ky ndërtimi
që ka bërë Ibrahim
Halil' i Zotit, mbarë
Halilu-Rrahman ka varrë.
Brisku, misvaqi, sunneti
nga Ibrahim na mbeti.
Dhe ca zakone të tjetra
të pëlqyera, të vlera -
prej atij mbetur na kanë
sunnet ishin, sunnet janë
zemër-bardh' i madh ka qenë
sikujt do buk i ka dhënë
shtëpi e tij s'kishte derë
hynin' delnin, dimër, verë.
Ibrahimi tërë gjenë
për shpirtit vakf e ka lenë.
Dhe sot vakfet e tij janë
ndritin Halilu-Rrahmanë.

Is-haku (A.S.)

Që kur ishte gjallë plaku
u bë pejgamber Is-haku.

I biri në Qenan vajti
vetë Falestinin mbajti.
Pas martesës së sij pakë
i u lintnë dy djem binjakë.
U lint Isi më parë
pastaj ra Jakub i mbarë.
Thonë për Isin i ati
dashuri më tepër pati -
dhe e Ëma çunin tjetër
e donte prej sij më tepër
me të plakur syt' e lanë
e më s'e njihte dynjanë.
Isit i thotë një ditë
"m'u shti për gjah bir! O dritë
po ma solle këtë natë
të kam për të dhën' uratë"
jashtë derës ish e Ëma
i ndigjoj fjalët që mbrëma.
Jakubit që pa gëdhirë
"shpejt i tha një gjah të mirë"
sa kaq një dhi e zuri
i a cigarithi i a shpuri.
e hodhi dorën mbi t'anë
zën' e ngjau në të vëllanë
plaku tha:" për të çuditur
kjo punë qysh ka goditur?
Dorën të Isit kam zënë
Jakubit i ndigjoj zënë"
e uroj tepër të birë
rrofsh t'u bëfshin bijt e mirë.

desh Jakubit Perëndija
nga të bijt' e nipërija,
Pejgamberë mijra ardhë
se u ndoth me fat të bardhë.

Jakubi (A.S.)

Me Isin qe i prishur
prej Qenanit ish pështishur
ngaj kjo gjë në Shâm ka shkuar
me rreth të xhaxhajt bashkuar
atje ishte mot i zisë
tharë krahun njerëzisë
ngaj që s'i u kish mbetur drithë
në zi mbetur bota gjithë
si peshku pa ujë mbetur
një pus kishin; i u kish fjetur
i tregoj ungji zinë
edhe pa ujë si rinë.
u ngrit sa kaqë më s'priti
ngaj pusi pak ujë qiti -
piu dhe ç'mbet mbrënda e hodhi
dha Zoti si lumë rodhi.
Isi dy vajza kishte
m'e bukur e vogla ishte
kur pikasi këtë punë -
ajy u shti fort më çunë
atëhere Isit, nipi
çupën e vogël i lipi

"po m'i rojte dhentë mua
shtatë vjet, ta jap kë thua"
pas fjalës shtatë vjet shkuan
ardhi nata u bashkuan.

Lindja e Jusufit (A.S.)

Lindi hën'e bukurisë
q'i diqte shpirtin Perisë -
prej Jakubit të Is-hakut
q'ish bir i Ibrahim plakut.
Nga një lulisht e bekuar
me dor' ëngjëlli mëkuar.
Luleja e shenjtërisë
burbuqja e foshnjerisë.
Lindi Jusufi i hijshëm
plot bukuri e i shijshëm.
Si burbuqe buzë-çelur
prej mëmës i përkëdhelur.
Vehten mirë pa papërmiedhur
fati helmin ia pat hedhur.
E kapi e shkreta gjëmë
hën'e bukur mbet pa mëmë.
E mori foshnjën e mitur
i ati dhe për të rritur
së motrës së tij ia shpuri
edhe i a lëshoj nde gjuri.
E ndau por shpirti s'i ndahej
s'i flihej plakut s'i hahej.

Nat'e dit'e vizitonte
mallëngjimin e lehtonte.
Disa vjet kështu ka shkuar
atje ndenj çun 'i bekuar.
Së motrës i tha një ditë
më s'ndahem dot nga kjo dritë -
por të ma dërgosh të lutem
më s'duroj dot po këputem.
Tetoja si ndëgjoj fjalën
që vëllaj i kërkoj djalën
i pikoj në shpirt si helmë
por s'bëzoj nuk hodhi shqelmë.
E ka për zakon ç'do femër
s'flet, helmin e fsheh në zëmër.
Veç se me mendjen e vetë
gjeti një lajkë të shkretë.
Që me një hîle të tillë
do i a gjejë punës fillë
ka patur një bres ndër duar
prej Is-hakut trashëguar -
bres pas brezi kishte mbetur
prej kujdesit s'ishte tretur.
Si e lau çunin e veshi
pshehtazi brezin i a ngjeshi.
As kujt gjësent pa treguar
të vëllait i a ka dërguar.
Pas pak orësh plak' e shkretë
shkon nde Jakubi dhe vetë.
Bërtet' qan: më humbi brezi
o Jakub më griu për mezi

As pleq as foshnja nuk lanë
një nga një të gjith i panë.

Së fundi Jusufi i mjerë
kur u vërejt për qemerë -
u zbulua kush kish qenë
pas ligjës rob e ka zënë.

Mall i vjedhur ku të gjindej
vjedhësi duhesh t'i bindej -
si npas ligjës q'e dënonte
mbahej si rob dhe punonte.

Kësisoj Jusufi i gjorë
i ra hallos rop në dorë.
Pati fat, gjatë nuk mbeti
se plaka përjetë fjeti.

Kështu Jusufi bekuar
me t'an është ribashkuar.
Shtëpija i u lulëzua
s'rrëfeket sa u gëzua.

Si të mos i qeshte syri
në shtëpit hëna i hyri.
Ajo hën' e bukurisë
Afrodit e Perëndisë -
jepte një shkëlqim një dritë
q'i kishin nakar peritë.

Ajo bukuri, një ditë
do t'i diqte mushkëritë -
Zeliasë që po flinte
në gji të s'emës gjë s'dinte.

Ku dinte gocëz e mitur
se në një kohë të pritur -

shpirt' i saj do të përzhitej
edhe pakëz sa të rritej.

Atheu dhe fisi i Zelihasë

Mbreti i Fasit Tajnusi
shum i naltë nga namusi -
Vetij' ëngjell' fort i mirë
zemrat ndër dor' i kish shtirë.
Ç'do q'i duhej mbretërisë,
prej së hollash, prej fuqisë
si nga toka, si nga deti
krejt i kishte gati mbreti.
Kish përmbledhur lumtërinë
bota i a kish zilinë.
Zelihaja ish e bija
q'ish më e bukur se perija.
Syn'i fatit nuk kish parë
aqë të hijshme të mbarë.
Njeriu hijen t'i shëkonte
në zemër vrer i pikonte.
Sikur n'ëndërr t'i faneksej
llahtarija do t'i feksej.
Medoemos do të çmendej
Perija kur t'i përmendej.
S'është e mundur bukurija
si e thotë historija -
të kallëzohet si duhet
me një pendë që gjë s'quhet.

Me një pëndë q'është e çalët
qysh mund t'i rradhijnë fjalët:
Shtat-derdhur edhe e naltë
buz e saj i rrithte mjaltë.
Trëndafili turpërohej
në faqet të saj t'afrohej.
Mysku kishte turp të delte
në një vënd ku ajo shkelte.
Gush e saj ish rrathë rrathë
zbarthte si gombolja djathë.
Le pale fijet e flokut
er' i falnin borzilokut.
Qiparet i a kish qëndisur
ajy që e kish jaratisur.
Për qeshje buzët të hapte
tufët lule i përhapte.
Me një sy me bisht kur shihte
zemrën me neshter ta krihte.
Qepallat e saj të shponin
përnjëherësh të renonin.
Llër'e saj ndritte shkëlqente
si rëz e djellit rrënjente.
Kur ecte ngrihej nga vëndi
nga ajo kish turp ergjëndi.
A thua rrashta nuk kishte
nga pambuku m'e but' ishte.
Atë s'munt ta çfarësojë
njeri me pend'e me gojë.
I ati atë e pshihte
as syn'i djellit s'e shihte.

Çuna mbretëresh e të tjerë
me të ndëgjuar njëherë -
bëheshin ashik të gjorët
mbasi s'kishin gjë ndë dorët.
Sicili gojën e qepte
se i ati nuk i a jepte.
Se sa ashikë të ngratë
digjeshin por në të thatë.
Ku ta dinte Zelihaja
që për të digjej dynjaja.
Kurdoherë dëshironte
me dëfrim zemrën ta shronte
porsi gjith gocat që rriten
lozin me kuklla zbavitën.

**Filloj er' e holl' e sevdasë të fryjë
në zemrën e Zelihasë.
Gjumi iu ngrit**

Gjum i ëmbël zu t'i vinte
si për net u shtri të flinte.
Ky gjumë s'ish si ngaherë
për zemër liksht e ka prerë.
Gocat erdhën trëmbë trëmbë
i fshinë faqet ndër këmbë.
Sado ngritur ish nga shtresat
por e hutuar nga shpresa.
Si nga herë s'kudëzonte
nga turpi aspak s'bëzonte.

Zemr' e djegur gjak i thithte
por duronte lot s'i rrithte.
Filloj me shoqet të flasë
qesh' por për syt e dynjasë.
Prej gojës i delte fjala
por zemra plot me andrralla.
Gjuha me shoqet i fliste
por helmi në zjar e klliste.
Trupin në çupat e kishte
por shpirtin aty nuk ishte.
Sytë ndër ato e mjera
në zëmër kishte të tjera.
Frenin më s'e kish në dorë
s'dinte ç'thoshte çup' e gjorë.
Zemr'e saj në fyt të sprihës
këmba në majët të grihës.
Mëndj'e saj mikun mentonte
gjuh'e saj mikun kujtonte.
Nga shpirti i delte ahu
pas shtyllës i vritej krahu.
Ku je o ar i kulluar
zemrën ma ke përveluar.
Zemrën ma kape dhe ike
s'më the cili je, më fike!
Emrin tënt s'ma kallëzove
as për vëndin s'më bëzove.
Në je mbret emrin ç'ta thonë
në je yll ku ma ke fronë
në qofsh Peri ku je pshehur
çerdhen në ç'vënd e ke ngrehur.

O ëngjll i bukur m'u çfaqë
pa ndjersur qime' mustaqe
qetësinë ti ma vodhe
në shtrsat gjëmbat m'i hodhe.
Syt' i mbyllte, i shtrëngonte
gjoja mendjen ta largonte.
Gjer agoj nata nuk fjeti
lulja me lot ndër sy mbeti!
Shumë net kështu gëdhihej
fat i zi me të zgërdhihej.
Shtres e saj i mbushej ferra
por nuk qitte zë e mjera.

Zeliasë fytyra iu ndërrua dhe plaka q'e pat rritur filloj të helmohej.

Nga harku i bukurisë
del shigjet'e dushurisë.
Dhe ku ngulet le vurratë
e shpon' e bren dit e natë.
Dashurinë Zelihaja
e mbulonte nga dynjaja.
E mbante pshehur në zemër
dhe s'bëzante trimja femër.
Por ç'i bën nga çdo qepallë
lot e saj vinin vërdallë.
Nga zemra që i llukiste
me pahir ah kur thërriste -

lëshonte tragë drejt qjellit
si re syt i zinte djellit.

Kush ta shihte atë tragë
zembr' e tij mbushej plagë.

Venitur verdhur fytyra
faqet e saj ngjyra ngjyra.

Lul'e buzës i qe vyshkur
uj'i dhëmbëve qe ndryshkur.

Merej vesh sa do që s'fliste
kishte një zjarr po e ndiste.

Gocat e pallatit panë
s'është si ish, Zelihanë.

Përse rri than'e hutuar
e turbull dhe e mentuar.

Njëra me tjetrën po flasin
por sëmundjen s'ja pikasin.

Një tha dofta sysh ka rënë
hutuar vehten ka zënë.

Një tha: e kanë zaptuar -
peritë, rri e hutuar.

Një e ka zënë magjija
pra s'është ndër ment perija.

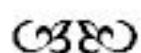
Një: ndër ëndër mos ka parë
vashëz e mitur e mbarë -

ndonjë figurë të bukur
dhe sakaq' i është çdukur.

Sicila nga një gjë ngjizte
me tahmin nga një gjë fliste.

Por asnjëra s'kudëzonte
pëllumbeshës t'i bëzonte.

Ishte taja q'e kish rritur
plak'e vojtur' shum'e ditur.
Fort e provushme në jetë
në ç'do pellk kish rënë vetë.
Para çupës arth një natë
tha: o bijë jetë-gjatë!
Zemra tënde mos mëshoftë¹
buza tënde gaz lëshoftë!
Pëllumbesh' e mbretërisë
mbretëresh e bukurisë -
që ditën q'u linde bijë
që s'dinje as haj as pijë -
Kërthizën e Zelihasë
e preu kjo shpat e sevdasë
me myshk me gjylyp të lava
prej sat' ëme krejt të ndava -
në djep të përkëdhelisë
shpirt' i im të dhashë sisë -
nat' e ditë jam këputur
jam djegur rrotull si flutur
pas shërbimit jam kapitur
andej këndeje kam trapitur -
ngrihëshe, në këmbë rrinja
flinjë, të rrinja te brinja -
edhe sot në këmbë bijë
më ke sido që të vijë.
Ç'ke në zemër kallëzoma
folë ç'ke, shpirtin gëzoma

¹Mos ndjelltë të këqija, mos u mërzhittë, mos u theftë etj. (toskënisht)

prej kujt është ky merak?
m'u venite, ç'është shkaku?
Ç'është ky hutim i shkretë?
sido një shkak do ketë.
Përse u fshik trëndafili?
përse u vanit kandili?
Përse djelli s'po jep dritë?
përse hëna mbet e mpitë?
Padyshim e di mir' unë
ty, të ka ngjarë një punë.
Kush e di se qysh ka rënë
je goditur në një hënë.
Veç kush është kallëzomë
bukuroshe bisk i njomë!
Të jetë në qjell përperjetë
a se në dhet tatëpjetë -
në dor' e kam për të shtënë
veç më kallëzo o hënë.
Kur pa plakën q'i zotohet -
për hallin e saj mentohet
çeli gojën Zelihaja
t'i derthnjë derdet e saja.
Ç'të të them o taj' e shkretë
emrin nuk ja di as vetë.
Njëher' ëndër me të parë
mendjen, zemrën ma ka marë.
Si e pa plaka mentare
se kjo punë nuk ka çare.
Filloj t'i japë këshilla
që këto ëndra të tilla -

s'janë gjë veç djallëzore
për të dhënë njeriut zore.
Zelihaja tha, qysh dreqi
të më çfaqet si meleqi?
Plaka tha kjo është hije
se njeriu në shtrat kur bije -
Ç'të mentohet sheh në gjumë
më ka ngjarë mua shumë.
S'më ka shkuar ndërmënt kurrë
të sjell ndër ment ndonjë burrë.
Bij' i tha nga mëndja hiqe
s'është gjë kjo letër digje.
I tha : ta kisha në dorë
a të bëzonja e gjorë?
Freni nga dora më dolli
më bëri rob vetull-holli.
Në zemrën e ngushtë t' ime
fytyr e tij shtruar nj'ime.
Sa prishet prej gurit shkrimi
aqë më shkulet mentimi.
E pa plaka që s'i ndezi
u ngrit sa u çel mëngjezi -
Shkoj ne mbreti i qan hallë
i a solli mendjen vërdallë.
E çdo të bënte i ati
kur e kish në dorë fati.

Ëndra e dyt' e Zelihasë

Hoqi motmot Zelihaja
digjej në tymt nga sevdaja.
Më s'e shihte dot fytyrën
sado ndër mënt e kish ngjyrën.
Thosh: o fat unë ç'të bëra
që m'i punove të tëra.
Mezin si harku ma kruse
më brengose më urguse.
Le që zgjuar se shoh unë
por në gjum' a s' është punë?
Pse kursenesh fort i shkretë?
s'ma rëfen ëngjëllin me fletë.
Kështu vajtonte një natë
pëllumbesha past uratë
u plas më nj'an, e kapitur
me një zemër të përzhitur -
me mentime si po meresh
e kapi gjumi një heresh -
në shtrat mirë pa u shtrirë
shpirt' i saj i ka arrirë.
Po ajo fytyr e parë
për të cilën kishte zjarë.
Me të parë Zelihaja
drejt në kambë nga tasaja¹

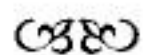
¹ *Derd, gajle, helm, brengë.*

Puthi dhenë dyk e thënë:
trup-ergjënt ku më ke lënë?
Zemrën t'ime ma zhurite
trupthin në zjart ma përzhite.
Të ve bê për Perëndinë
që të fali bukurinë -
edhe ty mbret të ka bërë
përmbi të bukurit të tërë -
shtatin tënt s'e ka kush kurrë
buza tënde ngjall sëmurë -
i betohem Perëndisë
për dritën e bukurisë -
që më dogji porsit flutur
gjallë në dhet më ka futur
për ato flokët e tua
q'u bënë zinxhir për mua
dhe i lithnë mënt e mija
bëftë derman Perëndija -
Për këto bê që të vura
emrin e Zotit të zura -
Kaq' i bukur kush je tinë
tregom' atdhe' e shtëpinë.
Bir njeriu jam e uruar
uj'e baltë jamë krijuar -
Në qoftë se më do mua
me vërtet ashtu si thua -
dua të qëndrosh besnike
po more tjetër më fike.
E ç'kujton e mjera femër
a veç ti ki zjar në zemër -

q'atë natë që të pashë
dhe vetë n'atë lak rashë.
I u çel syri Zelihasë
kur ndigjoj pun'e sevdasë -
q'edh' ajy ashtu po digjej
me mallëngjim i përgjigjej -
zjari më tepër i u shtua
fare u deh, u hutua.
Së mjerës gjumi i dolli
gjith ç'pati përmënt i solli.
Freni i mëndjes i iku
Sevdaja zemrën i a piku.
Rrënkimi mbi qjell i shkonte
zemra gjak' vrer i pikonte.
Petkat e shpirtit i çante
me lot prej gjakut i lante.
Herë përmbi dhet lëvrihej
si kurban i therur shtrihej.
Herë herë flokët i shkulte
nëpër faqet thonjt i ngulte.
Shërbëtoret e rethuan
sa nuk i shihnje dot thuan.
Gocës i japin i marrin
s'mundin dot t'i a heqin zjarin.
sado ngushëllim i jepnin
s'bënte dobi, buzët qepnin.
Si e mori vesh i ati
mblodhi gjith mjekët që pati.
Lloje barnash i ndërjuan
por derdin s'i a kuptuan.

Prej syresh një q'ish m'i parë
tha sefte duhet gjak marë
    Si s'pa dobi tha i pari
    duhet një gjarpër prej ari -
në puplat të saj t'i lithet
si një nomâtî t'i hidhet -
    Si thesar i bukurisë
    i duhet gjarpri perisë¹
qê ta mpronte nga kusarët
nga të poshtët, magjistarët.
    Nga kjo lidhje mbretëresha
    u kënaq tha këtë desha.
Kurse në zemrën e Zelihasë
me zinxhirin e sevdasë -
    thosh me vehte, është lidhur
    këmbët pse t'i rinë zgjidhur.
Le të kënaqet pra fati
s' u kursye kokë-thati-
    m'i punoj gjith marrëzitë
    mjerimet e keqësit.
Ndenji një kohë të gjatë
hedhur pëllumbesh e ngratë.
    Herë qeshte herë qante
    petkat me lot-sysh i lante.
Le të heq thosh un' e mjera
më grisi era e sera.

¹Gjoja që moti kur i mbulonin hazinetë në dhet sipër i u vinin gjarpër metalesh që kësi soj të mos mundte kush ta nvuthte.

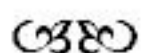
Të më heqin një qint shpata
të parpiqem un e ngrata
të përpiqem sa jam gjallë
porsi deti që bën valë -
nuk më dhimbet vehtja t'ime
mikut mos m'i pshtetet qime.

Ëndr' e tret' e Zelihasë Jusufi i a kallëzoj vëndin

Eja zjar i dashurisë!
o mburim i lumturisë!
Herë paqë, herë luftë -
sjell, Zoti mbarë ta pruftë!
Herë herë ç'ment mentarët
heth në pranga më të parat.
Herë herë një të çmendur
e bën njeri të përmendur.
Kush lidhet prej njerëzisë
në gërshetat të perisë -
ka vrarë vehten, për jetë
i hutushëm sa të jetë.
Kështu ishte Zelihaja
gjith e humbur nga tasaja.
Ajo vehten nuk e dinte
shtat'i saj krusej sa vinte.
Hijen nga sytë s'e ndante
tokën gjith me lot e lante.
Kur ishte zgjuar, kur flinte

mikun nga goja s'e linte
thoshte: ku je i uruar
përse s'vjen më ke haruar?
Ti mëndjen ma përlave
dhe zëmrën sa ma përndave -
tani-s'më del në syt fare
njeri je, peri a ç'fare?
S'ta di emrin të therisnja
s'ta di vëndin të barisnja
kështu kuspull më ke lidhu
në një gjëndje fort të hidhur.
Në syt tënt s'kam ndonjë vleftë
më rëntë pika më greftë.
Po ta donte nderi tynë
që ta çilnje pakëz synë -
me një vështrim të më shronje
a se krejt të më mbaronje!
Mos pësoftë kush si mua
në botët as bur' as grua.
Si mua kush mos u djektë
më mir' i pikoftë, vdektë.
Kështu si mua ç'të rojë
prindet kot t'i turpërojë.
Më s'i u lashë sy e faqe
më s'rinë dot ndër konaqe
Sherbëtoret i hutova
zemrat i a u copëtova.
Si do ta shkoj këtë jetë
nat'e dit' ah un' e shkretë.
Tërë derdet i radhiti

s'mbylli gojën gjer dremiti.
Nga ky gjumë këtë herë
po rilindej goc e mjerë.
I u çfaq fytyr e bekuar
kjo i u qep dyk e rënkuar.
Ku je yll i bukurisë?
Hën'e plot' e Perëndisë?
Ma rëfeve vehten tënde
shpirt, dy herë sa më çmënde.
As emr' as vënd s'më tregove
fësht¹ nga sytë m'u largove.
Zemrën me vehte ma more
nga njerëzimi më nxore.
Të ve bê për Perëndinë
që ka çpikur gjithësin -
si ëngjëll të krijoj tynë
djek botën kur i u heth synë.
Emrin, vëndin kallëzoma
ngjallma shpirtin e gëzoma!
Tha: me kaqë mjaftoka
të të them ku është toka.
Ministër jam emëruar
ndër Egjyptë kam qëndruar.
Zelihanë këto fjalë
e forcuan e ringjallë.
Trupth i saj rish fuqi mori
dufin e vjetër e nxori.
Mëndjen e turbullt e mblodhi

¹frik, njëherësh

derdet krejt prapa i hodhi.
Me gaz shërbëtoret thirri
i u afruan te piqiri.
I u tha: goca pra ndigjoni
shkoni dhe sihariqoni -
atin t'em se sonte shpresa -
m'u mbarua, u çkujdesa.
Mbreti kur u lajmerua
tha: fati qënka me mua.
kishte kohë që s'i shkonte
vajzën me sy ta shikonte.
Rinte lidhur trubëlluar
me zemër të përvluar.
Tani u ngrit mbreti vetë
të shohë bijën e qetë.
Shërbëtoret, shërbëtorët
nga gazi përdhe të gjorët -
unjnë kryet puthnë tokën,
pastaj ngritnë tërma kokën.
Ajy gjarpri me dy krerë
që mbante çupa e mjerë -
i u zgjith sakaqë nga këmba
q'i shponte puplën si gjemba.
Gocat një fron t'art prunë
mbretëreshën sipr e vunë.
Disa dit kështu ka shkuar
pëllumbesha e bekuar -
Fliste, qeshte me vërsniket
me ato si më besniket -
por fjalën ngado ta çelte

fundi ndë Egjyptë ngelte.
Me Egjyptë e mbyllte fjalë
dyk'e vënë kapak djalën.
Në mos po, rrinte nuk' fliste
mentohej, në det humbiste.

Mbretit po dërgojnë ndërmijetësa kërkojnë Zelihanë, por vetëm nga Egjypta s'ardhi kush

Bukuri e Zelihasë
hyri në vesh të dynjasë.
Në çdo shtet ajo lëvdohej
kudo kënga i këndohej.
Mbretërija nga çdo anë
po kërkojnë Zelihanë.
Por ajo asnjë s'pëlqente
se donte mikun ta gjente.
Nga Europa, nga Asija -
nga Afgani, nga Persije -
nga Syrija, nga Greqija -
nga Çini, nga Japonija -
nga ç'do vise njerës ardhën
e kërkuan sisë-dardhën:
Sikush takste një dhuratë
që prej saj hutuhen gratë.
Mirë po kjo trup-ergjënda
as për gjë s'ia kishte kënda.
Xhevahir e ar nuk donte
kjo tjetër këngë këndonte.

Nuk i duhej xhevahiri
priste njerës nga Misiri.

Nga gjith anët u çkarkuan
tërë mbretërit më kërkuan.

Nga Egjypta qysh s'ka dalë
mir' a keq si do një fjalë!

Goca kësi soj mentohej
nga miku s'shihte gjë; ftohej.

Me gjith atë gojë s'çelte
priste puna ku do delte.

I ati i tha një ditë:

"o hën' e bukur plot-dritë!

Zër' i bukurisë tënde

ka arrirë në ç'do vënde.

Mbretërija mëntç po prishen
edhe nga fronet po çvishen.

Nuk kanë gjekund synë
vetëm të të marin tynë.

Sa mbretër patën dërguar
një nga një ja ka treguar.

Atë asnjë s'e gëzonte

Veç digjonte e s'bëzonte.

Ajo nga Egjypta priste
i ati gjë mos i fliste!....

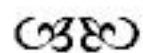
Por kur pa që s'ish në listët
çupën e mbuluan djersët.

Sytë liksht i u zgërdëlluan
alivanët e mbuluan.

Lotët si rrëke i vanë

dhe e pa njëherë t'anë:
Të mos më kish lindu mëma
a të më kish marë nëma
të mos më vinin në sisë
të kisha shkuar në pisë -
a lija të më kish ngrënë
gjer sot të mos më kësh lënë.
Ç'të bëra o fatë ç'të bëra?
për mua brengat e tëra?
Prej detit një rë të ngrihet
dhe përmbi botën të shtrihet -
asnjë s'le pa ngopur reja
për mua ruhet rufeja.
Fat i shkretë ç'ke me mua?
Ç'të kam bërë as më thua?
Zemrën ma bëre thërime
a ke qëllim vdekjen t'ime?
Nga mos-drejtësija tënde
që shpatën në shpirt ma dënde
unë qëkuri kam vdekur
ri e zalisur e mekur.
Qënkam në gaz a në helmë
ç'ke fat që më heth shqelmë.
Qënkam e ëmbël e hidhur
a qënkam në pranga e lidhur
rri o fat ti ç'ke me mua?
Ç'kërcëllonësh si dragua?
Tek më mori mua lumi
tek s'më merr tërë natën gjumi -
tek ma mori era vrahun

tek ma theu fortuna krahun -
tek më kapi si zog laku
tek më kafshoj përçollaku -
shiko punën fat i shkretë
lërmë pra të rri të qetë.
Ç'zemër le ti pa plagosur
ç'shpirt le ti pa handakosur?
Ç'çerdhe le ti pa gremisur
ç'shtëpi le ti pa vitisur?
Ç'lule le ti pa venitur?
Ç'bimë le ti pa krasitur?
Fat nuk kam punë me tynë
nuk dua të shoh synë.
Si e pa kështu i ati
që qahej goca nga fati -
kërkoj nga mblesësit¹ ndjesë -
se trëndafili me vesë -
s'ka dëshirë për martesë
virg e pastër do të vdesë.
Ardhësit të dëshpëruar
me shosh ujë nëpër duar -
u përgatit sikush niset
për të shkuar nëpër viset.

¹ mblesës - ndërmjetës! Që hyn në mest për fijim

I ati i Zelihasë i dërgon një ndërmijetës ministrit të financave nd' Egjyptë

Mushkërit' e Zelihasë
plagë plagë prej sevdasë.

Me të pikasur i ati
sëmundjen se ku e pati -
mentoj dhe, një mentar gjeti
të cilin s'e kishte shteti.

Me dhurata e pajosi
dhe e nisi te balosi.
Ngarkuar në xhevahirë
zuri mblesësi Misirë.

Para ministrit ka dalë
i përulet dhe nis fjalë:
qofsh i nderçim zot i epër !
të rritë Zoti më tepër !

Prej mbretit tim ke të fala
të çon dhurata të rralla.
Ka një çupë që s'ka shëmbëll
mendje-lartë, gjuhë-ëmbël -
ajo është ëngjëll drite
karshi saj hëna rri mpitë.

Perija ka turp t'i dalë
Karshi saj duket e çalë
E shkon arin ç'do fill floku
karshi saj ç'vlen borziloku?
Ku di fëllëza mitare
para saj të ecë fare.

Mbretërija an' e mb'anë
për atë të djegur janë
gjak i u pikon për të zemra
por asnjë nuk pëlqen femra -
ndë Egjypt e ka sevdanë
s'heq dorë t'i falç dynjanë
s'e di faqe-trëndafil
pse i pëlqen uj' i Nilit?
Egjyptën s'e lë nga goja
a është krijuar gjoja -
nga ky dhe që s'i haronet
qan e qan sa po mbaronet.
A e ndjell' uji e toka?
që s'i mbushet aspak koka!
N'e pranofte shkëlqesija
t'i bëhet zonjë perija -
le ta mbajë shërbëtore
shërbimi i vjen prej dore.
Si ndigjoj këto Azizi,
në çast prej vëndit lëvizi -
me një përulje të fortë
filloj mblesësit t'i thotë:
mbreti kur më pranoj mua
s'kam gojë t'i them s'e dua.
Pluhr' i këmbës së saj t'isha
përmbi krye do ta kisha.
Të jem funt e krye gojë
a të jem pendë dhe bojë
s'e kallëzoj dot gëzimin
kur fatin e paskam t'imin.

Kundërshtim nuk del prej meje
po kërkoj ndjesë prej teje -

se mbreti i shtetit tonë

kësi soj e ka zakonë -

që një orë t'i largonem

si fajtor do t'i tregonem.

Të më ndjeni pra ju lutem

se prej shpatës së tij tutem.

Mirë-njohtës i tij quhem

për të shpirtin jap nuk druhem.

Ku ka goca qindra mijë

trup-ergjendta e plot-shijë

shtat i tyre shkon servinë

dit e natë si put rrinë.

I' u rjeth buza sheqer' mjaltë

perinë e lënë në baltë.

Prej hyrive ndryshim s'kanë

prej nuri krijuar janë.

Erë myshk i u mbajnë flokët

ç'thurur, lëshuar mbi tokët.

Vetiu e kanë stolinë

përmbi frone t'artë rrinë.

Prej sij lejë pa kërkuar

nuk mundim për të ngarkuar.

Pastaj nisim përgatitim

zgjedhim njerëz dhe i qitim -

zgjedhim burra nga mentarët

nga të nderçmit' nga të parët

t'i vendosim në karocat

bashkë me disa nga gocat

me një madhështi të shkojnë
pëllumbeshën ta ngarkojnë
me një përkëdhelje ta sjellin
Misir, të ndriçojnë qjellin.

Mblesësi kur ka ndigjuar,
prej gazit është rëgjuar
unji kryet puthi dhenë
filloj të lëvdojë mbrenë.

I tha im-zot s'ka nevojë
ministri njerëz të çojë
ka shumë vise në dorë
ka pa numër shërbëtorë -

Si gjeth drurësh petka nderi,
lumtërit e tjera leri!
Pas dëshirës që ke tinë
do të ta sjellim perinë.

Kur ajo pem' e shijuar
për tynë qënka krijuar.

Sihariqi i pranimit erdhi prej Misirit edhe Zelihaja filloj të përgatitet e të stoliset.

Buri me mëndje në krye
nga Egjypte u këthye.

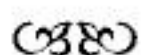
Lajmin kur i a zuri veshi
buza e Zelihas'i qeshi.

Nga pranim i jetë-gjatit
i u çel trëndafil i fatit.

I u bë ëndra e vërtetë
brenga i u zbërthye vetë.
Nga gëzim i math i çupës
nga çkujdesimi i pupës -
i ati fort u gëzua
tha fati u bë me mua.
Kur palloj zogu i fatit
m'artht në kulmit të pallatit
jam i lumtur' i gëzuar
me një fat të lulëzuar.
Tani paj'e nusërisë
pas shkallës së mbretërisë -
duhet gatitur së shpejti
të mos thonë se na rejti.
Kështu tha dhe nisi mbreti
për pajim si ish adeti
mijë kuklla greke' ruse
tër' i kishin bërë nuse -
vëth xhevahiri në veshët
fort të çmueshëm në peshët
Petka të mëndafshta veshur
breza të kristalta ngjeshur -
në gushët gjerdan inxhijë
si squk e qjelit plot hije.
Kësullat e tyre t'arta
me vlefta shumë të larta
Kështu mijëra shërbëtorë
thua ishin gjith një dorë.
Veshur gjithë si bir mbreti
habitej në ta qyteti.

Dhe mijë kuaj si erë
prej Arebisë të blerë.
Me shala t'arta stolisur
me lloje lulesh qëndisur.
Veçan dhe deve një mijë
kur ecnin qitnin shkëndijë.
Njëqint kamela veç pajë
një mijë vjet s'mund t'i mbajë.
Dyqind shtresa të kumashta
që s'gjëndeshin dot përjashta -
Dhe shumë gurë të vlerë
xhevahir' jakut' të tjerë -
Dy qint kuti myshk tatari
zablat' amber' ûd-kumâri.
Pastaj gocën për të hipur
bënë një qoshk fort të kripur
Druri prej sandali prerë¹
që sa gjall të ketë erë.
Tavan i tij me ar shkruar
me lloj lule zbukuruar.
Thoshe, ish kubbe e qjellit
përhapur rezet djellit.
Yjet atje krejt shënuar
fort me mjeshtëri punuar.
A ish lulisht e Xhennetit
q' i përgatitej Profetit.²

¹Një lloj dru që er e mirë naturale që ka, s'i del kurrë

²Pas kohe përgatitej për H. Jusufin

Zelihaja mbretëresha
në çerdhet si pëllumbesha -
u fut brënda dhe u nis në
afër një muaj degdisnë.

Rrugës në çdo vënt natonin
me lukset botën hutonin.
Drurët¹ binin këngat zjenin
rrugëtarët lodhje s'ndjenin.

Zelihaja sa afronte
zembr'e saj fluturonte
ah kur do ta shoh Misirin
të piqem me xhevahirin.

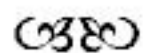
Ku e dinte goc e mjerë
që po shkonte në skëterë.
Nat e brengës po i zgjatej
dhe fati po i mbufatej.

Egjyptës kur i u afruan
çuan një, i lajmëruan.

**Azizi i Misirit' ardhjen e Zelihasë me të marë
vesh përgatiti ushtërinë për pritje nderimi.**

Nga gaz i sihariqimit
ment i luante mëndja trimit.

Në çast mblodhi ushtërinë
kalorësit këmbësinë -

¹Sazet

i veshën petkat e reja
ngjeshëm armët si rrufeja.
Në tjetr' anë, gocat' gratë
nga stolija pik'e datë.
Populli me gjith të parët
muzikanët' këngëtarët -
edhe kabinê e mbretit
duallën jashtë qytetit.
Buçisnin e zjenin mallet
nga kënkat edhe nga vallet.
Kështu tri dit udhë hoqën
me krushqit gjer sa u poqën.
Çadërat që patën ngrehur
atje krushqit për të shprehur -
të mëndafshta ishin tërë
punuar me ar' me sêrë.
Ministrit ment i rroiti -
mëndja, në fushë kur zbriti.
Të dhëndrit kur u avitën,
të nuses duallën i pritnë.
Njëri tjatrën përshëndetën
të dy palët në gaz mbetën.
Shtrohen nëpër fronet rrinë
lloje limonatesh pinë.
Si u mbaruan dhe fjalët
u gatitën të dy palët
filluan kafshët ngarkojnë
për në Egjyptë të shkojnë.

Zelihaja ministrin e pa dhe u dëshpërua.

Çargu i fatit të shkretë
plot lajka në këtë jetë.

Kur i taks zemrës një shpresë
s'i a plotëson gjer të vdesë
i fal një pjekje njëherë
pastaj nuk i a ndanë zeherë.

Ky rrodhan aqë keq i sillet
ndër këmbë si gjarpër i fshtillet.
Sikur të qeshç një minytë
motmot lot derdhin sytë.

Azizin kur e pa çupa
ment i u çpik nga derdi krupa.
Tajës së saj që kish pranë
q'e donte më fort se xhanë -

I tha shoh një turi-nëmë
që mingjezin ta bën mbrëmë.
Gjejmë një ilaxh ti mua
se këtë shok s'e dua.

Kur e pa fort të brengosur
nga zemra liksht e plagosur
ngrihet plaka lajkëtare,
pa e ndjerë njeri fare -

çadrës një brim' i çeli
dhe ardhi në vëndin ngeli.
Q'andej goca syn' i qepi
por brima e shpoj si grepi.

Se nuk ish ajy që donte
nuk ish ajy që lëvdonte
u turbëllua liksht femra
i doli një ah nga zemra
ububu vah korba unë
Çudi qysh më ngjau kjo punë?
Qysh u bë? s'është ky dhëndër
që kam parë unë ndër ëndër !
S'është' ajy që më rroiti
s'është' ajy që më zhuriti.
S'është' ajy që më plagosi
më trullosi' më brengosi
Nuk është ai që më smuri
pastaj plagës bar m'i vuri.
Fat i keq ah ku më pruri
oji se në ç'lak më zuri.
Xhevahir' inxhi përhap
ububu se ç'rruaza kapa.
Derdha gjith këta thesarë
sprihën shtrigë për të marrë
Një trëndafil të mar desha
në gjembin helmëtar ndesha.
Andej këndej m'u bë bujë
në shkretëtirë pa ujë.
Prej etjes buza më piqet
nga ethet zemra më digjet.
Më lëvrin në trupthit gjaku
si flaka që qit oxhaku.
Kërkoj ujë më del qiqi
punën time s'e kap ziqi.

Barka në det më është thyer
mbi një shkëmb më ka lëshyr
për minytë vijnë valët
më përpjekin nëpër shkallët -
Shoh një barkë për së largu
nga gazi thyhem si hargu -
them mos më vjen të më shpëtojë
sa e kam shpirtin në gojë.
Ah fat' i shkretë më fiku
nuk më ra në dorë miku.
Po e mbaj zemrën me dorë
se përpëlitet si sorë.
T'i ve gurin të qëndrojë
zjarin q'e ka ta durojë.
Fat! Në beson Perëndinë
përkrahmë njëçikëz tinë -
të lutem ketë ashikun
dhe në mos e pjekç me mikun -
më mirë më hith zeherë
dhe në tjatër mos më shtjerë.
Të lutem piqin'e nderit
mos ma fëlliq me të tjerit!
Hijen e mikut kujtonte
qante rënkonte vajtonte.
Njëheresh buza i qeshi
sepse një zë i zu veshi.
Zeliha! ç'ke që mentonesh
përse grisesh' copëtonesh?
S'të përket në ndert kush tynë
kije të kulluar synë.

Nuk ishte dëshira tënde
kur ardhe në këto vënde -
të mernje ministrin burë
Zeliha! Kjo s'bëhet kurrë!
Por ministri është shkaku
për me të pjekë tynë hakku -
me atë q'u përvëlove
u venite u kullove.

Zeliha duhet ta dini
pa çelës nuk çelet dryni
nuk të fëlliqet piqiri
do gjilpërë xhevahiri !

Nga ky sihariq i pshehtë
i taraksi zjar i nxehtë.
Si u çkujdes nga merakun
kujet e vajet i flaku.

Tani duron' shikon fatin
kur po i a sjell jetë-gjatin.

Zelihaja në të nesërmet bashkë me ministrin po futet nd' Egjyptë dhe për mirëseardhjen po ndahen sherbetet

Nesërejt që pa gëdhirë
u rahnë trampetet mirë.

Pas zakonit gjith ngarkuan.
Edhe me prohorit shkuan
Ushtërija e kish fshtjellë –
karvanin, sa s' shihte qjellë

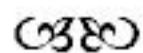
petkat e arta çkëlqenin
si rez e djellit rrënjenin.
Nga kënkat buçisin malet
t'i ndigjoj'i vdekmi ngjallet.
Hajvanët kur hingëllonin
Qarqet me zë i mbulonin
gocat që prisnin perinë
para saj si qiri rrinë
si lule qeshin nga gazi
se çkëlqente si elmazi
gjith far'e fis i ministrit
që po prisnin pas radhistrit
kur e panë Zelihanë
nga Gazi në sexhde ranë.
Zelihaja ndër mentime
U bubu kjo puna ime –
kësi soj ku do të vejë?
Ç'rezik tjatër do më gjejë?
Mjaft o fat më përvëlove!
Më prishe' më handakose!
Ç'ke o fat që bën dëllye
Nuk më le as mënt në krye.
Vajza kështu po mentohej
vajn' e pshihte s'kupëtohej
Dyk e ecur po ndigjojnë
Disa po sihariqojnë:
Jah Nili jah dhe qyteti
Jah ku kia dalë dhe mbreti.
Kalorësit' këmbësija
dukëshin si mizërija.

Në pailat kur kanë zbritur
me nder të math janë pritur.
Nëpër fronte u radhitnë
me respektim u gostitnë.
Shumë mir' i doravitnë
nderin tepër i a u rritnë.
Pale Zelihaja ç' mori
nga mbreti e nga obori.
Kësulla me xhevahirë
gjerdhan inxhije të mirë.
Bileziqe e unaza
qyrqe' kumasha e gaza¹
dhurata me qindra barrë
kësi soj askush s'kish parë.
Se plaçkat që pruri vetë
s' çmëshin në këtë jetë.
Ajo s'donte stoli' gurë
donte veç të shihte Nurë –
atë Nur që si harohej
që për të tretej mbarohej.

**Zelihaja po digjet në zjarr të ndaries të
Jusufit edhe nat'e ditë, po menton bukurinë e
tij.**

Kur goditet ndënjë zemra
me tjatin më s'prehet femra.

¹Një lloj cipë mëndafshi

Ç'hajir pret dhe ai burrë
kur me përdhun e ka prurë?
Flutura kërkon qirinë
kot ia tregon djellin tinë.
Një qint tufë lule bjeri
s'i don bilbili i mjeri.
Mos i jep lule bilbilit
don erën e trëndafilin.
Ujë kërkon etjetari
ti po e çon te bozari.
I pangrëni kërkon bukë
ti i thua bli soxhukë
kështu pra dhe femr'e shkret
syn'e zemrës ku ta ketë.
Në shtëpit që ra perija
atje lindi madhërija
atje lindi lumtërija
gazi' fati mbretërija.
Gjith veglat e rehatisë,
i kishte brënda shtëpisë -
ërgjënt' ar' mall sa të duash
shërbëtorë, sa të thuash -
erë myshk mbanin të tërë
përveshur pupla e llerë.
Disa ishin nga të zinjtë
përveshur krahët' piqinjtë.
Nga oreksi krejt të largët!
për gjë s'i u vareshin jargët.
Këta ishin përmbi gocat

kur delnin ngisnin karrocat.
Gjith zonjat e parësisë
s'i ndahëshin prej shtëpisë.
Nat'e ditë e vizitonin
nga hëna dritë fitonin.
I nderonte, i përfillte
mir' i priste, i përsillte.
Në syt me to kuvëndonte,
me zemër tjetrin mendonte.
Trupth'i saj rinte me gratë
me Jusufin, shpirt i ngratë.
Dita kësi soj i shkonte
psherëtinte e rënkonte.
Natën fillkazi kur ngelte,
një ah fort i zi i delte -
ahu i saj ish si mjegull
vazhdonte' ecte me rregull.
Thosh: O shpirt lakun ma ngrehe
vehten ç'pate që ma pshehe?
Egjyptën ma kallëzove
edhe gjoja më gëzove -
del pra të të shoh fytyrën
shtatin e bukur e ngjyrën.
Të të shoh qiparet' qiftin
dorën' mollën' edhe gjishtin.
O trëndafili me vesë
a po më del i pa besë?
Uh ç'thashë goja m'u thaftë
Zoti fajin mos ma pafhtë!
Del o ëngjll i Perëndisë

mbret i math i bukurisë.

Del ilaxh i zemrës s'ime

se m'u bë fare thërrime.

As del të të shoh njëherë

se m'u bë jeta skëterrë.

Del të të shoh se pa tynë

është harram të çel synë.

Del të të shoh del o hënë

se pa ty s'dua me qënë

Del në beson Perëndinë

se ma grive mushkërinë

Gjer gëdhihej kështu qahej

dhe me lot lahej' çpëlahej.

Er'e mëngjezit kur frynte,

zjar'i math në zemr' i hynte

edhe i thoshte moj erë

të lutem ecë njëherë -

çoji mikut t'em të fala

po i varem ndër qepalla -

të zhuritem mos më lerë

por le të duket njëherë.

Të lutem moj erë prapë

miku ç'lajme të të japë,

po të ngarkoj tokën qiejtë

të mi biesh me të shpejtë.

Kur mbetej vetëm e ngrata

me helme i shkante nata.

Delte vashëza e mjerë

anës Nilit herë herë

vërente në të katr' anët

kur udhëtonin karvanët
kthehej e dëshpëruar
shpirt-djegur e hidhëruar.

Mjaft o fat mjaft e mundove
mjaft shpirtin mjaft ia lëndove.

Hafëz! Mjaft del nga Kan-ani
shiko ç'bën Jusuf sultani?

Lutju' bjerja Zelihasë
se po digjet prej sevdasë -
se më s'duron dot e mjera
u mbyt me lot e tëra.

Dy minyta të fjaloset,
ta shohë-pak të ç'malloset
Xhebrail zbrit tatëpjetë
shih Jusufin ku të jetë
bjerja perisë ta shohë
ta presë vajin një kohë.

Vëllazrit filluan t'i refejnë nakar Jusufit.

Sa i shtohej bukurija
aq' i rritej dashurija.

Të tjerët më s'i kërkonte
Jakubi dhe s'i shikonte.

E donte e përkëdhelte
vetëm s'e linte të delte.

Ishte ëngjëll nga vetijat
s'kish shok në bijt e në bijat.

I tha t'et pshehur një natë

Yll-i bukur jetë-gjatë:
T'i luteshê Perëndisë
që shkopin e shenjtërisë
baba mua të ma falte
të mirat të mos m'i ndalte.
Djalërinë' pleqërinë
ta kalonja si do tinë
me një mënyrë të ndershme,
me lumturi të përhershme.
Zbriti ëngjëlli' krahë-arti
me sihariq prej së larti:
Ke selam prej Perëndisë
se shkopi i shenjtërisë
i u dha nga Zot i vërtetë
Jusufit ëngjllit me fletë.
Kësi soj filloj nakari
kësi soj u nagas zjari.
Q'atë natë grinda nisi
se as shin as kor Iblisi.
Vërtet me gojë gjë s'flisnin
por gjithnjë plane kurdisnin.
Botimi i veçantë prej këtu
fillon i Jusufit e Zelihasë.

Jusufi sheh ëndër që njëmbëdhjetë yj dhe djelli me hënën i bënë sexhde

Prej këtu fillon Jusufi me Zelihanë
I tha t'et një ditë djali:

N'ëndër hipa majë një mali
rreth e qark drurë mbuluar
buçet mburim i kulluar.

Zbritën yje njëmbëdhjetë
djelli hëna tatëpjetë.

Të trembëdhjetë m'u falën.
As më thua çdo më dalën?"

Bir njeriu të mos ja thuash !
Ëndërrën po të më duash.

T'yt vëllezër po ta dinë
do pësosh prej syresh tinë.

Në zemër peng i u ka mbetur
nga nakari janë tretur.

Sado q' e mësoj i ati
tjetër lloj e mësoj fati.

I tha njërit u-gënjye
dhe u-bë pastaj dëllye.

Po dolli nga buzët fjala
merret vesh dhe zjen mëhalla.

Ëndërrën vëllazërija
Jusufit nga goj'e tija

pa dëgjuar fare mirë
i a uruan me pa hirë.

Zu gjaku po i-u lëvronte
zemra as pak s' i-u duronte :

Vallë përse ky im-atë
digjet për të dit'e natë?

Një ditë të mos e shohë
s'është në mend atë kohë.

Vallë me ç'mend gjith kjo trëmbë
t'i bjerë ati ndër këmbë?

S'ka turp thot' im-më im-atë
tërë ndër këmbë më ratë.

Si s'mendohet at' i ynë
ç'i a ka hapur kaqë synë?

Për sede jëmi përpjekur
ku vete kemi ndjekur.

Tër-ditën pas bagëtisë
tër-natën rrotull shtëpisë.

Me ne mprohet nga armiku
me ne nderohet nde miku.

Prej tij ç'të mirë ka parë !
për-veç lajkavet me barë !

Më s'hiqet dot kjo e tija
atij do bërë ndërtija.

Nga herë do të na çjerrë
po ta shkulim këtë ferrë.

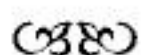
Në një vend një mbledhje duhet.
Jusufit pisha t'i shuhet.

Pas fjalës që patën bërë
u mblodhën në një vënt tërë.

Njëri tha: ky do tërkuzën
mjaft se na i plasi buzën.

Krahët gropës me të vënë
më s'ia dëgjon kush zënë.
Njëri tha: s'e pëlqej unë
t'i derdhet gjaku pa punë.
Qysh qënkemi Myslimanë
të vrasim pa faj vëllanë?
T'a lëmë në shkretëtirat
le ta çqyejnë egërsirat.
S'gjen as gjësendi të hajë
le të heqjë le të vuajë¹
Më mirë të vdesë vetë
vrasja ngaj ne të mos jetë.
Një tjetër tha: s'është mirë
vdekja pa ngrën e pa pirë.
Ti hiqet shpata njëherë
dhe le të vdesë pa-ndjerë.
Tjetri tha: ngaj këto tërë
as një gjë s'kam për të bërë.
Të gjejmë një pus të thellë
të mos shohë dot veç qjellë.
Brënda në pus si t'a lemë
grykën me gur si t'ia zëmë
mundet që njeri të vijë
të nxjer' ujë që të pijë.
Ndofta zihet pas litarit
edhe del ngaj' buz' e varrit.

¹Toskët nuk qitin u-në të fjalës: vuaj e thuaq etj. Po e shkurtojnë prandaj s'i siell dëm krahu i dytë se ka një zë më tepër.

Le t'a mbajnë si të dalë
si rrop të mbler' a si djalë.
Fjalës kështu funt i dhanë
u ngritnë në shtëpi vanë.
Në mëngjez në të gdhirë
u ngritnë me një dëshirë.
Ujqet u bënë si shqera
kur i hynë t'et nga dera
ndejnë në gjunjë dhe zunë
dhelperisht të bëjnë punë.
Ngaj ty lejë po të kemi
nesër në fushë të vemi.
Ri e ri jemi mërzitur
të dalim për të zbavitur.
T'i japç dhe Jusufit lejë
me ne bashkë të dëfrejë.
Ç'është kjo e madhe date !
Mbyllur brënda dit'e natë.
I ka shtënë derës llozë
dërgoje nesër të lozë.
Herë në fushë të bredhim
herë në mal lule të mbledhim.
Gjuajmë sorkadhet, cepinjtë
vrasim ujqet e arrinjtë.
Kur të dalim majë malit
do t'i hapen sytë djalit.
Herë del, herë rrëzohet
i çelet zemra gëzohet.
Me zë të ashpër i u thirri:
"Bij nuk e ndaj dot nga gjiri

ju pas lodrë do të bini
djalën vetëm munt ta lini.
Kam frikë ujku mos dalë !
e m'a çan të mjerin djalë".
Thanë:"Zoti mos e dhëntë
At'i dashur po mblith mentë
qysh lemë vetëm vëllanë
e të vin' ujqet ta hanë !
Mos na pandeh pa tru kaqë
se s'jemi të humbur aqë.
Prej nesh njeri nuk bën këmbë
t'i ngulnj atij ujku dhëmbë.
Bot e bot bënë dëllyen
me be Jakubn' e gënjyen.
E madhe kuje për qjellë
q'e flak hënëzën në shpellë!
Ndrehn' e bukur ah që breth
në thonjt e ujkut e heth!
E muar Jusufn' e gjorë
ujqet e shtinë në dorë.
Kush pas dore kush në gushë
sa afruan gjer në fushë.
Pastaj shkelmin i ngërthyen
sa brinjët of i a zbërthyen.
Bamp e bump liksht e goditnë
Jusufn'e mjer' e sfilitnë.
Zbathur nëpër gjembat shkonte
dridhej qante e rënkonte.
Ngaj koçkorët që po shkelte
gjaku porsi çurk' i delte.

I gjirit i përkëdhelur
zbathur kurrë s'kishte shkelur
s'ia kishte parë synë djelli
ishte m'i bardhë se mjelli.
Hëna s'mund të jepte dritë
para tij ish fort e mpitë.
Ne Jusufi është sosur
bukurija dhe vulosur.
Si s'i u vinte keq të zinjve
i binin me grusht turinjve.
Kush zverkut, kush prapa veshit
kush e heq zvarrë pas leshit.
Si kujt piqinë t'i zinte
ku të muntte do t'i binte.
Si kujt ndër këmbë t'i shtrihej
e shqelmoste sa më s'ngrihej.
Me rënkim kujt q'i thëriste
më keq me shpull' e priste.
E preu shpresën dhe më s'foli
se as një për krah s'i dolli.
Herë nga gjakrat lëvrihet
herë nëpër dherrat shtrihet.
"Ku je o im-atë ! vallë
përse s'm'a di mua hallë?
Jak' o at i dashur jakë!
T'i dalç për krah çunit pakë!
Të shoq trupthin e Jusufit
çarvalitur thonjt e bufit.
Ah ç'më bënë t'im vëllezër
ata zemër-gurt' e zezër

më s'më lanë vënt të saktë
mua ma thithnë gjith gjaktë".
Nga ata hoqi tri orë
të këqija djal' i gjorë.
Pranë një pusi e mblodhën
atje ndenjnë pak u shlodhën.
Si varr i errët i ngushtë
burgu përpara tij ku-shtë?
Gryk e tij si gojë sprihej
fundi me sy nuk i shihej.
Plot gjarpërinj ish mbushur brenda
qelbeshin errat të rënda.
Atje njeriu po të shtihej
sa kaqë fyti i zihej.
Oj sa keq e sa hidhur
fort e çvatën dyk e lidhur.
Qysh të them kur lebetitte
zëmrën fort ta përzhëlitte.
Nuk mundim t'i themi tërë
gjith ato q'i kanë bërë.
Aq' e munduan sa deshnë
s'patnë turp gollash e çveshnë.
Nuk është për të haruar
kaqë keqë kanë vepruar.
Si s'kujtuan Jakub plaknë
djalën në pus kur ja flaknë.
Ngaj bukurija që kishte
si djelli që shkëlqen ishte.
Në pust një gur ish i dalë
mbi të qëndroj murgu djalë.

Me të rënë ajo dritë
llapci pusi u bë ditë.
    Që prej gjyshit i kish mbetur
    një këmishë fort e vjejtur.
Xhebraili e pat sjellë
Ibrahimin e kish pshtjellë.
    Nga zjari ajo e mprojt
    edhe fare s'hoqi s'vojt.
Në krah të nipit qe lidhur
erth Xhibrili i a ka zgjidhur.
    Djalit atë kur i a veshi
    buz'e vrertë pak i qeshi.
I tha:"mos ri i brengosur
e me zemër të plagosur.
    Çon selam Zot i vërtetë
    në rënkime të mos jetë.
Për të ligat që të bënë
mos e nxirr ti fare zënë!
    Ti e di ata ç'janë!
    edhe ç'vlejë që kanë".
I u çel zemra i' u hap syri
Xhebraili kur i hyri.
    Qysh nuk shkujdeset taninë
    kur e ka shok Xhibril-Eminë?
Mbi gurt në pust tri dit mbeti
As hëngri as piu as fjeti
    Karvan i Medjenit ardhë
    për misir me fat të bardhë
Si çngarkuan gjith u mblodhën
Pran' ati pusit u shlodhën.

Ish e katërta kjo ditë
Që i'u nqasnë njerëzitë
U ngrit një burr i uruar.
Të nxjer' ujë të kulluar
Po kovën me të lëshuar
Brënda mundë pus të shuar¹
Shpejt i tha Xhibril-Emini:
"Jusuf litarë përfshini!
Hyrë në kovët rëndoju!
Po si djelli perëndoju!
Shko ri në Misir një kohë
të mahnitet kush të shohë".
Në kovët si u vëndua
heqësit fort i' u rëndua.
Thirri: "shokë, fort e rëndë!
Këto herë qe si pendë
s'më duket ujë të jetë
kush e di se ç'do të ketë.
Jakëni pakëz më ndihni
ç'ka rrokur kova të shihni".
Kur erth kova për të qitur
panë hënëzën të ndritur.
Njëri nga shokët bërtiti:
"sihariq se djelli ndriti!
Nga të tjerët shoq e pshehnë
e nveshn' e ngjeshnë e krehnë
e hoqnë e lanë më nj'anë
po të vllazërit e panë.

¹Edhe sot përdoret; mundë shtëpit

Syt atje i kishin qepur
veshët ngrehur porsi ljepur.
Të vëllezrit u bashkuan
ardhën Jusufn'e kërkuan.
Në pust fare si s'e panë
zunë kërkojnë karvanë.
Me të gjetur e përfshinë
e ku ishe pshehur tinë?
A e shihni këtë ferrë?
E kemi një rop të mblerë!
Është i mërziur ky skurë
nuk shtrohet në punë kurrë
Mere! shite ç'do ta duam!
Na mërziu u rënduam.
Ç'të duash na jep ta dhamë
sepse është' ashtu si thamë.
Maliqi q'e kish nxjerë
kuvëndo me ta ta mblerë.
Të zinjtë si s'u menjtuan
për t'anë sa i u betuan.
Ç'ze Misiri tërë monë
nj'e pamje i vlente thonë.
Turp të math lanë në botë
e shitnë për një zollotë.
Vlejën e tij veç i ati
e dinte po i u gremis fati.

Maliqi me shokë

Bënë gati dhe ngarkuan
me yllë në Misir shkuan.

Maliqi fort u gëzua
u bë fati thosh me mua.

As po hënën e shpëtova
gjithë botën e fitova.

E përpjeta dhe rëzimi
shesh i dukej ngaj gëzimi.

Egjyptës porsa ju nqasnë
yll'e bukur e pikasnë.

Të vëllezrit u kthyen në shtëpi

Në shtëpi kur u këthyen
këmishën me gjak e lyen.

T'et i thanë dyk'e qarë
djalën ujku e ka çarë.

Sa gjëm' e madhe e zezë
i këputnë fare mezë!

Sheh këmishën pa cënuar
kupëtoj ç'kanë punuar.

Bij! i u-tha unë çuditëm
në këtë punë habitem.

Qysh i-a shoj Jusufit pishën
kur s'i ka grisur këmishën.

Kur qe kaqë zemër bardhë
ta kollofitte si dardhë.

Si u-bë qysh shpëtoj lina?

Këtë nuk ma merr kaptina
më duket ju gënjeu djalli
po me mua bij mos talli!

Vajti shkoj u-bë kjo punë

Zonë paça ndihmës unë
durim e forcë më dhëntë
gjith-një ndarë mos më lëntë!

Çështje Jusufit

Pa marë vesh njeri s'mbeti
vajti fjala gjer ne mbreti.

Ment i lozin mbretit mënttë
për atë trupth ergjënttë.

"Shpejt, Aziz! I tha pa zbritur
del përpara për të pritur.

Shko pra e shih me sy vetë
si po e thon' a do të jetë?"

Kur i shtiu Azizi synë
tha sexhde të bëra tynë.

Për sexhde porsa i u shtriti
Jusufi s'e la e ngriti.

Vetëm Zotit të vërtetë
ta dish i bëhen sexhdetë.

Maliqit Jusufn'e mjerë
ia kërkoj mbretit t'ia shpjerë.

I tha jemi të kapitur
kaqë ditë kemi baritur.
    Ju lutem pak dit na lini
    edhe re mos na i vini.
Pa ngrënë, pa gjumë jemi
mëndjen në kokë s'e kemi.
    Tani s'është për të shpënë
    një gjisht pluhur ka zënë.
Ta lajmë mir' anës detit
më pastaj t'ia shpijem mbretit.
    Vajti Azizi ne mbreti
    kur i a lëvdoj ngriu dhe mbeti.
Urdhëroj duallën zgjodhën
sa të bukur gjetn' i mblodhën.
    Ç'do të lipset për të bërë
    t'i stolisni tha të tërë
në pallat të mbret i sualln
me të mëndafshhta i fshtualln.
    Kapat të artta në kokë
    ngjeshur me breska me tokë.
Në pallat kur u radhitnë
pandehnë se yjtë zbritnë.

Larje e Jusufit edhe vajtja e tij ne mbreti

Maliqi të katrën ditë
Jusufit i tha: "o dritë!
    Të ka zënë trupi zgjyrë
    çvishu dhe në lumët hyrë!"

Hyri në Nilt dhe humbi
disa herë si pëllumbi.

Mbi ujët kokën kur nxirte
të prishte mendjen t'a mirte.
Faqen me flok e mbulonte
zemrën keq ta përvlonte.

Me të mëndafshta e nveshi
një bres të florinjt' i ngjeshi
në kokë një taxh të vlerë
që shumë shtrenjt ishte mblerë.

E mori Maliqi miknë
hipnë llandonë dhe iknë.
Pranë pallatit kur vanë
mbrenë në fron jasht e panë.

Bukuroshet rreth përqarku
i kishin pështjellë si hargu.
Ishin mbledhur disa mijë
prisnin Jusufin të vijë.

Atë ditë ra goditi
djelli qe pshehur e s'ndriti.
Tha Maliqi hën'e qjellit
o Jusuf o rrez'e djellit:

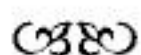
"Zoti dritën ta ka dhënë
del tani dhe llapc si hënë!
Jusufi atje kur zbriti
pandehnë se djelli ndriti
po kur panë prapë retë
thanë qënka hëna vetë.
Bukuroshet me të parë
të gjitha buzët i varë.

E sa ndrit një top i artë
përpara djellit të zjartë?

Ardhje e Zelihasë në vëndin e mbledhjes

Zelihaja e kish marë
punën vesh ca ditë më parë.
Kishte dalë disa herë
s'e piqte dot zonj'e mjerë.
Atë ditë ka goditur
kish dalë për të shetitur.
Pranë pallatit kur vajti
Arabanë pak e mbajti.
Prej redhit një njeri pyeti
ç'i ka mbledhur këta mbreti?
I tha: "gjithë ç'kanë dalë
për të parë këtë djalë"
po sa q'e pa Zelihaja
ment u plas nga arabaja
zembr'e shpirtit i u përvëlua
nd'alivanet u mbulua.
Ajo plaka q'e kish ritur
kur e pa mbet e mahnitur.
Si i arth m;ndjeja pakë
bijë ç'ke ? tha murga plakë!
Aqë keq, ç'pate, që thirre
zalisur më re ndër gjire!
Qysh të flas ah moj e mjerë
prapë zali do më bjerë

këtë yll a e vështrove?
Se qysh është' e kuptove?
Në gjumë më ështëë rëfyer
zemër shpirt m'i ka rëmbyer.
Për të po më dredhin ethet
për të zemra po më ngjethet.
Për të sytë gjith më qajnë
për të bëj kujen dhe vajnë.
Për të s'më hahet s'më pihet
për të s'më flitet s'më flihet.
Për të unë kam me vjetë
s'di ku jam e s' di ku vete.
Ky ndër Egjyptë më pruri
ky ngrehu grackën më zuri.¹
Qysh të bëj ah korba unë?
Të mëdha çile më zunë
më dogji shpirtin më piku
më rrëmbeu zemrën dhe iku.
Më s'e kam vehten në dorë
s'fle tërë natën mas oborë.
E ç'pati me mua, ç'pati!
Për poshtë më mori fati!
Zoti sa dit që ka dhënë
gjith një vrer për buzët tënë.
Me ato flokët e tija
janë lidhur ment e mija.

¹Kur e kërkoj Azizi, kish pandehur se mos ishte Jusufi që ishte shtënë në gjumë.

Dhentë Zoti e qëndroftë
në shtëpit t'ime më shroftë.
Ngaj zjar' i saj plak e gjorë
qau e rahu krahanorë.
Bijë s'dimë se ç'bën Zoti
nuk e dimë ç'rëfen moti.
Kam shpresë në Perëndinë
që do të shkujdesesh tinë.
Kush duron trashëgon thonë.
T'a lemë punën me Zonë.

Shitja e Jusufit edhe blerje e Zelihasë atë

Një njeri thirri sa mundi
pa vajtur s'la vënt gjëkundi
për dorej Jusufn' e mbante
edhe ngaj shkonte s'e mblerë
kujt i kënda që t'a blejë
punën vonë mos e lerë.
Të vijë vlejën t'i japë
se s'bije në dorë prapë.
Si ëngjëll prej qellit zbritur
me të mira shumë ritur.
Një shpirt-ëmbël zemër-qruar
s'di gënjeshtër' të zemëruar.
Nji plakë me të dëgjuar
edhe aq' është regjuar.
Sa do jam tha pesëdhjetë
do t'a mble si do të jetë.

Ngaj erdhi njëherë dolli
një torbë me flori solli:

Hidhet tjatri e marr vetë
ja ku të jap torba dhjetë
ngrihet një thot' un' e dua
një qint torba për mi mua.

Tjatri myshk vuri me barë
përmi shokët me të parë.
Kush mëndafshin kush inxhinë
shtuan, në dorë s'e shtinë.

Zelihaja i përgjonte
qysh shtonin gjith i dëgjonte.
Si e pa q'u lodhën mbenë
se s'patnë këllqe t'a mblenë
thirri Azizë i thotë:
bota mos mundohet kotë
jepi Maliqit ç'të dojë
sa pa hapur tjetri gojë.

Ne të zotrit tha nuk jemi
se t'i mblethç të gjitha ç'kemi
as të dhjetën dot s'e mblemë
të heqim dorë ta lemë.

Zelihaja ngaj i ati
shumë gjë të vlefçme pati.
Si ishte bijë prej Mbreti
të hollat si kum prej deti.

Vanë me plakën dhe muar
shumë gurë të çëmuar.
Si çdo gur thosh jam m'i miri
një vleftë sa ç'vlen Misiri.

Merri o burë i-a shpjerë
kap djalën sa kaqë herë!
Mirë po druhem nga Mbreti
se e shoh syri i mbeti.
I ka ënda Mbretit t'a marë
mi gjith t'a ketë të parë.
Ec i tha Mbretit t'i thuash:
Të lutem sikur të duash
rëndë fare mos të vijë
se më di që s'kam fëmijë
ta linje ta merja unë
do të bënja shumë punë.
Zotrote rop unë djalë
ta kemi të qofshin falë!
Mbretit fjalët me të thënë
të qoft i tha t'a kam lënë.
Si paguan dhe e mblenë
po sikur fituan dhenë.
Të qeshur më shtëpi vanë
e gëzuan Zëlihanë.
Fle o Zot a jam e zgjuar?
M'ardhi shpirti jam gëzuar.
Tani fatbardhë si mua
s'gjendet gjëkundi do një grua.
Kisha humbur nd' errësirë
po tashti jam shumë mirë.
Në shtëpi hëna më zbriti
shpirtin e zemrën m'a ndriti.
Sikur të mos isha pjekur
për së shpejti kisha vdekur.

Lavdëroj Zon' e vërtetë
që më shpëtoj ngaj rrëketë.
S'më vjen keq ca gurë dhashë
por në nj' yll të bukur rashë.
Mjerë kush shet xhevahirë
kush e blen është fatmirë.
Kush e mblen është' i fituar
ngaj të keqet i shpëtuar.
Kësi lloj me mënt e saja
thosh dhe qante Zelihaja.
Herë helmohej për ç'hoqi
herë gëzohej q'e poqi.

**Baziâ-ja që ish një çup e bukur që s'kish
shoqe, vetëm me një dëgjim si u godit më
Jusufnë?**

Shumë herë kjo ka ngjarë
goditet njeriu pa parë.
Rrobën e djeg-jes e veshi
njeriu më tepër ngaj veshi.
Sa nat' e ditë përpiqet
me të dashurin të piqet.
Ngrënje gjumë i priten tërë
i hyjnë sytë në vërë.
Rënkton lëngon si i smurë
nga mëndjeja s'i del kurë.
Baziaja kanë thënë
pas Jusufit q'është shtënë.

S'e kish parë po ngaj veshi
i ra në kokë rebeshi .

kaq'e bukurë ka qënë
del a të dal thosh moj hënë!
Shumë të mbëdhenj dërguan -
mblesësit,¹ dhe e kërkuan.

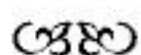
Martesa ndër mënt s'i vinte
dhe syri as një s'i zinte.
Të mjerës më tjetër mëngë
i mbeti në zemër pengë.

Si u nis u stolis mirë
me florinj me xhevahirë
ardhi u poq me Jusufnë
për të qitur pakëz dufnë.

Të mjerës oh ç'i pat ngjarë!
I ra zali me të parë.
Si arth në ment u zgjua
Jusufit pak i-u afrua.

Kaq i bukur ku je bërë !
sa i prishe menç të tërë?
Do në trup do në qipare
do një s'kasë² ti s'ke fare.

Vallë në ç'gji më je ritur?
Kështu kush të ka javitur.
A po ke zbritur ngaj qjelli
që ndrit e çkëlqen si djelli.

¹ *Mblesës: mesitës që çohet për të kërkuar një gocë për martesë.*

² *Skasë: shak për të gjetur cen' e metë.*

I thotë: "Zot' i vërtetë
më krijoi si deshi vetë.
Aju ngrehu gjithësinë
qjellin' dhen' e njerëzinë.
Madhëri e tij s'ka anë
të gjitha të tijat janë
gjithë ç'sheh, degët e tija
rrënja është Perëndija.
Ka ngjizur shumë pasqyra
për të parë çdo fytyra.
Në hapsirët çdo shenja
janë pasqyrë nga rrënja.
Ngaj rrënjët aju që ndahet
në për degët reh të mbahet
është njeri i gënjyer
nga mëndja i kapërzyer.
Kush është me mënt në kokë
Zotit nuk i bie shokë".
Fort këto fjalë e mbërthyen
çupës mëndjen i a këthyen.
Tha më parë kur dëgjova
për tynë si s'u marova.
Zali më ra kur të pashë
ndër këmbët të tua rashë.
Me këto që më tregove
zjarë fare m'a largove.
Po paskëtaj dashurinë
e shtiva në Perëndinë.
Ngaj të ligat qofsh pallua,

që m'i hape sytë mua.
U bëfsh si të dashtë zemra
bëftë Zoti ç'thotë femra.
Dolli duk'e dhënë uratë
çup e ditur mëndje-gjatë
buzë Nilit si kashtore
ka ngrehur një falëtore.
Plaçka, enë, shtresa, drithë
elmas, florinj, ç'pati gjithë.
Në për të varfërit të tërë
i ndau s'mbajti një gjilpërë.
Mbleu roba të komptta veshi
mezë me një gjalm e ngjeshi.
Binte përmi pluhurat flinte
e kokën përmbi gurt e vinte.
Nat'e ditë gjithnjë falet
prej rënkimit dridhen mallet.
Falej, lutej, goc e mjerë
gjer sa vdiq s'dolli njëherë.
Po si trimat ndërroj jetë
vajti ne Zot i vërtetë.
Prej Jusufi ne Krijusi
shkoj goca jetën e ngrysi.
Si Mexhnuni për Lejlanë
qaj e qaj gjeti Meulanë.
Lum ajo q'është e fituar
ngaj rëmetet e shpëtuar.
S'm'a mer mëndja sot të ketë
po t'a mbyllim këtë fletë.

Zelihaj po mëson Jusufin qysh do t'i bëjë shërbim.

Lloje roba i ka mblerë
dhe pas trupit ja ka prerë.
Treqint e gjashtëdhjet palë
që për dit ndryshe të dalë.
Disa breza prej floriri
kësula prej xhevahiri.
Me lloj myshqe e lyente
me lloj gjërra e ushqente.
Shilte me pëndë i shtronte
me plaf t'artë e mbulonte.
Kur binte djali të flinte
tërë natën mi kok i rinte.
Si qiriri pas tij digjej
si peshku në furë piqej.

**Jusufi po i tregon Zelihasë ç'hoqi udhës edhe
në pust, edhe Zelihaja po i dëften ndjenjat e
keqësitë që i u rrëfyen asaj atë ditë.**

Zelihaja zemër-djegur
me Jusufin që pa pjekur
një dit' e ka marë zjari
hyr e del s'pushon së qari.
As jashtë të dalë i ka ënda
as ku – 'shtë të rijë brënda.

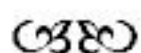
Vallë ç'ka po thotë taja,
që s'zë vënt sot Zelihaja!
Ky helm i math ç'është bijë?
Lottë të venë si vijë!
Hyn e del nuk ri gjëkundi
ç'është ky zi që të shkundi.
As unë s'e di o mëmë!
Ç'është ky helm, ç'është e kjo nëmë.
As shtëpija as obori
s'më nxe s'di ashtu më mori.
Zu Jusufi hapi gojë
Zeliasë t'i tregojë:
në pust edhe udhës ç'hoqi
e çdo rrebesh si e ndoqi.
Dëgjoj pusnë Zelihaja
edhe tha me mënt e saja:
Kjo është ajo dit'e zezë
Më këputi fare mezë.
Zemrat në mest udhë kanë
me vërtet pasqyra janë.
E kanë vënë re shumë
njeriut i shfaqet në gjumë.
Edhe zgjuar kur të jetë
njëherësh i bijen retë.
Shpirt' i tij keq hidhërohet
s'do njeri që t'i afrohet.
S'ka se si gjësent ka ngjarë
pas kohej vesh do t'a merë.
Lejlaja vuri neshterë

një ditë pak gjak të nxjerë.
N'atë çast Mexhnun i mjerë
mollën e dorës ka prerë.
Mashuku pak të cënohet
ashikut do t'i tregohet.
Janë gjëra fort të larta
s'i tregon dot këto karta.

Lutje e Zelihasë për të gushuar edhe ndrojtje e tij nga ajo punë.

Ajy i mjeri që shtihet
as më një vënt nuk i rihet.

Gjithnjë qan ngaj do të shkojë
buza vrer do t'i pikojë.
Ç'është ai q'është goditur?
E s'është djegur zhuritur!
Zelihaja do t'i nqaset¹
ky largimit i nagaset.
Ajo sytë nuk i-a ndante
ky kokën unjur e mbante.
Zemr'e saj gjak i pikonte
ky sy-mbyllur s'e shikonte.
Ajo çiret si gjinkallë
ky nuk i flet asnjë fjalë.
Kish frikë sytë të ngrerë

¹*T'i afrohet*

se zjari mer me një herë.
Zeliasë nga kjo tragë
i-u bë zemra murgës plagë.
Me vet-he nisi të shahet
ngaj fat i shkretë po qahet.
Bobo mëndjen ku e pata!
S'u menjtuash kokëthata.
U godite moj e shkretë !
me një çun që mbleve vetë!
Of turp i math ç'më gjeti
sy e faqe më s'më mbeti.
Po sa ta dëgjojnë gratë
më dhanë munxët' belatë.

Pyetja e tajës Zelianë: përse digjesh e tresh kaqë pas Jusufit".

Plaka kur pa Zelianë
lottë si breshër i vanë.
Mjaft moj bijë m'u kapite
m'u këpute m'u venite.
Ç'është gjith kjo e vajtuar !
përse më ri e mejtuar?
M'a plase buzën o bijë
nga e qara çdo të vijë?
E qara kishte më parë -
shijë, sa s'e kishe parë.
Sot për sot që t' u qas pranë
këto logorira ç'janë?

Fati në dorë ta shtiri
rop të blerë për së liri.

Loj e qesh shpirt! dit'e natë!

E ke rop ndër urdhëratë.

Nuk m'a di moj im-më hallë
pra m'i thua këto fjalë.

Nuk e di se ç'kam në zemër

e se ç'heq e zeza femër!

Ndër urdhër e ke më thua?

E ku më sheh me sy mua!

Si më sheh pas tij po tretim

s'kundëzoj aspak t'i pshtetem.

Si kur t'i heth syt e mija

nd' ato tiparet e tija

lëshohet, e ashpërohet

s'është punë që t'afrohet.

S'këput dot prej tij një fletë

po mundonem më të shkretë.

Në piqit dorë t' i shtije,

ze sytë dhe përmbys bije.

Mos më lëndo plagët lemë

se s'këput dot prej tij sij pemë.

Ngaj kjo qan fort plak e mjerë

tha m'u bë jeta skëterë.

Më mirë të mos e piqnje

kaqë brenga të mos hiqnje.

Vetëm një zjar ish më parë

po tashti helmet me barë!...

Lutja e tajës Jusufit dhe përgjegjje e tij me urtësi

Plakës zjari si i hyri
Zeliasë i-u hap syri.

T'arthtë keq o mëma ime
e dashur! Burreshe! trime
me shpirt me zemër t'i futesh
kështu t'i thuash t'i lutesh:

o bisk i ri rrusk i bukur
djalë si ti s'është dukur!

As ka ardhur, as vjen kurë
njeri me kësi figurë!

T'ish si ti nga bukurija
nuk rinte pshehur perija.

Po njeriu fare mos lodhet
se as peri kështu s'ndodhet.

Engjëllit në qjell përperjetë
për ty sytë tatëperjetë.

Zeliasja ka qëkuri
që për ty në zemër e vuri.

Që e vogël pa martuar
tri herë në ëndër ka vështruar.

U shti e rroknë fort ethet
gjith qan e dridhet dhe ngjethet
u tret humbi gjë s'ka mbetur
as ha as pi as ka fjetur.

Zemr e saj u kupëtua
është ndër duart e tua.

T'arthtë keq of mos e lerë!
U zhurit nusez e mjerë.
Tek t'i japç një pikëz ujë
o bir! nuk bëhet rëmujë.
Sikur t'i jepnje një buzë
jet'e saj bëhet tërkuzë.
Këmbën mbi krye t'i hithte
prej juve hurma do mblithte.
Fat zezën tek ta gëzonje
nderin tënd s'mund t'a rëzonje.
Fikë prej njeriu mos kini
bëni ju them si të dini.
"ç'ma thua o plak' e ditur
këtë punë të mërzitur!
Zelihaja më ka mblerë
m'ushqen më nvesh më mban nderë
Është liksht shumë për mua
t'ime zonjë ta mar për grua.
Aziz' e kam si t'im-etë
më njeh si birin e vetë.
Këtë gjë të papëlqyer
kur si zog më ka yshqyer
qysh t'ia bëj t'im-zoti unë !
Kopili bën kësi punë.
Njeriu qen nukë pjell kurë
s'jep gruri elp, elbi grurë.
Gjyshi stërgjyshi, im-atë
nuk' e bënë këtë datë.
Mos e dhëntë Perëndija

të fëlliq piqinjt' e mija.
Shko t'i thuash Zelihasë
i lutem të mos më ngasë.
Ashtu kam ne Zoti shpresë
sa të roj, me nder me besë!.."

Zelihaja dërgon Jusufin në kopësht.

Sa zu plaka që t'ia flasë
këto fjalë Zelihasë
lottë prej gjaku i'a dhanë
i vajti Jusufit pranë.
"qysh janë këto kuvënde
jam balt' e këpucës tënde.
Shpirti im me ty po mbahet
zemra prej teje s'më ndahet.
Për ty del shpirti në daltë
për ty në hyfsha në baltë.
Dashurija më zhuriti
zjari tënt më përzhëliti.
E vdekur e pa mbuluar
oh së qari jam kulluar".
Qau Jusufi u helmua:
"ah ç'mi thua këto mua"
qarjen e tij me të parë
nisi prapë për të qarë.
Pikë lot ngaj ty të rjedhë
vrer në shpirtit do më hedhë.
Jusufi tha: "m'u lëndua

zemra ngaj kujet e tua.
Sa herë re e kam vënë
më mua kush q'është shtënë
s'më del mirë më së fundi
do të më hedhin gjëkundi.
Që në djept më kanë zënë
im-më dy vjeç më ka lënë.
Motr e tim-eti më riti
nga të këqijat më qiti.
Kurë vetëm nuk më linte
më merte në gji kur flinte.
Palê se ç'bënte im-atë
të mos më shihte një natë
hidhërohej aqë shumë
sa në sy s'i hynte gjumë.
I tha së motrës: "të lutem
djalën sill se ment këputem".
Im-at' asaj me të thënë
më ka marë më ka shpënë.
Kish një bres shumë të vjetur
bres pas brezi i kish mbetur.
Atë bres kush-do t'a mbante
ngaj të ligat e ruante.
Bobo sa turp e sa hidhur
pshehtazi ma paske lidhur.
Në mëngjes i tha t'im-eti:
" a e di vëlla ç'më gjeti?
Më humbi brez'i bekuar
s'e gjej dot sa kam kërkuar.
Mos e dhënte Perëndija

a mos e muar fëmija?!"
Tër'i xhveshnë një nuk lanë
sa liksht ngjeshur kur m'a panë.
Pas gjyqit që kemi patur
im-emtë rob më ka mbajtur.
Për atë kusar më zuri
më shtëpi të saj më shpuri.
Që ngaj dashuri e parë
rrukullimë më ka ngjarë.
Pse më deshi shum' im-atë
vojta e vuaj dit'e natë.
Ndë Egjyptë më dërguan
ngaj gjiri i tij më larguan.
Zemra më qan kur-do herë
dashka tënde ç'do të nxjerë.
Se punrat më të mbëdhatë
kanë ngjarë gjith ngaj gratë".
"Shpirti im! tha s'është punë
të të vijë liksht ngaj unë.
Mos e sill ndër mënt Azizë
se s'na sheh dot as një mizë.
I ke kot këto menjtime
s'dua të të pshtetet qime.
Nuk' dua shpirtin sa tynë
e me ç'mënt e qitkam synë.
Copë copë zemra ime
mbytur plot në hidhërime.
As shpëtomë ngaj skëtera
se u doqç' ah unë e mjera".
I përgjigjet e i thotë:

"Zonja ime ç'vuan kotë?
Jam një rrop i zotrissate
për mua pagove ç'pate.
Jemi rrop ashtu si thamë
në një trajsë tok nuk' hamë.
Mua më vret Perëndija
të ha ndër enët të tija.
Të lutem të më largoni
një punë të më tregoni.
Ngaj e ndenjura pa punë
shoh krahët fare m'u zunë".
Zelihaja tha: "s'ka shijë
të punosh kur kam një mijë.
Ti je zot kujt do t'i thuash
t'a mbaron çdo gjë të duash.
Më nep urdhër për ç'do mua
të jem ndër këmbët e tua".
"Në më do tha, zonja ime!
Mua më trego shërbime!

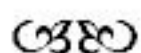
E dërgoi Zelihaja Jusufnë në vresht.

Qe një kopsht i bukur shumë
i shkonte përmes një lumë.
Nga çdo anë brazda çarë
rjedhin ujrat prap' e mbarë.
Krijuar shkëmbenj me gurë
stolisur me lloje drurë.
Kishte çelur dhe gjethuar

me trëndafilë rethuar.
Përposhit drurët radhitur
tërë me një masë ritur.
Druri me drut katavalur
lëshuar degët e falur.
Sipër zoqtë ligjërojnë
përposh bimrat gjelbërojnë.
Trëndafilët plot burbuqe
ca të bardha ca të kuqe.
Pa le nga lulet e tjera
kundërmon s'rihet nga era.
Pjergullat krahët lëshuar
drurët i kanë gushuar.
Kishin hapur disa shpella
fort të gjëra pak të fella.
Me mermer farkuar ishin
në mest nga një kollon kishin.
Kërcente ujët përplotë
prej kollonit si shigjetë.
Peshqit lozin an'e mb'anë
nëpër liqenet që janë.
Ati që të hyjë brënda
e ku i-a ka daljen kënda !
Njeri a ka që s'do vallë !
në parajs të hyj' i gjallë !
Kurrë s'munt njeri me gojë
as me pëndë t'a tregojë.
Të t'a shohë syri vetë
del sheshit kjo e vërtetë.
Jusufn' atje Zelihaja

e largoj nga syt e saja:
"Shko në parajs o shpirt tinë!
Se hurit' atje po rinë".
Disa çupa i-a stolisi
Jusufit prapa i a nisi!
Pas ati rrotull të vinë
më këmbë qiri t'i rijnë.
Një dit' u ngrit zonja zbriti
në kopshtit si djellë ndriti.
Jusufi! tha: "të tuat janë
të gjitha ty zot të kanë".
Mua për haram më qojte
e ngaj pun' e till' u rojte.
Këto hallall i ke tërë
bëj me to ç'ke për të bërë!
Je i ri në vërsët tënde
qesh e loj në këto vënde.
I u tha çupavet: "vështroni
të fillura¹ mos përtoni!
Për se do shpejt t'i përgjigji
me shpirt për të të përpiqi.
Në çdo vënt që t'ju kërkojë
si kush do me nxit t'i shkojë.
Ja ku ju thashë t'a dini
helmë n' ju dhëntë ta pini!
Syri kudo që t'i vejë
cilën do që të pëlqejë,
ju kohën mos e mërgoni

¹Të mjera, të ngrata

të vini të më tregoni".
Kësi lloj e mjera donte
punën e saj t'a fitonte.
Që Jusufi kur të flinte
të ngrihej natën t' iu vinte.
Atje ndër këmbët t' i-u pfsihihej
pastaj Jusufit t' i shtrihej.
Punën pshehur t'a mbaronte
zemrën' e smurë ta shronte.

Si u ngrys ardhën çupat përpara Jusufit e po i lupiten vallë kë do të pëlqejë?

Si u ngrys çupat i'u mblodhën
me radhë fjalët i hodhën.
"Rrokmë mua thotë, njëra
jam m'e mirë ngaj të tëra".
Hidhet tjetra: "mer-më mua
këto s'më vin' as ndër thua".
Një thotë: "jam manushaqe
gjak më pikon molla faqe".
Njëra: "unë bistra-mollë
hundë-qiri vetull-hollë!
Gusha ime rathë rathë
m'e bardhë se bregu djathë".
Tjetra tha: "unë perija
bisk i dreqtë si servija.
Borzilok leshrat e mija
si do vetë Perëndija".

Njëra: "jam sysk'e kaleshkë
kush më sheh digjet si eshkë".
Një çupë dorën i'a shtiri
e zu djalën pas piqiri:
"Unë jam tha trup-ergjënda
ngrehu të hyjmë bashkë brënda".
Si kush-do nga çupat ç'qenë
pa folur Jusufit s'i mbenë.
Ajo mbret i bukurisë
i dashur i Perëndisë,
ishte burr' e bir prej burri
as një fjalë në vesh s'vuri.
Djal' i mbarë hapi gojë
punë besej t' iu tregojë:
"Gjithë bota ju pëlqejnë
se fytyrat ju çkëlqejnë.
E gënjen mëndja njerinë
që pshtetet në bukurinë.
Vini gishtin pak menjtohi
vallë përse s'turpërohi?
Besoni Zon'e vërtetë
që ç' piku ç' ka në dy jetë!
Prej balte na ka javitur
na yshqeu e na ka ritur.
Jakëni Zotit t' i fali
mos rini si shkëmp prej mali.
Krye prandaj na ka dhënë
për të mbi dhet për të vënë.
Njeriu njëriut nuk' ka shijë

përpara si put t' i rijë.
Sexhdeja veç Perëndisë
i bëhet nuk' njerëzisë.
Dor e fundit dor e parë
të terë janë një sharë.
Ca njerës skalisin gurë
të tjerët gëdhendin drurë.
Pazsdaj mëndje-shkurtrit zenë
para syresh puthin dhenë".
Gjer u gëdhi atë natë
i këshilloj kështu gratë.
Ato q' iu tha i mësuan
ngritnë gjisht zo'n e mbesuan.
Zelihaja pa gëdhirë
me një gas të math të mirë.
Ç'të shohë kur është nqasur
të gjitha pas tij gajasur.
Përpara ndenjor ç'do trime
mer nga Jusufi mësime.
Putet gjith i kishin thyer
nga bes' e remët këthyer.
Perëndinë lavdërojnë
as një grimë s' e harojnë.
Zelihaja me të parë
tha: "prëmë me se je marë?
Bukurija t' është shtuar
tjatër shije ke fituar.
Vallë ç' hangre mbrëmë tinë
që t'a shtoj sot bukurinë!
A po nga këto peritë

fitove dritë mbi dritë?
Mirë thonë si të vijë
rrok pema prej pemës ngjijë".
Zelihaja sado foli
aj goj' e tij fjalë s' dolli!
Ngaj trupi kokën s' e ngriti
sytë drejt saj s' i vërtiti.
Si e pa që nuk i fliste
sytë fare s' i lëviste
shpirt' i saj u përvëlua
qau e qau sa u kullua.
Me pa-hir u nda nga miku
lam t-hu mirë tha dhe iku.

Lutj' e Zelihasë tajës që si të bëjmë qi të bashkohem me të?

"O mëmëz un' u zhurita
m' u nxi m' u bë sterë dita.
O mëm' e dashur e ditu,
më ke mëkuar e ritur!
Ato të mirat e tua
as im-më s' m' i bëri mua.
Un' e mjera kot përpiqem
si e sëmurë zvarrë hiqem.
Pra sa jemi tok dhe bashkë
por kur s' ka për mua dashkë!
Mua kjo më ka kalitur
që i dukem e mërzitur.

Pak mundim sikur të hiqnje
s' ka se si do të na piqnje.

Ti i-a mbush kokën të duash
e bën vetiu po t' i thuash.

Gjësendi s' të ka shpëtuar
ti ç' do punë e ke gatuar.

Po t' i fuç në zemër zjarë
mundet malli që ta marë.

Se më s' i heq dot të tijat
më këputnë të këqiat".

Asaj plaka i përgjigjet:

"Bijë shpirt mos të digjet!

Me durim puna mbarohet
me durim plaga shërohet.

Unë them me mëndjen t'ime
që të bëjmë ca ndërtime.

Por ja ku ta them më parë
duhen të holla me barrë.

Them: një shtëpi të ndërtojmë
brënda e jashtë ta shtrojmë
ta stolisim e të shkrojmë
si parajs ta zbukurojmë.

Pra t' i bijem gjat' e gjërë
muretë t' i ngjyejmë tërë.

Shumë bukurë ta lyejmë
ju për-gushej t' ju rëfejmë.

Si të rij' ajy një kohë
vet'hen kështu po ta shohë
ze i shfaqet edhe në gjumë

i hyn malli ca më shumë".
I dha me barrë të holla
plakës ajo vetull-holla.
Me to të zërë ndërtinë
të bëjë si tha shtëpinë.
Plak' e mënçmë ka thërritur
një inxhinier fort të ditur.
Njeriu sa-do që të rendte
atij gjëkunt shok s' i gjente.
Në pak kohë e mbaruan
me gurë mermer e shtruan.
Kish oda pallat i gjatë
derë në-për derë shtatë.
E shtata fort zbukuruar
me kafshë më zogjër shkruar.
Me lloje lule e drurë
qëndisur tava' e murë.
Me një mjeshtëri të gjallë
parajsi jashtë kish dalë.
Drurë me pemë me fletë
thuaj: janë me vërtetë?
Zoqtë sikur t' i vështrojnë
thonë do të fluturojnë.
Burbuqet ashtu rëfejnë
ndejnë dorën t' i rëmbejnë.
Si ç' do gjë aqë goditur
sa gënjen njerinë e ditur.
Jusufnë me Zelihanë
nxjer' e kanë më çdo anë.
Më një vënt pas gushej zënë

më tjatër anë buzën dhënë.
Mbushnë muret e tavanë
gjëkunt pa shkruar se' lanë.
Ashiku po t' i shëkonte
goja lënk do t' i pikonte.
E mer zjar i dashurisë
edhe shtihet pas perisë.

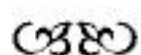
E ftoi Zelihaja Jusufnë në shtëpit të re që ngrehu.

Shtëpia fort pastëruar
shtresa prej mëndafshi shtruar.
Mijë kandilë radhitur
me erra ç' do vënt ujitur.
Murga në parajs vërtitej
si në skëterë mërzitej.
Jusufi atje të ndodhej
zelihaja do të shlodhej.
I dërgoj fjalë të vijë
ta vërë në kënt të rijë.
Sa do që s' kishte nevojë
tupn' e saj ta zbukurojë
sa e bukurë ka qënë
dhe aqë stoli ka vënë.
Petkat më të mira mveshi
brezë më të bukur ngjeshi.
Ta shihte njeri perinë
ia përzhitte mushkurinë.

Ardhi mbret i bukurisë
dhe ndenji pranë perisë.
Sot i tha: "prandaj të thirra
të të jap shumë të mira.
Zemrën ta kam për të bërë
sa të zjejë bot' e tërë".
Me lajka Jusufn' e zuri
pas dorej brënda e shpuri.
Hynë në odët të parë
i heth derës katarinë.
Me të hedhur drynë derës
i u hap goja pak së mjerës.
Më ty më shtiu Perëndija
ti më s' del nga ment e mija.
Që kur qesh e vogël vashë
tynë në ëndër të pashë.
Ngaj fytyra jam ndëruar
jamë bërë si e maruar.
Kur të shoh zemra më çelet
kur s' të shoh fare s' më delet.
Hith sytë më shih një herë!
Fjalët e para i lerë!
Kry-unjur i përgjigjet:
"ime-zonja ç' ka që digjet?
Rrop si mua munt të kini
një qint mbretër po më lini!
T' arhtë keq të më kujtonje
nga brengët të më shpëtonjë.
As më lësho ngaj kuvlija
shpëtomë nga robërija.

S' është mirë tok të rimë
se na hyn zjari në shpimë.
S' ri tok baruti me zjarë
se përzhitet me të parë".
Zelihaja vesh s' i vuri
në dhomët të dyt' e shpuri.
I vu klyçin e kuptosi
Jusufnë keq e brengosi.
Me rënkim të math thirriti:
"zjari tënt ah më zhuriti.
Për ty qimen krejt e dhashë
gjësendi fare më s' lashë.
Pandehnja të më dëgjonje
edhe plagët të mi shëronje".
Tha: " të lutem as më lerë
se nuk e prish unë nderë.
Qysh e bëkam këtë punë?
Ku futem nga Zoti unë?".
Këto fjalë me të thënë
odën tjetër patnë zënë.
Dhe asaj klyçin ia hodhi
Jusufit keq ia përmbloodhi.
Me kësi lajka që zuri
në të shtatën gjer e shpuri.
Të mjerës buza i dridhej
i ngjethej zemra, i hidhej.
Dyke mbajtur ëmbël fjalën
e zuri për dore djalën.
E ngasi ku kishte shtruar
qëlloj për të turpëruar.

Atje zuri logorinë
heq leshrat e çjer turinë.
"Jusuf! më qafë më more!
Më s' më le mënt po m' i nxore!
As më sheh se vdiqa plasa
për ty zalisa, gajasa".¹
S' ngrinte kryet nga piqiqiri
se mos e diqte qiriri.
Po i mjeri dot s' shpëtonte.
Në çdo vënt që të vështronte
të dy tok me Zelihanë
nëpër shtresat shkruar janë.
E hoqi kokën nga muri
syri prap ato i zuri.
U vërtit po sheh tavanë
ç' të shoh gjith ashtu janë.
Kudo që të hedhë sytë
sheh gushuar vet' i dytë.
Si e pa pisk më ç' do anë
ngëthehet sheh Zelihanë.
Zelihaja u gëzua:
"ndriti djelli tha mbi mua".
Bëri ah duke rënkuar
lottë si çurkë pikuar.
"Këtu ku kam shtruar shtresën
as m'a mbaro mua shpresën.
Nem pak ujë se u dogja

¹Zalisa: më ra të filmit. Gajasa: prej qarjes, s'më mbenë mënt:
humba krejtë mbeta me goj/ hapët (gojasa)

të mbaj shpirtin se u poqa.

Kam me vjetë që s' kam gjumë
lott' e minj venë si lumë.

O shpirt për zon' e vërtetë
që ka çpikur ç' ka në jetë.

Yll! Për bukurinë tënde
që mbretëron në ç'do vënde!

Për qepallat që më kini
më të bukur shtat që jini.

Për atë qipar të shkruar
që të ka fort zbukuruar.

E për nishanet të faqes
burbuqkat të manushaqes.

Për lott' e syve që derdha
e për fytyrën q' e nverdha.

Për atë që më s' gëzonem
dita më ditë rëzonem.

Për atë q' u përvëllova
n'alivane u mbulova!

Shpirti im! Keq të të vijë
as vëre punën ne vijë!

As m' i shro plagët e mija
më të faltë Perëndija".

"As po të thashë më parë
mos m'a ngarko këtë barë!

Shumë më qafë më bije
menjtohu pak s' të ka hije.

Prindret t' im gjith Pejgamberë
gjer më sot kam rrojtur nderë.

Sikur të mos më trazonje
shumë do të më gëzonje.

Pastaj kurrë s' ta haronja
shpresën do të ta mbaronja".

Ahere Perija thotë:

"Jusuf! Këto i ke kotë

një që për ujë zhuritet
gjer për nesër qysh i pritet?

Mua ta dish nga kjo fjalë
m' ardhni shpirti më të dalë.

Sot përse s' do nuk më thua?

Se më s' më durohet mua!..

"Zoti' Azizi me qënë

tha: s' më kanë për të lënë.

Se po mori vesh Azizi

m' i nxjer petkat nga kurizi".

I tha: " frikë mos ki tinë

Azizit ia bëj ndërtinë.

Për zonë vetë ke thënë:

q' i duron mëkatet tënë.

Të holla me barrë ndajmë
edhe fajne t'on' e lajmë".

"Po të dal tha i pa besë

më rëntë pik' e rrufesë.

Nuk i kam për të haruar

të mirat, se s' jam maruar.

Se s' gënjen do Perëndinë

se të ndash të holla tinë".

Syt' i lëshuan shkëndija

më s' duroj dot tha Perija:

"Ç' janë ato që po më thua?
Me profka s' më gënjen mua!
Gjer këtu se më s' ka kripë
më s' më mbetet as mua cipë.
Me sot nesër s' bëhet punë
sot e gjalla më s' dal unë.
Ja më jep ujë një pikë
ja më çaj barkun me thikë.
Në kursefish ti dorën tënde
thikën në zverk po s' m'a dënde
do të bëhem vetë trime
edhe të ther vet-hen time.
Të vdekur kur të më gjejnë
s' ka se si ty të rëmbejnë".
Kish ndënë shtresët një pallë
qiti si tha këtë fjalë.
U ngrit Jusufi nga vëndi
për të marrë pallën rëndi.
I rrok dorën zu t' i flasë
me të mirë Zelihasë.
"Do të më therç mua tinë
a do bar të shrosh mëlçinë?".
Si dëgjoj Perija aqë
e flaku pallën sakaqë.
Tha se puna po mbarohet
por ajy prap s' afrohet.
Ajo kërkon t' i pllavitet
ai prapë hallavitet.
Kjo e mjera përvëlonet
ai sërish po ndalohet.

Sikur mbërthehet ç' mbërthehet
herë ngëthehet ç' ngëthehet.

Kësi lloj rreh të shpëtojë
punën e tij të fitojë.

N' atë çast pa Zelihanë
që mbuloj një shtat më nj' anë.

"Kaqë fort tha, ç' i qëllove
ç' pate shtatnë q'e mbulove?

Në çast përgjigjet Perija:

"ajy është Perëndija.

I jam falur dit' e natë
i kam kërkuar uratë

Nuk më kënda këtë kohë
në këtë gjë të më shohë".

Jusufi thiri njëherë:

"bobo sa qënkam i mjerë.

Kjo prej të vdekurit ruhet
prej shtatit të ngurtë ndruhet.

E si quhem njeri vallë
kur unë nga Zoti i gjallë

nuk mejtohem asnjë çikë?

Të kem pak turp e pak frikë!".

Kjo thirrje ndër ment e solli
u ngrit ngaj shtresat dhe dolli.

Kjo fjalë si e përmëndi
nxitoj më s' e mbante vëndi.

I ra prapa desh ta zerë
po ai ikte si erë.

Gjishtin mirë pa rëfyer
katinari qe zbërthyer.

Jashtë mezi e ka zënë
edhe dorën ia ka shtënë.
Po brënda si më s' e futi
ngriu ne dera porsi puti.
U sul prapë e katisi
këmishën prapa i a grisi.
Të mjerit keq si ia fshtolli
ashtu copë jashtë dolli.
Si më s' bëri dot gjësendi
s' muntte të ngrihej nga vëndi.
Në krye mënt më s' i mbeti
"un' e zeza thosh ç' më gjeti!
Më dolli ngaj dora gjahu
un e mjera m' u tha krahu".
Merimanga ngrehu tendë
si bujku që heq parmendë.
E mbaroj lesën e thuri
një gjah të majmë e zuri.
S' qe e zonja dot s' e mbajti
mundimi humbur i vajti.
"Merimang' unë jam thotë
që më vajti puna kotë.
Më roftë maji me indin
se ma punoj gjahu qindin.
Bobo mendjen ku e kisha
për të qimen krejt e prisha"
Këtej djali me të dalë
e pjek Azizë për ballë.
Çkalafitur me të parë
i tha: "o bir! ç' të ka ngjarë!"

Atij goja s' munT t' i vejë
që Azizit t' i rëfejë.

    Deshi punën ta mbulojë
    e të mos e turbEllojë.
Pas dorej me qeshk e zuri
pranë Zelihas' e shpuri.

    Kur i pa tok që po vinë
    e preu e zeza Perinë:
"Obobo i paska thënë!
Puna mbyllur më s' do lënë.

**Si u afrua Azizi, Zelihaja ç' i tha edhe si vajti
puna ?**

Porsa që i u nqas i shoqi
ajo këmbëzën i a hoqi.

    Do me thënë hapi gojë
    me të rema ta mbulojë.
"ky rropi që kemi blerë
gruan tënde desh ta zerë".
Pra trego i tha i shoqi
djalën jashtë kush e ndoqi?

Kisha hyrë brënda flinja
kur e shoh këtë ngaj brinja -
    Hyrë si kusar i nvjedhur
    mua thonjtë për të hedhur.

Kur më nqasej e dëgjova
nga gjumi sakaq u zgjova.

    Si u zgjuash u tremp miku

zuri sulmin edhe iku.
I rashë prapa e ndoqa
i zura linën e hoqa.
Këmisha q' është' e gjerrë
faqe bardhë do më nxjerë.
Po të më dëgjonje mua
mbase jam një copë grua.
Ja në burgut ta vëndosni
ja tjatër lloj ta brengosni.
Të marin të tjerët pjesë
të mos dalin të pa besë.
Azizi keq u zemrua
bërtiti u ashpërua.
Dy-qint brrë për ty dhashë
për vet-hee asnjë gjë nuk lashë.
Si bir të vetëm të desha
si djalë mbreti të nvesha.
Tynë gjumi të të zinte
kjo mbi kokë do të rinte.
Djem e çupa gjithë ç' janë
si të dy sytë të kanë.
Ç' pate që na turpërove!
Të mirat kur i harrove!
Të mirën nuk e ditke!
Zotin tënd me grusht e pritke!
Ha kripën shemp kripaniknë
si ngrohesh fëlliq kllaniknë".
I përgjigjet dy e qarë:
"o im zot! Kështu s' ka ngjarë".
Por Azizi më s' ja zgjati

i dha urdhër njëjt që pati:

"Hekurat në zverk t' ja shtjerë
ta marë në burg ta shpjerë".

**Heqj' e njeriut Jusufnë për të hedhur në burk
edhe folj' e foshnjes të djepit për të larë
Jusufnë, edhe për ta qitur faqe bardhë.**

Jusufnë me të përfshirë
i arth keq ka psherëtirë.

Ngriti sytë në qjell lutet
lot prej gjaku i këputet:

"O ti që di ç' do të pshehur
e grackën kush e ka ngrehur!

Përveç teje s' ka të tjerë
të drejtën sheshit ta nxjerë.

Gjith këto mi kokë m' ardhë
as më qit Zot faqe bardhë".

N' atë vënt u ndoth një grua
nga kjo gjëmë u tmerua.

Ish nga fis i Zelihasë
i u zu pika s' munt të flasë.

Pat në djep tre muajsh një djalë
si i math nisi flet fjalë:

"Aziz! S' duhet të nxitohesh
turp i math po të menjtohesh.

Nuk është për të munduar
zembr' e tij për të lënduar".

Azizi habitur mbeti
ngëthehet foshnjën pyeti:

“Ty Zoti ëngjëël i mitur:
të mësoj flet si i ditur
Folmë, pra, fjalën e drejtë
vallë kush i ngrehu leqtë?”

Tha: nuk jam që s’më mban barku
të të them se ç’bënë varku
S’i mban barku e s’ri mirë
prandaj myshku është nxirë.

Do të të them me të urtë
tynë një fjalë të shkurtë.
Kjo punë shpejt kupëtohet
këmisha po të vështohet.

Përpara në qëntë çarë
Zelihaja është e larë.
Prapa grisur po të jetë
fajnë djali do ta ketë.

Si tha foshnj’ e arësyer
këtë fjalë të pëlqyer.
Pa këmishën prapa çarë
zu të shoqen për të sharë:

Tha: “qënkam lajkat e tua
sy e faqe s’ më le mua.
S’ pate turp a ditë-prerë!
Qysh e zure rropn’ e mblerë.

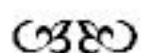
Ç’ është kjo moj faqe-zezë!
O moj dhelpër! E pa-fezë!
Çpifjet tuaja anë s’kanë
të mbëdha si malet janë.

Of burrat më të mbëdhatë
të zinjt i heqin ngaj gratë.

Grua e tillë mos qoftë
Zoti ngaj to na shpëtoftë.
Laje tani me të qarë
Emrin elik që ke marë!
Përpiqe kokën pas murit
për këtë q'i bëre burrit".
"Jusuf! O ëngjëll i lartë!
Jusuf! O florir i artë!
Mjaft për ty o bir i mbarë!
Dolle me piqi të larë!".
Këto fjalë si i foli
i lëshuar jashtë dolli.
Durimi thot është i mirë
po e drejta e pështirë.
S' do lëshuar gruas frenë
paztaj prej mjekre të zenë.
Gruaja sy po të ketë
shtëpinë e ngëthen përpjetë.

**Savijt¹ e gravet të mëdha të qytetit Zelianë
edhe e premja e duarvet kur lindi hëna mbi to**

Grat e mëdha tërë ç' janë
po qeshin me Zelianë.
Si s' ka turp e si s' mejtohet ?
që ndyhet e turpërohet !
Pas rropit të saj ka rënë

¹Sharje prapa shpinës (gibet)

sa s' di vet-he! është shtënë.
Çudi e madhe kjo punë
thonë, dhe po rahin gjunë.

Çudija m' e madhe ku-është?
Ngaj çuni e ka keq ngushtë.
Ase sheh as do t' i flasë
as s'i qaset Zelihasë.
Vallë ç' ka s' do ta pëlqejë?
Më të bukur do të gjejë?
Një ngaj ne po të vështronte
pa parë munt të duronte?
Ca bukuri shumë kanë
por fatnë të çalët e kanë.
Ka disa turi mërziur
në to janë gjith goditur.
Po s' pat fatin bukurija
rri e pshehur si Perija.
Kësi fjalësh thoshin gratë
e përgonin dit e natë.
Fjalët me të kupëtuar
dërgoj njerëz i ka ftuar.
Lan' e pshin' e pastëruan
shtresat më të mira shtruan.
Lloje gjellë lloje pemra
nga ç' do gjë që t'i u donte zemra.
Mushk dhe shum' err-ra të tjera
spërkatn' odat gjer ne dera.
Shtruan sofrën zunë hanë
t' ëmbla t' tharta ç' janë.

Çupat e çunat të zgjedhur
tërë reth e rrotull mbledhur.
Zonjavet nder për të bërë
me dorë në zemër tërë
po mbajnë kupat e arta
që çkëlqejnë si të zjarta.
Ngaj e ngrëna sa pushuan
portokajtë i u lëshuan.
I u dhanë dhe nga një thikë
tha: " lutem prisni një çikë
shumë savitur më kini
mblithni mëntë se gjë s' dini!
Ju atë sikur ta shihnit
besoj që do të më ndihnit".
Thanë bëhet shumë mirë
të shohim kemi dëshirë.
"Eh duroni pak prisni
portokajtë mos i prisni.
T' i dërgojmë le të vijë
si hëna të vetëtijë.
Dërgoj tajën e thërriti
s' qe e zonja dot s' e ngriti.
Vajti vetë dyke lutur
me një zemër-të-këputur.
"Shpirt'i im vallë ç' fitove?
që zemrën ma copëtove.
Për ty në gojë më mbajnë
i math i vogël më shajnë.
Ti në gratë po të donje
mua nuk më turpëronje".

Bot e bot dyke lutur
mezi gjer sa e a zbutur.
E nveshi, bukur e ngjeshi
e stolisi porsi deshi.
Që ngaj krej e gjer në thonjtë
florinjti i nverdhin si ftonjtë.
I u vret sytë bukurija
i u përzhitet mushkërija.
Pënda ime esht' e çalë
nuk gjen dot të shkrojë fjalë.
As me pëndë, as me gojë
s' mundet njeriu ta tregoë.
Ish një kopsht i lulëzuar
ngaj parajsi qe rëzuar.
Grat e zeza kur e panë
u zalisë përdhe ranë.
Të mjerat si drurë ngrinë
se ku janë më s' e dinë.
Që kur hyri brënda djali
i-u kish rënë portokalli.
I prenë duart i ngrinë
e mbytnë me gjak shtëpinë.
Fort të bukur kur e panë
ky nuk është njeri thanë.
Këtë njeri s' e ka pjellë
ëngjell është ka vënt qjellë.
I u hap syri Zelihasë
nisi zonjavet t' i-u flasë:
"Ju zonja jini që mua
s' më latë baltë ndër thua?"

E ku jini përse s' flisni
vini re duart mos prisni!
Ç'do të thoni si e patë?
Tashti të drejt' a më dhatë !!!
Për këtë digjesha unë
për këtë turpet më zunë.
Për këtë keq u zhurita
po s' më qasi fare drita.
Pas këtaj ju them ta dini
më qafë të mos më bini.
Dhe ky pas këtaj po s' deshi
e zuri në burg rrebeshi.
Si të heqë do të zbutet
pastaj vetë do të më lutet.
Zoqt e egr' ashtu e kanë
nuk i nqasen njeriut pranë.
Ca ditë kuvli si rinë
në dorë vetë të vinë".
Disa ngaj ato q' u prenë
q' atë kohë pa shpirt mbenë.
Disa gra fare roitnë
zbathur e karros u ngritnë.
Dhe disa sa patnë jetë
më s' bënë kurrë përpjetë.

**Si e panë Jusufnë i dhanë hak Zelihasë edhe e
trempnë Jusufnë me burk**

Si e pa q' u doqnë gratë

po si peshku më të thatë.
Zelihanë si fill bari
e përvëloj më keq zjari.

I u tha zonjavet që çanë -
duart, djalën kur e panë:
"A kini gjë për të thënë?
Flisni pra t' ju dëgjoj zënë!".
I thanë: " s' kemi ç' të themi
të gjitha me tynë jemi.
Edhe guri ta vështojë
zemrën do t' i copëtojë.
As duke as është dukur
kësi djalë kaq i bukur.
Kushdo ta shohë zhuritet
i lozin menttë mahnitet.
Do një faj ti s' paske pasur
ka faj ky që s' të është nqasur.
Pastaj Jusufit i u mblodhën
gjith me një fjalë i u hodhën:
"Jetë-math! O yll! o hënë!
Si ti syri s' na ka zënë.
Të lutemi shpirt i thanë:
të dëgjosh pak Zelihanë
për ty ç' pati gjith' i prish
u doq në hellt porsi mishi.
Aju njeri q' është burrë
si haron të mirat kurrë.
Kemi frikë mos zemronet
edhe pastaj mos gërmonet

pra të heth në burk të fellë
të mos shoq me sy as qjellë.
Ç'do njeri që hidhet brënda
ka në zverk pranga të rënda.
Pa bukë e pa ujë rinë
se ç' heqin' ata e dinë.
Ata njerëzit e derës
si zebanit e skëterës.
Në këtë vënt nuk na kënda
të të kallim tynë brënda.
Po s' pëlqeve Zelihanë
zgjith një grua ngaj ne thanë.
Si hëna e bukur jemi
në bukuri shoqe s' kemi.
Të gjitha jemi të tuat
ajo nuk na vjen ndër thuat".
Tepër u mbush i mjeri djalë
kur dëgjoj gjith këto fjalë.
"Zot! Me zemër thotë murgu
më mirë më duket burgu.
Atje më mirë për zonë
sa të dëgjoj ç' më thonë.
Shumë më kanë shtrënguar
më mirë të jem mërguar.
Një qint vjet le të qëndronja
ngaj gratë veç të shpëtonja.
Mjer un' o Zot i vërtetë
në mos m'a mbyllç këtë fletë
që po ma këndojnë gratë
ah këto lajka-mbëdhatë.

Më keq liksht më s' ka për mua
jetën fare çdo ta dua".

I gjori burgun e ndolli
me këto fjalë që foli.

As po ashtu ishte thënë
në burg kishte për të rënë.

**Ngasje¹ e grave të Misirit Zelihanë për të
hedhur Jusufnë në burk edhe dëgjim i saj
kuntër ati.**

Si e panë që s' i u ndezi
u këputnë keq nga mezi.

Për djellën e bukur tërë
lakuriq i natës bërë.

Zeliasë zunë i flasin,
me të rema e nagasin

"E më ç' ron! o ditë-prerë?

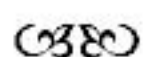
T' u nxi jeta t' u bë stërrë.

Si mishi në hellt të piqesh
kotë sa do të përpqesh.

Sa u munduam në tërë
e bëmë gjuhën gjilpërë.

Nuk i shpohet dot piqiri
s' na ndriti fare qiriri.

Gjithë më një mëndje jemi
na vjen keq ja ku të themi:

¹Shtyrje

Ti çunin në burk pa hedhur
mëndjen s' e ke për të mbledhur.
Hekuri pa nxehur, s' rrihet
pa vojtur e mira s' dihet".

Dhan' e dhanë e gënjyen
mëndjen gjersa ia ngëthyen.
Tha ndofta mund të pendohet
ca kohë si të mundohet.

I tha Azizit një natë
ajo mënt-shkurtër e lesh-gjatë:
"Sy e faqe më s' më mbeti
qesh me mua gjith qyteti.

Tërë thonë gra e burra
gjoja Jusufin' e zura.
Burrë! Them me mënt e mija
ta largojmë ngaj shtëpija.

Na! ajy dorën ta shtjerë
mbi zonjën q' e ka blerë.
Edhe bota si ta shohin
ç' farë është do ta njohinë

Ngaj goj' e botës shpëtojmë
nderë prapë e fitojmë".

Azizi fort u gëzua
kjo më pëlqen tha dhe mua.
Ty në dorë ta kam lënë
bëj ç' të duash nuk nxjer zënë.
Si i tha kështu i shoqi
Jusufit krabën ia hoqi.

"Mblith mënttë se mjaft u lodha

se tani në burk të hodha.
Ytë-zot ma la në dorë
po mbush kokën o i gjorë!
Do të flesh atje mbi gurët
çveshur' zbathur edhe urët".
Hapi gojën zu t' i flasë
me të mirë Zelihasë.
Po ajo u ashpërua
edhe fort keq u zemrua.
Petkat e mira ia çveshi
i veshi stroma prej leshi.
Thiri njerëzin e muar
i hodhën klyçe në duar.
Hekurat në zverk ia hodhën
një gomar të zgjebur zgjodhën.
E muarn, e hipnë prapë
pa këpucë dhe pa kapë.
Më s' lanë vënt pa shetitur
njerëzit dyke thërritur:
"Ç'do njeri q' është i ndyrë
të shohë këtë pasqyrë.
Kjy të zot i lik i dolli
punën gjer këtu e solli".
Por bota me vet-he thonë:
"nuk na mbesohe, për zonë.
Nuk na i mer mëndja kurrë
të jetë i këtill skurrë.
Kjy nga qjelli ka rrëzuar
s' ka meleq të djallëzuar.
Ngaj kjy nuk vjen pun' e ligë

në qaft' e past' ajo shtrigë!

Gjithë ç' qenë pas i ranë

e shpunë në burk' e lanë.

Por sa hyri kjo nga dera

u bë një parajs skëtera.

Prej mbretit të bukurisë

u çel zemr' e njerëzisë.

Zelihaja u pendua

shpirt i saj liksht u rëndua.

I çoj fjalë burgëtarit:

"ta nxjerë nga buz' e varrit.

Hekurat t' ia zgjidhnjë tërë

t' i japë një odë të gjërë.

Ta lajë dhe ta ndërojë

shilte të butë t' i shtrojë".

Jusufi me të shkujdesur

ngaj zonjat që kishte ndezur

si parajs i duket burgu

nat' e ditë falet murgu.

Lavdëron zon' e vërtetë

q' e shpëtoj shpejt ngaj rëketë.

**Pendimi q' e dërgoj në burk, dhe qarj' e
renkim i saj që bënte pastaj.**

Jusufi në burk si hyri

perisë zu i qan syri.

Pallatet i duken sterrë

nuk di se ç' udhë të zerë.

Lê kur sheh vëndin e djalit
i pikon në mest të ballit.

Ja moj kuje thëret, çiret
këput flokët e rreh gjiret.

"Qysh m' i qitnë mëndtë mua?
Syri im qysh u verbua?

Hi më hodhën syve gratë
vetë si hagra afratë.

S' më duket njeri të ketë
t' i shkurtojë këmbët vetë.

Un' e mjera, ç' u mahnita
ç' pata syn' e vet e qita!

Se ku shkela of nuk pashë
si e verbër në pust rashë".

Tërë natën gjumi s' e zinte
s' delte s' fliste s' hante s' pinte.

Kur shihte plaçkat e tija
zaliste humpe Perija.

M' i math zi s' ka ku të vejë
shkoj pëllumbi ku ta gjejë!

U largua fort prej trimit
s' ka ç' të bëjë veç durimit.

Zu rihte kokën pas murit
përpiqte duart pas gjurit.

U ngjit mbi kulmit përtpjetë
të gremiset tatëtpjetë.

Por nxitoj plakëz' e gjorë
i puthi këmbë dhe dorë.

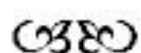
"Mblith mëndjen i tha, moj bijë

për mua keq të të vijë.
Ngaj këto gjëra ç' fitove?
Veç zemrën na copëtove!
Kështu, mos bëj ! si e marrë!
Gjë s' fiton dot me të qarë.
Po durove trashëgove
me miknë tënd u bashkove.
Ç'do gjë bënet me gadalë
bënet gruri bukëvale".
Ngaj fjalët që foli plaka
në mënt i hynë të paka.
Gjer pushoj vojti shumë
mezi e vu pak në gjumë.

**Dobëtim i Zelihasë nga zjar' i ndarjes
të Jusufit dhe vajtj' e saj në burk për të
parë hënën që të merte pak dritë**

Edhe në gjumë që flinte
ajo preçartjen s' e linte.
Gëdhihej ngrysej s' haronte
zëmra për të i lëvronte.
Ngaj goja nuk e lëshonte
e ngaj qarjet nuk pushonte.
Ç' bën Jusufi sonte vallë?
Qysh e kam si ma ka hallë?
Zjari sa vinte i shtohej
veç si ta shohë menjtohej.
Me të ngrysur tha:"o plakë!

Ngreu të vemi në bur pakë.
Pshehur donjë bri të zemë
yll' e bukur re ta vemë.
Se në kopshtit po mërzitiem
dua në burk të zbavitem.
Mua në kopshtit s' më delet
zemra veç në burk më çelet.
Ndë një bri van' u tulitnë
gjer sa u hap dera pritnë.
Kur shohin se hëna ndriti
si vetëtima shkrepiti.
Kur e pa që për së largu
ardhi u ep po si hargu.
Herë ngrehur si qiriri
i vetëtinte turiri.
Herë pas dheut fshinte faqet
thua përhap manushaqet.
Lot'e nxehtë i zbërthehen
drejt ngaj dera kur ngëthenen
thosh me vet-he: "vallë ç' pata
unë shushka kokë-thata
ty në burk qysh të dërgova?
Ngaj këndi qysh të largova !".
Tër natën është tresitur¹
pas djalit është zhuritur.
Kështu disa net ka vajtur
vehten me gas për të mbajtur.
Pagëdhirë ngrihej shkonte

¹Kapitur, kahtitur përpyjekur fort.

buz' e saj vrer i pikonte.
Pazdaj një kullë ka ngrehur
delte natën për të shprehur.
Po pa hipur mirë qante
sytë ngaj burgu i mbante.
Mundohej gjësendi s' shihte
ngaj zjari gjunjët i rihte.
Thosh: "të bëhem copë copë
të hyj e gjallë në gropë.
T' isha zog të fluturonja
ah drejt shpirtit të qëndronja".
Tër ditën në kullët rinte
si veriu nga burgu vinte.
Çupat sa do që i flisnin
në mënt s' vinte ç' i thërisnin.
Mos mundohi thosh: o çupa
se më dehu mua kupa.
Kup' e Jusufit që piva
zemrën, mushkëritë i griva.
Menttë nde Jusufi mbenë
për atë ethet më zënë.
Jeta imë kotë humbi
prej zemrej më mori plumbi.

**Të mirat e Jusufit që u bënte të mbyllurvet në
burk e tregim i ti ëndrat t' atyre q' ishin pranë
mbret, edhe porosija që ta kujtojnë ne mbreti
kur të dalin ngaj burgu.**

Jusufi në burk kur hyri
i' u çel të gjithëve syri.
Njerëzit i thëriste
fjalë të mira i-u fliste.

Pas Jusufit aqë ranë
nat' e dit' i rinë pranë.
As për gjë s' duan të dinë
shkujdesur të qeshur rinë.

Dërgoj mbreti dy fajtorë
lidhur kuspull këmb' e dorë.
Njëri bukën i gatonte
tjatri verën i ndërtonte.

Njeriu i bukës gërmonte
mbren' e ti që ta helmonte.
Mbretit këtë i-a rëfyen
edhe sakaq' i rëmbyen.

Pandehu shokë mos janë
fjalën më një mos e kanë.
Ky pas kokës mir e gjeti
por kalli dhe tjatrin mbreti.

Të dy nga një ëndër panë
vanë Jusufit ia thanë.

Njëri tha:" në vreshtët isha
në dorë një kupë kisha
u mundova pak u ndrydha
tre kopanecë i shtrydha.

Mbretit të dashur ia dhashë
e piu tërë mir' e pashë".

Ai tjatri hapi gojë

ëndrën e tij t'ia tregojë:
"Mi kokë shportën kam sjellë
plot me bukë dhe me gjellë.
Javo zoqt' e egr' u dhanë
m' i hëngrën fare s' më lanë.
Tregona si do të dalë
mirë-bënjës! Trim! o djalë!".
Tha:" njëri do të shpëtojë
mbretit musht do t' i ndërtojë
tjatri do të nvaret në drutë
do t' i hanë zoqtë trutë".
I thanë: "këto që thamë
ne i ngjismë nuk i pamë".
Ç' më pyett' unë ju thashë
si dita gjyqin e dhash.
Ati që do të shpëtonte
i thotë që ta kujtonte.
Mbretit pranë kur t' i vejë
për të mjerin t' i rëfejë:
"ka kohë një çun i zënë
në burk pa faj është shtënë".
Aju nga burgu si doli
Jusufnë ndër mënt s' e solli.
Vjetë një-mbë-dhjetë mbeti
gjer sa pa një ëndër mbreti.
Të diturit gjith u mblodhën
u përpoqnë sa u lodhën.
Sa u lodhën u menjtuan
ëndrën dot s' e kupëtuan.
Kësi ëndrash fare s' dalin

thonë dhe gjësendi s' çpallin.

Njeriu që shpëtoj i thotë:

"mos mundohi kështu kotë

në doni të kupëtoni

mua në burk më shpejtoni!"

Shkoj në burk dyke nxituar

ëndrën për të kupëtuar.

"O Jusuf! O trim i drejtë

më kanë dërguar pleqtë.

Një ëndër ka parë mbreti

dualln shtëtë qje nga deti.

Të mëdhenj të majmë qenë

muarën përposhit dhenë

pas tyre dualln dhe shtatë

të dobët të liq të thatë.

Të ngjallmëve pas i u ranë

i kollofitën s' i lanë.

Dhe kallinj të nveshur shtatë

si kush i gjelbër i gjatë!

Dualln pas shtatë të thatë

i gëlltitn ata të shtatë.

As më rëfe mua tinë

të shkoj t' iu them le ta dinë".

"Shtatë vjet, farë, do hithni

bukur ta korni, ta mblithni!

Sa t' ju duhet aqë shini

tjatri në kallit e lini.

Të shtatë kallinjt e gjetë

të mbushur krye-përpyjetë

motet të mbarë rëfëjnë

arat tepër do të lëshëjnë.
Do të bëhet shumë drithë
do të mbushet bota gjithë.
Qetë dhe kallinjt e thatë
që gëlltitin ata të shtatë
tregojnë motet e zisë
motet e zinj të urigjsë.
Të varfrit do të thëresin
bukë buk' e do të vdesin.
Pastaj vjen një mot i mirë
drithi bënet fort i lirë.
Susamn' ullinjtë e rrushtë
ku ta venë vajnë mushtë.
Do t' ju ndihjë Perëndija
do të ngopet njerëzija".
Ajy njeriu i dërguar
mbretit mirë pa treguar
shkoni tha më sillni mbreti
se ky bir ëndrën ma gjeti.
Sakaqë vanë i dhanë
sihariq edhe u thanë:
"Ty e keqe më s' të mbeti
jakë shpejt se të do mbreti".
"Shko i tha t' i thuash mbretit
pra pyet grat e qytetit.
Ato grat e ftushme ç' qenë
duart vallë pse i prenë!
Se im-zot i di të tëra
q' unë gjësendi s' i bëra".
I mblodhi grat i pyeti

me një tërsëllëmë mbreti.
Thanë: " faj Jusufi s' kishte
me të drejtë të ti ishte.
Është" ëngjëll i Perëndisë
nuk i nqaset ligësisë".
Edhe Zelihaja foli:
"E vërteta në shesh dolli
un' e thira por s' më nqasi
buzën t'ime kaq m'a plasi.
Është i drejt trim prej trimi
por faj i madh është timi.
Gjë të ligë nuk ka bërë
i pësoj prej meje tërë".
Jusufnë për të nderuar
mbret' i madh ka urdhëruar!
Që të mblidhen parësija
të mëdhenj e vogëlija
gjer ne burgu ngaj pallati
të radhiten për së gjati.
Jusufn' e qitën kaluar
e sjellin dyke ndaluar.
Udha njerës gumuzhitte
kur shkante ky i zhuritte.
Arthkën me të kupëtuar
mbreti del dyke nxituar.
Zbriti poshtë dhe e priti
e përqafoj, nalt e ngjiti
pranë tij në fron e mbajti
e pyet si shkoj si vajti.
Ëndrënë që kishte parë

ia përsëriti më parë.

Ngaj ç'do deg' e nga ç'do punë
me Jusufnë fjalë zunë.

Mir' e bukur i përgjigjej
gojë-hapur mbreti digjej.

"Sot për sot tha, Jusuf tinë
në dor e ke mbretërinë.

Pra më jep një mëndje mua
bota ç' të bëjnë as më thua !".

Tha:"në shtatë vjett e parë
mos lenë pa mbjellë arë
të xhërmitin dhe shkëmbenjtë
të mbjellin dhe përrenjtë.

Vënt pa mbjellë të mos lenë
për motet e zinj ta kenë.

Këtë punë lërma mua
që të punoj si të dua.

Sikush do s' mundet të dijë
t'a vejë punën në vijë".

Mbreti u gëzua shumë
tha: "mi arkat ty të vumë
në dor' e ke ushtrinë
edhe gjithë njerëzinë.

Mbreti Aziz e përzuri
në vënt të tij këtë vuri.

Ditët të shkurtra i pati
më s' rojti shkoj ne i ati.

Zelihaja gjithnjë qante
kokën pas murit e çante.

Se ç' punon ahmokr' e qjellit

gjith i bije ndryshe fyellit.
Një e mer e ngre mbi retë
tjatin e flak tatëpjetë.

Arthj' e Zelihasë në krye të udhës që shkonte Jusufi edhe ndërtim i saj një kalibe prej kallmi.

Kur të qan zemra nga herë
të duket jeta skëterë.
Zelihaja vetëm fillur
si zogu në kuvli mbyllur.
Azizi më këmb' i rinte
një fill bar me dorë s' zinte.
I kishte tërë të mirat
shtresat të ngrënat të pirat.
Në gojë Jusufnë mbante
nat' e ditë për të qante.
Ç' do njeri që karshi sojesh -
Jusufnë ta zinte ngojesh -
zonj' e mirë nuk kursente
i jepte në xhept ç' të gjente.
Kështu e dha gjën' e tërë
s' mbajti vet as një gjilpërë.
E gjora si vdiq i shoqi
shumë vojti shumë hoqi.
Ngaj duart i dualln radhë
sa u fut ndë një gërmadhë.
Ngaj zjar i tij fare s' flinte
kujen, të qarën s' e linte.
Thosh ahere sa mir isha
kur Jusufnë pran' e kisha.
Për në burk me ç' mënt qëllova

e hodha por u kullova.

Ngrihështa natën si bufi
vinja të shoh ç' bën Jusufi".

Kështu thoshte e përpiquej
po si gjarpër zvarë hiqej.

Thojtë në turinj i ngulte
hiqte flokët dhe i shkulte.

Zemrës grushtin ia lëshonte
gjishitn me dhëmbë e kafshonte.

Me vjet zonj e goditur
me lot dhen' e ka ujitur.

I' u krrus fare murgës shtati
shkoj bukurija që pati.

Është vërbuar së qari
është nverdhur si fill bari.

Ndënë kokët plithar vint
pa rogos mbi truallt flinte.

Më në fund petka prej leshi
ditë-zeza mori nveshi.

Ngaj gërmadha është ngritur
se shpirti i qe mërzitur.

Ngrehu një shtëpi me kallmë
e shtrëngoij mirë me gjalmë.

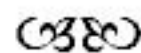
Jusufi kaluar delte
këtë vënd nga her' e shkelte.

Kish një kalë që kur shkonte
dukej sikur fluturonte.

Ushtërija pas i binin
ku qëndronte ajy vinin.

Kal i tij kur hingëllonte

mali edhe fusha lonte.
Zelihaja kur dëgjonte
nga kallamishta jashtë rronte¹
Pëlcitej mb' udhë rënkonte
priste Jusufnë mos shkonte.
Si ia muarn vesh folenë
çilimija më s' e lenë.
Atje i mblidhen për ditë
i zenë ngaj qesënditë.
Ja Jusufi shpejt i thonë
ka ardhur ri në mest t'onë.
Djem! I u thosh mos më gënjeni
përralla mos më rëfeni!
Erë Jusuf nuk më bije
mos më ngisni se s' ka hije.
Jusufi kur delte m'at'anë
me gjith shokët që ka pranë
thoshin: "Jusufi nuk ndodhet
Zelihaja kot sa lodhet!"
Rini bij mos më gënjeni!
mos më lani, mos më lyeni!
Se s' më shohin sytë e ballit
rëfen hingëllim e kalit.
E gjer kur do ta heq vallë
këtë zjar e math e mallë?
Thërriste njëher e binte
humbte sa vet-hen s' e dinte.
I shtohet orë mbi orë

¹*Ikte*

zjari ashikut të gjorë.
Zeliasë s' i durohej
desh Jusufit t' i afrohej.
Se njeriu të parën kohë
i kënda lulet t' i shohë.
Pastaj me sy me të parë
don t' i këputnjë t' i marë.
Donte Jusufnë ta shihte
por murga ngaj sytë s' njihte.
Përpara putit këputej
qante rënkonte i lutej.
"me vjetë t' u fala tynë
t' arhtë keq pak hapmë synë
ta shoh Jusufnë një herë
pastaj në dashq mos më lerë.
Bëjm' o shtat në qënç i zoti
me sy si isha qëmoti.
Më s' munt fare u kulluash
si barut u përvëluash".
Në mëngjes me të gëdhirë
dolli dyke psherëtirë
ndenji mb' udhë si lipcarke
ngjeshur mezë me litarkë.
Disa njerës që po zbresin
hapni udhën! po thërresin.
Kur dëgjoj kuajt që vijnë
zu e zeza logorinë.
Ngaj buçim e njerëzisë
s' i vu vesh njeri Perisë.
Aq u bë sa vet-hen s' dinte

zu kokës me gur i binte.
U ngrit ashtu e gjakosur
me një zemër të plagosur.
I ka vajtur shtatit pranë
me një zemrim që s' ka anë.
"e përse o shtat i ngurtte!
fati im të jet i shkurtë?
Ngaj ty çdo send që kërkova
sado qava e rënkova
ti nuk më dëgjove kurrë
prit tashti prej meje gurë.
Ngaj jeta duart i lava
dale barkun po s' ta cava".
Rrëmbeu një gur po si trimi
e thërrmoj si Ibrahim.
Pastaj përdhe fshiu turinë
zu lutet më Perëndinë.
Thosh: " o Zot! Isha mahnitur
pas shtatit qeshë stërvitur.
I falësha dit' e natë
pandehnja prej sish uratë.
Faj të math bëra duromë !
o Zot! Hap-më sytë shromë.
Zot! Më plasi buza ime
më shkoj jeta me rënkime!
Shumë vjet kam që jam ndarë
Jusufin t'im s' e kam parë.
N' ato fjalë ka goditur
Jusufi kur është ngjitur.
Dolli jashtë lebetiti

sa u nqas Jusufi priti.
Ashtu si shkonte me kalë
i zu veshi këto fjalë:

"Rrop e kisha unë mbrenë
mbeç e varfër po fshij dhenë.
T' arthtë keq o mbret i ndjerë
për mua plakën të mjerë.

As kujtoni Perëndinë
paçi jet e mbretërinë.

Tha: "oji u përvëlova
ngaj kjo plak u turbullova.

Mereni shpejt mos e lini
në pallatet të ma shpini!

Ta pyesim, pse qan vallë !

Ta shohim ku e ka hallë!

Ç' është ky njeri i varfër!

Nqasur Zotit aqë afër!

**Arthj' e Zelihasë në shtëpi të veçantë të
Jusufit edhe me lutjen e tij që j'u hapnë sytë
edhe u shtrua u zbukurua më tepër se ish**

Si e shpërndau ushtërinë
Jusufi zuri shtëpinë.

Ardh njeriu që porosity
plakën pas dorej e ngjiti.

Tha: " kjo është plak e gjorë
që të zu frenë me dorë.

Më the : në shtëpi ma shpjerë

të shohim ç' ka kjo e mjerë".
"Shihja i tha punën vetë
mos është e varfër e shkretë.
Jepi murgës ç' të kërkojë
e gëzuar le të shkojë".
Tha Jusuf! S' do të rëfejë
do të hyjë jepi lejë".
I dha lejë brënda hyri
ahere i qeshi syri.
Zu qeshte e kuvendonte
e uronte e lëvdonte.
Jusufi në çudi mbeti
emrin plakës ia pyeti.
"Unë jamë që kur të pashë
për ty ç' pata i dhashë.
Më shkoj kotë çupërija
gjer më mbërtheu pleqërija.
Jusufi vesh me të mrrë
i ardhi keq e ka qarë.
Zeliha! Si e ke hallë?
Ce u bëre kështu vallë?
Murga porsa dëgjoj zënë
u zalis përdhe ka rënë.
Pastaj mëndjen me të mbledhur
fjalën sërish ia ka hedhur.
Shtat i-yt pse është krusur?
I tha: "nga fat i urgusur".
I tha: përse je verbuar?
I tha: ngaj qarj' e uruar.
I tha: të hollat ç' tu bënë?

I tha: për ty i kam dhënë.
Ç' do njeri të të kujtonte
pa marë florin s' shpëtonte.
As ergjënt as ar më mbeti
malli tënt mua më treti.
I tha: sot ç' kërkon prej meje.
dua tha: dua një be prej teje.
Nem një be po të këthjelltë
pra ta hap zemrën të felltë.
Tha bëj be për Perëndinë
që më fali shënjtërinë.
Punën me të kupëtuar
ty të kam për të shpëtuar.
E para tha, çupërinë
të bëhem si e di tinë
pastaj hiqmë verbërinë
të të shoh bukur turinë.
Jusufi me të uruar
Zelihaja është shruar.
Cepn e syve me të ngritur
filloj hënë për të ndritur.
I dha Zoti bukurinë
i fali dhe nusërinë.
Si i kishte kënda vetë
si hëna katër-mbë-dhjetë.
S' kishte mbushur as tridhjetë
nga vjeçet nusez e shkretë.
Në një vërsë kanë qënë
të dy afërdit e hënë.
Dua tha të të marr burrë

të mos ndahem ngaj ty kurrë.
Ngaj plagët ahere shronem
mikut t'im po t' i afronem.
Por Jusufi ka pushuar
ngaj kjo buzën ka kapshuar.
pret ç' i vjen ngaj Zot i gjallë
unji kokën nuk bën fjalë.
Në mest të këtij menjtimi
kur e pa Xhibrilë trimi
tha: "nga Zot' i lavdëruar
ke selam mbret' i uruar!
Për ty Zelihan' e zgjodhën
niqanë në Arsh' ia hodhën.
Të qafohi, të shtrëngohi
me shëndet të trashëgohi.
Do të lintni djem të mirë
të bukur si Xhevahirë".

E shtëna niqah për Zelihanë edhe mbyllj' e tyre

Që të nesërejt shtroj shtëpinë
e ftoj mbren' e parësinë.
Miqte q' u ftuan, u mblodhën
pas zakonit niqah hodhën.
Pas besës të t' et shkruan
letrat edhe ia uruan.
Jusufi shum' është sjellë
në pritje, në të përsjellë.

Zelihan' e kish dërguar
në dhomët të tij të shtruar.

Kësaj së mjerës nga gazi
i qe pjekur fort grumazi.
Thoshte: fle a jam në gjumë
ç' jam gëzuar kaqë shumë.

Ëndër vall' a e vërtetë
kjo punë qysh do të jetë!
Herë derth lot ngaj gëzimi
herë gjak nga hidhërimi.

Por kur pa se u hap dera
u zalis u plas e mjera.
E zu Jusufi e ngriti
gjersa ardh në mënt e priti.

Pastaj për qafej e zuri
ja vu kryet ne gjuri.
Në buzët buzët i jepte
burbuqet ashtu ia qepte.

Puthka është krip e gjellës
kripa i jep shije felës.
Si ranë të dy të flenë
kërkoj ia gjeti folenë.

Po derën mbyllur e gjeti
ngaj kjo gjë habitur mbeti.
Tha: "Azizi s' e kish parë
se s' mundi lule të marrë.

Njeriu kotë mos mundohet
se pa armë nuk luftohet!".
"Ty në ëndër si të pashë
q' atë herej, pas të rashë.

Njerës nuk m' u qasnë kurrë
me elmas ta shponin gurë.
Lavdëroj Zon' e vërtetë
kam rojtur me nder në jetë.
Sa kam hequr sa kam vojtur
trupthin tim unë e kam rojtur.
Si e gjet të pa trazuar
është kënaqur gëzuar.
I tha sot nga bukurija
ka turp s' del pshihet perija.
Thua se qenë vërsnikë
të dy yj e drit' e pikë.
"Tani më mir' a ahëre?
M'a bëre linjën lëvere!"
"Ah o burrë tha kjo fjalë
ngaj goja të mos kish dalë!
Vet-hen në dorë s' e kisha
më di ndër mëtd unë s' isha.
Po ti sonte pse s' durove?
Thelbin bajam pse e qrove?
S' duhet trubulluar miknë
s' eë re Mashuku Ashiknë.
Por s' ma durove ti fajnë
e nisa përsëri vajnë".

**E shtuara zjar' i dashurisë ne Jusufi për
Zelihanë edhe ndërtim i ti një faltore për
zonjën.**

Si kush do që ka duruar
puna i është mbaruar.

Për Mashuknë kush përpiqet
më së fundi do të piqet.

Zelihaja sa vjet hoqi
për Jusufnë gjer e poqi.

Vërtetë shumë kohë vojti
por pastaj sa rrojti, rrojti.

Më së fundi dashurinë
e hodhi më Perëndinë.

Më s'i dukej gjësend jeta
thosh tani Zon, un' e gjeta.

Çudi e madhe ka ngjarë
ajy një nat' e ka ngarë.

Ajo nga duart i iku
i ra pas e rroku miku.

Këmishës dorën ia shtiri
së mjerës iu gris piqiri.

Zelihaja i ka thënë:

"Zoti s' paska për të lënë
ç' të bësh, të bëka në jetë
s' vajtka humbur në të shkretë.

një shtëpi i ka ndërtuar
zonja atje ka jetuar.

Nga falëtorja më s' delte
veç të shoqit njeri s'i shkelte.

Aqë falej sa kapitej
edhe Jusufi çuditej.

Për dorej një dit' e zur,

për mi fron të tij e vuri.
I tha: "moj zonj, e uruar!
Shpirt-ndritur e zemër-qruar
ngaj e falura më shkove
e drejta ti më ngarkove.
Ësht' tepër zonjë ! fjala
unë sa ty nuk u fala.

Motet e zisë edhe arthk' e të vëllezërvet për të marë drithë.

Kur ardhën motet e zisë
më s' u mbet gjë njerëzisë.
Ar, ergjënt e plaçka gjithë
i shtinë që blenë drithë.
Shtatë vjetë një thatëtirë
u bë fusha shkretëtirë.
Edhe gjer në Falestinë
e përhap Zoti zinë.
Zuri Shamnë e Qenanë
bota më s' kanë të hanë.
Jakubi të bijt i thirri
t' i dërgoj ngaj Misiri.
"Qënka tha një mbret i mirë
shitka drithë fort të lirë.
Bëni gati o bij shkoni
shpejt pakëz drith ngarkoni"
Sa ardhën vëllazërija
u ftuan në odën e tija.

Dyzet vjet kish që qe ndarë
po i njohu me të parë.

Ata për të njohur kurrë
mbenë në kambë si drurë.

Jusufi është ngëthyer
vëllezrit i ka vështryer.

Një zu Ibranisht të flasë:

"për grurë suallm' ca thasë".

"kësi gjuhej tha, ne s' kemi,

të shkujdesur ngaj ju s' jemi
njerës të pshehur mos jini?

Arthtë viset të na dini".

"Të bijt e Jakubit jemi

zunë be të liga s' kemi.

Arthmë që të blejmë grurë
pra ne s' kemi dalë kurrë".

I u tha: " sa vëllezër jini?

Ç' punoni ? ç' mjeshtëri kini?"

"Kemi Jakub Pejgamberë

baba të math e të ndjerë.

Neve dy-mbë-dhjetë qemë

një-mbë-dhjetë vetëm mbenë.

Një ditë duallm në fushë

me vëllan e dashur gushë.

Se si qe pas lodrës ramë

Jusufnë vetëm e lamë.

Javo një ujk është dhënë

të gjorin na e ka ngrënë.

Kemi një të vogël tjatër

e mban plaku gjith në vatër
Jusufit fort i ka ngjarë
e do, është fort i mbarë.

Që kur i humbi i biri
nuk mund ta ndajë nga gjiri.
Barinj edhe bujqër jemi
tjetër mjeshtëri nuk kemi.

Ne patmë dhe shumë kafshë
por tashti s' na mbet gjëkafshë.
Ngaj kafshët duart i lamë
ngaj plaçkat gjësend më s' lamë.

Janë bërë arat trokë
grurë s' muarm asnjë okë.
Burim e lumenj pushuan
zoq e bagëti u shuan.

Kaqë ka shtrënguar zija
vdiqnë bota ngaj urija.
S'ka mbetur asnjë fill bimë
se ç' heqim veç ne e dimë.

Si mbeti dheu kaqë thatë
na dërgoj ndër ju im-atë?
"A e pat' - u tha sa mas të mirë!
E sa tepër ju kam shtirë!

A patë sa jam i pritur!
Ku ri vetë ju kam ngjitur!
Radhën tjetër kur të vini
po s' ardhi dhe Benjamin -
mos mundohi do me thënë
drithë s' ju kam për të dhënë".
Mir'o zotni! E sjellim thanë

mundet ta kandisim t' anë.

Ja ku të lemë Shemunë -
ty pengë për këtë punë.
Muarn një-mbë-dhjetë barë
i përsualln udhë e mbarë.

Po Jusufi i-u kish thënë
trimavet që masin gjënë.
Tërë plaçkën që sualln
në thasët i-au fshtualln.

Më shtëpi kur t' i vështejnë
mundet prapë t' i këthejnë.

**Shpunë drithët ne i ati edhe si e muarnë
Bynjaminë e vanë prapë që tu japë drithë.**

Ata t' et kur i u ngjthyen
ç' panë me sy i rrëfyen.

"Shemunë tha ku e latë?
Mos më bëtë do një datë!".

"në mos arthtë Benjamini
na tha drithë fare s' kini.

Edhe ne, pisk si e pamë
Shemunë peng ia lamë.

Dërgoje bashkë të vemi
shumë kujdes do ta kemi.

Pastaj si të marim drithë
ngëthenemi tok të gjithë".

"Qysh të jem tha i shkujdesur?
Për Jusufnë sa kam ndezur!

Por Zoti e ka në dorë
ç' të bëjë njeriu i gjorë?

I arthtë keq dhe, e rojtë
ngaj të këqijat e mbrojtë?".

Kur hapnë thasët, i gjetnë
plaçkat ngëthyer, dhe mbetnë.

Ne më ç' duam t' et i thanë
plaçkat prapë na i dhanë.

Marim këto edhe shkojmë
tjatër drithë të ngarkojmë.

Çun' e ruajm' e vështrojmë
edhe drithët mjaft e shtojmë.

Kjo që suallm fort e pakë
le-na djalën më mënt jakë!

Tha:" s' e kam për të dërguar
ju, për Zonë pa betuar.

Kush do besë të më japë
që do sillet djali prapë".

Bes' e kuvend si i dhanë
e muarn të vëllanë.

Tha:" Zoti ron është' i gjallë
dëgjon e di këtë fjalë.

Si të doni bij ju , dini
si gur mullini e kini".

Kur i përcolli i-u thotë:

"bij mos hyni ngaj një portë!

Por të hyni të shpërndarë
i-a u pruftë Zoti mbarë".

Kishte frikë pun' e syrit

pra i-u kujtonte të hyrit.
Fort të bukur shtate kishin
ngaj të gjitha një shat' ishin.
Prapë thotë: "s' është punë
s' zihem dot me kader unë.
Një që vjen ngaj Perëndija
s' e ndryshon dot njerëzija.
Bij ne Zoti ju kam lënë
le të bënet si ka thënë.
Ata njerës që e dinë
e lenë me Perëndinë".
Hyn ashtu si u tha i ati
Zoti s' desh s' u ndihu fati!
Nga u rojtnë, dot s' shpëtuan
një emër të lik fituan.
I kanë zënë kusarë
për një matës që qe marë.
Pranë Jusufit kur vanë
e shpunë atje vëllanë.
"Ja ky është Bynjamini
që na the pa të mos vini!".
Me shumë nder i ka pritur
më të lartër i ka ngritur.
Kur i u shtroj bukën të hanë
dy nga dy i vu më nj' anë.
Bynjamini mbeti vetë
i yanë lottë shigjetë.
"të kisha gjallë vëllanë
rinja me të pran e pranë".
Tha Jusufi: "ha me mua

të kam si vëlla të dua".

Oda veçan i u ka ndarë
vëllanë vet' e ka marë.

Dy nga dy edhe kur fjetnë
Bynjamini tok me mbretinë.

Përse do shok i del vetë
s' do ta lerë si të shkretë.

"në vënt të Jusufit dua
të më bënje vëlla ç' thua?"

"Fort mirë tha Bynjamini
të mëdhenj të nderçim jini.

Por kjo është e madhe nëmë
s' kemi një atë në mëmë".

Është ngritur dyke qarë
dhe për gushej e ka marë.

"Jam Jusufi mos bëj fjalë
pshih, jashtë mos na dalë!

Mos ki keq e mos qit zënë
për të ligat që na bënë!".

Ahere tha Bynjamini:

"dua pranë të më kini".

I tha Jusufi: "fort mirë
edhe unë kam dëshirë.

Them si kusar të të zemë
në thest gjësend të vëmë".

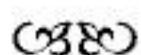
"Si përse tha të mos dua
si të duash ç' më pyet mua".

Kupën në thest dyke masur
ia u hodhën pa pikasur.

Në mëngjes nisën ngarkuan

nga një barr, e u bashkua.
Një njeri pas i-u ka rënë
i-u thirri sa kishte zënë:
"Ngëthehi o udhëtarë!
se ju na qënkeni kusarë!".
U ngëthyen edhe thanë:
"ç' farëe plaçke ju për lanë?"
"Kup' e art e mbretit tënë
s' dimë se në ç' thes ka rënë!
I zotonem unë vetë
se cili do që ta ketë
le ta sjell' e le të marrë
grurë të mirë një barë".
Thanë: "për Zonë e vërtetë
edhe ju e dini vetë
s' kemi ardhur që të hedhim
farë të lig' e tën vjedhim.
Se ne po t' ishim kusarë
plaçkat në thes me të parë -
nuk i sillnim por i mbanim
i shisnim edhe i hanim".
"Por në dalçi gënjeshtarë?
ç' ti bëjmë atij q' e ka mrrë?".
"Në barrët kush që ta ketë
Rrop i Azizit të jetë
kështu e kemi zakonë
për kusarët neve, thonë".
Nisnë barrët i çgarkuan
thasët me radh i kërkuan.
Si mbet në funt Bynjamini

tha Jusufi mos e ngini!
S' më pandehet që ta marë
është djalë zemër-larë.
Të vëllezrit janë hedhur:
"s' dihet mund ta ketë vjedhur
është e mira ta vështrojm
ngaj merakut të shpëtojmë".
Ne Bynjamini e gjetnë
ngrinë të vëllezrit mbetnë.
"Bir i Rahilit i thanë
këto që na bëre ç' janë?
Gjithnjë nga ju po pësojmë
s' na latë nder t' ju besojmë".
Tha: "ç' kini o krerë-thatë!
Jusufnë ju nuk e vratë?
Këmishën me gjak e lyet
ja shputë t' et e gënjet.
Edhe ju fort mirë e dini
këtë s' e bën Bynjamini.
E ku jini mblithni farat
vën e ka kush vu të parat".
Po pas kuvëndit që dhanë
ne Jusufi rrop e lanë.
Të vëllezërit atë herë
thanë: "Bynjaminin' pra lere!!!
S' vodhi Jusufi më parë?
As po atij i ke ngjarë"!¹

¹Për brest q'i kish ngjeshur e emta pshehurazi që ta mbante si rrop.
(Shkoj më sipër)

Keq i ardhi nga kjo fjalë
por prej tij zë nuk ka dalë.

Në syt fare s' desh t' ju bjerë
s' desh të pabesë t' i nxjerë.

Tha me vet-he: "si s' menjtoshi?

Ç' kini bërë s' turpërohi?

Jusufit ç' mundim i dhatë?

E hodhtë në pust e latë!

Pastaj e shitt' e larguat

në Misir rrop e dërguat!

Me gjith këto nuk e lini

por edhe kusar e zini!

O të zinj sa të liq jini!

të sharat për të s' i lini!

As po flisni sa të doni

i di Zoti tërë ç' thoni".

Aziz! "Bunjamini thanë

e ka plak të nderçim t' anë.

Që kur i humbi i biri

s' e ndan dot këtë nga gjiri.

Një nga ne o zotni i ndjerë -

mbaj, Bunjaminin e lerë!

T'i ke bërë gjith-një mirë

fal-ja Jakubit të birë.

I u tha: "Zoti mos e dhëntë

por ju them të mblithni mëntë.

Përveç këtij që iu zunë

tjatër s' mbahet s' është punë.

Po qe këti që t' ia falim

jashtë gjyqit do të dalim".

Kuvënt i tëvëllezërvet si të bëjnë edhe si t' i thonë t' et për Bunjaminë, e me ç' sy e faqe të këthehen në Qenan?

Shpresën fare si e prenë
u hoqn më nj' anë mbenë.

Po fjalosen pishtëllojnë
këtë gjë qysh ta mbulojnë.

Të vëllanë po ta lenë
nde i ati si të venë?

Farej i pritej durimi
do t' i shtohej hidhërimi.

Të mos shkojnë punë prishin
se fëmija bukë s' kishin.

Se ngaj ta zenë më s' dinë
as që shkojnë as që rinë.

Tha m' i madhi: "krerë-thatë
s' e dini plakut ç' i thatë?

Gjith' ato fjalë të forta
pa dalë mirë nga porta -
i haruat ditë-prerë!

si nuk menjtohi një herë?

Po Jusufit ç' i punuat
e dini apo e haruat?

Nga Misiri s' dal i gjallë
gjer mos mar ngaj babaj fjalë.

A Zoti një gjyq të japë
për muâ ngreu shko prapë.

Ndryshe pra s' ngrihem ta dini
pa ardhur dhe Bunjamini.

Pra merni drithët ngarkoni
me kohë ne plaku shkoni.

Ytë bir t' i thoni vodhi
edhe gjith punën si rodhi.

S' dimë puna si ka ngjarë?

Po kaqë gjë kemi parë.

Në thest të tij kur u nqasmë
kupën atje e pikasmë".

Shkuan t' et: "besona thanë
në mos pyet karvanë.

Por besona s'të gënjejmë
si ka rjedhur po rëfejmë".

Plaku ahere ka qarë.

"nuk ju thash o bij më parë
ngaj lakmimi ndetë duart
djalën të vogël ma muart.

Sa herë që kini dalë

kini lënë nga një djalë.

Të parën Jusufn' e ndatë
të dytën, Shem-unë latë.

Latë Robilë taninë

bashkë me gjith Bunjaminë.

Fjalë të ngjizura janë
rrenjët të sakta s' i kanë.

Veç durimit ç 'të bëj tjatër

Zoti m' i sjelltë të katër".

Jusufi kur i kujtohej
zjari më tepër i shtohej.

Ngëthehet thërret një herë:
"bir! O Jusuf! Më ke prerë!"
Si u zgjat me vjete ndarja
i u zbardhnë sytë nga qarja.
Po zjarë që kish e pshihte
kur qante njeri s' e shihte.
Ahere të bijt i thonë:
"o at i ndershëm! Për Zonë
kurrë s' ke për të pushuar
nga goja për të lëshuar
Jusuf! Jusuf! Gjer të tretesh
sa të kullohesh të mbetesh".
Tha:"ne Zoti e kam lidhur
juve, mos ju vijë hidhur.
Zotit ia kam qarë hallë
për djalën që ja kam mallë".
Aju tashti është tretur
fare tragë s' i ka mbetur.
Në të vjetrat siqëmoti
pandeh të ta ngjallnjë Zoti!
Nga dashurija që kishe
u trete humbe u prishe!
As mos ju hajë merak
ju nuk dini sa di plaku.
Pa ngrihi o bij ! e shkoni
brënda në Misir kërkoni.
Hapni sytë dhe përgjoni
për Jusufnë mos dëgjoni,
mos dëgjoni donjë fjalë -
që mua pak ma qit mallë.

Nga Zoti mos prisni shpresë
e ngjall dhe sikur të vdesë.

**Vajtja e çunave prapë në Misir edhe e pilluara
e tyre për Jusufnë, e si ja dhanë letrën e t' et
e qysh i shfaq Jusufi**

Një letër q' i u kish dhënë
djemt Azizit me të shpënë
edhe me gojë ia thanë,
hallë që patnë ia qanë:
"i math rezik e ka zënë
me gjith-sej shtëpinë tënë.

Ca plaçka që kemi prurë
për të marë pakëz grurë.
Ç'i do, s' kanë fare vlejë
të poshtta s' ka ku të vejë.
Po na matni pakëz drithë
se ment shuhemi të gjithë.
Fal-na se Zot i vërtetë
ta shpërblen në të dy jetë".

Dhe letra q' ishte prej plakut
prej Jakubit të Is-hakut thosh:
"Aziz! Zotni i ndjerë
atër gjyshër kur-do-herë,
e këqija m' i ka ndjekur
si deti janë përpjekur.
Gjyshnë t' im në zjar e hodhën
e munduan sa u lodhën.

Fare gjë s' kanë fituar
se Zoti e ka shpëtuar.

I vuri thikën t' im-eti
i ati gjë s' e gjeti.
Zbriti dashnë Xhebraili
ia dha e theri Halili.

Kisha një djalë ma muarn
t' im bij dhe në fush' e nxuarn.
Këmishën me gjak ma dhanë
e hëngri ujku më thanë.

S' më shohin sytë së qari
kam mbetur si fill prej bari.
Mbanja në vënt Bunjaminë
edh' atë ma mbajte tinë.

Prej nesh të jesh zemër larë
se s' nvjedhim s' pjellim kusarë.
Po m' i çove të bekova
po m'i mbajte të mallkova.

Pastaj breza gjer më shtatë
më s' shpëtoni nga belatë".
Pa kënduar letrën mirë
zuri për të psherëtirë.

Nisi trupi t' i dridhej
s' e mbante vëndi po hidhej.
I u tha: "ndër mënt a e kini?
ç' i u punuat a e dini?"

Jusufit e Bunjamin
porsi shqiponja i u rinit!
Por t' i lemë ato të parat
se nuk i u arinin farat".

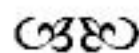
Ti mos je Jusufi thanë?
Unë tha: me gjith vëllanë.
Zot' i madh pastë lëvdatë
qënkam me jetë të gjatë.
Më dha një këmbë të lartë
më vuri në fron të artë.
Kush ka frik' e është ndruar
dhe të liga s' ka punuar
duron ç' heq nga njerëzija
nuk' ia humbet Perëndija.
Vërtet thanë: të ka bërë
Zoti math mbi ne të tërë.
Ne jemi më fajëtorë
prandaj mbemë fort të gjorë.
Sot shkujdesur tha të jini
prej meje qortim nuk kini.
Edhe Zoti ju duroftë
mëkatet mos ia ju shkroftë.
Merni këmishën e shpini
t' im-et përpara t' ia lini.
Mos do Zoti n' atë kohë
i hapen sytë të shohë.
Të mblidhi gjithë të vini
në shtëpi njeri mos lini.

Juda që shpuri këmishën me gjak i' u lut Jusufit të i'a shpjerë vetë edhe Jakubi si e ndjeu erën në Qenan

Vëlla tha të lutem Juda
të ma napç këmishën mua
se jam keq i turpëruar
edhe fort i hidhëruar.
Për ato që kam punuar
këmishën me gjak shënuar.
Pra e mora ia shpura
plakut përpara ia vura.
Ajy hidhërim i parë
ardhi koha duhet larë.
T' ia shpie me dorën time
t' ia nxjer ato hidhërime.
Këta pa dalë ngaj dera
Jakubit i vajti era.
Ngaj gazi Jakub i mjerë
tha: " më bije Jusuf erë
mos më thoni u mahnite?
u mplake! më s' di shavite".
Po vërtet ashtu je thanë
ty mëntë fare të lanë.
S' nxjer nga goja fjalë tjetër
s' heq dorë nga udh' e vjetër.
Dolli Juda me karvanë
në tetë ditë zu Qenanë.
Turin e t'et me të fshirë

i u hapnë syt fort mirë.
"nuk' ju thosha ? bij më lini
sa di unë ju nuk dini".
"Të math faj bëm' ati ynë
tani të lutemi tynë:
lutju për ne Perëndisë
të mos na hedhë në pisë".
Do të lutem tha po rrini
për këtë merak mos kini.
Është një Zot i duruar
i vjen keq fort i dhuruar.
Jusufin tha qysh e latë?
Është thanë mbret i lartë.¹
I u tha ç' punë kam me mbrenë?
rëfeni si e ka fenë?
Fen' e ka Islam kur thanë
e gëzuan shumë t' anë.
S' ka më mirë se kjo punë
tani u shkujdesa unë.
Kafshë dyqind i u ka dhënë
t' et të dashur për të shpënë.
Shta-dhjet-e-dy veta ishin
ngarkuar ç' do gjë që kishin.
Në shtëpi njeri më s' lanë
gra e burra gjithë ç' janë.

¹Lartë lartër lartrë

Mbreti Jusufi edhe të gjith parësija si i duallën përpara Jakubit për pritje.

Mbret e njerëzi e parë
e katër mij' ushtarë
    dualln' udhës për të pritur
    më të dy anët radhitur.

Pshtetur me Judan'e shkonte
Jakubi plak e shikonte.

    Kur pa Jusufin pyeti:

    "Judanë, ky është mbreti?"

"Është Jusufi i thotë
që s' i reshtnje për të lottë".

    T'et deshi selam me dhënë
    por Jakubi s' e ka lënë
i dha i ati më parë
pastaj të birit ia ka marë.

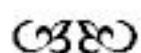
    E gushuan mëm, e atë¹
    me mallëngjim me uratë.

Të shkujdesçim tha i biri
hyni tani ngaj Misiri.

    Ku tregohet ajo ditë
    ç'ulerinin njerëzitë!

Një pjekje me mallëngjime
me rënkime me lëngime.

    E ku durohet pa qarë
    kaqë vjet që janë ndarë!

¹*Ishte e njerka*

Buçet kujeja e vaji
lott' iu vanë si shi Maji.
    Brenda në qytet si vanë
    i vu në front t' ëmën t' anë.
Babaj, mëma, fisi, fara
tërë i u plasnë përpara.
    Tha Jusufi: "o im-atë!
    Ëndra që pash' atë natë.
Shkuan vjete mbi tridhjetë
gjer sa u çpall sheshit vetë.
    Mua ngaj burgu më qiti
    në fron të lartër më ngriti.
Edhe ju nga shkretëtira
në këto vise të mira
    ju hodhi Zot' i vërtetë
    pastë lëvdim për jetë.
I pa-udhi në mest tënë
nakar të math kishte shtënë.
    Zoti brengat na i hoqi
    gëzuar me rreht na poqi".
Dolli një ditë me t' anë
një nga një arkat i panë
    mëndafshin, ergjendin, arë
    veç e veç i kishin ndarë.
Lloje lloj arm' e zjartë
rroba të reja si kartë.
    Kur i pa kartat me barrë
    i tha të birt dyke qarë:
"Gjith këto karta me ndodhur
si përse nuk ishe lodhur?"

Një letër të më dërgonje
shëndenë të ma tregonje".
Tha: Xhibrili nuk' më linte
të shkronja dorën ma zinte.
E pyeti Xhebrailë.
Përse ngjau kjo pun' e tillë?
"Zoti më dha urdhëratë
për këto fjalë që thatë:
kam frikë ujku mos ma hajë
e ngaj gjiri mos ma ndajë".
Vjet njëzet e katër mbeti
Jakubi pranë ne mbreti.

Vdekj' e Jakubit edhe pun' e Jusufit pas vdekjes së t' et.

Vdekja si i u afërua
"jak' o bir tha me mua".
Që të dy bashkë me t' anë
bënë gati në Sham vanë.
Pran' Is-hakut e ka vënë
pastaj Egjyptën ka zënë.
Njëzet e tre vjet ka rrojtur
pas t' et, në Misir s' ka lojtur.
Shumë vjet me Zelianë
një bashkim të bukur panë.
Bijtë, dhe nipat i u shtuan
me një reth të math jetuan.

Sëmundj' e Jusufit edhe vdekj' e tij.

I ra një sëmundje e shkretë
më s' bënte fare përpjetë.

Si e pa që s' ka të shruar
për zonjën ka dëshëruar:
"sill-mani ta shoh një herë
se do mbetet fort e mjerë".

S' munt i than' është' e kapitur
nga vreri tënt e kahtitur.
Ah tha:" zemrën ma këputi
në dhet të gjallë më futi!

Kam frikë dhe n' atë jetë
kështu e humbur mos jetë.
Zot' i math durim i dhëntë
murgës mos i lozin mëntë".

Këto fjalë po sa folë
Xhibrili i jep një mollë.
Mollës buzët pa lëshuar
drita që kur paske shuar.

Zunë kujën edhe vajnë
lebetitin edhe qajnë.
Dëgjoj' Zelihaja thotë:
"ç'është kjo kujë në botë?"

Jet' i thanë ka ndëruar
mbret i math e i nderuar.
Fluturoj u ngrit nga qjelli
shkoj atje ku s' ka vënt, shkeli.

Murga zonjë pa gajasur,
e zalisur është plasur.
Të katrën ditë është zgjuar
por prapë me të dëgjuar,
i ra zali e ka rënë
humbi, më s' nxirrte dot zënë.
Si mblodhi mëndjen pyeti
po as tabutnë s' e gjeti.
Mbeti fort e turbulluar
me një shpirt të përvëluar.
I u pre së mjerës durimi
zu grisej ngaj hidhërimit.
Gjékundi më s' i durohet
sa po vjen zjari i shtohet.
Thonjtë në turinj i ngulte
përpiqej leshrat i shkulte.
Mbyllur nat' e ditë s' delte
s' dinte ku rinte ku shkelte.
Logorija në qjell vinte
se ç' punonte fare s' dinte.
Ku-shtë mbret i bukurisë?
Ku është shpirt i njerëzisë?
Ç' ke që s' del e bukur hënë?
N' errësirë më ke lënë.
Ç' pate djellë pse u zure?
Të gjallë në varrt më vure.
Të varfrit të kishin atë
qajnë për ty dit' e natë.

Vdekj' e Zelihasë pas tij.

Thërriste sa kishte zënë:
"shpirt mua ku më ke lënë?
S' të ardhi keq fare për mua?
jetën pa ty ç' do ta dua?"
Si më s' e haronte fare
u ngrit e vajti në vare.
I ra sipër lebetitte
kokën me gur e goditte.
Hiqej nëpër dherrat zvarrë
qante edhe puthte varrë:
"dheut të zi krahët i vure!
Zin' e math mua më prure!
Lot prej gjaku gjith i derdhej
s' hante, s' pinte, ligej, nverdhej.
Njeri që andej dot s' e hiqte
kokën pas dheut e përpiqte.
Sipër mbi varrt ka rënë
shpirtin shpirtit ia ka dhënë.
Për ashiknë s' ka më mirë
jep shpirtin duke lëvrirë -
mbi varr t' atij që do vete
pa dyshim e pa të metë.
Ja kështu digjet Ashiku
nuk rron dot si i vdes miku.
Kështu kështu ruhet nderi
porsi Jusuf Pejgamberi.

Mbajti nderin sa ish gjallë
pra e fitoj atë shkallë.
S' do të rema dashurija
se s' gënjehet Perëndija.
Dashurija s' do përralla
aty le të mbetet fjala.

Ejjub Pejgamberi (A.S)

I nip' i Lutit Ejjubi
ishte dhënderr te Jakubi.
Zotëri i pasur ishte
gjënë pa numur e kishte.
Berrat e kafshët e tija
bekuar ngaj Perëndija.
Veta me mij' e lëronin -
dhen' e tij dhe s' e mbaronin.
Port' e tij gjith hapur rinte
kush donte pa ftuar vinte.
Me javë hanin e pinin
atje rinin atje flinin.
Darkë, drekë sofra shtruar
bujar i math zemër-qruar.
As lindja, as perëndimi
nuk kishin si Ejjub trimi.
Kursimit emrin s'ia dinte
turpërohej kushdo vinte.
Pun' e tij me pendë s' shkruhet
se s' është e mundur të thuhet.

Pas kohej rrezik e gjeti
as fëmij as gjë s' i mbeti.
Çdo rrebesh q'i hodhi Zoti
falej më fort se qëmoti.
U sëmur tepër zuri shtratnë
dhe për të ngrënë gjë s' patnë.
Thonë vojti shum' Ejubi
aqë sa iu krymp dhe trupi.
S' është e vërtetë kjo fjalë
prej Tevratit një përrallë.
Është çpifje nga çifutët
gënjeshtër nga shpirt-makutët.
Se kurrë Zot' i vërtetë
nuk çnderon Profet në jetë.
Zonja me pun e yshqente
pra ku gjente e ku s' gjente.
Si nuk i u mbet gjëkund
shitnë shtëpinë së fundi.
Zonj' e tij si ngelnë jashtëm
thuri një tendë me kashtë.
Shumë kohë kështu hoqnë
zonj' e mjerë me të shoqnë.
Ish në sëmundje t' atillë
i a kish prerë fare fillë.
Ajo me të sa do vojti
zemra fare s'i mëshojti.
Shkonte shërbente e gjora
t' i zinte pak bukë dora.
Me shërbim qitte ushqimin
kujt s' ia tregonte rëshqimin.

Prapë gruaja kish dalë
se më s' kish asnjë halë.
Javo Xhebraili ardhi
hyri në tendët nga gardhi.
I tha Ejjub Pejgamberit:
"përpiqe këmbën pas dherit¹
Dolli fort një uj' i mirë
për të larë e për të pirë.
Piu, u la, plagët i u shruan
të këqijat i u mbaruan.
Kur e pa është çuditur
gruaja hënëz e ndritur.
Pse çuditësh tha Ejjubi
këto pun' e bën Mahbubi.
Të madhit ç' i vjen në krye
duron s' bën fare dëllye.
Nuk' qahet kurrë nga moti -
e duron ç' i vjen nga Zoti.
Prandaj i ka lartësuar -
Zoti, se kanë pësuar.
S' gjindet shkalla me bërtitje
me ankime me thërritje.
Ç'do Profet kështu ka vojtur
nga rënkimet është rojtur.
Në pak' koh i ardhi mbarë
më mir' u bë se më parë.
I fali Zoti shëndenë
berrat, kafshët, bijtë, dhenë.

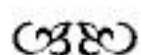

¹Shihni në Sure-i Sad: urqud Birixhliqe...

Pastaj ka rrojtur dhe shumë
ç' hoqi i dukej si gjumë.
Me kombin tepër përpjekur
nëntë-dhjet e tre ka vdekur.
Ndë burim e ka varrë
atje ku thamë më parë.
Pastaj i biri Besheri
m' i mir' i kombit m' i ndjeri -
ngaj Zoti si një dragua -
në vënt të t' et u dërgua.

Shuajb Pejgamberi (A.S)

Medjeni me gjith Ejqenë¹
e kishin haruar fenë.
Kur masnin e kur peshonin
gjithnjë hiles' i mëshonin.
Gënjenin botën e çmëndnin
gjithë për të rjepur rrëndnin.
Djalli në zverk si u hipi
u dërgua Shuaipi.
Më fjalë t' ëmbra përpiquej
nat' e ditë nuk' i u hiqej:
"Masni mirë! zgjasni mirë!"²
Mos bëni gjë të pështirë!

¹Dy qytete ngaj Falestini

²Sure-i Hud e Sure-i Shuar: Euful-Qejle...

Mos i çvishni udhëtarët!

Përse i ripni fshatarët?"

Por ata veshin nuk' vinin
e qesëndisnin s' e linin.

"As hiq dor' o plak i mjerë!

s' na gënjen dot por na lerë!

U plake e s' di ç' të thuash
ep-na mallkim sa të duash.

N' e ke fjalën të vërtetë

zbrit një rebesh që përtpjetë!"

Më s' mendoj fare Zoti
doli era u nxeh moti.

Roitnë s' dinë ku venë

e lan' Ejqen e Medjenë.

Zunë fushën gra e burra
se u nxeh fort shumë furra.

Ngaj të nxehtit ujrë zjenin

ku të hynë vrimë s' gjenin.

Për së largu kur pikasnë
një re të madhe u nqasnë.

Ç' qenë ndënë të u mblodhën
ndenjnë pak sikur u çlodhën.

Kur filloj që të gjyjojë
pandehnë shi do lëshojë.

Tek po rrinin të tulitur

i-u ardhi një e tronditur.

Njëherësh një zjar i shkretë -
del i u shtie si rufetë.

Si e kërkuan e gjetnë

u zhuritnë kërcunj mbetnë.

Afër dy-qint vjet ka rrojtur
me kombin shumë ka vojtur.
Në Meqqe është varruar
plaku i mir' i-uruar.

Musa Pejgamberi (A. S.)

Firauni i mahnitur
pa një ëndër të mërzitur.
Përpara mbretit kur vanë
ëndër-tregonjësit thanë:
"Ngaj dora ka me të dalë
mbretërija ngaj një djalë".
Firauni' shpirt-makuti
nisi më keq se Nemruti.
Kush e di sa qindra mijë
therën atë mot fëmijë.

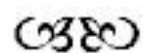
Lindj' e Musajt (A.S.)

E ç' munt të bëjë armiku ?
kurse tjatrin e do miku?
Shumë gra qenë zotuar
posht' e lart për të vështruar.
Po të lindej do një djalë
i dërgonin mbretit fjalë.
I u ndodh kur lindi Musanë
s' ëmës një nga shtrigat pranë.

Më s' ia hiqte sytë djali
prej dritës q' i del prej ballit.
Nisi trupi e i ngjethet
nga tmeri i u çpikën ethet.
E ndërroj mendimin femra
me dashuri i u mbush zemra.
I tha s' ëmës: " unë e zeza
nuk di qysh më ngjau si ndeza.
Pata ardhur për të vrarë
por mënç lojta me të parë.
Ta kesh kujdes të them tynë
ky është' armiku i ynë".

Flakj e Musajt në lumët edhe marj' e prej Firaunit.

Firaunin si e panë
që përpiqet për Musanë.
I ardhi në mëndje s' ëmës
për të shpëtuar prej nëmës.
E hoqi djalën nga gjiri
mbleu një arkë dhe e shtiri¹
E mbërtheu me pis' e zuri
dhe buzë Nilit e shpuri -
E lëshoj në lumët shkonte
por buza vrer i pikonte.
E motra arkën e ndiqte

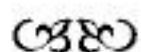

¹Sure-i Kasas, Ajet: *Ve uehejna ila ummi musa - gjer - la jealemun.*

shkonte pas' synin s'ia hiqte.
Firauni veç një çupë -
kishte, dhe ajo si krupë.
Krejt pika e kish turinë
se ç' t' i bëjnë asgjë s' dinë.
Shronjësit dhe magjistarët
të mëdhenjt e më të parët-
gjith' i thanë më një gojë
mbretit: "në Nilt të shikojë.
Nuk shkon shumë do të sjellë -
Nili një arkë të fshtjellë.
Ak- se ç' ditë, ak- se ç' orë
arka të bije në dorë.
Ka brënda një gjë të gjallë
pandehim mos është djalë.
T'i març ati jargët tinë
e t' ia fshish çupës turinë".

Arka qysh ra në dorë

Një ditë që pa gëdhirë
s' kishte lindur dielli mirë
Asijeja mbreti bashkë¹
edhe çupa pikalashkë
buzë Nilit kishin dalë
mbi një pallat shtatë palë.

¹Asijeja që e shoqe e Firaunit. Kjo ishte besimtare e zonj' e shenjtë.
Firauni kësaj nuk i ishte afruar fare. Ma së fundi e ka vrarë.

Nili valët duke hedhur
sjell kutinë dyke dredhur.
Firauni me të parë
"shpejtni tha, kush do ta marë"
Hynë notarët e zunë
sa kaqë mbretit i a shpunë.
Sa qenë me rradh' e kapnë
u munduan dot s' e hapnë.
Asijeja më së fundi
e mori pak sa e tundi -
u hap arka, ndriti djelli
u kujtuan se u çel qjelli.
Në foshnjën fort shum' u shtinë
ku ta vendosin nuk dinë.
Në çast bij' e Firaunit
u fshi me jargët e çunit.
Turin e saj sa ia pshteti
u shrua asgjë s'i mbeti.
Në gji e ngriti nga gazi
se i dukej si elmazi.
Magjistarët kur e panë
Firaunit plak i thanë:
"ajy çyn ky do të jetë
je i mënçim e di vetë!".
E shoqeja: " s' është punë
bir e bëra s' e jap unë".
Më s' i tha gjë po i a fali
shpëtoj ngaj thikëza djali.
Qante fort, dot s' e pushonin

nga gjiri nuk' e lëshonin.
Mbreti sa do gra që pruri
as njërës sisën s' ia zuri.
E emta si e pa ditur¹
i u thotë për çun' e mitur:
"A t' ju gjej unë një grua
të shkoj e ta sjell o mbret ç'thua?"
tha Hamani:"shko e bjere!²
sisën e saj mos e zërë!"
Sa ardhi në sis' e vuri
e paske zënë që kuri.
Ç' qenë, gjith' u çuditnë
të pallatit kret u ngritnë -
Kush dha ar kush xhevahirë
e ngarkuan zonjën mirë.
Në shtëpit të Firaunit
i jep sisë mëma çunit.
Kur s' do Zoti që ta vrasë
armiku le të pëlçasë!
Për Musanë vrau me mijë
i shoj fare s' la fëmijë.
S' dinte ç' punonte i gjori
armikun në gjit e mori.
Sa herë hynte e delte
e mirte e përkëdhelte.
Një ditë një shkop e ngriti

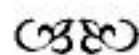
¹*Emta - teze. (Kjo i kish rënë pas arkës dhe si e pa kush e mori, vinte për ditë përgjonte. Kurse mori vesh që kërkojnë sisëdënëse i lajmëroj*

²*Haman: vezir i math i Firaunit*

mbrenë në kok' e goditi.
Kjo ishte m' e madhja datë
i shkuli mjekrën të gjatë.
U zemrua desh ta vrasë
q' atë ditë ta humbasë.
Është foshnjë s' di i thanë
i u lutnë ndër këmb' i ranë.
Urdhëroj i prunë gratë
çunit plot me zjar një pjatë.
Çilimiu gonjën e mbushi
e ja dogji gjuhën prushi.
Ishte thënë të pësonte
kur u rit të belbësonte.
Më s' e vras tha mjekër-gjati
por ma hipni ngaj pallati.

H. Musaj si vrau një jevgë me gabim shkoj në Medjen ke Shuaipi (A.S).

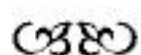
Ngaj mbreti me të përzënë
disa vjet një cep ka zënë.
Në pushim ndenji me vjetë
por një ditë se si vete.
Me një kuluf¹ mb-udhë piqet
me një çifut po përpiket².
U sul Musaj me të parë

¹Kuluf- jevgë - evgjit - xhipt - kipt - magjyp

²Sure-i Kasas, Ajet: Ve dehale-i medinete...

ta arijë sa pa vrarë.
Hoqi një grusht e goditi
u plas i vdekur evgjiti.
Nuk pandehu me një dackë¹
të këputej porsi mackë.
"Bobo ç' pata q' e godita
të mjerit i u shua drita.
Në mingjez i trembur dolli
të shohim tha nata ç' polli".
Të djeshmin e nxjerke djalli
me një naks piqet për balli.
Si e pa thirri një herë:
"nxito Musa se më therë"
I tha: " i lik njeri qënke!
Pa trazuar njeri s' lënke!"
desh t' i heqjë një shukretë
ta bej' evgjitnë për petë.
Thirri sa kish zën' evgjiti
ashpër shumë lebetiti:
"E ç' kërkon o Musa ç' thua?
Si të djeshmin s' më vret mua!
S' dashke ta ndash botë kurrë
por t' i u shtypç kokën me gurë!".
I vjen një dyk' e nxituar²
tha: "në ke për të shpëtuar
del këtej shko udh' e mbarë
se të ndjekin për të vrarë".

¹Dackë - shpullë - grusht

²Sure-i Kasas. Ajet: *Ve xhae rexhulun...*

Dolli i trembur dhe iku¹
"Zot! Shpëtomë nga armiku".
Shumë fusha shumë male
ku me nxitim ku ngadale.
Nat' e ditë kapëtonte
pa ngrënë zbathur nxitonte.
Udha në Medjen e nxori
shpëtoj prej vrasjes i gjori.

Pjekj'e Musajt me bijat e Shuaibit (A.S)

Kur ardhi nde pusi pranë²
shumë njerës an' e mb' anë.
Uj' i japin bagëtisë
kalit' lopës' delës' dhisë.
Pa dy goça prapa rinë
presin tok me bagëtinë.
I arth keq' i ka pyetur:
"vonë përse paski mbetur?".
Thanë:"po s' mbaruan ç' janë
s' i vemë dot pusit pranë.
Plak i dobët at i jonë
doemos do ngelim vonë".
Dhent' e tyre ky i mori
gjer u ngopn' ujë i u nxori³

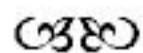

¹*Sure-i Kasas: Ajet: Feharexhe minha*

²*Sure-i Kasas: Ajet: Velemma verede mae...*

³*Sure-i Kasas: Ajet: Feseka lehuma...*

Çupat si mbaruan punë
shtëpinë me koh' e zunë.
Musaj u hoq ndë një hije
sytë përperjet i shtije.
Thot:"O Zot! I varfër mbeta
për të ngrënë gjë nuk' gjeta".
I u tha plaku pse shpejtuat
kur i u dhat' ujë shpëtua?
"Të mos më ndodhej një i mirë
dhentë na mbetnë pa pirë.
S' kemi parë asi rropi
dhentë sakaqë i ngopi.
Dërgoj një çupë ta ftojë
ç' është kjo ta kupëtojë.
U këthye çupa prapë
hedhur mbi krye një napë.
Me turp ecën sendërqare
as më një anë s' shikon fare.
Kur e pa Musaj e pyeti:
"ç' u lodhe prapë ç' të gjeti?"
Im-atë më ka dërguar
të kërkon për të paguar.
Musaj që andej është ngritur
plaku me nder e ka pritur.
Shuajibit i a tha tërë¹
Musaj punrat që pat bërë.
Mos ki frikë tha shpëtove

¹*Sure-i Kasas: Ajet: Felemma xhaahu..*

dhen' e tij e kapëtove.

Gjer këtu s' i arin dora
të lumtë ç' e bëke forra!

I shtroj bukën s' hangri fare
ne s' punuam tha për pare.

Bir i tha kështu e kemi
sa të rojm' e sa të jemi.

Njeri pa bukë nuk' lemë
ç' të na ndodhet do t' i vemë.

Musaj pastaj është shtruar
hangri me plakn' e uruar.

Njëra çupë hapi gojë¹

i tha t' et:"që t'ia pagojë -

sepse trim me besë qënka
e mbaroka ç' punë zënka.

Sedër-math e zemër-lartë
fjalë-ëmbël' dorë-artë".

I tha Musaj²t:"unë dua ³

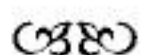
të të jap një çupë ç' thua?

Lipcet pra të kuvëndojmë
tjatrën të mos e mendojmë.

Tetë vjet të kulloç dhëntë
pastaj çupa jotja qëntë.

Po të duash mbushç dhjetë
ky nder nga ty do jetë!

Fjalën për tetë ta kemi
dhjetë vjet të rish s' të themi.

¹ Sure-i kasas: Ajet: Kalet ihdahuma..

² Sure-i kasas: Ajet: Kalet- inni uridu..

S' ke për të parë shtrëngicë
s' ke për të hequr ngushticë.
Ty rroga do të dalë
nuk do të dëgjosh një fjalë.
Tha Musaj kjo në mest tonë
le të kemi sipër Zonë.
Biseduan plak e djalë
dhe lidhën si duhej fjalë.

Shkopi i Musajt (A.S.)

I tha Musajt Shuajipi:
"pra ngreu ec' aty ke çipi,
zgjith një shkop nëpër shkopinjtë
s' bëjnë dot pa shkop barinjtë".
Mori një shkop ia shpuri
ia lëshoj plakut ne gjuri.
S' shihte dot plaku i gjorë
e provoj shkopin me dorë.
Tjatër mer tha shko e lerë!
Vajti ardhi shtatë herë.
Tjatër shkop të marë s' mundi
atë i a la më së fundi.
Ajy shkop qe fort i vlerë
mbajtur shumë Pejgamberë.
Prej Ademit, atit tënë
kishte mbetur kanë thënë.
E porositi Musanë:

"të mos veç ak-se-më ç' anë.
Të mos i ngaç berrat afër
se atje ndodhet një gjarpër
të bën dëm do ty do dhënve".
Nuk trambet fare prej qënve
Mirë thotë nuk' i shpije
nuk bëj ndryshe se s' ka hije.
Sa u gëdhi veshi abën
mori dhëntë edhe krabën.
Anës fushës sa i nxori
i ikën dhëntë tërthori.
Gj ;r mbi gju ish ritur bari
uj'i kulluar si ari.
Musaj dremit, dhëntë hanë
veç shkopi i mbeti pranë.
Si fjet pak' kur është ngritur
sheh në gjakra shkopi mbytur.
Pa një s' prihë sa një lopë
grisur shkopi copë copë.
U shkujdes si e pikasi
sprih e madhe ngase plasi!
E lavdëroj Perëndinë
u ngrit i shpu bagëtinë.
Kur i zu me dorë plaku
i u ish fryrë dhënve barku.
"as më thua bir i thotë
ku re më këtë kullotë?".
Si ia tha fort u gëzua
i tha ti, qënke për mua.
Sa të lindin s'im-vjet berrat

t' i kam për të falur shqerat.
Atë mot sa janë bërë
Musajt i a ka dhënë tërë.
Vjete dhjetë si u bënë
e ka qitur Musaj zënë:
I kërkoj Shuajbit lejë
që pranë s' ëmës të vejë.

Udhëtimi i Musajt për në Egjyptë

Mori dhëntë edhe shoqnë
udhës Misirit u hoqnë.
Ç'kanë pësuar një natë
nga një shi i math i gjatë.
Një thëllim i keq kish dalë
i ka sjellë fort vërdallë.
Nuk rëfeket se sa hoqi
se i lindi edhe shoqi.
Palê foshnj' e mjerë q' ardhi
prej thëllimit se sa mardhi.
Andej këndej po mundohen
s' gjejnë' dot zjar që të ngrohen.
Kur sheh një zjar për së largu¹
u nda sakaq nga vargu.
Pandehu barinj të ketë
se zjari nuk ndizet vetë.
I u tha: "ju këtu qëndroni!

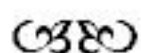

¹*Sure-i Kasas, ajet: Felemma Kada..*

Gjer të vinj unë duroni!
Mos u ndahi po rini bashkë
mundet t' ju sjell ndonjë bulashkë.
As udhën më të s' e kemi
ta marim vesh se ku jemi!".
Kê drita kur është' afruar
sheh një dru të gjelbëruar.
"Qysh digjet vetiu ky druri?
vallë zjarë kush i a vuri?
Digjet, fletët pse s' i nverdhen
Si durojn' e si nuk' derdhen?
Dru i njomë qysh jep flakë?
Po vret mëndjen, ndenji pakë.
Pastaj nj'a dy kleçka mblodhi
s' u ndezën, u tremp, i hodhi.
Javo sheh një gjelbësirë
përhapur në hapësirë.
Që ngaj qjelli gjer nde druri
si kollon ish bërë nuri.
I u vranë sytë i mbylli
u verth më s' ndante ngaj dylli.

Fjalimi i Zotit me Musanë (A.S.)

Ndigjoj një zë si të qetë:
"Musa! Jam Zot i vërtetë"¹
"Po ta ndëgjoj o Zot zënë

¹*Sure-i Kasas, ajet: felemma etaha nudije...*

s' të shoh dot s' di ku ke rënë?".
"Me ty bashkë jam i thotë
s' më sheh dot mos vuaj kotë!
Ky vënt që je Turvâ quhet
t' i nxjerr[nallënat tha duhet¹
Por si flake të dy jetët
s' takon dot në të vërtetët.
Të hyç zbathur e do nderi!
Se është' i bekuar dheri!
I tha: Unë ty të zgjodha²
Të mirat nde ty i mblodha.
Fjalës t' ime vesh i verë
bëj namaz të parën herë!
Unë jam një i vërtetë
në këtë dhe n' atë jetë.
Lipset kurrë të mos ndalesh
vetëm mua të më falesh!"
I u ngjeth trupi ngaj kjo fjalë
se i ngarkoj Zoti malë.
S' di ku është humbi, dridhet
nga dheu një pëllëmbë hidhet.
Nuri e kishte pllakosur
zemra i qe fort plagosur.
Prapë Zoti e përmendi
me-zi lojti pak nga vendi.
"më të djathtë ç' ke i thotë?³

¹Sure-i Taha, ajet: felemma etaha nudije.. të dy nallënet janë, e shoqja me të birë, a se të dy jetët.

²Sure-i Taha, ajet: ve ena-htertuqe..

³Sure-i Taha, ajet: Ve ma tilqe bijeminique..

Për ç'punë ç' të hyn në botë?"
E kam shkop që pshtetem vetë
edhe i u shkul dhënvet fletë.
Krabë për të ngarë berra
edhe për punra të tjera.
Sprih e bëri Perëndija
Musaj e zu Ilahtarija.
"Mos u tremp tha mere çapë!¹
Un' e ngëthej qysh ish prapë.
Musaj dorën me të nderë
u bë shkop sa kaqë herë.
"Fut dorën në gjit i thirri²
të dal' e bardhë nga gjiri.
Tjatër shenjë le të jetë
që jam një Zot i vërtetë".
Musaj dorën kur e qiti
i u zbarth si djelli i ndriti.
"Ne Firaun' i tërbuar³
shko se është fort harbuar.
Se ç' flet i ziu nuk mënjtohet
se ç' punon nuk turpërohet.
T' i thuash mëndjen ta mbledhë
se e humbas me gjith redhë".
Kam frikë tha o Zot unë
mos pësoj me Firaunë
S' i beson fjalët e mija

¹*Sure-i Taha, ajet: kale hudh-ha...*

²*ajet: vadmum jedeqe...*

³*Idh-heb ila Firaune...*

më vjen do heq të këqia.
Më mbeti në zemër pengë
kam dhe gjuhën si me brengë.
Gjuhën hap-ma zemrën çelma¹
që të mos mbushem me helma.
Më jep shok edhe Harunë
të vemë të bëjmë punë.
Kam frikë se mos më vrasin
për fajt, kur të më pikasin.
Ç' kërkoje Musa ta dhashë²
hap sytë, bëj si të thashë.
Frikë mos kini po vini
mua bashkë do më kini.
T' i thoni: nuk' arthmë vetë
na dërgoj Zot' i vërtetë.
Me butësi po t' i flisni³
mundet në frikë ta kllisni.
Të m' i japç Izraelinjtë
se i kam gjithë të mijtë.
E kemi punën me rrënjë
arthmë me të madhe shenjë.
Po ta besosh Perëndinë
e gjen të drejtën dhe tinë.
Neve Zoti na ka thënë:
"udhën kush-do q' e ka lënë
dhe Zotin s' e ka besuar

¹*Kale rabbi-shrahlii...*

²*Sure-i Taha, ajet: kale kad ûtite...*

³*Sure-i Taha, ajet: fekula lehu kaulen..*

shumë ka për të pësuar".

Musaj (A.S) i drejtohet Egjyptës

Si mbaroj me Zotin fjalë
mori fëmijën ka dalë.

Brënda në Misir si vanë
merr Harunin të vëllanë.

Shumë kohë kanë pritur
jashtë ne porta kapitur.

Ec, e jakë mbushnë monë
së fundi mbretit i thonë:¹

"kështu kështu nj'a dy njerës
rinë presin jashtë derës.

Njëri jam Pejgamber thotë
më dërgoj Zoti në botë".

Pa ma sillni tha në derë
të qeshim një copë herë.

Kur hynë mbrënda e pyeti
si duhet Musanë, mbreti.

Edhe Musaj hapi gojë
mbretit fenë t' ia tregojë.

I tha ç' lipsej për të thënë
por i kish veshët të zënë.

"O Musa ku paske qënë?
që nuk' ta ndigjonja zënë?

Ty ngaj lumi nuk' të qita?²
Si bir të vetëm s' të rita?

¹Firaunët kanë qënë aqë zemër gurë sa populli thërisnin ah bukë ah bukë dylk e dhënë shpirtin, ata banin qejf.

²Sure-i Shuara, ajet: elem nurebbiqe fina veliden...

Nuk' të lëshonja nga dora
nga të këqijat s'të nxora?

Me të bërë trim m'a vrave
bukëtarin t'im dhe çave.

Punove liksht pa mejtime
e harove bukën t'ime".

Tha: "i rashë për të ndarë
s'pata qëllim për ta vvarë.

Si dolli ky faj nga dora
u tremba dhe udhën mora.

Zot i math më ka dërguar
ty fenë për të treguar.

Në thëng se më ke yshqyer
atëherë je gënjyer

kishe vënë fort liksht këmbë
thernje foshnjat një pëllëmbë.

Izraelinjet të gjorë
më s' i u le gjësend në dorë.

I rope i bërë patë
të zinje s' i u le gjë në pjatë.

I bërë rropër të gjithë
për magjypët mbillnin drithë.

Ç' do evgjit nga dhjetë mbante
i punonin, ajy hante.

Me gjën' e tyre dhe mua
a nuk' më yshqeve ç' thua?

Ç' e hap fare këtë fletë
më mirë mbyllur të jetë".

"Zot' i gjithësisë cili¹

është i tha mjekër-çili".

Ai që kreu dhenë, qjellin

çpiku yjet, hënën, djellin.

Musaj kështu me të thënë

Firauni sa pat zënë:

Parësisë që pat pranë

a e ndigjuat Musanë?

Do vet-hen e tij ta nxjerë,

Perëndi Musaj i mjerë!

Atëherë Musaj thotë:

"këtë fjal' e ke të kotë

si ju rrop' si na rrop jemi,

të gjithë Zot atë kemi".

Firauni tha: "o shokë!

Ky qënka nga mëntë trokë,

s' më përgjigjet për ç' i thashë

s' kupëton njeri i trashë".

I tha: " Aju na jep dritë²

Aju e bën natën dritë.³

Ç' shohim e ç' nuk shohim tërë

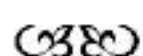
Zot' i vërtet' i ka bërë.

Mënt në krye po të kini

Zon' e math lipset ta dini".

Firauni u zemrua

edhe keq u ashpërua:

¹*Sure-i Shuara, ajet: Kale Firaunu ve ma Rabbu-l-alemin...*

²*Sure-i Shuara, ajet: Kale raabbu-i mashriki..*

³*Sure-i Shuara, ajet: Kale leini-ttehadhte..*

"Le të thotë sa të lodhet,
tjatër Zot veç meje s' ndodhet.
Po the që ka tjatër tinë¹
ta dish në zëndan të shtinë.
Pastaj n' atë pus të fellë
urët' pa bukë' pa gjellë.
Sakaqë mëntë të vinë
bindesh' më s' çan drrasa tinë".
Tha:" po të solla gjësendi²
mrekulli, në ç' mëndje gjendi?"
Tha:" në ke shenjë, rrëfeje!
se e ke lejën prej meje".
U ngrit lëshoj përdhe stapnë³
u bë gjarpër, u përhapnë.
Gjithë ç' ishin u tmerruan,
nga frika, mend u marruan.
Zgjatu ntrashu si mullare
hapur gojën si kamare.
Kokën mbretit i a vërtiti
dhëmbët liksht i a kërcëlliti.
Që ngaj froni i gajasur
Firauni është plasur.
I zu data njerëzinë
ku të venë, nuk po dinë.
Bobo ç' e gjeti magjypnë
me mijë veta u shtypnë.

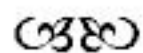

¹*Sure-i Shuara, ajet: Kale eve leu xhituqe..*

²*Sure-i Shuara, ajet: Kale feti biha*

³*Sure-i Shuara, ajet: Fe-elka asahu..*

Si i çkriu gjaku një çikë
i lutet Musait me frikë:
"Do ta besoj Perëndinë
veç ma hiq tha sprihën tinë".
Për goje porsa e zuri
qënke bërë shkop që kuri.
Musajt gënjeshtar i dolli
s' e mbajti fjalën q'i foli.
Nxjer dorën herën e dytë¹
të gjithëve i u vret sytë.
Kur kish marë zjar nga pjata
dora mbetur gjith vurrata.
Kur e nxirte e rrëfente
porsi djelli i çkëlqente.
A se ish i zi nga ngjyra
pra kur llapcte si pasqyra.
Duhesh jevgu ta besonte,
që më tutje mos pësonte.
"Këto magji ku i nxënke?
Pa bërë gjësendi s' lënke.
Me magji reh a i mjerë!
në prej vëndit për të nxjerë.
As hiq dorë! Kot mundonesh?
Së fundi do të pendonesh".
Si ndigjuan Firaunë
magjypët e tjerë zunë:
"Bobo! sa magjistar qënka
me të dot njeri s' u zënka".

¹*Sure-i Shuara, ajet: Ve nezea jedehu..*

Mbledhja e magjistarëve për të manjatizuar Musanë.

Ç' duhet bërë thotë plaku?
Pa më thoni ç' është laku?
Lipset të hiqet më nj' anë
Haruni pak me Musanë.
Dërgoni njerëz të venë¹
Misir'e lartë të zënë.
Sa magjistarë që janë
t' i mbledhin t' i sjellin thanë.
Kur ardhën Mbretit i thanë:
"sikur n' e mundshim Musanë²
Do një darovë³ a kemi?
Folë, shkujdesur të jemi?"
Ju kam për të darovitur
po dualt tha më të ditur.
Magjistarët u gëzuan
s'i u ç'kujdesën s' bëzuan.
Si duhej u përgatitën
si pas shkallës u radhitën.
Me zemrim e pa Musanë
shtrigu jevg gjettë belanë.
Ja ku m' ardhën magjistarët
më mjeshtrit e më të parët.

¹*Suretu-i Shuara, ajet : Kalu erxh..*

²*Suretu-i Shuara, ajet : fe lemma xhae...*

³*Dhurat - bakshish*

Kur të rëfejnë magjinë
të mos hapç dot sytë tinë.
Ç' ditë të duash e lemë¹,
edhe ku të duash vemë.
Të mos lozim ngaj kuvëndi
dhe të jet' i sheshmë vendi.
I tha: " në Nevruz them unë²
se mblidhen me miljunë".
Thon' evgjitet atë ditë
i vishnin tërë stolitë.
Të ndërruar e të lyer
delnin tok për të dëfryer.
Kur ardhi dita e dualln³
magjistarët ç' qen' i sualln.
Musaj tha: "o ditë-prerë⁴
ndëgjoni t' ju them një herë.
Punën t'ime me të parë
mos bëhi njerës të marë
mos thoni q' i ngjet magjisë
se i rëndon Perëndisë.
Kush ngjiz punra kundra Zotit
i vjen ters gjith mon' e motit.
Zemër-lik kush-do të jetë
i bën dëm vet-hes për jetë.
Zoi keq do ta mundojë
nuk' munt kurë të shpëtojë.

¹*Suretu-i Taha, ajet: fe lenetijenneqe..*

²*Suretu-i Taha, ajet: kale meuiduqum..*

³*Suretu-i Taha, ajet: fe tevel-la..*

⁴*Suretu-i Taha, ajet: kale lehum Musa..*

Kush beson bëhet i ndershëm
s' sheh mundimin e ngaherçim.
Një kohë fjalën e zjenë¹
s' dinë se ç' udhë të zenë.
Në qoftëse na munt thanë
të bëhemi me Musanë.
Thanë duke pishtëlluar:
"lipcet fort shumë qëlluar
Të dy vëllazrit janë²
magjistarë sa shoq s' kanë.
T' ju rrokin juve Misirë
t' ju prishin besën të mirë.
Hapni sytë o vëllezër!
Mos turpërohi të zezër!
Ç' vegla kini krejt i mblithni³
pastaj një herësh t'i hithni.
Lum ajy që del i parë
mbreti pranë do ta marë.
Lum si kush që sonte nderonet
Firaunit i afronet.
Burra sot duhet përpjekur
të lem' emër të pavdekur.
Të tregojmë mjeshtërinë
ta stolisim historinë".
I thaën ca magjistarë:⁴
"heth a të hedhim më parë?"

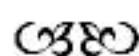
¹Shihni në Sure-i Taha, ajet: fete nazeu...

²Kâlû in hâdhâni..

³Sure-i Taha, ajet: Fe exhmiu..

⁴Sure-i Taha, ajet: Kalu ja Musa..

I u tha Musaj: "hithni!" Hodhën
lloje vegla sa u lodhën.¹
Kush heth shkopnë kush heth hûnë
kush litarë, kush kërcunë.
Shtrëngoi vapa dhe lëvizën
i u dukën sikur u ngizën.
Me engjërvë lyer qenë
prandaj lonin mernin dhenë.
Musajt pak' frikë i hyri²
si gjerpinj kur i a zu syri.
Një zë ngaj Zot' i vërtetë³
i vjen; që mos ri i qetë!
"Mos ki keqë se jem m' i lartë
puna tënde është' e zjartë.
Ç' ke frikë ngaj magjistarët?
ç'do të bëjnë me litarët?
Pra lësho shkopn' e bekuar
të shoh komb i mallkuar.
Të gjitha kur t' i përfshijë
të mos ler, asnjë thërijë".
Shkopn' ajy me të lëshuar
ç' qenë përdhe i ka shuar.
I thithi më s' la gjë fare
u ntrash u zgjat si mullare.
Pastaj kokën e vërtiti
plakn' e zi ment e gëlltiti.

¹*Sure-i Taha, ajet: Kalu bel elkû..*

²*Sure-i Taha, ajet: fe euhese..*

³*Sure-i Taha, ajet: Kulna lâ tehaf..*

Tha: "Musa! Më preu por zere
m' u afrua nxito mere!"

Magjistarët si e panë
gjithë ç' vunë u përlanë.
Si s' mben' as litar' as hunjë¹
ranë të gjithë më gjunjë.

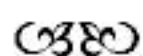
Të themi: "sytë na zunë
neve Musaj me Harunë.
Ku janë fërtomat' drurët?
I gëlltiti gjarpr' i urët!

Kjo magji nuk' është thonë
ta besojmë ç' jemi zonë -
Zon' e Musajt' të Harunit²
se s' del gjë prej Firaunit".

Një herësh në sexhde ranë
than' u bëmë me Musanë.
Ia u zgjidhi Perëndia
iu ndriti në shpirt shkëndija.

Nga errësira shpëtuan
fen 'e vërtetë e fituan.
Kur pa ngaj ata këtë punë
e zu flama Firaunë.

Ardhi e u ashpërua:
"të më shihnin thotë mua!³
Ju Musanë mjeshtr e paski
punrat me të i navjaski.

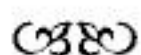

¹*Sure-i Taha, ajet: fe elka-sseharetu...*

²*Sure-i Taha, ajet: Kalû amenna...*

³*Sure-i Taha, ajet: Kale amentum..*

Punën në vijëz e vënki
tërë më një mendje qënki.
Të zinj ju kam për të vrarë
krah e këmbë për të ndarë.
Do t'ju var në dru hurmaje
do ju shkoj degët për maje.
Prej nesh kush është m' i fortë
kur të bëhi në drut shportë -
punën do ta kupëtoni
por ç' dobi? Gjë nuk fitoni".
" Të na vraç me lloj mundime¹
të na bësh mijra thërime -
me gozhdë të na mbërtheni
nga feja dot s' na këtheni".
I lidhën' i kapën zvarë
i krasitën, e i nvarë.
Shkuan theror me vërtetë
gjetën lumtëri për jetë.
Firaunit ca i thanë:²
"Si, përse e le Musanë?
Nuk' kemi për të shpëtuar
se ngaj fisi është' i shtuar.
As të njohin as të falen
po i le më tepër ngjallen.
Pastaj na i prishin besën
mbase na venë dhe fshesën".

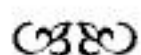
¹*Sure-i Taha, ajet: Kalu len nuthireqe..*

²*Sure-i Taha, ajet: Ve kale-i meleu...*

Fare në mënt tha: ç' e sillni?
Këtë të ligë ç' e ndillni?
Ne fëmijën i a u therim
gratë jashtë i a u nxjerim.
I u vemë frenë në dhëmbë
e i marim nëpër këmbë.

Këshillimi i Musajt Israilinjtë

Kjo Musajt në vesh i hyri
por as t'ert s' i bëri syri.
"Komb! I u tha, mos u frikoni¹
duron ndihmë kërkoni.
Ju ndihmon pra Perëndija
toka krejt është e tija.
I a fal ati që të dojë
lum ajy që të durojë".
Thanë: "shumë mundim hoqëm²
u cigarithëm u poqëm -
n' atë mot q'u linde tinë
a nuk pamë lebetinë?
S' na qe mjaft ç' hoqëm lehmerë
tërë foshnjat na u therë.
Edhe thua të durojmë?
Në skëterë të qëndrojmë?"

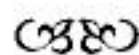
¹*Sure-i Araf, ajet: Kâle likaumihi-steinu..*

²*Sure-i Araf, ajet: Kalu udhina..*

Tha Musaj: "po të duroni
dëshirën do ta mbaroni.
Zoti do ta vdes' armiknë
me gjith rrethn' e tij të liknë.
Egjypten ju do ta kini
të shkujdesur do të jini.
Nuk' duhet të më shtrëngoni
duronit të trashëgoni!
Njeriu mirë liksht punoftë
s' haron Zoti në mënoftë.
I a shpërblen pagesat tërë
një nga një çdo që ka bërë".

Rebeshët

Dha Zoti një thatëtirë¹
u bë fusha shkretëtirë.
Nëpër fshatrat drurët gjithë
pa pem' e arat pa drithë.
Ziu i math me vjete mbajti
thika ndër ashtët i u vajti.
S' qe punë të mbledhin mëntë
qenë tërbuar si qëntë.
Sende të mira t' iu vinin²
"ngaj an' e tyre i dinin"

¹*Sure-i Araf, ajet: Velekad ehadhna..*

²*Sure-i Araf, ajet: Fe idha zhaethumu-i hasenetu..*

Gjë e ligë me të ngjarë
thoshin magjypët të marë:
"prej Muajt na arth urgjija
prej sij na u shemp shtëpija".¹
Por nuk e dinin të zinjtë
që s' ish nga izraelinjtë.
I a u dha Zoti urgjinë
mundet ndër udhë të vinë.
Por ata ashtu si thamë
kishin dreqin plak vëllamë.
"Musa! këto që bën tinë²
bota ç' magji jan' e dinë.
S' të besojmë bëj ç' të duash
s' të dëgjojmë, kot, ç' të thuash.

Shiu i math

Zu një shi me javë rrodhi³
kush e di sa pashë hodhi.
Ngaj të dalin ku të venë
s' gjejnë dot vënt ku të flenë.
Firaunit van' i thanë:
"shtëpitë ngaj shiu na ranë.
Ky rrebesh na zuri fytnë
bota krejt ndër uj' u mbytnë".

¹Shemb toskënisht: nisi të prishet, çilimiu kur dreth buzën të qajë.

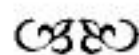
²Sure-i Araf, ajet: Ve kalu mehma tetina..

³Sure-i Araf, ajet: Fe erselna alejhim..

E thirri Musan' i lutet
se prej komit s' ka ku futet.
I u lut Zotit, qëndroj shinë
u ter dhe të mbjellat mbinë.
U bë bima aq' e mbarë
tjatër mot s' e kishin parë.
Zun i thoshin njëri-tjatrit
Firaunët kokë-thatrit:
"Shiut të mirën nuk i a ditmë
nuk' duruam pak nuk' pritmë.
E me ç' mënt thërrisnim aqë
shihni si bleroj sa kaqë!

Karkalecët

Pastaj karkaleci dolli¹
më keq se shiu i a u fshtolli.
Që kur ngriheshin për pjetë
zinin djellën porsi retë.²
Er' e lindjes i pat prurë
nuk' lan' asnjë kalli grurë.
S' lanë bim, as gjeth gjëkundi
prapë Musajt më së fundi -
I u lutnë: dolli një erë
i rëmbeu sakaqë herë

¹*Sure-i Araf, ajet: ve-l-xherade..*

²*Vjet në Fas (Marokndalum udhëtimin e udhës të hekurtë me dit.*

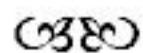
gjithë togjet i përmbloodhi
s' la as-një në det i hodhi.
Së rish pas dreqit plak ranë
më s' e besuan Musanë.

Morrat e drithit!

Dha Zoti një morr të ndyrë¹
fushës rëndom i ka hyrë.
Gjë të gjelbër si nuk' lanë
përsëri kapën Musanë:
"Po na shpëtove i thonë
do ta besojmë dhe Zonë".
Sa shpëtuan besim s' prunë
dreqin për bishti e zunë.

Një er' e nxehtë

Dha sërish Zot' i vërtetë
një erë fort keq të nxehtë.
Një fill bari s' la i përzhiti
të gjithë në det i ngriti.
Por Firaunët nuk binden
prapë si më parë grinden.

¹*Sure-i Araf, ajet: ve-l kummele.*

Bretkosat

Ranë bretkosat me barrë¹
ngado dhenë kanë marë -
    Më s' kudzojnë gjë të lenë
    se bretkosat atje venë.
Sado që t' i fshehin fellë
sahanët, vorbat me gjellë
    plot i gjejnë kur i hapin
    plot bretkosa ç' do që kapin.
Edhe kur flinin të zinjtë
i u hidheshin mbi turinjtë.
    Rrinin zhabat stavë stavë
    hoqnë mundim nj'a dy javë.
I zunë be për të madhë
po shpëtuam këtë radhë:
    "për të besuar të kemi
    s' ka se si gjith me ty jemi".
As po njerës Firaunë
sa shpëuan më keq zunë.

¹Shumë vjetë më parë në Korçë pas një fortune të madhe kanë rënë bashk me shinë shumë bretkosa sa u mbushën kopshtet edhe arat. Njëher kanë rënë pishq të vegjël u mbushnë hendeqet. Këto i rëmbenë e marrë nga paligjet e nga kënetat dhe i zenë basdhkë me shinë.

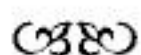
Gjaku

I u dha Zoti një sëmundë
çurk' i u vin gjaku për hundë.
Aman i thonë po vdesim
shpëtona besnik të mbesim.
Nga kjo gjë porsa shpëtuan
të ligën më keq e shtuan.
Shum' i u dha Zoti pasqyra
ngaj zemra s' i u doli ngjyra.

Murtaja

I u dha pastaj një murtajë
Firaunët zu t' i hajë.
Me qindra mijë u shtuan
prapë Musajt i u lëshuan.
Gjer tani e kupëtuan
nga të remat gjë s' fituam.
Bê pa bërë më s'i lanë -
Musajt, dhe ndër këmb' i ranë.
Lut-ju Zotit le ta ngrerë
murtajën dhe këtë herë -
Në befshim të liga prapë
ç' të dojë le të na japë.
Ja ku të japim dhe fjalë
kombi me ty le të dalë.
Liruar kudo të venë

t' i ngasë s' e lemë mbrenë.
Pa hequr mirë murtajën
i u kallën prapë bëtajën.
Jevgët shpirt-keq, faqe-zinjtë
përpkëkin Izraelinjtë.
Zunë më keq se më parë
me mundime me të sharë.
Dhjetë vjet me radhë hoqën
porsi gjarpri u përpoqën.
Nuk' u bindën krye-thatët
por u ndezën si lugatët.
Musajt zëmra i u lëndua
tha: "O Zot! Më dëgjofsh mua¹
Firaunit i a ke dhënë
me gjith komb pa numur gjënë.
Nuk lagen këta ngaj vesa
po nxjerin botën ngaj' besa.
Gjën' e tyre bëje gurë
zëmrën mos i a u zbut kurrë.
Fiki Zot! se më kapitnë
hoqa shumë me evgjitnë".
I tha Zoti: "t' u ndigjua²
se Firauni s' u zgjua -
me gjith Harunë duroni!
Ç' urdhër ju dhash' mbaroni.
Mos bëhi si të paditur
s' bëhet punë pa trapitur".

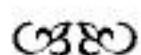

¹*Sure-i Junus, ajet: ve kâle Musa rabbena inneqe..*

²*Sure-i Junus, ajeti: kâle kad uzhibet..*

Dalja e Musajt prej Egjyptës

Nuhu sa vjet ka duruar
uji gjer sa ka mburuar.
Thonë dyzet vjet ka shkuar
kohë si i ka mallkuar.
Duroj Nuhu deshi s' deshi
gjer sa i mbyti rrebeshi.
I vjen ngaj' Zot i vërtetë
të marë kombin e vetë
t' i nxjerrë jashtë me natë
pa ndjer' ajy kokë-thatë.
Si mori vesh Firauni
që shkoj Musai e Haruni
ushtëri të madhe mblodhi
atyre pas i a u hodhi.
Komb i Musajt kur pikasnë
Firaunët që u nqasnë
Thonë: "ç' e pësuam neve
ku të futemi prej reve.
Këtej det e andej armiku
oji në zemër na piku.
Musaj detit ia heq stapnë
dy-mbë-dhjet' udhë u hapnë¹
Ndër udhët s' mbet ujë pikë
shkuan të gjithë pa frikë.

¹Edhe sot më shumë vise ujët ngrihet e ulet, shumë herë qëllon se dhe toka duket. Por këto rrebeshe kanë qënë muxhize prej H. Musajt.

Firaunët kuajt' i nganë
i u radhitnë detit pranë.
Musaj me kombin mb'atë anë
shihnin armikët ku janë.
Si pa udhët s' qenë zënë
ngaj turp i math i u ka thënë:
"Ngaj frika ime u hapnë
dhe ata të zinj u çapnë.
Sa u nqasnë më të dalë
deti zu të bëjë valë -
Val e madhe i-u zu fytnë
tërë magjypët u mbytnë.
Prap' u ul ujët si ç' ishte
për magjypët udhë s' kishte.
Shpirti kur zu që t'i dalë
Firauni thosh ca fjalë:
"kur e ngre ujët përpyetë
besova Zon' e vërtetë -
Zon' e madh t' izraelinjve
që hiqnin fort prej shkopinjve.
Unë jam njeri me besë
kurrë s' heq dorë prej fesë".
Si e derdhi i dha dërmën
rihte të shpëtonte kërmën.
Shkoj vapa me gushtit thonë
me profka s' e gënjen Zonë.

Firauni dha fetva kundra vehtes së tij.

Ardhi një ditë Xhibrili

Firauni ish nga Nili:

"Për shërbim një njeri pata
si bir të vetëm i a zgjata.

Me të mira shumë e rita

Zot më krye si e qita.

Iku zaptoj tokën t'ime
yshqeu të poshta mendime.

Vu emrin t'im kundra meje

dua një fetva prej teje".

Firauni i ka shkruar:

"për këtë që është harbuar
të Zot emrin i ka marrë

i vjen kundër si i marrë

të mbytet në det i tilli
të mos i ndigjohet filli".

Gjyq,-tregonjën thonë e mbajti

Xhebraili dhe i vajti.

Kur po mbytej i ka thënë:

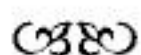
"shih Fetvanë që ke dhënë".

Izraelinjtë Musajt i kërkojnë një Zot figurë lope

Si shpëtuan pra ngaj zgjedha

që i thernin porsi kedha-

në fushrat të Shamit ranë
të gjëra pa fund pa anë.
Dhe vatrat i a u lëruan
armikëvet pse duruan.
Gjetnë një komb të pa ditur
prej gurësh kishin kalitur
figurë qjesh për të falur
nëpër shtëpi tërë kallur.
Ca veta Musajt i thanë:
"shiko pra ç' Perëndi kanë.¹
Pra na bëj dhe ne të kemi
të këtij shtate që themi".
A sa mendje-shkurtër jini
të mirën tuaj nuk e dini.
As po këta njerës thotë
përpiqen mundohen kotë.
Si s' menjtohi ç' kuvëndoni?
Tjatër Perëndi qysh doni?
Zoti një është s' ka tjatër
qysh u bëka dy, tre, katër.
Firaunët ju shtrëngonin
porsi kafshët ju ngarkonin
ju thernin djemkat me shpatë
e ju turpëronin gratë -
Ngaj mundimet si shpëtuat
gjith këto vise fituat -

¹*Sure-i Araf, Ajet: fetu ala asnamin jequfume... gjer.. min rabbiqum adhim.*

Kaqë shpejt kur i haruat?
Ju përmbi gjith u nderuat!

Israilinjtë po i falen viçit t'artë të Samiriut

Musaj kombit i kish thënë
'Zoti fjalë më ka dhënë,
    Ngaj Egjypta me të daklë
    do të vete të kap malë
Në Sina do të më zbresë.'
Qitabin të math për besë
    arth koha thiri Harunë
    do të shkoj tha në Tur unë
Hap sytë mbaj qeverinë
se kombi im spara dinë
    Të mos zihesh më një bigë
    që ajo sjell gjë të ligë.
Komb' i Musajt kishin marë
ngaj Firaunët me barrë -
    Ergjënt, ar e plaçka hua
    s' iu këthyen dot' një thua
I suallën ngaj Misiri
më qafë si gur mulliri.
    Ç' t' i bënim në shkretëtirat ?
    a po mos kishin shtëpirat ?
Samiriu q'ish naks i prapë
i u ka vajtur fit t'i u japë
    më qaf'i kini ç' do muart

por i hithni tha ngaj duart
s'i i hoqn' i doqn'i tretnë
krejt ar' i kulluar mbetnë.

Çifutët po i falen viçit t' artë.

Samiriu një viçe bëri¹
pëlliste i delte zëri.

Era pak brënda t' i hynte
si viç i gjallë do çfrynte.

Ku jini thotë nxitoni
kus-është Zoti ta shikoni!

I ngrati Musa kot lodhet
s' e gjen dot Zon ku ndodhet.

Të tërë Zot këtë kemi
shpejt t' i falemi sa jemi?

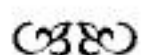
Si s' mejtohet shpirt-makuti
qysh u bënka Allah puti?

S' i u flitet as kuptojnë
as dëgjojn' as nuk' mentojnë.

Ç' të mirë ka tek t' i u falesh
ç' të ligë pra tek të ndalesh?

Ç' vjen prej drasës, prej figurës
ç' del prej viçit, prej lëkurës?

Haruni i u thosh nga herë!
Ç' bëni kështu? o ditë- prerë.²

¹*Sure-i Taha, ajet: Fe ahrexhe lehum*

²*Sure-i Taha, ajet: Kalu len nebreha*

Errësira ju pllakosi
me mëkate ju ngarkosi.

Prej Samiriut të pa-besë
pandehni të gjeni ndjesë.
Është një koçkor prej ferrej
është kërcu pre skëterrej.

Mblithni mënt a të uruar!
Zot kini Zon' e dhuruar!

S' ka hije ju foshnja s' jini
s' kini turp, pas vëçit bini?

Ta ndam, i thonë qëkuri¹
pa ardhur Musaj ngaj Turi.

Për të hequr dorë s' kemi
kështu ta dish po të themi.

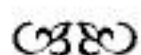
Edhe sot israilinjtë
japin shpirtin për florinjtë.

Ata i faleshin arit
jo vëçit por dhe gomarit.

Musaj në Tur-i Sina, edhe Tevrati.

Dyzet net në Sina mbeti²
e fjalosi i vërteti.

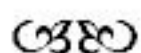
Por fjalët të Perëndisë
s' ngjasin me të njerëzisë.

¹*Sure-i Taha, ajet: ve le kad kale lehum.*

²*Sure-i Araf, ajet: ve lemma xhae Musa li mikatina*

As zëre as shënja s' kanë
ajy vet' e di si janë.
Pra m' u shfaq tha o Zot tinë?
Që të të shoh bukurinë.
I thotë Zot i vërtetë:
"S' më sheh dot në këtë jetë
pra hith sytë vëre malë!
Ngaj vëndi po të mos dalë,
po qëndroj po s'u thërmua
atëherë më sheh mua.
Zoti por sa i u rëfye
mali sa kaq' u zbërthye.
U rronit e u bë copë
mbeti vëndi porsì gropë.
Syt' i lëshuan shkëndija
Musan' e zu llahtarija¹
I zalisur është plasur
mbeti përdhe i gajasur.
Si arth ndër mënt; është ngritur
i venitur, i habitur.
Dhuro Zot! Tha fajëtorë
se s' e pat vet-hen në dotë.
Prej teje lejë pa marë
deshi o Zot me të parë.
Je i naltë! i vërtetë!
As përphet' as tatëpjetë.
Tinë vënt nuk' ke gjëkundi

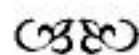

¹Llahtari - çikëri - zali

jam o Zot! tha më së fundi:
ndër besimtarët i parë
rrop i veshtë zemër-larë.

Dhjetë fletët

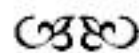
Mos të vijë keq i thotë¹
se s' më pe në këtë botë.
Përmi tërë ty të zgjodha
Teuratnë ty ta hodha.
Fjalët t' ime ty t' i dhashë,
kuvëndonjës ty të thashë.
Me librin që të dhash, unë
dhe më lëvdo në ç'do punë!
Solli ngaj Zot i vërtetë
Xhebraili dhjetë fletë.²
E mir' e ligë shënuar
ç'do punë si desh punuar.
I tha Zoti: " pra i ngrerë!
Këto dhe komit i a shpjerë.
Thuaju të punojnë mirë,
se i mbyll në shkretëtirë".
Musaj ne kombi këthehet
me një zemërim që s' rëfeket.
Tha: "Harun! E ç' bëre tinë
pse s' e mbajte porosinë?"

¹Sure-i Araf, ajet: *Ve la tushmit...*

²Sure-i Araf, ajet: *ve qetebna lehu...*

Vallë përse u hutuat?
Pas vëçit u copëtuat.
I lëshoj pllakat më nj' anë¹
zu prej mjekre të vëllanë".
Vëlla! tha Harun i mjerë²
ri! për flokësh mos më zerë!
Unë sa munda i u thashë
pa folur gjësend s' i u lashë.
Ata pas Samiriut ranë
mua për pak ment më vranë.
Liromë pse më ke zënë?
Mos gëzo armiqët tënë!³
Mos më bëjë me ta bashkë
ri mos më bëj pepellaskë.
Musaj vet-hen si e mblodhi
dhe punën qysh ish e zgjodhi.
Tha o Zot! Për këtë punë⁴
dhuromë me gjith Harunë!
Samiri kështu ç' ke bërë?⁵
I more më qafë tërë".
Tha një punë më ka ngjarë⁶
çudi të madhe kam parë.
Ditën që kaluam, denë

¹*Sure-i Araf, ajet: Ve elkal-elvaha..*

²*Sure-i Taha, ajet: Kale jebnu umme...*

³*Sure-i Araf, ajet: Ve la tushmit...*

⁴*Sure-i Araf, ajet: Kale rabbi-gfirli...*

⁵*Sure-i Taha, ajet: Kale fe ma hatbuqe...*

⁶*Sure-i Araf, ajet: Kale besurtu...*

duallëm kapëm sterenë.
Kal i Xhibrilit ku shkelte
atje bar sa-kaqë delte.
Ç' të të them? S' di ç' më nagasi?
Edhe se ç' gjë më novjasi.
Një dorë dhe pata marë
ngaj gjurm' e kalit të mbarë
i a hodha viçit dhe palli
më fal, më nagasi djalli".
I tha shporru i mallkuar!¹
Ne, s' jemi për të bashkuar.
Pas këndeje ke për të vojtur
ti sa të kesh për të rojtur.
Në gojë ke për të pasur:
s' ka të nqasur! s' ka të nqasur!"
Sa rrojti njeri s' i pshtetet
se të dy i zinin ethet.
"do ta shoq dhe viçin tinë
q' e njohe si Perëndinë.
Si ta djek ta bëj hi mirë
në det e kam për të shtirë".
Si e dogji dhe e hodhi
kombin me një vënt e mblodhi:
"Zoti një është i vërtetë
nuk' viçi që ngjistë vetë.
Nuk' i mbetet gjë e pshehtë
ju arthka rëndë a lehtë".

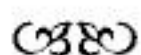

¹*Sure-i Taha, ajet: Kale fedh-heb feinne...*

Zemërimnë pak si e nxorri¹
fletët që flaku i mori:
Udhën e Zotit tregonin
ngaj të ligat i largonin.
Për ata që kanë frikë
si çdo gjyq ishte si thikë.

Kombi i Musajt, kërkojnë që ta shohin Zotin me sy

I thoshin kombi nga herë
në Turi Sejna na shpjerë!
Të vemë vesh ta përgjojmë
Zonë kur flet ta ndigjojmë.
Zgjodhi burra shtatë dhjetë²
u ngrit me ta edhe vetë.
Si ardhën në Sejna dolli
një re e madhe i fshtolli.
Si dëgjuan ç' tha me Zonë
këthehen Musajt i thonë:
"sa vleftë ka pun e veshit
kur s' e shohim Zotin sheshit?
Për të besuar s' të kemi
pa parë me sy sa jemi".
Këto fjalë sa i thanë

¹*Sure-i Araf, ajet: Ve lemma seqete...*

²*Sure-i Araf, ajet: Vehtare Musa..*

i zu bretku përdhe ranë.

Pastaj Zoti i përmendi
një nga një lojtnë nga vëndi.
Me gjith të mirat që patnë
dreqit bishtin fort i a zgjatnë.
Zoti murtajën i u futi
i shoj të zinjt' i këputi.
Por nuk bindëshin të zinjtë
bënin më keq se arinjtë.
Nga ta pejgamberët hoqën
i grin' i vranë' i doqën.

Përse dyzet vjet mbetën në Tih?

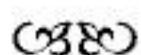
Urdhëroj Zoti të venë¹
dhen' e bekuar të zenë -
Falestinin, ato anë
Israelinjtë sa janë.
Vet-hen në qafëz e kini
n' u këthefshi të mos vini.
S' vemë dot Musajt i thanë
armiqët fort trima janë.
Patën frikë të luftojnë
se mos i zen' i shkurtojnë.
S' hyjmë dot ata pa dalë
po ri mos na ngarko malë!

¹*Sure-i Maide, ajet: ja kaumi-d-hulu-l-erda...el fasikin...*

Jushaj me Qalebnë thonë:
"duhet ta dëgjoni Zonë.
Mbase qënkan komb' i fortë
me të hyrë ju i kortë.
Përgjunjen mbeten të mpitë
tremben ikin ngaj shtëpitë.
pshtetjuni Zotit dhe shkoni!
Ato vise m'i kërkon".

I thon' ata zemër-gurë:
"pa dalë ata s' shkojmë kurrë.
Shko ti dhe Zoti luftoni!
Ne s' lëvizim mos na ftoni.
Ne rimë, këtu ju presim
se nuk kemi nge të vdesim!".
S' kam ç' tiu bëj Zot tha këtyre
shpëtona neve prej tyre.
Si qenë ngaj mendja fqyllë
dyzet vjet në Tih u mbyllë.
Zoti shkurta i u dërgonte
përditë arrshir' i u pikonte¹
Sa ndenjn' ashtu u yshqyen
hoqnë, vojtnë sa u çqyen.
Por Musaj me të vëllanë
me disa pa faj që janë
kudo vinin të liruar
nëpër viset të uruar.

¹Natën bije mbi gurët e mbi drurët një sent si i arshirë e ambël dhe e ngjitshme kishin edhe bagëti por zarazavate jo.

Mburimet që pinin ujë.

Ish një gur shkëmp me vërtetë
sylynarë dy-mbë-dhjetë¹

S' ish gurë në strajsët ta mbante
ish një shkëmp që gjithnjë qante.
Por me shkopin kur i binte
rrithte ujë çurkë vinte.

Ngaj Jakubi qenë ndarë
dy-mbë-dhjetë degë farë.
Veçan hanin veçan pinin
si ç'do degë veçan rinin.

U mërzitnë nga hallva duan qep' e dhe hudhra

Dyzet vjet s'hahet një gjellë
po ç' të bëjnë janë fshtjellë.

Si u qruan gjithë fajtorët
mbenë të bitë të gjorët.
Thanë:"këto ne na sëmure²
duam qepë, hudhra grurë
fjer e presh, lakra fasule
pazi, labot, pemë fule".

Musaj tha: "si nuk menjtohi?
Pse s' duroni, po nxitohi?

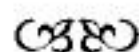
¹Sure-i Bekare, ajet: Ve idhi-steska.Sure-i Araf, ajet: Ve kattannahumu-thneta ashrete...

²Sure-i Bekare, ajet: ve idh kultum ja Musa..

Më të mirat i ndërroni
për ca gjë q' i dëshironi".
Të gjithë Musaj i mblodhi
pran' Erihasë i hodhi.
Me Uç Ynyknë luftuan¹
disa vise i fituan.
Kanë marë vënt të mirë
gjer në Uurdun janë shtrirë,
Haruni tre vjet më parë
ne Zoti udhë kish marë.

Pjekje e Musajt me Hidrin (Hëzër) (A.S.)

Pyeti Zotin një ditë!
"Kë do fort ngaj njerëzitë?"
Atë që s' më haron kurrë
kur është shëndosh' e smurë.
Kush gjykon më mir' i thotë?
Ngaj rroprit e tu në botë.
Tha: " ajy njeri me besë
që s' heq dorë gjer të vdesë -
ngaj e drejta asnjë qime
s' mer më qaf' as një thërime".
Ka prej meje më të ditur
më të zgjuar, më të ndritur?¹

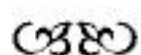
¹*Uxhi ishte nga kombi Amalik q; jetonin ndër ato vise, ishin mjaft të forë.*

I tha: "Hëzri di më shumë
ka më tepër se ty brumë".
    Ku ta gjej tha atë vallë
    të piqem e të bëj fjalë?
Buzë detit tha ne shkëmbi.
Shkoni prisni, po mos trembi.
    Kur të shoq peshkun të gjallë
    nga zinbili që të dalë
atje e gjen Hëzrinn tinë
dhe i a pikas diturinë.
    Buzë-detit kur që vanë
    e porositi Jushânë:
"kur të shoq peshkun të dalë
të më bësh tha mua fjalë.
    Unë s'i jam për të ndarë
    Hëzrin e kam për të parë".
Të dy bashk' udhës i u vunë
grykën e detit e zunë.
    Haruan peshkun e lanë
    kur u nqas dreka të hanë -
Tha: " Jusha! Shumë baritmë
u lodhmë keq u kapitmë.
    Pra na sill drekën ta shtrojmë
    mundimin pak ta harojmë".

---

¹*Sure-i Qehf, ve idh kale musa li fetahu... 23 ajet gjer meije sabra, fjalimi i Musajt me Hidrin me këta 23 ajete, është që përkëtheva me një mjeshtëri sa munda fjalë me fjalë.*

Tha: "Oji se ç' punë bëmë!
Kur ndenjmë ne shkëmbi mbrëmë.
Peshkun atje e harova
obobo ç' e ngatërova!
Qysh u bë? si s' m'u kujtua?
Veç dreqi më haroj mua".
Tatëpjetë u lëshyen
ne shkëmbi prap' u këthyen.
Kur shohin peshkun ka shkuar
me shokët në det bashkuar.
Çudi qysh s' na i pa syri
kur u ngjall shkoj në det hyri.
Këtë donim edhe neve
Zot! Këtë na i rëfeve.
Posht e lart vërenin detnë
ropn' e nderçim kur e gjetnë.
Ishte det ngaj diturija
i a kish dhënë Perëndija.
Si e pan' i vanë pranë
Hëzrit plak selam i dhanë.
Tha: "Musa! Selam të qoftë
nderi dhe aqë t' u shtoftë
I tha, kush të ka treguar?"¹
I tha: "kush të ka dërguar"?²
Nuk' më mer pas pak dit mua?
Të më mësosh pakëz, ç' thua?

¹Hëzri
²Musaj

Jakë po s' je i duruar
e di që s' ke për të qëndruar.
Do të shoq sende të rënda
e s' ke për të hyrë brënda.

Do gërmonesh për të gjetur
se ti s' duron dot pa pyetur.
Shpresoj tha nga Zoti vetë
të duroj si do të jetë.

S' të vij kontra as një herë
por më mer pas mos më lerë.
Në qoftëse vjen me mua
fare për gjë pyetje s' dua.

Porsa u vendos kjo fjalë
të dy bashkë kanë dalë.
Sa i hipnë një anije
Hëzri me gjishtit i bije.

Si e shpoj më s' iu durua
Musaj fort u hidhërua.
"Ç' pate tha shpove aninë?
Çudi! Të mbyç njerëzinë".

Tha:"s' të thash' o i uruar!
se s' je njeri i duruar?"
Fal-ma tha, re mos ma verë!
Se më s' të pyes tjetër here.

Në sterë, si kanë dalë
janë pjekur me një djalë.
Hëzri atë me të parë
e ka kapur e ka vvarë.

"Bobo ç' pate pa faj fare
e dërgove tha në vare!"

"Ti s' duron do nuk' të thashë?
Dy her' u bë që të pashë".
E shoh faj në tha dhe unë.
Po fola tjetër punë -
atëhere shko dhe më lerë!
Ikë punën tënde zerë.
Q' andej ndë Antaqje vanë
kërkuan bukë të hanë.
Njerëzit e këti fshati
zemër-zinj porsi lugati.
Fare s' ia vunë veshnë
e hanin ngaj bishti preshnë.
Gjeti një mur që ment binte
as një ditë s' munt të vinte.
Hëzri dorën me të hequr
muri sakaq' është ndrequr.
Haroj Musaj prapë thotë:
"si, përse mundohesh kotë?
Të donje pagën e mirnje
edhe bukën na i nxirnje".
Tha Hëzri: " si patë thënë
ardhi ndarka në mes tënë.
Për punrat që nuk' duronje
gjithë pynje, pse, haronje.
Një nga një për të radhitur,
t' i kam dhe për të çuditur.
Ata që kanë gjeminë
në det, me të ven' e vinë.
Njerës të këputur shumë
të ngratët janë për lumë.

Një mbret që është mb'at'anë
i rrëmben barkat ku janë.

Kur ta shohë q' është e grisur
këthehet ngaj është nisur.

Dhe sa për çunin që vramë
që t' u duk liksht në të pamë
prindët fort të mirë ishin
prej tij ligësi do kishin.

Edhe ca vjet të jetonte
ligësitë do t' i shtonte.

Prindët prej tij do të vuanin
brënda në burg do t' i mbanin.

Deshmë t' et t' i bëjmë mirë
pra i a vramë ashtu të birë.

E ç' u bë? Se i u derth gjaku
i fal një të saktë Haku.

Të të them edhe për murë
q' ishte epur porsi urë.

Dy djem të gjorë e kanë
jetim e të varfër janë.

Një hazine ndodhet mbrënda
me të vjejtura të rënda.

Po të binte do ta hapnin
ç' të gjenin bota i kapnin.

Mëm' e tyre e ati
përgjërohej për ta fshati.

Fort të mirë kanë qënë
djemvet gjë s' iu patën lënë.

Zoti ata do t' i nçojë
dhe engjillin do t' ia u çojë

murin do t'ia u rëzojë
me hazinet t' i gëzojë.
Me mëndjen t'ime gjë s' bëra
si desh Zoti në të tëra.
Njeriu me mëndjen e vetë
s' gjen dot gjësendi në jetë.
Çdo që punon Perëndija
përmban të pshehtat e tija.
Hiqmetin e di veç vetë
njeriu duron ri i qetë.
Erdhën shkuan mijarë
sir-rin vesh s' e kanë marë.
Ç' derd ka Zoti se s' besojnë
mjerë ata vetë pësojnë.
Kur u habitën profetët
çdo të themi në të metët?
Në det të madh të misterit
as një pikë në të mjerit!..
Këto punë kështu janë
tha dhe u nda me Musanë".
Mustafaj ka urdhëruar
Musaj të paskesh duruar
shumë çudi do kish parë
tmer të madh kish për të marë.
S' duroj dot Zoti e ndjeftë
durim s' kish, pra ish i vleftë.
Në librat shihet një fjalë
për Hëzrin q' është i gjallë.
Kjo fjalë s' është e vërtetë
s' mbetet gjallë askush në jetë.

Ashtu edhe Isaj ka vdekur
shpirti me Zon është pjekur

Jusha Pejgamberi (A. S)

Pas tri dit Jushaj e ngriti
kombin ngaj lumi e qiti.

S' kishte as barkë as urë
por e çau lumën si burrë.

Shtinë në dorë Qenanë
Nablisnë dhe Erihanë.

Mjaft vise në dorë shtinë
rreth e qark kapnë Sirinë.

Me luftëra të mëdha vojti
njëzet e tetë vjet rrojti.

Qalebi njeri i mirë

La Qalebin në të gjallë
edhe ky ka hequr pallë.

Kohën me luft e ka shkuar
me armikët të mallkuar.

Që pa vdekur la të birë
Jusafusnë fort të mirë.

Ky pastaj ka mbretëruar
n' atë dhe q' është' i uruar.

Edhe Misirin e pati
që e trashëgoj ngaj i ati.

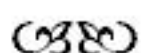
Harkili (A. S.)

Pas Musajt ky është i treti
Pejgamber ndër ta që mbeti.
Çifutët keq u harbuan
s' dinë ç' bëjnë u verbuan.
I u ra murtaja u shuan
në shkretëtir' u lëshuan.
Iknë jashtë qindra mijë
vdiqn' atje me gjith fëmijë.
Nga Qofeja e ka varë
thonë ca historijarë.

Eshmuili (A.S.)

Izrailinjt' u kapitnë
katërqint vjet u sfilinë.
I u kish hyrë grind' e zezë
n' atë zjar të math u ndezë.
Pa mbret kaqë vjete rrojnë
ata e dinë sa vojtnë.
Ç' do që kishin Jahudinjtë
i a u shikonin kadinjtë.
Si u larguan nga rruga
më s' iu ngjente fare luga.
I u ardhi sipër Xhaluti
i vrau të zinjt' i këputi.

Teuratët të gjith i mblodhi
shpirt-ligu në zjart i hodhi.
Fis-Pejgamberi më s' lanë
Amalikët¹ po i vranë.
Veç e ëm' e Eshmuilit
mbet ngaj fis i Israilit.
Kur u rrit këti i thonë:
"na duhet për punën tonë²
Një mbret trim i kupëtuar
ta kemi për të luftuar.
Armikët na thyen brinjët
qeshin me ne edhe fqinjët.
E di tha që nuk' luftoni
kur t' ju them do të përtoni".
I thanë: "si nuk luftojmë?
ngaj përtimi ç' do fitojmë?
Na nxuarnë nga shtëpija
na kapnë rrop bij e bija.
Pas kësaj ne çdo të presim?
Do të luftojmë gjer të vdesim".
Dhe Musajt kështu i thatë
pastaj u plëngët e latë:
shko bashkë me Perëndinë
lufto e merni Sirinë.
Prapë ju jini s' qëndroni
kot më kot më ngatëroni.

¹Amalika jan' ata që i-u dha urdhër Musajt për t'i luftuar e kombi s'e dëgjuan. Mbret i tyre në kohët e Musajt ka qënë Uçi dhe në kohët t'Eshmulit Xhaluti.

²Sure-i Bekare, ajet: elem tere ile-i melei.....ale-l-alemin.

Është dhe ka qën' i rallë
ajy njeri që mban fjalë.
Bëri mbret Zoti Talutin
tha ta kini për Xhalutin.
Mbret nuk' bëhet thanë kurrë
një që argaste lëkurë.
Më të meritushim jemi
edhe gjë më tepër kemi.
Ai është fort i varfër
me gjith atë s' është' i afër.
Tha: "Zoti e ka pëlqyer
nuk ka tjetër për të ngjyer.
Zot' i math e ka nderuar
mëndjen fort i a ka zgjëruar.
I ka dhënë trimërinë
i ka shtuar diturinë.
Mbretërinë kujt të dojë
ja jep Zoti, ç' hapni gojë?
Ju s' ju mbushet koka para
se s' ju ka kungulli fara.
Shënja q' është mbret Taluti
duket kur të zbret Tabuti.
Brënda n' arkët ka shënuar
si lipset për të punuar.
Shkop i Musajt e ca fletë
dhe petkat që nvishte vetë".
Duallnë gjithë ta presin
melaiqet kur ta zbresin.
Kur e shohin që përtpjetë
që po zbret Taluti vetë

thon: Israilinjtë e patnë
arkë që vinin Teuratnë.
Pra si zunë ligësinë
edhe lanë Perëndinë.
Tabutnë Zoti e ngriti
me qindra vjetë pa e zbriti.
Pas shënjës zemra i u fjete
edhe mbret Taluti mbeti.
Tani u sosnë kadinjtë
vunë mbret israilinjtë.
Mbret' i parë është Taluti
në qytetërim i futi.
Pastaj njerëzinë mblodhi
tetë-dhjetë mijë zgjodhi.
Nuk' mori për të luftuar
vetëm djem të pa martuar.
Ju ka Zoti për të bërë
tha një lumë, provë tërë.
S' është t'imi kush të pijë
t'imi është kush s' mer shijë.
Por të liqtë që lakmuan
pin' ujë sa u shkalluan.
Buzët e tyre u nxinë
e zhuritnë mushkurinë.
Tërë buzë lumit mbenë
kanë frikë nuk' po venë.
Po të tjerë q' u kursyen
mb' at' anë lumit kërcyen.
U përgjegjnë faqe-zinjtë:
"nuk' i hedhim dot kërcinjtë.

Këmbët drejt na u këputnë
s' luftojmë dot me Xhalutnë".
I thonë trimat e mbarë:
"vdekjen sysh e kemi marrë.
Mbase tuf e vogël jemi
Zon' e madh ndihmës e kemi.
Shumë herë kjo ka ngjarë
tuf' e vogël i ka çarë -
Tufat të mëdha të forta
i rrëkëllejnë si shporta.
Kush duron është me Zonë
urdhëro të shkojmë thonë".
Luftëtarët të Talutit
kur u nqasnë drejt Xhalutit
e ç' të shohin ushtërija
buçasin si mizërija.
Talutinjtë tërë ç' janë
ngritnë duart o Zot! thanë:
"nem-na durim të durojmë!
Nem-na fuqi të qëndrojmë!
Nem-na ndihmë t' i thyejmë
e reshtanat t' i a u zbërthejmë".
S' ka ç' të bëjë ushtërija
po s' të ndihmoj Perëndija.
Xhaluti ish trim i marrë
frikën gjith ia kishin marrë.
Dolli në shesh thot' o trima!
Delni mos u futni në vrima!
Ejshaj q' ishte nga të parët
i zgjedhur në fist, në farët

kishte tetë djem të gjallë
të zotrit trima për pallë.

Ejshaj Daudin të birë
e çoj i tha: "Shko i thirrë!"

Ardhi, s' guxon dot as njëri
i u ngjyr armiqëvet zëri.

Arsllanit kush mund t' i delte
tundej dheu andej ku shkelte.

Si luani kur thërriste
armikët në dhet i klliste.

U hoq më nj' anë Davudi
i nqaset pranë Taluti.

I tha: "këtë po e vrave
çupën t'ime ma përlave.

Për emrin të Perëndisë
ke gjysmën e mbretërisë".

I dolla tha trim i mirë
tashti e kam për të shtrirë.

Drejt atij është lëshyer
dy tre gurë ka rëmbyer.

Me hobe një gur i shtije
e godit fort liksht në hije.

Me tjatrit që kish në dorë
i ra i shpoj kraharorë.

Si ra i vdekur Xhaluti
u fut me pallë Daudi.

Me mij' armikë të tjerë
porsi kërcunj i ka prerë.

Desh Zoti i çan' i ndanë
pjesën e shumë e vranë.

Mbreti gocën s' desh t' ia japë
fjalën ia kthevi prapë.
Ngaj nakar i madh kërcuri
nga qyteti e përzuri.
Daudi si është rritur
Zot' i math fort e ka ndritur
i ka falur shenjtërinë
së fundi dhe mbretërinë.
Atë kohë Eshmuili
vdekur mbirë trëndafili.

Daudi (A.S.)

Daudi në Nobe vajti
kryetar i fes e mbajti.
Ushtëri të madhe mblodhi -
Taluti Nobes i-a hodhi.
Qytetnë keq e përzhiti
njerës ç' ishin i krasiti.
Pas kohej bij e Talutit
i u dha për grua Daudit.
Kjo të shoqt i pat treguar
për Talutin të bekuar.
Se i a kish me të pa-besë
pshehur mundohej t'a vdesë.
Israilinjtë u helmuan
Talutit fort iu zemruan.
Zunë më s' i a venë veshnë
se Daudnë fort e deshnë.

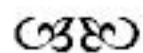

Taluti si ka ngarkuar
në fron i biri ka shkuar.
Ngaj ta degë një-mbë-dhjetë
i pati ndër urdhër vetë.
Davudit një degë i mbeti
pas kohej të gjithë i pshteti.
Shtatë vjet luftuar kanë
njëra me tjetrët u vranë.
Deg' e Daudit i mundi
tërë degët më së fundi.
Zoti Zeburin i a zbriti
nderin ca më fort ia rriti.
Luftoj mundi Athurinë
i a shkretoj krejt ushtërinë.
Përlau viset e Qenanit
gjer ngaj buzët e Ummanit.
Zaptoj edhe Arabinë
shtiri në dor' Ermeninë.
Fron e tij në Kuds e pruri
arkën e plaçkat i shpuri.
Kish në zë fort të kthjelltë
porsi një engjëlli qjelltë.
Kur e këndonte Zeburë
të shronte zemrën e smurë.
Zërit të tij vesh i mbanin
njerës kafshë me lot qanin.
Nuk' se vetëm njerëzija
bagëtija zogjërija
rreth e rrotull e qarkonin
i u digjej zemra rënkonin.

As ka ardhur as vjen kurrë
si Daudi me zë burrë.
Atë zë kush do ta ketë
ta shpon zemrën si shigjetë.
Me syt tonë kemi parë
ndjen bilbili telungarë.
Këputet qëndron mbi sazet
s' duron digjet nga avazet.

Mjeshtëri e Daudit dhe yshqimi i tij

Hekurin si dyll i butë¹
e punonte si oputë.
Si brumin dyk e gatuar
thur petka për të luftuar.
I shiste, me to yshqehej
me dirsët jetonte prehej.
Nga arka e mbretërisë
Profeti i Perëndisë
për vehte s' prishte një pare
e njihte mëkat të marre.
Një ditë tek gatuante
Lukmani sytë s' ia dante.
Me gjisht në gojë ka mbetur
por duroj nuk e ka pyetur.
Me të mbaruar Daudi
këmishës krahët i futi.

¹*Sure-i Enbija, ajet: Ve al-lemnahu sanate...*

Tha: "për luftë sa e mirë
kordha s' e ka për të grirë".

Tha Llukmani atë kohë:

"buri një send kur të shohë -
po duroj nuk hap gojë
vetiu do ta kupëtojë".

Lukmani njeri i mirë¹

Lukmani ish fort i ditur
në shkallët të lartër ngjitur.

Mjaft Profetër pat arrirë
prej syresh kënduar mirë.

Njeri i mirë ka qënë
të mëdha fjalë ka lënë.

Një ditë e paskan pyetur:
këtë nder nga e ke gjetur?

"ngaj e mos folura kotë
e nga e vërteta thotë".

I thanë një herë tjetër:
ngaj u bëre kaq i lartër?

Fillozofin' e zgjerove
dhe diturit' i mbarove?

Tha: " nga ç' do q' ish i paditur
q' ish pa turp i pakalitur.

Foli fjal'a bëri punë
që nuk i pëlqeva unë-

¹*Ka qënë rob i blerë dhe lekurë-zi*

Gjithnjë kontra i u jam sjellë
pra u bëra mëndje-fellë."
I tha i zoti një herë:
"në arët susam të shtjerë."
"E mbjellim tha fort mirë."
Po kur u bë për të shirë
qeshi i zoti gajasi
se të kuntërtën pikasi!
Unë ç' thash tinë ç' mbolle!
Sa i mënjim bir më dolle!
Të më ndjesh i falem fajit
pandehnja se shiu i majit,
elbin që mbolla në verë
e bën susam me një herë.
"ç' kuvëndon tha, u mahnite
këtë fjalë qysh e qite?"
Fjala ime, i uruar!
Pse t' u duk' e hidhëruar?
Zotëria tënde vallë
përse ke zënë moçalë?
Ta dish, fort je i gënjyer
se me gjë të papëlqyer -
nuk' e gjen Parajsin kurë
se prej egjrit s' mer dot grurë.

Porosit' e Lukmanit për të birë

Kështu i thoshte Lukmani
të birt, na thotë Kur'ani:

"Të jesh bir! me mënt në kokë¹
mos i bjerë Zotit shokë!
Po mohoj njeriu Allahun
më s' e kursen për gjë krahun.
Se të ligat ngaj kjo pillen
një nga një kësi soj ndillen.
Do përdhe do sipër qjellit
do në gurt thërrim' e melit -
e nxjer në shesh ku të jetë
po deshi Zot' i vërtetë!
O bir! Të falesh nga herë
faljen vonë mos e lerë!
Shtyje botën për të mira
i largo nga e vështira!
Mos hiq dorë ngaj durimi
qëndro në punet si trimi!
Mos u mbaj krye-përperjetë!
sikur do të përpish retë!
Mos shko udhës dyke tundur
se dheu të ka për të shkundur.
Njeriu vet-hen po e ndoti
me madhesi, s' e do Zoti.
As me vrap as mpitë fare
të jet ecja mesatare!
Kur të flaç shumë mos thirrë
jo dhe aqë si me shpirrë.
S' ka hije si veshë-gjati
kur pëllet edhe lot fshati.

¹*Sure-i Lukamn, ajet: ve kale lukmanu...*

Si do q' ish i zi nga ngjyra
i ndritte si mur fytyra.
Zemr'e tij ish e quar
shpirti i tij fort i uruar.
Gjer në kijamet s' haronet
emr' i tij por shënjtëronet.
S' sheh Zoti ngjyrën, lëkurën,
sheh ç' beson e ç' punon burën.

Çudi

Përpara Daudit shkuan
dy njerës dhe u gjykuan.
"Ky, në vreshtët dhënt i futi¹
prishi herdhit' i këputi."
I tha: "dhëntë ty të mbenë
edhe bariut fali Dhenë!"
Kur duallën këta njerës
Sulejmani jashtë derës
për përfundjen i pyeti.
"ah than' e zeza na gjeti."
Thotë me të kupëtuar:
"im-atë qënka nxituar
mua të ma paske lënë
tjatër gjyq ju kisha dhënë."
Mori vesh se ç' tha i biri
i dërgoj njeri e thirri.

¹Sure-i Enbija, ajet: ve Davude ve Sulejmane..

I tha: "o bir ti si thua?
Pra më jep një mëndje mua!"
Tha:"vreshtin bariu ta marë
ta bjerë si ish më parë.
Dhentë vreshtarit i mbenë
t' i u marë leshtë, bulmenë.
Pra mot prapë t' i çkembejnë
kësi soj dëm të mos gjejnë."
"Më rofsh o bir! ç' e gjykove
as një palë nuk ngarkove!"
Si i dha kështu gjykimin
i a u preu fare rënkimin.
Këtë gjyq kur e ka dhënë
një-mbë-dhjetë vjeç ka qënë.¹

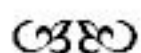
Një ngjarje e çuditshme

Është fort për të çuditur
të gjithë qenë stërvitur.
Si kujt do qefi ja donte
tjatri gruan ta lëshonte.
Ta kapte vetë pas kohej
të gushohej të bashkohej.
Krejt pas grave ishin shtënë
pleq të rinj pas qejfit rënë.

¹Kupëtohet sheshit që Davudi me qënë Pejgamber, me të parë gjyqin e të birit se ishte m'i saktë e pëlqeu. Nga ky shkak kuvendi për bisedim është synnet.

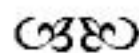
Urijaj kish një grua
në gjith shoqet si pallua.
Daudi se si shikonte
zonja si fëllzë shkonte.
Nëpër zemër i ka shkuar:
"e kisha për të kërkuar
t' ish e ve tha nuk e linja
por sot është gjallë fqinja."
Kaqë gjë ndërment tek solli
fundi shumë keq i doli.
Ish mbyllur një ditë falej¹
qante ngaj frika s' ndalej.
Ngaj çatija dy i zbritnë
u tremp por vrik i thërritnë:
"S' të trazojmë mos ki frikë
se ne jemi dy armikë."
Njëri tjetrit liksht i bëri
të të themi për së gjëri:
"Ky vëllaj im, qe sheh, tinë
e kishte të ngopur gjinë.
Kish dhen nëntë-dhjet' e nëntë
më t'imet i mbenë mëntë
delen t'ime me të parë
lakmoj, desh të ma marë."
"Liksht' tha e paske menjtuar
kjo punë fort e shëmtuar.
Shoqërija shumë herë
i bën dëm shokut të mjerë.

¹*Sure-i Sad, ajet: Ve hel etage.. ve husne meab..*

Vetëm njerzi e mirë
s' bejnë kurrë të pështirë.
Por këta të paktë janë
tërë një karakter s' kanë."
Me të thënë këto fjalë
qeshnë ëngjillit dyke dalë.
Ç' është puna e pikasi
ra përmbys qau sa gajasi.
Pastaj sa rrojti gjith qante
trupthin gjith me lot e lante.
Në Sad e kemi kënduar¹
Zoti shum' e ka lëvduar.
Fjalët q' i hidhen Daudit,
janë çpifjet e çifutit.
Duhet pra gjuha kursyer -
pas shkrimit s' duhet gënjyer.
Njeri ç'do që të shikojë
duhet bukur ta gjykojë.
Se ç' qëllim ka shkrimëtari
ta mentojë pak mentari.
Profetët mëkat s' punojnë
ata fenë s' e renojnë.
Herë mbyllej qante s' delte
me javë në fron nuk' shkelte.
I biri vinte e mirte
me të lutur jasht' e nxirte.
Aksasë themel i shtiri
pastaj e mbaroj i biri.

¹*Sure-i Sad, ajet: ala ma jekulune..*

Vjete një qind ka jetuar
dyzet vjet ka mbretëruar.

Sulejmani (A.S.)

Njëzetat pa mbushur mirë
lën' e pat në front të birë.
Mjaftë mëndje lartë ka qënë
të mëdha sende ka lënë.
Me mbretërirat luftonte
ku-do që shkelte fitonte.
Disa gjemi ka ndërtuar
rezervë për të luftuar.
Prej Finikës ca detarë
pruri djaloshi i mbarë.
Jemenin' Hindin fituan
mbretërinë tepr' e shtuan.
Pa shkelur vënt më s' mbeti
Egjyptën' Fasin e treti.¹
Me gjith këto sa ka rrojtur
ngaj arka fort është ndrojtur.
Ngrënjën me djersëz e qitte
thurte zinbilra i shiste.
Bukën me krunde e hante
petkat prej leshi i mbante.
S' ia kish kënda madhërinë
e donte fort varfërinë.

¹*Sure-i Neml, ajet: ve lekad atejna Davude ve sulejmane...*

Ngaj q' e hiqte shkopin zvarrë
shkallë të lartër ka marrë.
Zëret edhe njerëzinë
bagëtinë' shpeshërinë,
tër' i pat ndër urdhëratë
i sillen rreth dit' e natë.
Gjuhërat i a u kupëtonte
fare gjë nuk' i shpëtonte.
Ka gjuhë çdo gjë e gjallë
fjal' e saktë jo e çalë.
E pohojnë gjith shkencarët
më të ditshmit' më të parët.
Ç' do ndrydhe të kapç në botë
sheh s' është krijuar kotë.
Dhe mikropi që nuk' duket
ka mjaft rëndësi, nuk fuket.
Shohin, kupëtojnë ndjejnë
kërkojnë ushqim dhe gjejnë.
Ju mos shikoni Teuranë,
pse e shajnë Sulejmanë.
Duhet të besojmë Zonë
e lëvdon Kur' an i jonë.

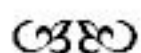
Fjalimi i Sulejmanit me gjët' e gjalla.

Një ditë me ushtërinë
tatëpjet bregut vinë.
Në përruat kishin dalë
karanxhat vinin vërdallë.

Mbren' e tyre ka ndigjuar
mizavet q' u ka bëzuar:¹
    "Ushtëri! ç' prisni' nxitoni
    pshihuni shpejt të shpëtoni.
Sulejmani, ushtërija
po vinë dhe nga padija -
    mundet t' ju shkelin t' ju vrasin
    farën tuaj krejt ta humbasin."
Sulejmani ngaj kjo qeshi,
tha: "O Zot! Ç' më dëgjoj veshi
    i vjen keq për ushtërinë
    ka frikë jashtë mos rinë
por i u thëret të tuliten
se shkelen, pra lebetiten.
    Të lëvdoj, më ke nderuar!
    Diturin ma ke zgjeruar!
Mbi shumë robër të tjerë
më ke bërë më të ndjerë.

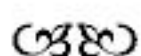
Belkisa mbretëresh' e Jemenit

Profeti me gjithë ordhitë
për uj' u doqn një ditë.
    Pupa thonë njeh fort mirë
    gjen ujë në shkretëtirë -
Ku mundet ujë të dalë
dhe mihin breknë a malë.

¹*Sure-i Nemi, ajet: Hatta idha eteu..*

E kërkoj punën s' e gjeti¹
u zemrua shumë mbreti.
"Pse s' e shoh ç' u bë mos humbi
a po u fsheh si pëllumbi?
Do t' i jap mundim të rëndë
për të lën e kam pa pendë.
Do ta rjep ashtu të gjallë
pastaj le të bëjë pallë.
S' shpëton dot prej meje kurrë
veç në pastë yzër² prurë."
Kur ka ardhur pup' e mbarë
para tij heq krahët zvarë
i lupitet e i lutet
ndër këmbët të tij i futet!
"Kujto Zonë ndjemë mua
un' e di s' vlej asnjë thu
mora vesh punra taninë³
që nuk' i di fare tinë

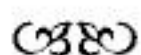

¹Thotë një gjerman që ka bërë provë përmbi karanzhat më tepër se (24vjet, Karanzhatë rrrjnë me një disiplinë të mrekullshme e me shoqëria më tepër se një qint milionesh. Rrojnë me një disiplinë fort të hollë dhe ordhit' e tyre ndahen në shumë tufa edhe që të gjithë tufët, deturat i kanë të ndryshme në një mënyrë q'as një prej syresh s'mund të hidhet prej një detyre të tjetrës. Kanë gjykatore fort të mrekullshme që gjykohen e dënohen etj... si me mikroskop ashtu edhe me anën e veglavet veshore shihen e ndigjohen se ç'punojnë. Veglat e veshit zën' e tyre e rritin me mijë fishe. Punrat e çuditshme që punojnë mizat' shtëzat e burburizat njerin e habitin, prandaj muxhizet e Pejgamberëvet duhet ti besojmë pa dyshim. Veglat që po çpikën kanë me na i kallëzuar sheshit që të gjitha.

²Yzër arabisht: shkak natyrisht, (excuse).

³Sure-i Neml, ajet: fe kale chattu..

të kam sjellë ca të reja
q' i kam parë nga Sebeja¹
Ç' më pa syri atje mua
mbretërokërke një grua!
Ajo ç' lipset i ka tërë
pallat të lartë të gjërë.
Vet'e komb'i saj sa janë
Zot q' i falen djellën kanë.
I u ka zënë sytë djalli
i u thotë djellit t'i fali.
Ngaj udhë e mirë i ka qitue
pas të shtrembave stërvitur.
Të vërtetën nuk' e shohin
Zon' e vërtetë s' e njohin.
Ngaj e vërteta pse ndalen
ç'kanë Zotit që s' i falen²
Zotit të math q' i ka qitur,
ç' nuk' shihen i ka javitur.
Do ngaj dheri do ngaj qjelli
Aju i çpik s' i çpik djelli.
Ç'do gjë ajy e ka ngrehur
nuk' i mbetet gjë e pshehur.
Mëndje shkurtër sa gënjenen
se sa të poshttë rëfenen!
Një është' Ajy nuk ka tjatër
Zoti i Arshit të lartër!

¹Sebe, Seba: emri i kryeqytetit të Ballkësit, tri ditë larg Sa-asë.

²Sure-i Nemi, ajete: En la jesxhudu.. gjer.. ma dha jexhium.

I tha: "re do të të vemë
vërtet e ke a të remë?
Mer këtë letër e shpjerë
në reth të tyre e lerë.
Më nj' an' u hiq me të lënë
përgjo ç' kanë për të thënë."
Thonë Belkisa kur flinte
dyert hapur nuk' i linte.
Si i mbyllte an' e mb' anë
çelësit i mbante pranë.
Pupa nga një vrimë hyri
ajo flinte s' i a pa syri.
Letrën mbi gjit i a ka lënë
ngadale vrimën ka zënë.
Belkisa me të dëgjuar
ushëtimën, është zgjuar.
Kur sheh letrën të vulosur
është trembur ment ka sosur.
Në çast kërkoj parësinë
le të mblidhen vrik të vinë.
Si ardhën, tha mbretëresha:
"A e dini pse ju desha?
Ma kanë lënë në gjumë¹
një letër të ndriçme shumë.
Sulejman këndon në kryet
brënda me (Bismil-lah) hyet.
Na thotë të më dëgjoni
madhësi mos më tregoni.

¹*Sure-i Nemi: Kalet ja... gjer.. ma dha temurin.*

Në hyfshi në hijen t'ime
nuk ju pshetet as një qime.
Tani: prej jush dua unë
një mëndje për këtë punë.
Se ju një mendim pa dhënë,
as gjë s' i kam për të thënë."
Thanë:"Ne të fortë jemi
armë, forcë ç'duhet kemi.
Aqë fort s' na e pret mëndja
urdhërata është tëndja.
U mento jep urdhëratë
të gatitemi për shpatë."
Ky mbretërvet s'i u ka ngjarë
se s' ka djegur e s' ka vvarë.
Mbretit në qytet kur shkelin¹
popullin vërdall e sjellin.
Djegin, prishin, presin, therin
s' lënë dru rrënjët i u nxjerin.
Rrop e bëjnë parësinë
e çnderojnë njerëzinë.
Luftën duhet ta largojmë
them, ca veta të dërgojmë.
Me dhurata le të venë
të piqen të shohin mbrenë.
Kur të vin' e kupëtojmë
të durojmë mos nxitojmë.

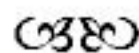

¹*Sure-i Neml, ajet: Kalet inne-l muluqe... gjer vehum sagirun.*

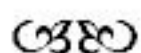
Darovë - shpënësit

Të dërguarit kur vanë
u poqnë me Sulejmanë.
"Tuajat qofshin tha: s' i dua
më ka dhënë Zoti mua.
Ç' zili kam unë për gurët?
S' jam si ju, për to i urët.
Nuk gëzonet burri kurrë,
me qelqovina, me gurë.
Por mbajini mir' i kini
si i prut ashtu i shpini.
Ngëthehi zini shtëpinë
pas jush vij me ushtërinë.
E di që s' kudzoni para
që të na delni përpara.
Ta dini ja ku ju themi
për të ç' nderuar ju kemi.
Nga mëmëdheu do t' ju nxjerim
porsi rropër do t' ju çjerim¹
Kur u këthyen i thanë
mbretëreshës ç'do që panë.
Na ka zënë llahtarija -
neve në punrat e tija.
Ne pallati pa afruar
disa orë rrugë shtruar -

¹Rroprit i çirnin në turit vija që të kupëtoheshin.

me shtresa të vlefshme tërë
s' kishe ku heth një gjilpërë.
Kish rradhitur njerëzinë
pastaj zëret bagëtinë.
Ç' gjë të gjalla ka në jetë
kujtojmë se do t' i ketë.
Në pallatet kur u ngjitmë
u çuditmë' u mahnitmë.
Përmbi ret pallat i lartë
stolisur me frone t' artë.
Me lloje gurë stolisur
anët me krisaf qëndisur.
Si s' na ra sipër tavani
kur pa ç' prumë Sulejmani.
Bobo sa u turpëruam
plaçkat kur i a parashtruam!
Para elmazit dhe arit
ç' vlejné ruazat e gomarit?
Me të puthur ne piqinë
i lëshuam ç' na dhe tinë.
S' paske sy fare për gurë
është' ashtu si duhet burrë.
Sulejmani mbleth një ditë
në pallat gjithë parësitë:
"Kush ma sjell nga qarku tonë?¹
mua sakaq shatonë?
Sa pa ardhur mbretëresha
t' i a sillnit pallatin desha."

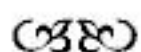
¹*Sure-i Nemi, ajete: Kale ja ejjuhe-l meleu... gjer (kavijjun emin)*

Nga zëret një nxori zënë
Sulejmanit i ka thënë:
    "Ti këtej pa ngritur mirë
    i a kam llërët për të shtrirë.
Kur të veç për drekë tinë
ta gjesh të sjell shtëpinë.
    Këtë e kërko ngaj mua
    forcë kam tha, i u zotua."
Kush m' i sjell më shpejt pallatet?
Se ashtu tha shumë zgjatet.
    I përgjigjet një i ditur:
    "Tinë sytë pa vertitur
qoshkun ta kam për të sjellë
me gjith se j si është' i fshtjellë."
    Këto fjalë po sa i thanë
    paska ardhur qoshku pranë.
Sulejmani me të parë
nga gazi i madh ka qarë.
    U unj bëri sexhde poshtë:
    "Ky nimet nga Zoti është.
Zoti i bën këto tërë
mua provë për të bërë.
    A e kam për të kujtuar
    a po pak me të përtuar?
Zonë kush-do ta kujtojë
nderin më fortë do t' ia shtojë.
    Mjer' ata që s' e menjtojnë
    Zon' e math e s' e kujtojnë.
S' ka nevojë për gjë kurrë
si mjer ata zemër-gurë."

Pastaj i u ka urdhëruar¹
pallatn' e kanë ndërtuar.
Me të tjera ngjyr e ngjyen
për të mos e njohur e lyen.
Ta vemë re atë kohë,
kur të vij' a do ta njohë?

Ardhje e Balkizit

Kur u afrua i thanë
qoshet e tu kështu janë?
I u përgjigjet zonj' e mbarë:
"më duket paska të ngjarë."²
Zëret fort ia kishin sharë
Balkizën të mos e marë.
Mëndje-shkurtër e shëmtuar
e shumë të tjera shtuar.
I ka i këmbët bubuleshkë,
gishtërinjtë si kokë-breshkë.
Ish me mëndje të çkëlqyer
s' ishte për të mos pëlqyer.

¹*Sure-i Nrml, ajet: Kale neqqiru...gjer (muslimin).*

²*Mundet se Zëret me një shpejtësi të radijushme i a përgaetitnë një shato së Belkisit ehde kur e pyetnë nuk tha as se është as që s'është, por tha: sikur se ajy vet' është. Disa shkencorë të famshëm pretendojnë kështu: kurse lëmshi i dheut në (24orë i vjen qark djellit, aeroplani pse të mos vijë? Kurse kjo teori do të realizohet atëhere dhe sjellja e qoshkut të Belkises ka për t'u vërtetuar materiaslisht. Zoti s' ren.*

Shoqe s' kish nga bukurija
s' i vinte në thonjt perija.

Hyr' i thanë në pallatet¹
ngjiti shkallët zuri patet.

Mbreti odën ia pat shtruar
me kristale zbukuruar

për poshit mbushur me ujë
dhe peshqit vinin rëmuje.

Mbretëreshës si i ndriti
ngadalë kërcinjt' i ngriti.

Këmbët e saj me të llapcur
njerëzija janë prapcur.

Syt' e tyre si i u vranë
ç' ishin u hoqën më nj' anë.

Prej vetëtimës më mirë
kur hyri ka vetëtirë.

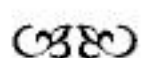
Mos u tremp! Tha: e uruar!
Se me qelqe është shtruar.

Ajo pak u turpërua
unji kryet qyqja grua.

S' duallën renat gjëkafshë
i u mbush mëndja asaj rafshë.

E ku qënkam un' e mjera
gjer tani që çanja ferra

Zot qeshë ndër errësirë²
mbetur keq në llurbësirë.

¹*Sure-i Naml, ajet: ve kile leha... kavarrir.*

²*Sure-i Naml, ajet: Kalet rabbi...*

Sa qënkam munduar kotë
tashti e mora vesh thotë.
Një i vërtet, një qënke
ti kur dashke nuk' e lënke
në shkretëtirë njerinë
i tregoke bukurinë.
Kjo fjalë është e dyshuar
të dy a janë gushuar.
Aqë fort s' e kanë ndarë
po m' e sakta, e ka marë.

Të mirat q' i kish dhënë Zoti Sulejmanit

Kësi kuaj thotë Kur' ani¹
kishte pasur Sulejmani -
Q' i ka lëshuar një herë
edhe kan' i kur si erë.
Përdhe fare sikur s' shkelnin
ç' është ajo të hedhin shqelmin.
Nuk' rëfeket bukurija
stolisur ngaj Perëndija.
Një mëngjes desh për të parë
i qiti, i ka ngarë.
Kur i u hipin e i pshikin
si zogu me krahë ikin
kuajt e bukur gjer u pshehnë
bota sytë s' i a u çkrehnë.

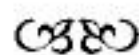

¹*Sure-i Sad, ajet: idh urida..*

Sulejmani nuk' pushonte
ngaj goja nuk i lëshonte:
"Sa i dua sa i dua!¹
më lipcen për luftë mua.
Me këta mbroj un' atdhenë
me këta lirin' e fenë.
Me këta dal faqe bardhë
me këta s' bije në sardhë.
Prapë si ka urdhëruar
i a kanë sërish afruar.²
U-ngrit; dorën iu ka shtirë
dhe i fërkoj kuajt e mirë.
Kal' i mirë s' ka të mblerë
hap syt' urët mos e lerë.
Tagjia nuk do kursyer
kjo pun është' e arësyer.
Nuk' do lënë braku drasë
as shumë sa të pëlçasë.

Thuhet që vula i humbi, por s' është gjë fare

Thonë vulën i a grabitën
zëret' nga froni e qitën.
Dyzet ditë ashtu ka mbetur
vojti fort gjer e ka gjetur.

¹*Sure-i Sad, ajet: Fekêle inni ahbebtu..*

²*Sure-i Sad, ajet: Rudduha alejje...*

I shtrëngoj' çështjen e zgjodhi
e zu atë që ia mvodhi.

Iskra iskra e ka grirë
në det e ka flakërirë.

Zotërinjt e zotëruar!

Në tefsiret e kan qruar.

Fare gjë s' është kjo fjalë
është' ngjizur thjesht përallë.

Në doni ta kupëtoni!

Tefsirn e Raziut këndon!

Sulejmani me pallatet qysh shkonte mbi erët ku donte.

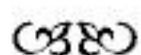
Kur do herë t'i kish kënda
në pallatet hynte brënda.

E sprënditte dhe e shtronte
me fronet' e zbukuronte
dhe ngaj njerëzi e parë
merte ç' kishte për të marë.

Sa hynin, era i ngrinte¹
ku dëshironin, i shpinte.

Era, herë lehtësohej,
e kur lipcej mjaft forcohej.

Herë erën e shtrëngonte,
një ditë, për një muaj shkonte.

¹*Sure-i Sad, ajet: Ve sahharna... Në Sure-i Seba: Ve li Sulejmane, edhe në Sure-i Embija: Ve li Sulejmane...*

Si balloni fluturonte
ku t' i kish kënda qëndronte.
Prej Kudsit në Sana vinte,
s' andejmi në Hind e ngrinte.
Por si sot aeroplani
fluturonte Sulejmani.
Ati Zoti i a kish dhënë
çdo gjë në dor' e kish shtënë.

Qysh punonin burrat e fortë për të?

Si i pat ndër urdhëratë
i punonin dit e natë.
Hynin nëpër detet fellë¹
merxhan' inxhi për të fshtjellë.
Dhe gurë të çmuar i qitnin
punra të mbëdha vërtitnin.
Banjo e shtato ndërtonin
as për gjë fare s' përtonin.
Si qiri pas punës tretën
as një grimë vonë s' mbeten.
Bakëri si uj' i rithte²
kish bërë puse e mblithte.
E punonin porsu brumë³
për enë, të mëdha shumë.

¹*Sure-i Enbija, ajet: Ve mine-shshejatinî, në Sure-i Sad: Veshshejatine qul-le...*

²*Surei Seba: Ve eselna lehu..*

³*Sure-i Seba: Jamelune lehu..*

Duhej shkallë për kazanat
sa një lëm i madh sehanet.
Për të bërë një kopsht çurkë
që ta hedhnj' ujët si furkë.
Bënë shtylla i farkuan
me metal i zbukuruan.
Sa lloj peshq ka në kënetë
shadrevani do t' i ketë.
I dha shpirt qytetërimit
i dha dritë njerëzimit.
Shtëpi të mira ndërtonte
sikush punonte fitonte.
Koh' e tij ish kulture
s' shkonte me kënka, me valle.
Si i ka hije Profetit
i jepte rrugë mil-letit.

Ndërtimi i shtëpisë të bekuar (Mesxhidi Aksa) edhe vdekj' e tij

Katër vjet pas mbretërisë
i ardhi rradha shtëpisë.
Tridhjet e shtatë vjet vojtnë
punuan trimat që s' lojtnë.
Gjith me gurë të skalitur
brënda jashtë fort stolisur.
Kësi kohej nuk qe dukur
ndonjë ndërtim kaq i bukur.

Vdekja kur i është qasur
zëret s' e kanë pikasur.

Si falej përmbi shkopt pshtetur
disa or' ashtu ka mbetur.

Vdekj'e tij për të mos ditur
krimbi mjaft dit ka gërmitur.

Ca nga ca shkopin e briti
u thye u plas Profeti.

Ta dinin se kishte vdekur
aqë fort s' ishin përpyjekur.

Kur u pikas vdekj' e tija
ishte mbaruar shtëpija.

E prishi Buhti-Nasari
as po i u vitistë varri.

Atë ndërtim s' e arrinë
mbeti gërmadh mbiu bimë.

Vjetë dyzet sa i ati
kaqë, një mbretërim pati.

Trupi mbetet shpirti i iku
vajti ku s' ka vënt ne Miku.

Mbretëri e Jahudinjve edhe e Israilinjve

Bir' i tij qe Rahbeami
rob i brëndshëm Jorbeami.

Fronin i biri e zuri
por në dorë krejt s' e vuri.

Vetëm dy degë e njohinë
të tjerat, fare s' iu ngrohnë.

Asi kohej është ndarë
mbretërija më dy farë.
E të birt: "Jahudijake"
tjetra: "Israilijake"
Kudsin e mbajti Rahbeami
Nablisin zu Jorbeami.
U çthurën Israilinjtë
u tërbuan si arinjtë.
Nuk i linte dhelpërija
të vazhdonte lumtërija.

Iljas-i (A.S.)

Pas Harkilit Jahudinjtë
u harbuan faqe-zinjtë.
Besën e lanë më nj' anë
të ligë pa bërë s' lanë.
Ngrehu mbret i Balebeqit
q'ishte vëllama i dreqit -
një staty të math si grua
ta shoç, është gjallë thua.
Bal e kish emrin ky shtati
emri i gruas që pati.
Vet'e kombi tërë ç' qenë
para shtatit puthin dhenë.
Ç' është ai që s' e do Balë
e pëllcet në zjart të gjallë.
I u dërgoj Zoti Iljasnë
por ata fare s' iu nqasnë.

Nga të gjithë veç Veziri
e besoj ç' i tha i miri.

Hoqi me ta shumë kohë
tjatër njeri s' desh ta njohë.
"Kini zën udhën e djallit¹
latë Zon' i fali Balit.

Hiqni dorë hiqni dorë
mjaft u bëtë fajëtorë."
Mbretëresha ish një shtrigë
shpirt-urgusur' zemër-ligë.

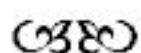
U zemrua, desh ta djekë
si peshku në zjart ta pjekë.
Ëngjëlli shkoj, u nda ngaj djalli
hyri ndë një vrimë mali.

Ndenji pshehur vjetë shtatë
atje falej dit' e natë.
Me pemë me rrënjë bari
yshqehej Profet'i i mbari.

Kish një bir të vetëm mbreti
sëmundja fort keq ia treti.
Disa njerës kishte qitur
nga Shami për të vërtitur.

Të gjejnë shëronjës të mirë
t' i shronjë mbretit të birë.
Iljasi udhës i gjeti
përse duallt' i pyeti.

Si i thanë zu t' i u flasë
fjalë të vlefshme me masë:

¹*Sure-i Sâffât: E ted-une ba-len..*

"Shronjës është' Zot' i vërtetë
jo shtatet që ngjisni vetë.

Kokën plot gëdhënje e kini
ngaj kafshët më poshtë jini.
S' ka shpëtim, do vdesë djali
luti le ta shrojë Bali."

Ndëgjoj mbreti u zëmrua
ngaj kjo gjë u ashpërua.
Për të zënë dërgoj redhë
t' ja sjellin në zjar ta hedhë.
Sa vanë ne vrima pranë
njëheresh të vdekur ranë.

Dërgoj pas disa të tjerë
dhe ata vdiqnë pa-ndjerë.
Dërgoj disa me vezirë
me të mirë van' e thirrë.

Duke ardhur e pikasi
që vdiq djali; prap, Iljasi
u psheh sakaq ngaj syri
vajti në vrimët dhe hyri.

Një zi i math

Shtatë vjet, zi Jahudinjtë
vdiqnë pa ngrënë të zinjtë.

Shkuan Iljasit i u lutnë
nga e qamja u këputnë.
Të besuam, por shpëtona!
Me sy të mirë vështrona.

I u lut Zotit dhe shpëtuan
porse ligësin' e shtuan.
Me vjetë fortë e munduan
zemrën' shpirtin i a lënduan.
Dha e dha duroj sa mundi
i u dha mallkim më s' fundi.
Në vënd të tij Eljesanë
la q' e desh e mbante pranë.
Vetë prapë iku humbi
u bë erë si pëllumbi.
Nuk dihet ku e ka varrë
Profeti Iljas i mbarë.
Një fletë thotë: "Haruni -
Iljasin e ka nip çuni."

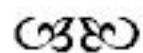
Eljesa-u (A. S.)

Shumë vjetë është përpjekur
çifutët fort i ka ndjekur.
Me fjalë t' ëmbla q' u fliste
pak ndër udhë zu t' i klliste.
Disa vjet mjaft mirë, vanë
pastaj prap' udhën e lanë.
E harruan shpejt Tevratnë
nisën të ligat që patnë.
Sa do i u flet fare s' binden
por njëri me tjetrin grinden.
Pas vdekjes së tij u prishnë
vëllaj vëllajt i ha mishnë.

Zoti dërgoj Athurinjtë
t' i përmendin Jahudinjtë.
Mbret ish Sallmanasari
të zinjt i sosi së vrari.
I thernë si bagëtinë
sa i u dhanë lebetinë.
Ç' mbenë tërë rrop i bënë
Nineva i kanë shpënë.

Junus-i (A.S.)

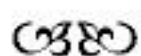
Junus i bir' i Metasë
Pejgamber i Ninevasë.
Tri-dhjet' e tre vjet i u foli
por në rrugë dot s' i solli.
"Ngaj shtatet dorë po s' hoqtë
për dyzet dit tha u doqtë."
Le fjalët në vesh s' ia vinin
e qesëndisnin s' e linin.
U zemërua Diçlen zuri
u fut në barkët qëkuri.¹
Erë s' kishte flinte lumi
si kur e kishte zënë gjumi.
Por anija ment përmbysset
njeri gjallë s' munt të ngryset.
Barkëtari po çuditet
si i dehur zu vërtitet.

¹*Sure-i Sâffât: idh ebeka..*

Erë fare s' ka gjekundi
anija përse na shkundi?
Njerëzinë tok i mblodhi
me radhë shortë i u hodhi.
Shortën e hoqnë tri herë
binte gjith për Pejgamberë.
Unë jam fajtori unë
bëra pa pyetur punë.
Pra ta zë me kohë denë
të zerë barka sterënë.
Ra dhe peshku e gëlltiti
po ca në buzët e qiti.
Peshku as pinte as hante
gojën gjith hapur e mbante.
Junusi ndër erësirë
ish bërë si qull i çkrirë.
Flet Kur' ani për Junusë
në det sa ish s' mbylli buzë.
Zon' e vërtetë e lëvdonte
një tespih të math këndonte.¹
Buzë lumit kur ka dalë
shkretëtirë; s' gjen një halë²
prej djellit u përvëlua
me gjeth kungujsh u mbulua.

¹*Sure-i Enbija: Ve dhe-nnuni...*

²*Par vjet në një gazet e kam parë se një njeri kish rënë prej vaporit në gojët të një peshku të math dhe kur e qitën prej barkut e si ardhë ndër mënt tha: sikur rashë në një anbar të fellë ku atje brënda u avullova fort sa më s'dinja vetë-vet-hen.*

Komb' i shkretë si e panë
dualln' e retë an' e mb' anë
    zunë qajnë, lebetiti
    lotët si breshër i qitin.
Hoqën dor, o Zot durona
në dhurim të math afrona!
    Ren' e mundimit largoje!
    Junusn' e dashur dërgoje!
I ardhi keq Perëndisë
ngaj rënkim' i njerëzisë.
    Kërko kërko gjer e gjetnë
    dhe sa rojtnë besnik i mbetnë.
Por Junuzi është hequr
Sahijjun ndenj gjer ka vdekur.
    Në një brimë falej' s' delte
    gjëkundi fare nuk shkelte.

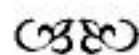
Shaja-j (A.S.)

Pas Junuzit prapë zunë
të bëjnë të zeza punë.
    I u dërgoj Zoti Shajanë
    t' i u kallëzoj Teuranë.
Një ditë në mimber dolli
fjalë të nalta i u foli.
    I u tha:" që vjen për Isanë,
    për Muhamed Mustafanë.
Dhe ç' shënja do të rëfejnë
shtatët qysh do t' i u a thyejnë.

Ju nga menttë do rroitni
jashtë udhës do baritni.
Do t' i vrisni Pejgamberët
dhe do të mbeti në terët.
Do të rroni të çnderuar
të poshtë' të turpëruar."
Vërtet janë për të sharë
Shajanë e therën me sharrë.
Jahudinjtë faqe-zinjtë
i a thyen edhe kërcinjtë¹
Pas tij dhe shumë të tjerë
i vran' i pren' e therë.

Ermija-j (A.S.)

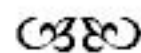
Kur është' Ermijaj dërguar
feja ish tepër larguar.
S' ndigjonej fare aspak Tevrati
i plakosi këmbë-thati.
Këmbë-thati i pa-udhi
nëpër moçalet i hudhi.
S' e dëgjuan sa do foli
Zoti një rrebesh i u solli.
Shpejt e gjetnë faqe-zinjtë
pësuan nga Athurinjtë.

¹*Sure-i Junus: fe levla qanet...*

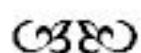
Sure-i Ali Imran: inne-l ledhine jeqfurune bi ajatil-lahi....

U përndanë posht' e epër
e qarkuan Kuds sin tepër.
Një çupë prej Jahudinjve
të parin' e Athurinjve -
në tendët sa e ka vrarë
ushtërija janë ndarë.
Athurija si u shua
Ninevaja u sheshua.
Babilinjtë forcë gjetnë
ato vise tërë i tretnë.¹
U bë mbret Buhti Nasari
fat' i tij zu për së mbari.
Jahudinjt' i vu në zgjedhë
nga ta filloj taks të mbledhë.
Shumë kohë nuk ka shkuar
Jahudinjtë e mallkuar
u tërbuan u mahnitën
u harbuan u rroitën.
Buhti Nasari s' ka pritur
mbretin që vu e ka qitur.
Në Kuds mbret vu Sadkijanë
filloj dhe në tjetër anë -
të dituri ç' qenë i zgjodhi
dhe gjithë parësin' e mblodhi.
Uzejirë' Danijalë
n' atë tuf' i patën kallë.
Në Babil të shkret' i shpunë
ndë një burk të thell i vunë.

¹*I fituan*

Prapë Jahudinjt' u ndynë
po për keq e kishin synë.
Më liksht bënë se më parë
s' e njohin Buhti-Nasarë.
Dërgoj shumë luftëtarë
i ka grir' e i ka vrarë.
I u zaptoj viset me rradhë
Aksanë e bëri gërmadhë.
Në Kuds asnjë shtëpi s' mbeti
i dogji' i çkriu i treti.
Edhe gurët s' i ka lënë
krejt në Babil i ka shpënë.
Sadkijan' e ca të tjerë
nga Israilinjtë të ndjerë
rrop i bënë pas i hoqnë
veç të varfrit nuk i ndoqnë.
Në Kuds fort të pakët mbenë
të shumtët zunë Meqqenë.
Pas Sadkijajt mbret më s' panë
edhe sot pa mbret janë.
Vjetë mbenë shtatë-dhjetë
rropër në Babil të shkretë.
Rrobëri e Babilonjës
i thonë kësaj ca shkronjës.
Shtatëdhjetat kur i mbushnë:
Qijaninjtë¹ i a përmbushnë.
Trimërisht i u ran' i vranë
dhe Babilin e përllanë.

¹Persanët e shkallës së dytë

Si u shtuan Qildaninjtë
shkuan në Kuds Jahudinjtë.
Të mos vinin Qijaninjtë
ishin shuar Jahudinjtë.
Ardhën ata pra shpëtuan
i u ndihu fati fituan.
Çifutët trima nuk janë
vetëm se dhelpëri kanë.
Kanë kapur tregëtinë
gjith botën në dor' e shtinë.
Pa Atdhe; por mbretërojnë
krejt botën po robërojnë.
Gisht i tyre sjell intrikat
si do i sjell politikat.
Dhe sot mundohen të zinjtë
me thas i derdhin florinjtë.
Të vendosin Palestinë
që të ngrehin mbretërinë.

Uzejri (A.S.)

Ardhi i tha Xhebraili:
"Uzejr! Ngrehu nga Babili."
Vajti në Kuds, por ç' të shohë¹
gjë s' kish mbetur n' atë kohë.
Një gërmadhë! Shkretëtirë!
nëpër vatrat bimë mbirë.

¹*Sure-i Bekare: Ev qel-ledhi mer-re...*

Tha: "vallë Zot' i vërtetë
këtë vënt që mbet i shkretë
qysh do ta ndërtojë prapë?
Bukurinë do t'ia japë?
Me rradhë një qint vjet humbi
pra si u zbarth si pëllumbi
u ngrit e hipi gomarë
shkoj fëmijën për të parë.
Jashtë portës pa një grua
s' hyri se u turpërua.
E kujt është tha shtëpia
s' e njohu se qe e tija.
I përgjigjet plak e krusur
me një zemër të urgusur:
"E Uzejrit ka qënë
por nuk ia ndjemë më zënë.
Njeri me të s' është pjekur
s' dihet se gjallë se vdekur.
Më rriti Zot e kam pasur
tha dhe përdhe është plasur.
Kur ka bërtitur një herë
me një kujë plak' e mjerë:
Uzejir! Ku humbe? Vallë!
I vdekur je a i gjallë?"
Unë jam tha Uzejiri
foli, të dalë t' im biri!
Kur i dolli, e ç' të shohë!
Plakur sa s' mudi ta njohë.
Mbesat e niprit iu mblodhën
far e fis krejt i rodhën.

U gëzuan kur e panë
sa nuk dinë se ku janë.

Kur dogji Buhti Nasari -
Kudsin që thamë së pari -
gjith i vrau s' la një të ditur
Tevratët i ka përzhitur.

Pastaj ky e përsëriti
siç ishte më par' e qiti.
Ardhi tha një bur' i zgjuar:
"ngaj im-atë e kam ndigjuar.

Atë mot q' u përvëluam
një Tevrat ne e mbuluam.
Ak se ç' vreshtë po të mihet
kam shpresë që mund të shihet.

Disa veta van' i ndihne
bashkërisht vreshtën e mihnë.

Si Uzejiri shkruar
një harf nuk' pat të ndëruar.

Nuk vazhdoj jetë të gjatë
sërish ata krye thatë
u harbuan u mahnitën
udhën prapë e lathitën.

Këtë shenjë si e panë
është' i bir i Zotit thanë.

Krerë-thatët u çkalluan
punën kështu e çaluan.

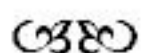
Vetëm një Zot' se pëlqeni
donin dy a tre të gjenin.
Një Zot ka një, nuk ka tjetër
s' bëhet Zoti dy "tre" katër.

Fort e deshi Danijalë -
mbret' i math, sa ishte gjallë.
Dituri të madhe kishte
sa rrojti ne mbreti ishte.
Ky si vdiq i vogli mbeti¹
Atë zu të donte mbreti.

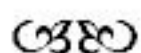
Daniali i math (A.S.)

Harkili q' ishte i ati
të madhe dituri pati.
    Buhti-Nasari s' e linte
    kudo vinte pas e shpinte.
Buhti Nasari një natë
pa një ëndër fort të gjatë.
    U zgjua ngaj llahtarja
    gjë s' i mbet ndër mënt e tija.
Dërgoj njerës pa gëdhirë
sa të ditur kish i thirë.
    Të ma gjeni ç' ëndër pashë
    në mos po e kini trashë.
U menjtuan asgjë s' gjetnë
me gishtrinj në gojë mbetnë.
    Pastaj kërkoj Danijalë
    por nuk u ndoth kishte dalë.
Vënt nuk lanë pa kërkuar
s' u gjënt ajy i bekuar.

¹Kanë qënë dy Danijalë, njëri quhej i vogli e tjetri i madhi.

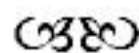
Dy a tri ditë fare s' fjetnë
Danijalë gjer e gjetnë.
Qe fare trullosur mbreti
përpiquej si valë-deti.
Kur e pa Buhti Nasarë
i tha: "Një staty ke parë
i trashë fort e i ngjalltë
zverk-ergjënt e krye-naltë.
Që ngaj puplat gjer ne supi
i békërtë tërë trupi.
Kërcinjtë e këmbeve hekur
këmbët si gastar i vdekur.
Nga qjelli një gurë ka zbritur
shtatin me sill¹ e ka pritur
as krye as këmbë as llëre -
s' i mbet, iskra u bë tërë.
Ato iskrat e thyera
dolli i përhapit era.
Guri dyk e rrukullitur
është trashur, është rritur -
Tjetër gjë s' dukej veç guri
botën e tërë e zuri."
U gëzua shumë mbreti
tha: ëndrën si ish ma gjeti.
I ke vërtetë këto fjalë
po rëfemë ç'do më dalë.
Krye :është qeverija
shtetësija, madhërija.

¹forcë, fuqi, themi silloj: i ra me forcë

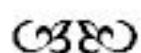
Zverku: mbretërija tënde
q' urdhëron gjith këto vënde.
Mezi: mbretërit e tjera
që vin' e shkojnë si era.
Dhe persanet janë hekur -
mbretërit e vjetër të vdekur.
Së fundi ata që vinë
të dobët si qelqovinë.
Guri është Muhamedi
q'e do fort shum' i Vërteti.
Pastaj Pejgamber s' dërgonet
veç emr' i tij do ndigjohet.
I dashtun i Perëndisë
vula e profetësisë.
Zakoni që do të sjellë
do të shkëlqejë si djellë.
Tërë botën do ta ndritnjë
nga moçalet do ta qitnjë.
Do t' i shkrepëtijë shpata
do të bëhet ditë nata.
Ç' do zakon edhe ç' do besë
do të mbeten porsì vesë.
U gëzua nga kjo fjalë
e nderoj mjaft Danijalë.
Pastaj vezir e ka bërë
punrat sipër i a la tërë.
Por të tjerët ment u çanë
nga nakari kur e panë.
Aqë i u është ndezur kapa
sa s' lanë gjësant për prapa.

Si e panë që s' i ftohet
por sa vjen nderi i shtohet
një shtatë prej bakëri ngrehnë
i vunë zjar dhe e nxehnë.
Ngaj çifutët kush s' i falej
i gjallë n' atë zjar kallej.
Brënda mjaft Israilinj hodhën
zemër-zgjyrat sa u lodhën.
Dhe Danijalin' e shtinë
si doqnë dot as pignë.
Kur shihte Buhti-Nasari
nëpër dritaret ngaj zjari.
Danijal' e pa që doli
pran' e thirri dhe i foli:
mua të më kishe thënë
askush në zjar s' të kish shtënë.
E ç' u bë tha Danijali?
Kemi Zotin që na ngjalli.
Le të jetë si të jetë
o mbret me sy e pe vetë.
Zot' i im sa i math qënka
në zjarr të digjesh s'të lënka.
Por Buhti sa ka jetuar
nga shpella nuk ka shpëtuar,
S'është bindur gjer ka vdekur
e ka ngrysur jetën zekur¹
Hoqi, pësoj shumë rëndë
që s' rëfehët dot me pëndë.

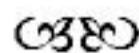
¹Zekur-ters-prapësir-turbullirë.

Kur ka zën' i biri fronë
shum' e zbukuroj zakonë.
I lëshoj Israilinjtë
nga zgjedha pleqt' e të rinjtë.
Pas kohej dhe ky e çthuri
dreqin prej bishti e zuri.
Sa do q' i thosh Danijali
bindu! por s'e linte djalli.
I tha: "kundër mos më jakë
mos e flak vet-hen në flakë!
Pra m'u hiq nga sytë mua
mos m' u ngreh porsi kapua."
Ish me ministrat një ditë
bën fjalë për qeveritë.
Javo dolli për një herë
një dorë pa krah e prerë.
Ishin shkruar disa fjalë
bobo thanë ç'do na dalë?
Nga e keqja prap' e thirri
duart në qafët i a shtiri.
Me një nderim të math mbreti
ngaj shkrim i dorës pyeti.
Danijali hapi gojë
punën nisi t' ia tregojë:
"T' i peshoj punrat e tua
se ç' ke bër' u kupëtua.
Mbretërinë që të taksi
ta dha, s' dite ta farraksi.¹

¹ta faroj - ta humbi - ta qiti nga dora

Të mirat tërë t' i fali -
s' ndenje mirë dhe t' i ndali.
Edhe tri ditë, ti më s' vete
fundin e jetës e gjete."
Ngaj këto gjë i u tremp syri
frika për zemrej i hyri.
U mbyll brënda ndë një dhomë
dridhet dhe kruhet si kromë.
Një të dashur la në derë
brënda njeri mos të lerë.
Ngrihet del natën e tretë
ta shohë një njeri vetë.
Portar i shkretë dremitte
u zgjua shkallët kur ngjitte.
Ish për gjumësh hoqi pallën
mbreti tatëpjetë shkallën:
"Mblith mëndjen jam mbreti unë
mor s' të le tha s' është punë.
Atë njeri që pat zgjedhur
si nëpërk' i është hedhur.
Ia nxorri mëlçit' e zorrët
ia shtiri zëmrënnë dorët.
S' gjeta dot të saktë fjalë
se sa rrojti Danijalë.
Thonë në Sys e ka varrë¹
për Danijalin e mbarë.

¹*Sys, një qytet në Persi*

Xherxhis-i (A.S.)

Një shpirt ëmbël zemër-larë
në Remle rinte më parë.

Si pa botën q' u mahnitnë
pas statyve u stërvitnë
u mërzit fort, ka ngarkuar
me gjith reth Musull ka shkuar.

Por atje pa hyrë mirë
sheh një zjart ca veta shtrirë.
Zjar' i math, flak' e mërzitur
digjen dyk e lebetitur.

Pyeti ç' i kanë hedhur?
Edhe bota ç' janë mbledhur?
Putit kush nuk i përmbysset
thonë, gëdhihet e s' ngryset.

Mbreti kështu na ka thënë
mbi këtë gjë na ka vënë.
Më s' ndenji por shkoj ne mbreti
n' orë të mirë s' e gjeti.

I tha: "qysh ju gënjen djalli?
Ngrehni shtatë prej metali.
Botën përse e shtrëngoni
nga Zoti përse i largoni?

Ngaj një staty prej metali
ç' fitim kini se i fali?
As më thoni vallë ç' prisni
prej kësish që vet i ngjisni?

S' ka shijë si bagëtitë
të bëhi më këtë ditë!
S' di sa hidhërohem unë
kur ju shoh juve kështunë."
Mbreti shumë u keqësua:
"Do më japç ment tha mua?"
Urdhëroj: ca drurë ngrehnë
ngulnë krëhërra e krehnë.
Hiq e çhiq mishrat i ranë
mundim të ashpër i dhanë.
Më një anë gjakrat i rithnin
ata uthull' kripë i hidhnin.
Sikur e shpoj do një gjempkë
në trupt fare nuk' ndjeu dhempkë.
Sa do që e bënë për petë
e shroj shronjës i vërtetë.
Prapë një dit' e rrëmbyen
duar e vesh e mbërthyen.
Një gropë të madhe hapnë
të gjorin Xherxhis e kapnë.
Atje brënda si e hodhën
e munduan sa e lodhën.
I mallkoj si e munduan
gjetnë belanë s' shpëtuan.
U nxeh koha u shtrëngua
valon e lluket ç'do krua.
Andej këndej gjuhë-qitur
vërtiten dyk e përzhitur.
Përvëlohen e pëlciten
si mishi në hellt zhuriten.

I sulen nj'a dy me pallë
Xherxhis! S' të lemë të gjallë.
I ranë, por s' kishte vdekur
i dëgjoj dyk e përpjekur
kur bërtisnin, ulërinin
dhe si kedhat blegërinin:
U zhuritmë! u zhuritmë
se vramë Xherxhis ç' qitmë!
Lebetitin e rënkojnë
dyk e përpjekur po shkojnë.
Pesë çape dot s' i mbushnë
ia u flaku reja prushnë.
I dërgoj sakaq herë
me gjith shokët në skëterë.
Në Musull është varruar
ai trup i shenjtëruar.

Pas Buhti Nasarit Hashmenanjtë sa vjetë mbretëruan

Fort u përpoq Uzejiri
në dorë gjer sa i shtiri.
Por shumë kohë s' ka shkuar
me djallë janë bashkuar.
E ndryshuan krejt Tevratnë
nisnë të ligat që patnë.
E muarnë Selefqijanët
Sirinë nga të gjitha anët.
Ranë ndër thonjt e Sotirit

q' ish nga Ptolem' i Misirit.

Një qint mijë rropër mori
tërë në Misir i çpori.

Filadelfi q' ish i biri

disa të ditur i thiri:

Tevratnë greqisht e shkruan
e mori si e mbaruan -

Në librat e t' et e vuri

q' i kish gatitur qëkuri.

Me Ptolemët luftë nishnë
Selefqiyanët i grisnë.

Rish e pushtuan Sirinë

gjith qarqet në dor' i shtinë.

Por Antijos Epifani

q' ishte m' i lik se Mervani

gjith Tevratët i përmbloodhi

s' la asnjë në zjart i hodhi.

I u pat ngrehur Zhupiterin

t' i falen t' i bëjnë nderin.

Del Metita ngaj Lavinjtë

u bë mbret mbi Jahudinjtë.

Hashmenaj ishte i ati

një fuqi të madhe pati.

Bres pas brezi fron' e mbajti

një qint e njëzet vjet vajti.

Pastaj Herodosi dolli

Israilinjtë i fshtolli.

Rrënjët mbretëris' i qiti

ngaj Hashmenanjtë e ngriti.

Vojtnë prej Erhillavosit

q' ish nga bijt' e Herodosit.
I mundonte Jahudinjtë
si arixhofi arinjtë.

Pastaj shtiri dorën Roma
tashti më keq i zu kroma.
La në vënd Ponsillatosnë
i shuan i handakosnë.

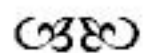
Antipatër Herodosi
vrau Jahudinj sa i sosi.
Në çdo zgjedhë që u futnë
më keq u vran' u këputnë.

Lindje e Merjemit (a.s).

Hanneja' zonj' e Imranit¹
q' ishte e re e Mathanit.

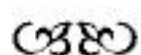
Shterpë nga vjetet e shkuar
ngaj Zot' i math ka kërkuar -
t' i falnjë një bir a bijë
se s' kishte fare fëmijë.

Pas kohej kur ka pikasur
vet-hen barsë e ka taksur:
n' Aksa e kam për të lënë
Zot! Këtë që më ke dhënë!
Dit e jetë sa të ketë
për shërbim atje të jetë.

¹*Sure-i Ali Imran, ajet: idh kaleti-mre-etu..*

Pranoma! Për pekul¹ kima
Do ta mbaj fjalën si trimat!
Të shopen e la me barë
Imrani kur zu varrë.
Hanneja si lindi femër²
atëhere tha me zemër:
"O Zot! Un' e Linda vashë
por s' këthej, fjalën e dhashë.
Ti më mir' e di se unë
se si ngjau kështu kjo punë!
S' është mashkulli si femra
fort ndryshojnë këto emra!
Se ku është mbarësija
atë e di Perëndija.
Emrin Merjem i a kam thënë
ty në dorë ta kam lënë.
Tani nga sisa e zwordha
në shtëpit tënde e hodha.
O Zot! Atë me të birë
ta kesh kujdes tinë mirë.
Djalli mos e djallëzoftë
kurrë kush mos e trazoftë.
Hanneja kur e ka e shpënë
të mbëdhenjve i u ka thënë:
"Unë barsë që kur isha
për këtu taksur e kisha

¹*I pëlqyer*

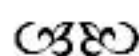
²*Sure-i Ali Imran, ajet: Fe lemma vedaat'ha..*

Merjemi! këtu të ritet,
për shërbim le të stërvitet.
Le të falet sa të dojë
të vdesë me Zot në gojë."
Zeqirjaj më bije mua
foshnja që pruri kjo grua.
Dua të mos nxirni zënë
se është nga fisi tënë.
Thanë s' bën; të hedhim shortë
s' bëhet me kokë të fortë."¹
Të një-zet e shtat' u ngritnë
anës lumit u radhitnë.
Shënuan të gjithë pënda
i lëshuan tërë brënda.
Që të tri herët që hodhën
kot i-u vajti sa u lodhën.
Ngaj ata asnjë nuk' pshtetej
Zeqerijajt sipr'i mbetej.
I u fundoste nuk' fituan
të drejtën e kupëtuan.
Pra Zeqerijajt ia lanë
ashtu pas fjalës q' i dhanë.
Në krahë të tij është rritur
vash e uruar' e ditur.
Zeqerijaj kur do herë
do në dimër do në verë
në mihrapit gjith gjente pemë

¹*Sure-i Ali Imran, ajet: ve ma qunte ledejhim...*

thosh : ku i gjen moj Merjemë.¹
Përgjegjej: nga Zoti janë
këto të mira pa anë.
Pemë dimrake në verë
elbishta, dimrin nga herë.
Këto gjë dyk' e vështruar
Zeqerijaj i uruar:²
Thosh se ç' punon Perëndija
që çuditen njerëzija.
Në zëmër i u ngul zilija
të ketë bij edhe bija.
Në Mihrap kur do që futej
Zeqerijaj plaku lutej.
Thosh:"Zot! me një zë të pshehtë
e me një zemër të nxehtë
m' u tërholl Zot: fare brinja
u plaka fort e u thinja.
Liksht nuk bëj tek të të lutem
sa vjen nga forsa këputem.
Më rëzoj fort pleqërija
rashë shum nga fuqija.
Frik' e madhe më ka marë
se nuk kam njeri ndër farë.
Si mua të jet' i ditur
kombin e tij për të ndritur.

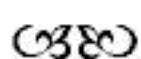

¹*Sure-i Ali Imran, ajet: Qul-leva dehale...*

²*Sure-i Ali Imran, ajet: Humaliqe dea.... edhe Sure-i Merjem, ajet: idh na da rabbehu....*

Më ka ënda të kem një djalë
po qysh ta them këtë fjalë?
Zot! Prej teje këtë dua
të më falç një djalë mua!

Me nder i zoti kuvëndit
pas vdekjes ta le në vëndit."
Ngaj mihrabi porsa dolli
Xhibrili sihariq solli:
"Do të të faljë Jahjanë
që do të forcojë Isanë.¹
në rreht do të jet' i parë
shpirt-mirë dhe zemër-larë.
S' ia ka ënda Jahjajt martesën
do të trapitjë për besën."
Thot: "o Zot! Kështu ç' më thua
un u plakçë me gjith grua!²
Ngaj dy të vdekur qysh vallë!
Do të dalë një i gjallë?"
"Tha ashtu është si thua
por është e lehtë për mua.
Si të krijoj ty më parë
s' ishe të qiti si barë."
Tha:"O Zot! Të ma shënonje
ti, këtë kur ta punonje."

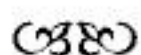
¹*Sure-i Ali Imran, ajet: ja Yzeqerija...Sure-i Ali Imran, ajet: inna-llahe jubeshshiruqe...*

²*Sure-i Merjem, ajet: rabbi enna jequnu li...*

Tha: "tri dit e tre net tinë
s' flet fare me njerëzinë.
Lëshyer kryet mbi sjetull
përgjegjesh me sy me vetull."
Zoti qysh i tha, ka bërë
u pikasnë shënjat tërë.
U lint Jahjaj yll i ndritur
shumë i mënçim e i ditur.
Merjem e ëm e Isajt
me gjith t' ëmën e Jahjajt
që të dyja motra qenë
ndë një motë me barë mbenë.
Gjashtë muaj u lint më parë
Jahjaj prej Isajt të mbarë.

Si mbeti barsë Merjemi (A.S.)

E kishte vëndin të ndarë
ku falej Merjem e mbarë.
Bejtu-l-Mukaddesit pranë
të këthisur an 'e mb' anë¹
Goca q' ish si yll plot dritë
kish hyrë, lahesh një ditë.
Zoti dërgoj Xhebrailë
prej dritares hyn me sillë.²
Në vesh të gjilpërës era
hyn sa do të mbyllet dera.

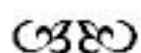

¹*Bejtu-l- Makdis - Bejtul-e Makdis shtëpi-e pastër-e uruar*

²*Sure-i Merjem, ajet: fettehadhet min dunihim...*

Me një figurë prej burri
kur i u çfaq ethja e zuri.
Aqë fort i hijshëm ishte
si ai bukurosh s' kishte.
Jusuf Naxhxharit i ngjiste.
Ngaj ky shkak filloj t' i fliste:
"Nga Zoti tha: në ke frikë
nuk e trazon këtë çikë.
Sipër zonë të kam lënë
nuk e di si e kam thënë!"
"Jam ngaj Zoti i dërguar
o moj vashëz e bekuar.
Ardha të të fal një djalë
fort të mirë e të rrallë!"
Qysh lint gruaja pa burrë
kurvëri s' kam bërë kurrë.
Këtë sihariq ç' ma thua?
Pa burrë s' lint asnjë grua.
Tha: "vërtetë është kjo fjalë
pa martuar s' pillet djalë.¹
Por për Zonë s' është e rëndë
për te është e lehtë pëndë.
Shënj' e madhe do të jetë
kjo gjë nga Zot' i vërtetë.
Do të ngjasë se u shkrua
mbase je pa burrë grua."
E pushoj i hodhi farë
dhe në çast mbeti me barrë.¹

¹Sure-i Merjem, ajet: qedhaliq....

Nga prindët kushërinj të parë
ishin me Jusuf Naxhxharë.
Ndë një odë dit' e natë
faleshin paçin uratë.
S' përzihej me njeri kurrë
shërbente zonja si burrë.
Sa vinte barku i rritej
më s' muntte zu të kapitej.
E pikasi i kushriri
që ju fry barku e gjiri.
S' kudëzonte që t'i çpallej
se e shihte fort që falej.
Për pyetje s' i shkon gjuha
se nuk ishte asi grua.
Dha e dha ca kohë s' foli
së fundi kjo fjal' i dolli.
"Të di që je zonj' e quuar
je një ar' e pa lëruar.
S' të jam ndarë një pëllëmbë
gjëkund s' ke bërë këmbë.
Nuk kam parë ndonjë arë
të japë drithë pa farë.
Po s' pati ujë në shpinë
nuk mbin dot as drua as bimë.
Edhe gruaja pa burrë
as ka lindur as lint kurrë.

---

¹*Sure-i Merjem, ajet: fehamelethu...*

I-a tha punën q' i pat ngjarëm
me çunin pak ditë më parë.
Nga dritarja qysh i hyri
si e pushtoj, qysh i fryri.

Lindja e saj

Lindja kur i ka afruar
në Kuds më s' kanë qëndruar.
Me Jusufnë tok u ngritnë
bejtu-lla-hmit i u vërtitën.
Nuk' se iku ngaj gjë tjetër
prej Zeqerjajt kish turp tepër.
Kish frikë mos turpërohej
plaku i mjer' e çnderohej.
Mos i çpiknin gjësend plakut
se nuk e ndante prej prakut.
Pra ajo ish femr'e mirë
pas faljes shumë qe shtirë.
Ngaj sexhdeja krye s' ngrinte
ç' është' e liga ajo s' dinte.
Si kush të qruar e dinte
njeriu liksht mëndja s' i vinte.
Nga kjo gjë shkoj n'Bitlihemë
se kish turp murga Merjemë.
U ndoth dimër asi kohej
kur hiqte udhë mudohej.

Ndë një hurma ka mbetur
atë nat' atje ka fjetur.¹

Por as pem' as fletë s' kishte
një dru kret i thatë ishte.

Atje ka lindur e mjera
si gratë s' pati të prera.

"Të kisha vdekur më mirë
të mos e kisha arirë."²

Ah këtë ditë të zezë
më nxiu jetën më griu mezë.

Obobo ç' më ngjau mua
tani rojtjen çdo ta dua?

Si s' vdiqa t' isha haruar
të mos isha turpëruar.

E pata shkruar në ballë
që do të vinte ky djalë."

Fillikazi vetëm mënjjtonte
edhe zëmra i luftonte.

S' dihet ëngjlli a i biri
zonjës Merjemës i thirri:

Që të mos ri e hidhëruar!
Shiko posht o e uruar.³

Zoti për ty krijoi lumë
të fali të mira shumë.

Pra shkunde drunë Merjemë
të hedhjë sakaq pemë.⁴

¹*Sure-i Merjem, ajet: fe e xhaeha...*

²*Sure-i Merjem, ajet: kalet lejteni...*

³*Sure-i Merjem, ajet: fe nadaha....*

⁴*Sure-i Merjem, ajet: ve huzzi ilejqi...*

Ha pi e shiko çunë
nuk të duhet tjetër punë.
Njeri syri në të zëntë
do një fjalë në të thëntë¹
le të flasë sa të dojë
ty s' të duhet të hapç gojë.²
Në bëftë dikush dëllyen
mos i bëzo, veç tunt kryen:
"Agjëroj s' kam për të folur
mbase s' jam as për të kollur.
Ikni s' del prej meje fjalë
s' munt t' ju them sot asnjë halë
Pas porosive q' i dhanë
e mori të bir' Isanë.
Ka vajtur ne komb' i ndyrë³
Mesxhidi Aksa ka hyrë.
Çifutët zonjës i thanë
ku e fitove Isanë.
Jashtë zakonit na ardhi
faqen sa fort na e zbardhi?
Yt atë ligësi s' kishte
as jot-ëmë kurvë s' ishte.
S' na e merte mëndja fare
të na delnje ti mitare!
Zeqirjaj apo Jusufi
t' i nguli thonjtë si bufi.

¹Do një - dy a një

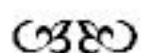
²Çifutët i flisnin fjalë të ndyta për të çnderuar në syt e botës.

³Sure-i Merjem, ajet: fe etef bihi...

Kush të zuri me përdhunë
që ngjau kjo e keqe punë.
Far' e fis na turpërove
na shkretove, na nxirove.
Sy, faqe s' na le të dalim
këtë gjë qysh të ta falim?

Folja e Isajt në djept.

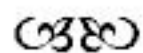
I u tha me gisht për Isanë
pyetni punrat si janë.
Foshnjës në djept qysh t' i flasim
kot më kot përse ta ngasim?
"Jam rop i Zotit tha unë¹
me t' im-më nuk kini punë.
Jam robi i Perëndisë
kam librin e shënjtërisë.
Mua Allahu më ndriti
dhe këshut më porositi.
Sa të roj Zotit t' i falem
nga zekati të mos ndalem.
Edhe për mëmën e mirë
mos i bëj tha të pështirë.
Më bëri njeri të qetë
nuk' me hundë të përperjetë."

¹*Kale inni Abdullahi...*

Vrasja e Zeqarijjajt (A.S.)

Zeqerijjajt iu çkanosnë
më llë i-a vun' u llahosnë¹
Dhanë vendim që ta ndjekin
ta mundojn' e ta përpkjekin.
Ajy e ka turpëruar
thoshin ujqët e maruar.
Plakun rehat më s' e lanë
kokë-poshtët pas i ranë.
Si e pa keq është ngritur
jashtë Kudsit ka baritur.
Mjaft është lodhur, këputur
ndë një zgërbonj është future.
Të mallkuarit s' e lanë
si çakajtë pas i ranë.
Pak piqinë me të parë
e ndanë më dysh me sharrë.
Bobo ç' punuan të zinjtë
ujqet, arinjte dhe thinjtë.
Por për shumë nuk' e kanë
se sharuan Zeqerjanë.
Sa pejgamberë të tjerë
i sharuan e i therë.
Funt i dhanë ligësisë
buzën ia plasnë Marisë.

¹Llahosur - i çmendur - mëri - math - gjak prishur etj.

Vrasja e Jahjajt (A.S.)

Antipatër Herodosi

botën' e vrau, e farosi.

I mallkuar, dhëmbë-shtatë
e kish synë gjith ne gratë.¹

Shum' i lik' e i pabesë

deshi të rrokte një mbesë.

I-u lut Jahjat disa herë

s' qe punë nuk' desh t' i a lerë.

Jahjan' e shumë të tjerë

i vrau fytyra-skëterë.

Xheladët si sosën punë

kokën përpara ia shpunë.

Prap' i foli kok' e prerë

haram e ke po e lerë!

Por ku ndërsgjon pijaveci!

Sy-lugati! ligaveci!.

Oh sa ish njeri i mirë

për të liga s' kish dëshirë.

Kish fort mëndje të lartë

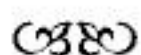
sa s' kallzohet në kartë.

S' ia ditnë vlejën' s' ia ditnë

e bënë cop' e krasitnë.

Trupin e tij fort e grinë

dhe nëpër trajsa e shtinë.

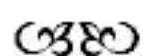
¹Në kohë të këti kaqë fort ishte prishur morali sa israilinjtë le për gratë por edhe për çunat kishin çelur shtëpi ligësiqe që pëgërëshin!...

Kokën në Sham e mbuluan
prap, u këthyen, qëlluan -
gjetnë një krah dhe e shpunë
në Bejrut në Dhet e vunë.
Këmbët, krahu tjetër, supi
barku, plaçkat dhe krejt trupi
nuk u gjëndën dot gjëkund
si çdo copë mbet ku mundi.

Punrat e Isajt (A.S.)

U rrit mjaft me të këqija
se e ngisnin Jahudija.
I thoshin fjalë të rënda
që s' i ngre dot fare pënda.
Prej gojës së tij liksht s' delte
në dhogë të kalbur s' shkelte.
Goj' e tij mjalt' i pikonte
i qeshte nuri kur shkonte.
Si s' e linin Jahudinjtë
gjith e ngisnin faqe-zinjtë.
Zuri Hindin¹ nga mërzi
atje i shkoj djalërija.
Nga Budistët mësim mori
Zoti faqe-bardh e nxori.

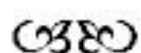
¹Gjoja si shkoi në Hindistan e ëma u martua dhe lindi fëmijë të tjerë. Por neve kjo fjalë s' na mbesohet as pak. Marija s' është përlyer, as nuk është martuar. Ne jemi të detyruar të pastrojmë.

E bëri Zot' i vërtetë
Pejgamber që në tridhjetë.
Sheriat më vehte s' pati
punonte si thosh Teurati.
S' i vinin vesh Jahudinjtë
po flisnin si çiliminjtë.
Rrugën e kishin krejt lënë
djallëzitë kishin zënë.
Ç' është feja më s' e dinin
si pul e shushatur vinin.
Valinjt' e Romës që kishin
fenë fare i a u prishin.
Bot' e tërë në ç' do anë
nga një krabë zënë kanë.
Me të liga fort ngarkosur
errësira fort plakosur.
S' dinin se ç' udhë të zenë
tërë llahosur qenë.
Kishin të madhe nevojë
për një; fenë t' iu tregojë.
Ndë një kohë të këtillë
i u pru Isaj Inxhilë.
Isaj pat mëndje të ndritur
që kur ishte foshnj' e mitur.
Qysh fliste në djept kur ishte
edhe profet ato kishte.¹

¹*Si çdo Profet edhe Isaj ishte m'i mentçmi i kohës së vetë. Mirë po për faqe të zezë europijanët për të aqë fort liksht kanë shkruar sa njeriut i ngjethen mishrat. Shihni librin (La foulie de Jesus KrichtÇmëndësija e Krishtit që përmban dy vOLUME.*

I u thosh ju kam sjell unë¹
ngaj Zoti të madhe punë.
Prej balte krijoj zoq vetë
i fryj fluturon me fletë.
Të verbërit dhe pikalecët
ulokët edhe memecët -
me një fyrmëz i shroj tërë
sheshit i kam për të bërë.
Të vdekmin e ngre nga varri
le t' i ketë mbirë bari.
I a u gjej në shtëpi ç' kini
ç' punoni ç' hani e ç' pini.
Zoti fuqi më ka dhënë
pa qitur ngaj goja zënë -
punën un' e kam mbaruar
por s' më njihni o t' uruar!
Veta vetëm një duzinë
i a njohë Profetësinë.
Të tjerët nuk i u afruan
s' patën turp fort e çnderuan.
Fjalë të liga më s' lanë
të tëra Shpirtit i a thanë.
Këto magji ku i nxure?
Apo prej Hindi i prure?
Kësi soj fjalë i u fliste
porse edhe t' i a u ngjiste.
Për të besuar s' e kishin
se ata dreqi vet' ishin.

¹*Sure-i Ali Imran, ajet: ve lual-limuhumul qitabe...*

Të delte jashtë s' kudzonte
kush ta shihte e trazonte.

E mërzitnin fort me fjalë
porse s' i pshtetej një halë.
Kjo ish m' e madhe çudija
që Tevratnë Jahudija

e kishin shumë ndëruar
mjaft e kishin çkatëruar.
I u thoshte Isaj i urtë
"hiqni dor' o mëndje-shkurtë.

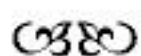
Ajetet që ngjiztë vetë
qrojini ngaj si ç' do fletë.
Libri qjellor nuk ndërronet
si ka zbritur do të mbronet.

Sikur të prisni një fjalë
u bëtë vëlla me djallë."
S' i vunë vesh Jahudija
pra i mallkoj Perëndia.
I mallkoj Zot' i vërtetë
shkuan gjithnjë t' atëpjetë.

Havarijjet (apostojtë) i kërkojnë tryezë prej qjellit H. Isajt (A.S.)

Petkat të leshta i vishte
për ushqim merak nuk kishte.
Hante pemë, bar' e fletë
nuk hante pulë me petë.

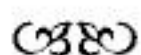
Të nesërmen s' e mejtonte
shtëpi si ne nuk' ndërtonte.
Kur ka prishje ç' vlen ndërtesa?
Kur ka vdekje ç' vlen martesë?¹
Gjësendi fare nuk shtronte
ku ngrysej atje qëndronte.
Jet' e Budës i pëlqente
lumtërinë aty e gjente.
Përparim në këtë jetë
nuk donte Isaj të ketë.
I u thosh shokëve: "besoni!"²
Zon' e mua mos pësoni."
Thoshin: "besuam qëkuri
dhe s' lozim, më sa lot muri.
Veç për ahiret përpiquej
prandaj nga çifutët ndiqej.
Se çifutët donin arin
me të dy duart e marin.
Nuk donin zbathur të rinë
për ç' do gjë donin stolinë.
Si Isaj s' donin të rojnë
por donin të mbretërojnë.
Kemi besim të këthjelltë
na çkëlqen si yll' i qjelltë.

¹Në shapitrin e 14 të Mettasë, thotë: Isaj i u tha: kur njerëzija të fillojnë që të mos martohen e të mos kurorëzohen ata do bëhen si meleqët e Zotit që janë në qjell. Në një vënt tjetër thotë: Nderin' e naltësinë q'i ka dhënë Kur'ani gruas, asnjë fe s'i a ka dhënë.

²Sure-i Maide, ajet: ve idh evhajtu...

Një ditë të dy-mbë-dhjetë
than: "a mund Zot' i vërtetë¹
o Isa që të na zbresë
lart nga qjelli një tryesë?"
"Turpërohi kini frikë
i u tha ngaj Zoti një çikë!
S' ju mjaftoj ç' prura i patë
këtë me ç' mënt vall' e thatë?"
së hanguri bar e fletë²
u mërzitme me t' vërtetë.
Na ka ënda gjell të hamë
se ngaj fuqija fort ramë.
E dyta të shohim pemrat
kur zbresin; na flenë zemrat.
E treta ashtu si thua
i pamë shenjat e tua
por kjo gjë kur të na zbresë
na jep forcë në besë.
E katërta ç' do ke bërë
i ke bërë këtu tërë.
Kjo e qjellta do të jetë
një shënj' e gjallë përjetë.
Dhe bota kur ta pikasin
do ta shohin do ta zgjasin.
Nuk mundet dyshim t' i u mbetet
sikush juve do t' ju pshtetet."

¹*Sure-i Maide, ajet: Idh kale-i havarijjune...*

²*Sure-i Maide, ajet: Kalû nuride...*

Isaj i bir i Marisë¹
zu i lutet Perëndisë
"Zot! Të mirën përsëritna!
Ngaj qjelli tryezë zbritna!
Si ne si të pasmit bashkë
ta lusim ditën si pashkë.
Dhe prej teje do të jetë
një shënj e madhe përjetë.
Ushqena o Zot se tinë
je që ushqen gjithësinë."²

Zbritja e tryezës

I thot Zot' i vërtetë³
i a ju zbres unë atë vetë
por pastaj ta dini mirë
po bëtë gjë të pështirë
po s' e njohtë mirësinë
po mohuat Perëndinë -
do t' ju shtije ndër duar
dhe ju kam për të munduar -
Më keq s' mundoj njeri kurrë
as grua në jet, as burrë.

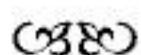

¹Sure-i Maide, ajet: Kale Isa...

²Shokët kur i kërkuan tryesën, më parë kujtuan ngrënjën pastaj tultitjen të zemrës edhe forcimin të fesë. Isaj kujtoj më parë lartësimin r fesë, e pastaj yshqimin, me gjith atë, e kujtoj me një zemër të alrtë e me një gjuhë të zjartë. Të vegjëlit janë shumë lark prej të mëdhenjve.

³Sure-i Maide, ajet: Kalallahu inni..

Isaj duart porsa ngriti
një tryes' e kuqe zbriti.
Sipër' poshtë pshtjellë retë
e zbret ëngjlli' nuk zbret vetë.
Kur e pa Isaj ka qarë
sa me lotë dhen' e ka larë.
"O Zot: Të qoftë lëvdatë
na e bëj për ne uratë.
Për gjith të mjerit bekime
bëj o Zot, mos mallkime!
Kush ngrihet tha të qëllojë?
Prej jush sofrën ta zbulojë!"
Tha Shemuni q' ish m' i pari:
"O Isa ti je m' i mbari."
Është ngritur është falur
ka qarë sa është çmallur.
Me Bismil-lah' e ka kapur
dhe me dorëz e ka hapur.
Thuhet se ky ish Inxhili
q'ia zbriti Xhebraili¹
Popullit ç' i u thoshte Hahku
s' i a u trette dot stomaku.
Dreqin për bishti e zunë
u bënë më Firaunë.
S' e donin demokracinë
donin kryenaltësinë.

¹Thuhet se ishte tryezë me sendesh ushqimi. Thuhet dhe si u friksuan nuk zbiti asgjë.

Rug' e Isajt s' i u pëlqente
pandehnin se po i rrente.

I u ardhi rënd' u zemruan
nga Isai u hidhëruan.

Isajt kundër zun' i venë
e lanë besën e fenë.

I mendoj liksht Perëndija
sa botën zu llahtarja.

S' mundet të shkruhen në kartë
ç' hoqn' ata dreqi i martë!

Havarijjet (apostojt) cilët janë?

Si s' patnë gjësant të hanë
mori Marija Isanë.

Ndë një ngjyenjës e ka shpënë
na! stërvitma i ka thënë.

Mjeshtri kur zu t' i rëfente
plaçkat qysh lipcat t'i lyente,

Isaj i delte m' i ditur
thua në mjeshhtëri i rritur.

Ustaj një ditë ka shkuar
i thot' Isajt të bekuar:

"Si ç' do plaçkë e kam shënuar
shih, me mënt duhet punuar.

Kur të vi t' i gjej mbaruar
të mos mbetet gjë haruar."

Isaj të gjitha i mblodhi
ndë një kazan tok i hodhi.

Lëshoj ngjyjë një thërime
sa nuk' lyheshin tri qime.

Tha: "Zoti urdhër i u dhëntë
si lipcet boja i u zëntë"

Kur ardhi mjeshtri çuditet
si i dehur zu vërtitet:

"Mor aman Isa! Ç' ke bërë?
Of m' i prishke plaçkat tërë!"

Ngreu shiko tha mos ki frikë
dëm s' të bëra as një pikë.

E ç' të shohin kur i nxuar
si kush, ngjyer duar duar.

Ca skuqin, ca gjelbërojnë
të gjitha llojet ndërojnë.

U çuditnë kur i panë
ç' qen e besuan Isanë.

Hauarijunë këta quhen
tërë si vëllezër duhen.

Ca thonë ndryshe ka ngjarë

Isai ca njerës ka parë -
gjuanin peshq anës detit
dyk e ndihur njëri tjetrit.

Këta njerës peshkatarë
Shem-unin kishin të parë.

Isaj më dhimbi i u thotë
kur ju shoh mundohi kotë.

Nat' e ditë dyke vojtur
s' shkohet jeta me të gjojtur.

Peshqit që zë ç' vlejë kanë
këta sot për nesër janë.

Po të vish me mua tinë
do të gjuajsh njerëzinë.
E ke fitimnë për jetë
je mentar metoje vetë.
Shokët bashkë me Shem-unë
thonë të duam një punë.
Tërë natën qenë munduar
asnjë peshk s' hodhë në duar.
I u tha Isaj: "pra e hidhni
pezaulë dhe e mblithni."
Ment u gris kur zun' e qitnë
ardhn' i u ndihnnë pra e ngritnë.
Dy barka mbushnë me kulmë
dhe i van' Isajt me sulmë:
"Tani tynë të besuam
se ne mbrëm' u erësuam -
as një peshk të vetëm s' zumë
sa do që mbemë pa gjumë.
Tek na dhe sot ti uratë
ngritëm si me lopatë.
Kurrë s' jemi për të ndarë
do të na kesh si manarë."
Hauarijunët katë janë
që e ndiqnin pas Isanë.

Trathëti e Judhajt

Jahudinjtë të shushatur
mëndjen prap' e patën patur.

E shtuan armiqësinë
e forcuan ligësinë.
Kuvënduan ta kllaposin
ta therin e ta groposin.
"kë kam ndihmës nga ju unë¹
për këtë punë që zunë?"
Havarijjet i thonë
na ke ndihmës me gjith Zonë.
"Nesër gjeli pa kënduar
do vinë për të munduar.
Do të dalë i pabesë
një prej jush do të më shesë.
Si Jusufnë Jud' e parë
pak të holla do të marë.
Do të jetë i çnderuar
krye-posht' i turpëruar."
Atë ditë Juda nvidhet
ndër armiqët e tij hidhet.
"E ç' më jepni t' ju them ku-është
se sonte fort e ka ngjushtë."
I mallkuari e shiti
për tri zollota po ç' qiti?
Ku ishin mbyllur i solli
reth e qark shtëpin' e fshtolli.
Hyri kërkoj an' e mb' anë
gjëkundi s' e gjeti Isanë.
Isaj atje nuk pat fjetur
se e patën për të gjetur.¹

¹*Sure-i Ali Imran, ajet: Kale men ensari...*

Juda del i dëshpëruar
se s' e shtiri dot ndër duar.
E përfshinë porsa dolli
e gjeti atë që ndolli.
Mbeti disa ditë mbërthyer
përpara djellit këthyer.
E vinin re Jahudinjtë
i ngjet Isajt nga turinjtë.
Si i dolli shpirti fare
e shpunë zvarë ndër varre.
Vallë Judën' a Isanë
nga të dy kë vramë thanë.
Po t' ish Isaj ky që vramë
Juda ç'u bë? Pse s' e pamë?
Çështja në dyshim i u mbeti
Isanë gjësent s' e gjeti.
Kur' ani thotë: "Isanë
as e mvarën, as e vranë.

---

¹Thotë një: Si e ndoqnë dhe e katisnë, Isaj nga frika u psheh edhe më s'u gjent fare. Këtë pëtojmë dhe nga Sure-i (Ali Imraninni muteffiqe- Unë ty të vdiqa edhe të ngrita pranë meje (shpirtin ta ngrita). Në Sure (Maidethotë: Felemma teveffejteni - Zot ti kur më vdiqe e kur më more po i shihuje çë bënë... ja nga këto fjalë kupëtohet se Isaj vdiq atje ku qe pshehur e gjeti. Po shpirt i tij u ngjit në qjell. Si Isaj ashtu dhe Hëzri e Iljasi gjithë kanë vdekur. Në tjetër vënt thotë: Sure-i (NisaVe ma kateluhu, as e vran as e varnë por vranë atë që i u përshembëllye edhe i përngjau Isajt, i cili ishte Juda vetë. Më tutje urdhëron: (Bel refeahu-llahu.. Zoti Isanë e ngriti: Pra nga këto sende mundim të themi Isaj u ngrit edhe u ngjit në qjell si gjith shpirtat e tjera të mira.

Vranë një q' i shëmbëllente
Judën q' e lante e lyente."

I a rëfente në të pamë
vet-hen e tij si vëllamë.

Prapa tij i bëhej gjarpër
sa e shiti për tri aspër.

Krishti mirë pa mbuluar
bota është trubëlluar.

Isevinjtë tresh u ndanë
ç' mundnë thanë për Isanë.

Kush tha, janë tre zotër
njëri tjatrit s' i vjen konter.

Një trup është; ca të tjerë
prej tri gjësh është' i përzjerë.

At e bir frym' e bekuar
ndë një trup janë bashkuar.

Por si djelli më tri ndarë
që ka trupnë, dritën' zjarrë.

Ati trup, dhe biri fjalë
e fryma të tre të gjallë.

Thonë ka për Perëndinë
trupnë fjalën gjallësinë.

Fjal' e Zotit u trazua
që nga krej e gjer ndër thua.

Si uji brënda në verë
në trup të tij i përzjerë.

Ati biri fryma thanë
nga një Zot më vehte janë.

Pastaj një bëhen të tërë
tok i bëjnë ç' kanë bërë.

S' ndjeu gjësendi kur e varë
shpirti i doli më parë.
Të tjerët si ëndër thanë
i u duk kur e mbytn' Isanë.
Nuk ndjeu se ç' mundim i bënë
kësi lloj besimi tënë.

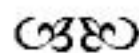
Një bisedim në vateur me disa zotërinj të ndryshëm në fet

Me një të krishter një ditë
fjal u çil mbi historitë.
Shkoj biseda gjer e gjatë
s' mbet as e njom' as e thatë.
Në funt tha myslimanizma
lindi nga krishtjanizma.
Musevizmën rrënj' e kanë
rezume e asaj janë.
Krishti bir' i Perëndisë
q'ish drit e gjithësisë
gjithë botën për të shpëtuar
fërtomën e pat pushtuar.
Kësi soj u la mëkati
dhe u ngjall, shkoj ne i ati.
Kurse Zoti zbriti vetë
fesë gjë s' i la të metë.
Pas Krishtit më s' pat nevojë
përmbi fe të çilet gojë.

Më s' kish nevojë mileti
që të delte Muhamedi
Ç' bëri pra edhe se dolli
veç ngatërimet që solli.
Kombin me komb e përfyty
botën në gjakra e mbyti.
Kësi soj tha shumë fjalë
me një gjuhë pret si pallë.
Ardhi radha të flas unë
për të quar këtë punë.
Në shesh të përgjegjes rashë
i nderçëm vëlla i thashë:
Unë s' them myslimanizma
lindi nga kristianizma
por them ajo është vetë
pa shtim dhe pa të metë.
Ajo është musevizma
ajo është brahamizma.
Se feja që fali Zoti
si sot' dije' si qëmoti
një lloj ish një do jetë
se s' gabon Zot i vërtetë.
Ajo Zot që dha Tevranë
dha Inxhilë dha Kur' anë.
I pari ç' besim shënonte
tjetri aspak s' e cënonte.
Veç forconte njëri tjetrin
si cili ngjallte të vjetrin.
Ç' pat besuar Ibrahim
besonte Musa Qelimi.

Ato besoj edhe Krishti
për ato ngrihet dhe gjishti.¹
Do me thënë Muhamedi (a.s)
besoj si Isa Profeti.
Se s' ndryshon kurrë besimi
është si tha Ibrahim.
Të tre të bijt e tij janë
të tre atë krye kanë.
Por ç'i bën se njerëzija
nuk i linte djallëzia.
Shkak u bënë disa veta
për interesat e veta.
Ndëruan librin si deshën
profetit s' i vunë veshnë.
Asi kohe hafiz s' kishte
libri në pak duar ishte
populli krejt i pa ditur
pas shkrimit i pa stërvitur.
S' kish njeri t' i u kundërshtonte
ndryshimet t' i a u vështronte.
Urt e butë i them mikut
gjer në mbledhjen e Iznikut -
feja nuk u ngatërua
lulëzoi porsia pallua.
Mbledhja dha vendim të nxehtë
me një gjuhë fort të mprehtë.
E çkatërruan besimin
edhe rrënjosën tritimin.

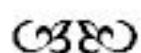
¹Që të besojnë myslimanët dyk e ngritur gjishtin e shehadetit.

Bir është vet' i ati
krijimin vetiu e pati
Ati është biri vetë
ndryshim s' ka as do të ketë.
Gjashtëdhjet e katër Inxhilë
u kënduan në këshillë
si të saktë katër lanë
të tjerët zjarrit i a dhanë.
Atje shpallën aforozin
e dëbuan Ariozin
se e besonte Isanë
bir njeriu porsi Musanë.
I shkullnë rrënjët njëtim
i dhanë forcë tritimit.
Njëtonjësit i katisnë
i shuan i arratisnë.
Nga frika kush s' kudëzonte
dridhej, s' mundej të bëzonte.
Sa pa çelur mirë gojën
i a humbisnin fare bojën.
Kështu vendosi këshilli
e fitoi punën Sirili.
Të lutem vëlla i thashë
ta nis fjalën ku e lashë.
Një është fe e vërtetë
s' ka të dytë s' ka të tretë.
The: "s' kish nevojë mileti
për të ardhur Muhammedi (a.s)
se Isai bir i Marisë
i pat dhënë njerëzisë -

një dritë sa fuqi pati
q' e pat marë nga i ati."
Ke gabim mik i ditur
pra të them dyk' e habitur.
Krijohet fe me këshillë
me Kosta, e me Sirilë?
Fen e krijon Zoti vetë
dhe s' pranon ndryshim për jetë.
Si e la Isaj s' e latë
por e ndatë, e përçatë.
Kurse krishti thotë vetë:
"më dërgoj Zot' i vërtetë
pas Tevratit të bëj punë
të mos shtoj asnjë shkronj' unë.
S' kam të drejtë as nga paksimi
se çkatërrohet besimi."
Do të mos kishte nevojë
tjetër Profet të dërgojë -
por kur të rinte besimi
sikur q'e la Ibrahimimi.
Por ç' i bën Israilinjtë
e ndryshuan faqe zinjtë.
Librin e Zotit e lanë
kapnë për bishti shejtanë.
Medoemos do të vinte
Hazreti Musaj t' i bindte.
Prapë koha dyk' e shkuar
me djallin janë bashkuar.
Të mirët i vran' i shuan
librën e shenjt' e ndryshuan.

Doemos një Profet tjetër
për të ndrequr fen e vjetër
do të vinte, s' kishte çare
se feja do humbte fare.
Ja ky është Krishti vetë
q' e dërgoj Zot i vërtetë.
Sa vdiq i bir' i Marisë
Profeti i Perëndisë -
prapë ngatërimi nisi
se nuk i linte Iblisi.
Ne si çifutët nuk themi
por as me ju bashkë s' jemi.
Njeri është si të tjerët
dhe vdiq si gjith Pejgamberët.
Në vënt të tij Judën mbytën
e gozhduan dhe e jytën.
S' u ngjall prapë si gjith shokët
se njeri s' thahet mbi tokët.
Prej Musajt m' i math po t' ishte
duhej Tevratin ta prishte.
Një libër tjetër të ngrinte
dhe atij rrënjët t'i mihte.
Le që kanun tjetër s' qiti
por asnjë shkronjë nuk ngriti.
Pra atëherë nuk duhet
m' i math se Musaj të quhet.
M' u përgjeq miku më thotë:
"këtë fjal' e ke të kotë.
Besoj se bir' i Marisë
është bir' i Perëndisë.

Si të thashë edhe më parë
asgjë nuk ka të ndarë
Ati, biri një trup janë
dhe ndodhjen vetiu e kanë."
Qysh thua o mik i thashë
bobo sa gabim i trashë
qysh i jep trup Perëndisë?
Krijuesit të gjithësisë!
Ndigjo pra të të jap unë
shpjegim mbi këtë punë.
Me gjak të ftohët ta kapim
pak shpjegim të të japim.
Çështja të mos mbetet terrët
rop është rop si të tjerët.
Trija s' bëhet kurrë njezë
s' e ha kush këtë këlkëzë.
Një trup qysh ndahet më trizë
kështu s' beson asnjë mizë.
Qysh u bëka njezë trija?
S' është lodër Perëndija.
Le fizika e kimija
s' e besojn as foshnjëria.
S' është i çpikur Perëndija
po ndodhet nga vet-h' e tija.
Do të jetë si ka qënë
nuk ka trup si kanë thënë.
Isai njeri i truposur
i mbërthyer i groposur.¹

¹Ata thonë s'themi ne.

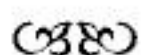
I varur e i mbërthyer
vetë si ç' kanë rëfyer.
Si të tjerët është pjellë
në djept lurek është fshtjellë.
Porsi çiliminjt e mitur
ca nga ca gjer është ritur.
Hante, pinte, flinte, delte
ku shkelnin gjith bota shkelte!
Për një Zot ky turp si hiqet
të foshnjohet të fëlliqet?
Por kur zbriti tatëpjetë
cilin la në vënd të vetë?
Apo dy pjesë u gjysmua
nuk më mbushet mëndja mua.
I dituri s' thotë kurrë
Perëndija ka figurë.
Bëhet grua bëhet burrë
po the të bëjnë lëkurë.
Një zë ngjizet nuk ka qënë
Zoti nga barku s' ka rënë.
Nevojtar ka nevojë
për një vënt që të qëndrojë.
Isajt nevojën ia dimë
s' ronte dot vetëm një grimë
i javitur, i ndryshuar,
i munduar, i lëshuar.
I kapitur e i ndjekur
i trapitur, i përppjekur.
Si thoni ju kur e zunë
përse bërtiste, thosh unë

s' kam faj ç' kini ç' më ngisni
ç'ju bëra përse më vrisni?
Ç' farë zemre pati ati
pse s' e shpëtoj çunin ç' pati?
A nuk' pati pak' mëshirë
kur ia mundonin të birë.
Marija në tjetër anë
lebetitte për Isanë.
Bir' im ku më lë mua?
Pas teje vehten ç' ta dua?
Ç' më punuan faqezinjtë
thoshte dhe rrihte kërcinjtë.
The: "prej Ademit mëkati
mijra vjet vazhdoj së gjati.
Gjithë hoqën bir pas biri
si i keqi si i miri.
I ardhi keq Perëndisë
dhe deshi prej njerëzisë
këtë gjynah ta çkarkojë
dhe të mos meret në gojë.
Pra iu desh vetë të zbresë
të lindet edhe të vdesë.
Q' ajy mëkati t' i u falet
dhe të shkarkonet nga hallet.
Pastaj të ngjallet të shkojë
bashkë me t' anë të rrojë."
I thash, nuk është e drejtë
një faj që punuan pleqtë
bres pas brezi të vazhdojë
nip e stërnip ta mendojë.

A s' e kish Zoti në dorë
t' i falte robrit e gjorë?
Përse me kohë s' i fali?
Krishtin me kohë s' e ngjalli?
E la botën të ngarkuar
për një gabim që pat shkuar?
Tha: "kjo është gjë e fellë
s' mundet mëndja ta përfshijë."
I thashë çudi qysh thua
nuk ma marka mëndja mua?
A gjith bota nuk po dinë
q' e njëtojnë Perëndinë?
Këto mua pse m' i thua
kujton Isanë s' e dua!
Un' e dua ca më tepër
dhe e lartësoj më epër.
Porse nuk ma jep llogjika
si të thashë nga ca pika.
Që ta besoj porsit të
se e zemëroj Perëndinë -
E besoj si Muhammedin (a.s)
rrop q' e kam shpirt e të vetin.
Të parët të çmendur ishin
që Krishtin për rrop e kishin?
Qindra vjet si ne besonin
dhe si ne e lartësonin.
Vjen një ditë do peshohet
ky besim do të ndryshohet.
Do besoni si besonit
do të bashkoheni me tonit.

Më the është pun' e thellë
nuk mund mendja ta fshtjellë.
Shpjegoma pra të lutem
brënda në çashtje të futem.
S' ka punë mendja me fenë
tha, se nuk mund ta mat denë.
Thashë jemi myslimanë
për mburim kemi Kur' anë.
Nuk besojmë ç' do që thuhet
pa rrahur mëndjen si duhet.
Na porosit dhe Profeti
të mos besojë Ymmeti -
çdo fjalë që kallëzohet
po i duhet të bazohet.
Të bazohet në llogjikë
të kundërshtojë pa frikë
sa gjer mënjja t'i a pëlqejë
dokumenta të çkëlqejë.
Tha: (fes-elü ehledh-dhiqri)¹
se duhet të mbushet fiqri.
Kot më kot ne nuk besojmë
por pyesim e mësojmë.
Të detyruar nuk jemi
si thotë hoxha të themi.
Ne aforoz s' njohim fare
zgjedhën e kemi për mare.

¹Ajeti thotë: kur të mos dini një gjë pyni më të diturit që t'ju mbushet koka.

Mëkatet s' i kallëzojmë
hoxhëvet nuk i u bëzojmë.
Drejt për drejt Zotin thërresim
dhurim veç prej Atij presim.
Profetët njerës i njohim
ndër ta fuqi Zoti s' shohim.
Tha: Tevrati s' u ndërua
si duhej u shenjtërua.
Thashë: shkoj biseda gjatë
Isaj vetë past uratë.
I u thoshte përse e ndëruat
Tevratin, na turpëruat.
Asnjë shkronjë mos trazoni
se nderin krejt i a rëzoni.
S' e ndigjoj far' e mallkuar
as pak Isan e bekuar.
Ç' shapitër të kapç në dorë
plot gabime gjen i gjorë!
Të të them disa për shëmbëll
mbase nuk' të vjen dhe ëmbël.
Për Lut Pejgamberin thotë
fjalë të ndyta, më kotë.
I dehur kur paska qënë
me të bijat paska rënë.
Prej sij barsë paskan mbetur
paskan lindur qënkan shkretur.
Edhe për shumë të tjerë -
njerës, q'ishin Pejgamberë
i poshtëron aq shumë
sa t' i març t' i flakç në lumë.

Thotë për gjarprin Tevrati
gjith dimrin ha kokë-thati -
dhe, edhe fle gjer në verë
pastaj zgjohet del mer erë.
Për katër lumënj në botë
nga parajsi dalin thotë!
Me qerre e tërheq djellin
si një shoshë e njeh qjellin.
Mbi një ka e përmban dhenë
jep tërmet bën kijamenë.
Kësi sende ka Tevrati
të cilat Musaj s' i pati.
Por i çpifnë Jahudinjtë
pa pikë turp faqezinjtë.
Pejgamberët liksht s' punuan
fen' e Zotit s' e renuan.
Por forcoj vëllaj vëllanë
se tërë vëllazër janë.
Pra feja nuk' ka ndëruar
si e mer vesh i uruar!
Ahmedi bir i Hashimit
e stërnip i Ibrahimit
nuk' e la mardha të ketë
por i dha shkëlqim për jetë.
Ndryshoj gjyqi s' ndryshoj feja
se një është' e vjetër e reja.
Gjyqi i vjetër ndërrohet
koha e tij kur mbarohet.
Kurse i vjetri më s' ruhet
doemos gjyq si duhet.

Gjyqi që pruri Ahmedi
ishte i gjërë si deti.
Ky binte qytetërimin
ky po sillte përparimin.
Qytetërimin që falte
gjith kombet po i ringjallte.
I ringjallte, i ndriçonte
në kulmin e nalt' i çonte.
S' shihte ngjyr' as kombësinë
shihte veç vëllazërinë -
Vëllazërin' e vërtetë
q' i u kish falur Zoti vetë.
Ky ish qëllim' i Profetit
i të madhit, Muhammedit. (a.s)
prandaj botës i dërgonte
letra dhe në fêt i ftonte.
Ngjyr' e gjuhë nuk' shikonte
donte tërë t'i bashkonte.
S' punonte me mëntë e tija
veç ç' i thoshte Perëndija.
Luftës desh rrënjët t' i shkulte
marëzinë desh ta ulte.
Por ç' i bën kombi i vetë
s' e lanë të rij' i qetë.
Kot më kot në qaf i ranë
sa rojti shprehur s'e lanë.
Si ajy dhe shokët hoqën
me armiqtë u përpoqën.
Mbretërit ta kishin besuar -
gjë do mos kishin pësuar.

Do kish lindur qetësia
do të mbretëronte lirija.
Më tha miku: "e ç' më thua
çudi me fjalët e tua.
T' ish kaq i math Muhammedi (a.s)
duhej ta donte ummeti.
Një të mos i kundërshtonte
porsi babë ta vështronte.
M'i math armik fis i vetë
u pa sa ish gjallë vetë."
Kësi soj tha disa fjalë
sejçila ish fjal' e çalë.
I thashë: vëlla! Ndigjomë
ç'do gjë flet gjuha e njomë.
Po të përgjigjem me sërë
profetët e mëdhenj tërë
kësi soj kanë pësuar
nga kombi i pamësuar.
Ademi q' është m' i parë
pak' kundërshtime ka parë?
Kabili a s' i a pat vrarë
Habilin' birin e mbarë?
Me stërniprit ajy vetë
pak luftojë në këtë jetë?
Nuh pejgamberi ç' ka hequr?
Me shekuj është përpjekur.
Veta vetëm tetëdhjetë
prantuan fën' e vërtetë.
Ardhi rrebeshi i mbyti
pastaj u shtuan së dyti.

A pak ka hequr Jakubi
Jusufi, Lûti, Ejubi?
Ibrahimi prej Nemrudit
prej atij shpirt-keq makutit?
Sa hoqi sa e munduan
shpirtin, zëmrën i a lënduan.
Apo Musaj nuk ka hequr
me vjetë është përpjekur.
Me të vëllanë Harunë
sa vojti me Firaunë?
Zeqerijanë, Jahjanë
nuk' i sharuan, i vranë?
A Isanë s' e trapitën?
Për tri zollota s' e shitën?
As tre vjet me ta dot s' mbushi
që çështjen e di sikushi.
Po të shihni historinë
e gjeni krejt Arebin -
e përunjur drejt Ahmedit (a.s)
ndënë hijen e Profetit.
Asnjë Profet sa ish gjallë
si Muhammedi (a.s) s' ka dalë -
Me një ummet fort të shtuar
edhe aqë i fituar.
Atë qysh të mos e donin?
E qysh të mos e lëvdonin?
Kurse i shpëtoj nga zgjedha
edhe i zbuti si kedha.
Nuk e shitnë si Isan
por për të shpirtin e dhanë.

Të mos e donin nuk vdisnin
për ahiret një send prisnin.
Me tjetër sy par' e kishin
krejt therorët e tij ishin.
Krah më krah tok kur luftonin
kurrë nuk e trathëtonin.

Një liberal i krishter

Në sallët tok dyk 'e qënë
një nga shokët qiti zënë:
"po çuditem me ju unë
sa e zgjattë këtë punë.
Musaj, Isaj Muhammedi (a.s)
njerës si tërë remeti.
Nuk po them s' ishin mentarë
porse botën kanë çarë.
nuk them gjë më tha për tëndin
për atë ty ta lë vëndin.
Do të flas veç për Isanë
që disa Allah i thanë.
Besim i atit e birit
po më shkon tha prej fiqirit.
Që prej Greqisë së vjetër
ka mbetu, s' është gjë tjetër.
Të ju them pra qysh ka rjedhur
ky besim nga na ka erdhur.
Qysh u hap, qysh ka kaluar
gjith Evropën ka mbuluar.

Që nga koh' e perëndive
mbetur nga prindët të bijve.
Vetëm formën i ndëruan
por pikërisht i a afruan.
Bije fjala për Isanë
krejt Hiraklit i a përngjanë.
Hirakliu njeri nuk ishte?
Zon' e math baba s' e kishte?
Dhe Isaj njeri ka qënë
bir i Zotit i patën thënë.
Që të dy hanin e pinin
edhe si gjith bota flinin.
Hirakliu ngjalli një grua
q' ishte fare kalbur thua.
E gëzoj burrin e ngratë
që vajtonte dit e natë.
Kështu pra dhe Isaj ngjalli
një, edhe mrekulli çpalli.
Isaj vdiq i varur në gjalmë
dhe Hirakli vdiq me helmë.
Isai si vdes prapë ngjallet
dhe ngjitet në qjell më s' ndalet.
Ashtu dhe Hirakliu ngjallet
ngjitet Olimpiti në malet.
Së rish Isaj zbret në tokë
prapë bshkohet me shokë.
I u tha ç' u kish për të thënë
ca porosi i u pat dhënë.
I u pat dhënë sihariqet
që do t' i mundin armiqtë.

Kështu dhe Hirakliu zbriti
në Greqi edhe e ndriti.
I u tha ç' i u pat për të thënë
dhe sihariq i u pat dhënë:
"më tutje kur të luftoni
trovadën do ta fitoni."
Jah perëndit e Junanit
me gjith anët e xhihanit.
Edhe sot po mbretërojnë
vetëm emrin po ndërojnë."

Kritikë mbi Isanë (A.S.)

Tha Krishti s'është pa atë
doni shpjegim të gjatë?
Jusufi ka qën' i ati
t' ëmën në kurrorë e pati.
Pshehurisht me burin piquej
njëri për tjetrin fort digjej.
Zot i dolli dhe si lindi
e rriti e çoj nga Hindi.
Krishti atje u martua
një kallugre mori grua.
U këthye në Kuds ardhi
por atje fati s' i zbardhi
se populli i u lëshyen
e kapn' e xhvatn' e mbërthyen.
S' është si thotë Kur'ani
e nvarën' e di Xhihani.

Foli dhe shumë të tjera
por pa vënt i mori era.

I u përgjegja me pak fjalë
për të mos qitur andrrallë.
Ne themi është pa atë
nga Zoti pastë uratë.

Për Marin' e për Isanë
Zoti ka zbritur Qaf-hanë.¹
Me këtë sure që zbriti
zonjën Merjem e dëlirti.

Prandaj të lutem më lerë
se gjuhën e kamë të prerë.
Nuk flas dot për këtë pikë
se nga Zoti kam mjaft frikë.

Kur Kur'ani e la mbyllët
edhe unë i vë dyllët.
Ç' ë e shtrëngoj tha këtë fjalë
kur pa bukuroshin djalë:

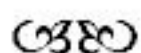
"Unë jam vajz pa burrë
ligësi s' kam bërë kurë."

Meret vesh e pastër ishte
pra ndryshe aspak s' thëriste.

Fort e lartr' ishte nga nderi
e lavdëron Pejgamberi.

Porsi nënë e nderojmë
nga turpet e pastërojmë.

Porsi ju kurrë nuk themi
se ato s' i mer kalemi.

¹Shapitër e Marisë që është një Sure në vet-he.

Si të dojë le të jetë
atë e di Zoti vetë.

Mushoni pak sikur qeshi
mua tërt s' më bëri veshi.

Si e panë q' u zemrova
thanë ta themi për prova.

Pse i u thash a nuk e dini
që nuk na premtton dini.

Nuk na lë as edukata
të flasim fjalë të thata.

Dërgoj një shpirt Perëndija
atje ku lahej Marija.

E pushtoj edhe i fryri
shpirti ku duhej i hyri.

Ish e virg' e pa përlyer
mashkull ndër të s' kishte ngjyer.

Ti mik në besofsh si thua
prapë del e quar grua.

Me burën e saj e paska
burë të huaj ajo s' nqaska.

As ajo as bir i vetë
s' duhet asnjë faj të ketë.

Nga që s' pati faj Marija
e lartësoj Perëndija.

Jusufi ta kish trazuar
merjemit s' i kish bëzuar.

S' e qortonte sa kish zënë
na çnderove dyk' e thënë.

I a bëri Profet të birin
atë Isanë të mirin.

Sa për martesët që thua
nuk më hynë në punë mua.
Nuk del gjë nga mos martesa
me atë s' ka punë besa.
Se mos martesa për mua
nuk ka vleftë sa një thua.
Të kish rrojtur do martohej
si gjithë bota do të shtohej.
Dhe ai si gjith Profetët
do linte një bark në jetët.
A si Brahamat mund të rinte
punën e tij vet' e dinte.
Njeriu ha, pi, del dhe zbrazet,
dhe i punon gjith avazet.
Mrekulli si gjith Profetët
ka kallëzuar në jetët.
S' bën manjatizmë Profeti
punon ç'i thot' i Vërteti.
S' them q' e mbërthyen Isanë
gozhduan Judën shejtanë.
Unë them vdiq si të tjerët
as një s' mbet nga Pejgamberët.
Zot' i math e i vërtetë
në Kur'an po thotë vetë:
"O Isa shpirtin ta mora
dhe sipër në qjellt ta nxora.
Nga dor' e qelbët shpëtove
nga ata nuk u poshtove."
O mik! Them ç' thotë Kur' ani
se kështu ma do imani;

Them: Isai bir i Marisë!
I dashur i Perëndisë.
    Je Profet si gjith Profetët
    të trathëtuan të vetët.
Të shtinë që të të nvarin
Judha ty ta bëri varin.
    Por e pikase shpëtove
    në vënt Judën copëtove.

Nga shokët e vapeutit një jahudi filloj

Pranë një jahudi rinte
s' fliste, bënte sikur flinte.
    Më thotë me zë të pshehtë;
    "bisedimin fort e nxehtë.
Sa çudi ju muslimanët
po i mburni kristijanët.
    Me këto fjalë që flisni
    ata nuk po i gremisni.
Qysh the pa at' e besojmë
e nderojm' e lartësojmë."
    Mor Mushon ç' të bëj i thashë
    unë përgjegjen i a dhashë.
Më tha nuk' i the si duhet
se Krishti.....
    Ne e dimë punën mirë
    e njohim t' ëmën, të birë.
Por Kur' ani s' e ka thënë,
çështjen mbyllur e ka lënë."

Mos më Mushon i thashë
mos na dalë puna trashë.
S' shan si Tivrati Kur' ani
që të tallet dhe shejtani.
Në Kur' an s' gjen kësi punë
ajz s' shan as Firaunë.
Ne profetët s' mund t' i shajmë
por i dëlirtim' i lajmë.
(Lâ nufer-riku) na thotë
Kur' ani me zë të plotë.
Domethënë asnjë s' ndajmë
tërë mbi krye i mbajmë.
As njërin nuk përjashtojmë
gjith i duam i lëvdojmë.
Për Isanë past' uratë
e besojmë që s' ka atë.
Ne shohim ç' thotë Kur'ani
nuk shohim ç' thotë Xhihani.
Si të duan le të thonë
ne shohim besimin tonë.
Ju ashtu jeni mësuar
prandaj liksht keni pësuar.
Sa të rroni ku të jini
mallkimin në zverk e kini.
Me cilin Profet s' u talltë
drejtësinë kur e çpalltë?
Ish si ish mua ç' më duhet
Isaj Profet i math quhet.
Sa jetoj në këtë jetë
bëri detyrën e vetë.

Duket se s' ia nxuri veshi
ndënë hundë sikur qeshi.

Thashë me vetëhen time
ç' janë gjith këto pengime?
Kujt t' i përgjigjem më parë
ç' dobi? se folke me barrë.

Hiqen intelektuelë
bëhen lugë në ç'do gjellë.
Rrëfehen si liberalë
veç kritikës s' kanë fjalë.

Aman o Zot ç' koh' arimë
s' gjejmë qetësi një grimë.
Shet xhevahir e jakutë
atje ku shiten drutë.

Por ç' i bën kur të ze halli
kur të qepen porsi djalli
doemos përgjegje duhet
se ndryshe nderi nuk ruhet.

Ç' thotë Muhjiddin Arebiu

Thot Muhjiddin Arebiu
edhe Abdurrezzak Qashiu.

Kur i-u çfaq prej Perëndisë
shpirti ëngjëllor Marisë
si çun' i bukur shtat-derdhur
gjith bukurit' i kish mbledhur.

E pa, i pikoj në zemër
sa e preku, murga femër.

U derth si buruat në gjumë
mbeti mbarsë nuk shkoj shumë.

Kemi një grumbull pasqyra
për kësi gjësh nga natyra.

Veç pik' e njërit të shkundet
pas shkencës e ngjizmja mundet.

Mbasi kish dhe shënjtërinë
më të plot' e kish fuqinë.

N' atë çastë mbeti me barrë
pik' e vetë i-u bë farë.

Një teori fort të gjatë
shënojnë, paçin uratë.

Sot po shohim mjaft shkencëtarë
të famçëmim mjaft provëtarë.

Me provat që kanë bërë
thonë me një gojë tërë:

"Me një mashkull pa përzjerë
femra mund kylysh të nxjerë.

Dhe prej gurit gjë e gjallë
s' është çudi që të dalë".

Shëmbëlla të tjera sjellin
pa material po pjellin:

"Një njeri të fortë kemi
qënke sëmure po t'i themi

do të verdhet me një herë
dhe në shtresët do të bjerë.

Dyke mos patur gjë trimi
sëmundën i-a ngjall shartimi.

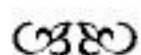
Shumë herë një pi ujë
shokët vrik i-a japin bujë -

Ç'bëre? Ishte i helmuar!
Sakaq në qaf' e muar.
Me vërtet helmonet' ikë
me dorë i-a ngulnë thikën".
Kështu dhe pun' e Marisë
kur nga ëngjell' i Perëndisë -
sihariqohet me djalë
frymëzohet me një fjalë.
Shkënsa e sotme na thotë:
"Dy lloj trupe ka në botë:
të pleksme dhe të papeksme
faneksme dhe të pa faneksme.
Do me thënë: shihen' preken
ose nuk shihen as rreken.
Ajri sikur të mos ishte
gjë të gjallë do mos kishte.
Si arjri është dhe fryma
a nuk është ujë bryma.
Elektriku në trupat
ç' përshtypje bën nëpër grupat?
Kur sot; por pas mijë vjetesh
me gjisht në gojë do mbetesh
ajo, me frym' u shartua
më një lloj lënk u gatua.
Lëngu material ishte?
Brënda në frymët ç'gjë kishte?
E di vetë Perëndija
këtu s' arrin diturija.
Një ditë do ta zbulojë
shkenca dhe do ta kullojë.

Besimi i tritimit në Brahmanët e Hindit

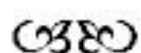
Një Hindijan' mori fjalë
me një gjuhë porsî pallë:
"Ulematë evropijanë
si shëtitnë Hindistanë
në shesh e qiti hetimi
nga Hindi doli tritimi:
n' atë volumin e tretë
e shënon Morisi vetë¹
Thotë tritimi ka dalë
nga Hindistani, pa fjalë.
Kështu thot edhe Devan-i
kur tregon nga Hindistani²
Më të madhe falje dinë
ta tretojnë Perëndinë.
Sanskritist (Trimurti) quhet
shqip (bashkë tri trupa) quhet.
Brahma' Vishnoja dhe Siva
një Perëndi që të trija.
I shënojnë me tri shkronja
E.V.M. dhe shënja.
Trupi, puna dhe bashkimi
një njihet me to tritimi.
Brahma është' ati' krijonjës
Vishnoja bir edhe mpronjës.

¹Në librin "Shënjat e vjetra të Hindijane" volum 3 faqe 23.

²Në librin "Përrallat e çifutëve dhe tjera" fq. 366.

Prej Perëndisë ka dalë
do të jetë gjithnjë gjallë.
Siva frym e Perëndisë
sundonjës i gjithësisë.
Ajy prish' ndreq' bën ç' të dojë
është Zot, s' vdes do të rojë.
Sivës i thonë edhe Krishna
që prej sish ka lindur Vishna.
Është Zot dhe nuk vdes kurrë
si njeriu ka një fytyrë.
Arth njerinë ta shpëtojë
se i dhimbej ta mendojë.
Nga tri rrënjët i përzjer
por në vehte rron përherë.
Formë pëllumbi i japin
tekdo për shembëll e kapin.
Në Benares¹ në të hyrë
një staty me tri fytyrë -
Është' i shënjtë në Brahmanët
dhe nderonet në gjith anët.
Morisi shton dhe një fjalë
për një staty që ka dalë -
n' atë Hindistan të gjerë
një trup që kishte tri krerë.
Dhe ky kallëzon tritimin
që s' ia di askush fillimin.
Kushdo thotë për tritimin
nga Hindi e ka mburimin.

¹Një qytet i math në Hind (Indi)

Form' e tritimit në Budistët

Mister Fabri për tritimin
kësi soj e bën hetimin:

"Budistët kanë tri rrënjë

E.V.M. kanë për shënjë.

Budën Zot e adoptojën
një Zot prej tresh e kujtojnë."

Devan-i në një vënd tjetër¹

flet për tritimin e vjetër.

Gjashtë shekuj para Krishtit
në fund të Çinit' në bishtit

një filozof Çinez dolli

Perëndinë Tavo polli.

I falen një Perëndije

që ka lindur nga tre fije.

Tavoja ish mëndj' e parë

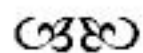
që prej sij lindi një farë

dhe prej të dytit i treti

që prej sij lindi ç'do mbeti.

Morisi qesh sa kapitet

nga ky besim, se çuditet.

¹Në librin "Përrallat e Tevratit" fq. 172

Mënyr' e tritimit n' Egjyptijanët e vjetër.

Përsëri Devan-i thotë¹
për tritimin q'ish në botë
kler i vjetër egjyptijanë
tritimin të vjetër e kan.
Ata shtatin e Manfisit
që s' kishte ndryshim prej lisit
e njihnin tritim të shenjtë
edhe si shënjë të shtrenjtë.
Thoshin:" e krijoj i pari
të dytin' birin si ari.
I dyti krijoj të tretin
kështu kallëzoi kudretin".
Tritimin të shenjtë e kujtojnë
të tre një i adoptojnë.
Tolisoi mbret i Misirit
prej Tanishoqit të mirit²
ka pyetur: " a kish vallë
para krijuesit të gjallë?
Dhe pas tij a do të ketë,
tjatër krijonjës në jetë?"
"Ka qën' i tha Perëndija
Zot m' i parë nga të trija.
Pastaj fjala³ shpirti i shenjtë
do të jenë gjith të shtrenjtë.

¹Në librin "Përrallat e Çifutëve" fq. 473

²Ishte një qahin (pifti math që kallzonte gjoja punrat e avenirit.

³Arabisht qelimetu-llah fjala e Zotit dëshira dhe urdhëri i Zotit.

Të tre kanë një fytyrë
kanë një trup' një natyrë -
Fuqi e përhershme dolli -
prej syresh dhe bota polli.

Ikë pra o jetë shkurtër
Jetë-humbët! Sillu urtë!"

Devani e ka gjykuar
këtë fjalën e bekuar.

Dyk e rjedhun nga tritimi
ka hyrë ne krishtërimi.

Aboloi i shënjtëruar
q' është në Delhi mbuluar¹

fjalë quhet shënjtërohet
si Perëndi përdorohet.

Platoni nga Skenderija
thosh në mësimet e tija.

Fjala Zot i dytë quhet
bir i Zotit dhe virg thuhet.

Para Krishtit vjetë shumë
tritimi pat këtë brumë.

Edhe Bonviku ka shkruar²
mbi fjalën e shënjtëruar.

fjala nga Zoti ka dalë
fjala Zot dhe Zoti fjalë³

Ky lloj besimi tritimit
që i u fut dhe perëndimit

¹Një qylet në Hindistan

²Në librin "Besimet e egjyptijanëve të vjetër"

³Edhe Juhana j Inxhilin e vetë kështu me një frazë e fillon.

ish i njohur nga Platoni
nga Arastoja së voni.
Nga të tjer' e nga të tjerë
ka rjedhur kështu pa prerë.
Para Krishtit qindra vjetë
njohur me këto mijete.
Merret vesh nga fjal' e Zotit
q'e njihnin burrat e motit
ish dëshir' e Perëndisë¹
shkak krijimi i gjithësisë.
Porsi kaloj koh' e gjatë
u habit njeriu i ngratë.
Tha: "Dhe fjala Zot do jetë
më vehte Zot i vërtetë".
Hindijan' egjyptijanë
brënda në moçalet ranë.
Kot më koti tritim qitën
se ç'than' as vet s'e ditën.

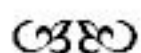
Tritimi i persianëvet dhe i kombevet të vjetër t' Asisë.

Flet në një libër Hixhini
që persianët punë dini
kishin fjalën' Mesatarin
dhe të tretin Shpëtimtarin.

¹Në i themi irade (dëshire Zotit).

Dhe Dunlabi me Bensonë
kështu si Hixhini thonë:
Dhe Derani jep shpjegime
gjatë, mbi këto besime:
"Thotë: besonin persanët
tre zotër si Hindijanët
Uzmerd' Metrat' Ehremenin
dhe të tre njëlloj i gjenin.
Uzmerdi njihej krijonjës
Metрати' bir shpëtonjës
Ehremeni sundimtari
fuqi-plot si i pari.
Finikasis' Qildaninjtë
të tjerë dhe Athurinjtë -
Fjalën për Zot e besonin
dhe si Zot e lartësonin.
Merduh i thon' athurinjtë
edhe Memrar Qildaninjtë.
Merduh bir i Perëndisë
shëmbëlla e virgësisë.
Ja kështu u hap tritimi
komb më komb shkoj ky mentimi.
Kështu thotë Bretshardi,
histori-shkronjës i larti.¹
Popullsi e perëndimit
në besimin e tritimit -
çirakët e lindjes janë
sado që put-perestllëk s' kanë.

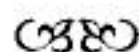
¹Në librin "Përrallat e egjiptianëve idolatrë" faqe 285.

Pale nga egjyptijanët
asnjë grimë s' ngelin mb' anët.
Njëtimin e Israilit
e qitën fare prej fillit -
Në tritim e trasferuan
ç'iu tha Tervrati haruan.

Tritimi në kombin Grek dhe Roman etj

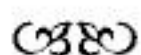
Dhe put-perestët n' Europë
mbytur krejt në këtë gropë.
Një Zot të vetëm besonin
me tri rrënj' e çfarësonin¹
Besonin grekërit e vjetër
një Zot në mënyrë tjetër.
Nga të tri rrënjët zot dolli²
fuqi e tij botën fshtolli.
Keler i tyre nga gjith anët
kur do t'i shpinin Kurbanët -
në therishtën për të prerë
do t' i spërkatnin një herë -
me një ujë të bekuar
pa marë thikën ndër duar.
Dhe xhematin përherë
do ta spërkatnin tri herë.

¹Në librin "Popujt e parë t' Europës"

²Në librin "Përparimi i mentimeve fetare" volum 1, faqe 307.

Kështu me tri gjisht e mbanin
enën-buhur për kurbanin.
Besonin të shënjtat tërë
nga tri nga tri janë bërë.
Thotë Feski se romanët
të vjetrit put-perestanët -
një lloj tritimi përdornin
Zot' Fjalë dhe Shpirt nderonin.
Barhoristi për Finlandë¹
thotë kish një Zot të randë.
Në një trup ngjitur tri krerë
me emrin Trigllav i ndjerë.
Hertungerberg është gjindur
ky lloj staty për të bindur.
Në gjith anët ish tritimi
para se të lint Krishtërimi.
Tritimin nga ne e kaptë²
por tjetër lloj e përhapte.
Krishnës tonë Krisht i thatë
ngrehtë një besim të thatë.
Fjalët fort i ashpëruan
për fill ment u ngatëruan.
Me kaqë mjafton i u thashë
mos shkoj puna më trashë.
Budisti tha, mos zemrohi
me logjikë mund të mprohi.

¹Në librin "Barbarët e Rusisë së veriut".

²Hindusi po flet

Të flas mbi varjen' mbi kryqin
si të duash jepja gjyqin.
Kështu tha dhe çeli gojë
me histori ta tregojë.

Varja e kryqi kanë qënë shumë vjet para Krishtit (A.S.)

Përsëri thotë Devani
kur tregon nga Hindistai.
Idolatri hindijanë
kësi soj një besim kanë.
Njeriut fajin për të larë
një Perëndi qënka ndarë
vehten kurban paska bërë
dhe i shpëtoka të tërë.
Për këtë sjell dokumenta
mjaft shëmbëlla argumenta.
N' atë faqe prapë thotë
mbi këtë besim të kotë;
"Hindusët për Krishnën thonë
është bir e virg gjithmonë.
Është Zoti vetë Vishna
porsi të tjerët dhe Krishna.
Nisje, sosje nuk ka fare
kundërshtimi është mare.
Ka zbritur dyk' e ngarkuar -
përmbi tokën e bekuar -

Për t'i a hequr rëndësinë
që po mundonte njerinë.
Dha kurban vehten e tija
kështu shpëtoj njerëzija.
Na kallëzon Mister Muri
që në Hindistan qëkuri -
Krishna qënka i shënuar
varur, shpuar këmb e duar.
Zemr e njeriut në këmishët
vartur si kandili në kishët.
Dhe një tjetër paska parë
varur, mbërthyer, gjak-larë.
Mbi krye kësul e artë
për shenjë q' ishte i larë.¹
Edhe Hyku kështu thotë
kur ka shëtitur në botë²
q' idolatrët Hindijanë
kësi soj një besim kanë.
Një Perëndi e truposin
e varin dhe e varosin.
Në tyrli kallëp e kallin
që njeriut fajin t' ia falin.
Morinor Limsi ka thënë
në një libër që ka lënë:³
"Idolatri hindijanë
përmbi fajin besim kanë -

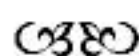

¹Thuhet se edhe Krishti kishte një kësulë gjembash, kur u mbërthye si pas besimit të tyre.

²Në librin "Shëtetje" faqe.326

³Në librin "Hindus" fq. 36

Edhe kur falen e luten
nëpër këto fraza futen:
jam fajtor mëkat-punonjës
me natyrë, liksht-kërkonjës.
Në mëkat më shtyri mëma
shpëtomë o Zot nga nëma.
Shpëtomë o sy-tërfili
se kushdo që del nga filli -
ti i fal, falmë dhe mua
Zot! Jam ndër duart e tua"
Xhoxhi në librin e vetë¹
që ka shkruar përmbi fetë
flet: Krishnin, trim e besojnë
dhe e Perëndisojnë.
Për njerinë kurban bëri
vehten dhe s' i dolli zëri.
Dhe Hixhini për Andranë²
q' i flaen bota mb' at' anë.
Ësht' ajy, flet q' u mbërthye
në drut dhe me gjak u lye.
Njerinë për të shpëtuar
vehten e ka shkretëtuar.
Ajy u var, u gozhdua
u mbyt në gjak, u mundua.
Thotë, kush dëshëron lodhet
e gjen në libra, ku ndodhet.

¹Në librin "Fet e vjetra"

²Hixhini është m'i pari evropijan që ka hyrë në Nepal i Tubvetit në Çin. Ky put ndodhet në Tybbet.

Këtë gjë edhe të tjerë
kësisoj e kanë tjerë.

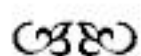
Sa për Budistët po thua
nga krishterët asnjë thua -
besim të ndryshëm nuk kanë
sikur nga rrënjët janë.

Budën Mesih e quajnë
si bir të vetëm e ndajnë.
Ky thon' është shpëtimtari
u trupos vehten e vari.

Botës mëkatet t'i u falen
në mundime të mos kallen.
Të pastër të fluturojnë
dhe në qjell të mbretërojnë.¹

Disa të krishterë varjen e mohojnë

Varrin q' e mbuluan çelë -
në mëngjes, ditën e djelë -
Veç ca lecka, trup nuk gjetën
tërë të habitur mbetën.
Thanë: vjedhkan faqezinjtë
idolatri, jahudinjtë.

¹Edhe një shumicë nga ulematë Europianë si Bili në librin *(Histori e Budës)*, Huku në librin *(Shetitje)*, Mulesi në librin *(Historia dhe literatura Sanskristedhe shumë të tjerë thonë se tritimi ka ardhur nga Hindistani. Kush dëshiron zgjatimin e kësaj çështje le të këndojë librin (Besimet e idolatërvet në Kristijanizëm). Ky libër është përmbledhur prej 47 librave anglishte.*

Mjaft ulema liberalë
kështu kanë bërë fjalë:
"u var, s' vdiq por të zalisur
në grop e kanë gremisur.
Ai mëndjen si e mblodhi
reckat i zgjidhi, i hodhi.
Nesërejt u grumbulluan
hoqën gurin e zbuluan.
Vrik dolli, iku s' e panë
dhe sakaq' u fsheh më nj' anë"
Thonë ndryshe ca të tjerë:
"nuk është' as varur, as prerë.
Këmbët, duart iu gjakosën
trupit, plaçkat s' iu plagosën.
Tri orë e mbajtën mbërthyer
pastaj e kanë lëshyer -
Kështu disa ditë të rrinte
vdekja nuk mund t'i vinte.
T' ish i vdekur gjak s' i delte
as sytë s' mund t' i çelte"
Thonë dhe të tjera fjalë
që s' vdiq por qëndroj gjallë.
Flet dhe Xhorxh Sajl ingjilizi
varjen populli e ngjizi.
Ca libra thanë për Judhën
u gozhdua se la udhën.
I përngjante zemër-zgjyra
Krishtit tamam nga fytyra.
Pas Krishtit s' u duk gjëkundi
s' dihet stelen ku e shkundi.

Le Inxhil' i Barnabasë
s' beson varjen e Isasë.

**Thuhet se Krishti shkoj prapë në Hind
dhe varrin e paska atje.**

Thuhet nga tok' e Kashmirit
përmendet emr' i të mirit.

Siri-Negër paska varin
e vizitokan të mbarin.

Var i Juzazefit thonë
dhe e nderojnë gjithmonë.

Thuhet vjetë afër dy mij
ka ardhur aty të rijë.

Profet nga israilinjtë
ka qënë dhe nga të rinjtë.

Misijonerët që shkojnë
me tjetër sy e shikojnë.

Nuk thon' është krishti vetë
thon' apostol mund të jetë.

Gur' i varit është shkruar
Isa Sahib i uruar.

Fjala Sahib titull nderi
jo mbiemër Pejgamberi.

Ne islamët gjë nuk themi
mbajmë besimin që kemi.

Asnjë profet s' përjashtojmë
ç' thotë Kur'ani, gjë s' shtojmë.

Pejgamber të madh e dimë
nuk prishim gojën, por rimë.

Tritimi ka hyrë dhe në myslimanizëm.

Dyk e qeshur thotë miku:

"Tritimi dhe ju ju fiku".

Më vjen islamët të tërë
idolatër janë bërë.

All-llah, Muhammed-Alinë
i njohin si Perëndinë.

Varrevet si put i u falen
luten e qajnë sa çmallen.

Shpresojnë ndihmë nga varret
me grushta i derdhin paret.

Nga idolatrët ç' ferk kanë?
Se u quajtkan mysimanë!

Te Aliu thon' u fut Zoti
si idolatrët qëmoti.

Si u vra, shkoj në qjell thonë
prap u bashkua me Zonë.

A kështu është njëtimi
që ngeli nga Ibrahimimi?

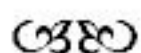
Tritimi i Hindistanit

i u fut në shpirt muslimanit.

S' kujtojn All-llah, veç Alinë
atë Zot të gjall' e dinë.

Kanë kapur plogësinë
nat' e ditë kuvli rrinë.

Nga varret, nga evlijatë
shpresojnë mos gjejn, uratë.
Fasi, Algjei, Tunusi,
Bornoja, Tarabullusi
Vadaj, Kongoja, Sudani,
Xhava dhe Hindistani
pse s' shpëtojnë nga duatë?
Pse s' i shpëtojnë evlijatë?
Ngeltë të plogët, të mpitë
porsi kandili pa dritë.
Bota po kapëton malet
ju akoma ndër moçalet.
Lum si ju prisni Mehdinë
të ju sjellnjë lumtërinë.
Prisini, prisni erenlerët
të ngjallen dhe me teberët -
t' i përzenj armikët tërë
t' i merni viset me sërrë.
Më s' iu prit dervish Hasanit
q'ish nga Kum' i Horasanit.
Filloj mikut me të nxehtë
dhe me një gjuhë të mprehtë:
"Mik! I tha s' gjete fjalë tjetër
por na bëre idolatër.
Ne vetëm një Zot besojmë
vetëm një Zot lartësojmë.
Ne All-llahu Ehad themi¹
veç atij tjetër Zot s' kemi.

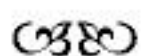
¹(Allahu ehadZoti është një i vetëm

(Ene Beshër) tha Profeti¹
ashtu tha dhe gjith ummeti.
Themi Aliu ish i mirë
njeri i pastr' i dëlirë.
Sa për varret Zot s' i njohim
për njerës të mir' i shohim.
Ata s' kanë gjë në dorë
prej nesh janë më të gjorë.
Ata prej nesh ndihmë presin
sadaka, dua thëresin.
Për nderim i vizitojmë
Perëndi s' i adoptojmë.
Për nderim, qirinj i u ndezim
shpirtërisht për ta thëresim.
Ku i kini erenlerët?
Tha, pse ju lënë në terrët?"
Persisht dervishit i thashë:
"ri se çështja po shkon trashë.
Ri mos bëzo t' i përgjigjem,
se nga zjar i madh po digjem."
Mik i thashë lejë dua
të të përgjigjem për ç' thua:
"Nisje' sosje s' ka All-llahu
rop njihet Resulullahu.
Aliu njeri si të tjerët
rop njihen gjith erenlerët.
Evlijatë do me thënë
gjithë njerës kanë qënë

¹*Ene beshërum: unë jam vetëm njeri si ju.*

gjithë njerës do të jenë
përpiqen të mbajnë fenë.
Erenlerë dhe shenjtorë
asgjë nuk kanë në dorë.
Fuqin' e ka Perëndija
këtë e di gjithësija.
I falemi të vërtetit
s' i falemi Muhammedit¹ (a.s)
Kush e njeh All-llah Alinë
ka mohuar Perëndinë.
As Piranët as shejherët
nuk thanë kështu të mjerët.
Gjithë patën hallin e vetë
folën fjalën e vërtetë.
Ata Zotin s' e tretuan
All-llahun e vërtetuan.
Të thoshin kontra Kur'anit
do të delnin prej imanit.
Drejt për drejt njohën All-llahnë
tërheqës Resulullahnë.
Thanë s' shihet Perëndija
se s' futet ne njerëzija.
N' atë jetë do të shihet
ç'është Zoti do të njihet.

¹Në kohrat e mesme armiqtë e fesë çpifnin dyk e thënë: Muhamedi është një statyt (puti math ngrehur në qabe. Myslimanët për t' i u falur këtë putit Magomed ngrihen nga gjithë anët dhe i puthin këmbët e metalta. Kësi soj me mijë çpifje kanë bërë por sot këto çpifjet e ndyta po i grojnë vetë.

Nuk ka trup Zoti të futet
si mikropi nëpër trupet.

Varret si put nuk i kemi
dhe për vizita kur vemi
i u këndojmë prej Kur'anit
dhe i lutemi Rrahmanit -
që t'i falnjë e t'i ndjejë
shpirti keq të mos i u gjejë.

Dhe ne Profeti kur shkojmë
prej sij gjësendi s' kërkojmë -
por i lutemi All-llahut
për nder të Resulullahut -
që të na falnjë mëkatet
që kemi ngarkuar shtatet.

Turp' i math pra për njerinë
të harojë Perëndinë.

T' i falet varrit, t' i lutet
dhe në sexhde të këputet.

I vdekuri ç'ka në dorë?
A j' është vet i gjorë.

A j' lip përkrahje vetë
nga i gjalli sa të jetë.

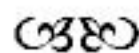
Me sadaka ta kujtojë
a se Kur'an t' i këndojë.

S' më duket njeri të ketë
veç në qëntë mëndje-metë -
si Zot ta besojë varrë
veç në qoftë krejt i marrë.

Pejgamberi thotë vetë:
"aj' rop mallkim të ketë -

që vjen sexhde m' i bën varrit
mos shpëtoftë prej kahharit!"
Zoti krejt i pat mallkuar
gjith ata kombet e shkuar -
që varret si put iu bënë
prej syresh këmbë s'ka lënë.
Prandaj njohim vetëm Zonë
i falemi gjithmonë.
Sa për Alin' u vra themi
dhe varrin Nexhef e kemi.
Kurse vdiqnë Pejgamberët
Aliu nuk thahet mbi terët.
U trembën nga umevijtë
pra e pshehnë Hashininjtë.
Nga Qofeja e larguan
varrin e tij s' e treguan.
Vet ashtu i porositi
mos e merte vesh Jezidi.
Në thëng, të plogët pse mbemë
e nga na erdhi kjo remë?
Fajin nuk na e ka besa
ajo s' bie ngatëresa.
Shihnin shekullin e parë
ç' punuan shokët e mbarë -
shokët trima të Profetit
besnikët e Muhammedit.(a.s)
Gjysmën e lëmshit e shtinë -
në dorë botën përpinë.
Arësimin' mjeshtërinë
diturinë' tregëtinë

gjer në Francë e degdisën
perden e padis' e grisën.
Shtatë shekuj mbetën gjallë
me dituri e me pallë.
Kur i u iku diturija
i kapi liksht varfërija.
I u shkoj vet-qeverimi
i u fluturoj përparimi.
Zgjedha i a u dërmoj brinjët
i vunë ndër këmbë fqinjët.
Fè e jonë, fè punimi
nuk është një fè rënimi.
Kjo fè që la Muhammedi (a.s)
s' është veç fè ahireti.
Është fè për të dy jetët
puna i fiton xhennetët.
Me zâ të lartër Kur'ani
thotë: "Lejse lil-insani"¹
Mik i dashur në ç'do pikë
kjo fè nuk pranon kritikë.
Jah si e la Ibrahim
mbretëron ndër ne njëtimi.

¹ D. m. th. -Njeriu s'ka se qysh fiton vetëm se të punojë.

Prap' i pari filloj të flasë.

Filloj prap ajy i pari
ç' ndigjon ç' thotë ky gomari.
    Beb' e syrit të Marisë
    është bir i Perëndisë.
I thashë mik mos zemrohesh
kot më kot po ngatërohesh.
    T' u përgjegja gjer' e gjatë
    kështu na shkoj gjith kjo natë.
Vet' ajy ca ditë më parë
punën liksht vesh me të marë
    u psheh në dorë s' e shtinë
    kur e qarkuan shtëpinë.
Pastaj si ç' thoni q' e zunë
për të mbërthyer e shpunë.
    Kur e hiqnin rrugës zvarë
    dhe bërtiste dyk e qarë.
T' ishte Zot, a i përzjerë
a në trupt të tij si erë
    si çilimi përse qante?
    Armikët ce nuk' i çante?
Pse s' e përkrahte i ati
pakëz dhembje a nuk pati?
    Vetë pse s' i copëtonte
    edhe vet-hen ta shpëtonte?
Përse pshihej? Vallë ç' pati?
A i pat vdekur i ati?
    Sa turp i math për Isanë

të bërtiste kur e vranë.
Mentari kështu nuk thotë
se e di q'është e kotë.
T' ishte Zot, trupi që shihej!
Si përse rrihte të pshihej?
A t' ishte ashtu si thonë
trup i përzjerë me Zonë
do' i tërë do një copë
përse vdiq hyri në gropë?
A nuk prishej gjithësija
kur të vdiste Perëndija?
Në thënçin prap' është ngjallur
ngaj gropa q' e patën kallur
jahudinjtë trima qënkan
edhe Zotin nuk e lënkan -
e vrakan, e s' paskan frikë
s'u bëka me ta po ikë:
Në thënçin' ashtu si thonë
e çnderojn' e drejta Zonë:
"Deshi të mundohej vetë
prandaj zbriti tatëpjetë -
Për bijtë e vetë u mundua
për bijt e vet' u lëndua.
Që t' i u dhuronen mëkatet
të mos i u mundonën shtatet"
Për të falur rropn' e gjorë
a nuk e kishte në dorë?
Përse vehten ta poshtronte
bijt e tij gjer t'i shpëtonte.
Të hante jashtë të delte

zbathur e çveshur të ngelte.
Vehten përse ta çnderonte
çifutët pse t'i duronte?
A bij Zoti qënkan tërë
që nuk lanë gjë pa bërë.
Qysh e kanë ngjizur vallë
këtë të bukur përrallë?

Zoti s' është trup a hije që të futet nëpër trupet

Shpirt i Zotit ish tha miku
e la trupin dhe prap' iku.
"Zoti s' është as trup as hije
në bark të njeriut qysh bije?
Copkat e tij si këputen?
Që nëpër trupa të futen!
Të themi se u këputkan
edhe ne njeriu u futkan.
Atëherë paska nevojë
dashka një vënd të qëndrojë.
Në thënçi, një copë e ndarë
në trup të tij ëshë parë.
Atëherë munt të themi:
"tërë nga një ndrydh kemi.
Atëherë dhe ç' do mizë
ç' do fill bari dhe ç' do drizë
dofta çdo mikrob që s' shihet
nga një Zot duhet të njihet"

Veç ne Isai u fut thoni
dhe e monopolizoni.
Jo, jo qënka copëtuar
ndë gjithë trupet gatuar.
Një çikë Zot s' paska mbetur
kujt i jemi për të fshtetur?
Pa Zot mbeti gjithësisje
kur u përnda Perëndija.
E zu pika dhe më s' foli
në një tjetër degë doli:

Isaj (A.S.) falej shumë

Pastë nga Zoti uratë
Isaj falej dit e natë.
Ku-është m' e madhe çudija!
Vetë vehtes Perëndija
kaqë shumë qysh i falej?
As një grimë pse nuk ndalej?
Edhe kjo e tregon mirë
o mik! Je në turbëllirë.
Në thëng se: "është përpjekur
ngjallte njerëzin e vdekur
shronte ca që s' shrohen kurrë
nga se do t'ishin sëmurë.
Dhe këto veç Perëndija
i bën s' i bën njerëzija.
Duhet pra All-llah të jetë
dhe Isai si at' i vetë"

"Na falni o miq na falni
në këtë pikëz u ndalni:
sepse t'ish Zot i vërtetë
në trupt të Isajt të jetë
hyn në trupt t'im dhe tëndin
dhe kudo pra luaj vëndit!
Hyn në trupat e bagëtisë
në trupt të deles, të dhisë.
Hyn në shpinët të ç'do druri
hyn në zemrët të ç'do guri.
Në thëngç: ne fuqi nuk kemi
të krijojmë ç'do që themi
por Isaj i shënjtëruar
sa t'i u frynte i kish shruar.
Në botët Profetët tërë
kësi punrash kanë bërë.
Por asnjë s' tha jam Zot unë
tek kallëzoj kësi punë.
Ata që thonë për Zonë:
"është futur në trupt tonë -
si ndër ne edhe ndër kafshë
ky besim nuk vlen gjëkafshë".
Në doni të kupëtoni
shkopin e Musait kujtoni -
pas dherit sa ta pëlciste
bëhej gjarpër dhe lëvizte.
Më rënd' është pun e shkopit
apo e ngjallmja e ropit?
Musaj shkopin tek e ngjalli
s' tha jam Zot a se jam djali.

Këto gjë muxhize quhen
për të bindur një komb duhen.
Musaj, Isaj, Muhammedi (a.s)
rrop të parët rrop i treti.
Për ata që kupëtojnë
punrat bukur i menjtojnë.
Si profet i shënjtërojmë
i nderojm' i lavdërojmë.
Njërin prej tjatrit s' e ndajmë
tërë në zemrët i mbajmë.
As njërit All-llah s'i themi
njerës; mbi krye i kemi!
Këtu mbaroj bisedimi
mikun e kapi mendimi.
Me të qeshur un' i thashë:
"Mos të vijë keq e trashë
kur besove një qint mijë
beso edhe një ç' do vijë."
Më tha miku pse u ndatë
Krishtin pas shpine e latë".
Ne s' u ndamë ju u ndatë
pse Muhammedin (a.s) e latë.
Ne Isanë e lartësojmë
profet të math e besojmë.
Pun' e babës çështje tjatër
s'e sjellim aspak ndër hatër.
Që të gjithë i lavdërojmë
nga fajet i pastërojmë.
Pas Kur'anit asnjë s' ndajmë
tërë mbi krye i mbajmë.

Besoni dhe Muhammedin (a.s)
ta gëzoni të vërtetin.

Atëherë vjen bashkimi
forconet vëllazërimi.

Gëzonet Krishti Marija
kënaqet dhe Perëndija.

Qeshi miku s'tha gjësendi
dhe me kaq u mbyll kuvendi.

Pas vdekjes së Isajt jahudinjtë

Jahudintë shumë hoqnë
fort i katisn' e i ndoqnë.

Ku-do shkonin në presje ishin
në vrasje, në presje ishin.

Ngaj Herodosët Fitosi
i theri i handakosi.

Dy mijun afër theri
në Kuds brënda qafë-thyeri.

Pun' e tyre kështu vajti
as një shtet mirë s'i mbajti.

Veç kur dualën islamët
e u hapnë në gjith anët.

Asi kohej mirë rrojtnë
në hije të tyre s' vojtnë.

Nga zgjedh' e ndyrë shpëtuan
edhe diturit' i shtuan.

Por ata që mbenë gjetkë

nga herë hangrën shukretkë.
U ngrehn inkuizicionë
si për ta, për besën tonë.

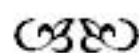
Krishterizmi pas vdekjes s' Isajt (A.S.)

Pas Isajt shokët u ndanë
si kush-do u hodh më nj' anë.
Duallën fenë të hapin
dhe botës dritë t'i u japin.
Mbasi Inxhil i vërtetë
me koh u çduk nga kjo jetë.
Shkruan gjashtë dhjet' e katër
që të gjithë llojesh tjatër.
Pastaj vetëm katër zgjodhën
të tjerët i mblodhën' i hodhën.
Shkroji Metaj me Lukanë
Markoja me Johaninë.
Këta të katër pas kohej
që feja kur ment harohej -
njëzet vjet pas si vdiq Krishti
për shkrim u vu sefte gjishti.
Gjyqe fare nuk shënuan
porsi histori e shkruan.
Ndë në dhet kanë trapitur
tre qint vjet janë kapitur.
Shum' i ndiqnin mbretërija
pale pale jahudija.
S' i linin frymë të marin

i krasitnin porsi barin.
Panë vrasje të përgjithçme
tridhjet herë të drithçme.
Kostandini nga Kajserët
i ka shpëtuar të mjerët.
Disa shekuj me radhë
vazhdoj me faqe të bardhë.
Si e pat lën' Isaj vetë
vazhdoj pa shtim pa të metë.
Me një moral të pëlqyer
me një besim të çkëlqyer.
Pas kohe krejt u ndryshuan
besimin e sakt e shuan.
Bënë mbledhje qindra herë
u menjtuan gjat' e gjerë.
Sa herë janë përfytur
dhe në gjakra janë mbytur.
Tetë qint vjetë janë marë
por gjësendi s' kanë ndarë.
Otishi tok me Diskurë
që s' kishin shkalluar kurrë
ishin nga priftërinjt me kokë
në diturit s' kishin shokë.
Zotn' e vërtetë e njëtonin
Isanë rop e kujtonin.
Në tretim si s' u bashkuan
në Kadi-koj u mallkuan.
Ashtu ish dhe Arijosi
njëtimn' e Zotit vendosi.
Veç një fjalë kish të dredhur

s' di se qysh s' e kishte hedhur.
N' atë mbledhë mjaft u shanë
kur dëgjuan kështu thanë:
"Qysh s' menjtohen priftërinjtë
por flasin si çiliminjtë.
Zotn' e vërtetë tretuan
me një vendim që venduan.
Fen' e Shaqimunit kapnë
të keq besim na përhapnë.
Duan si kombet e parë
të kenë Zot disa farë.
Se një Zot s'i u mbushte synë
pra ndë Budaizëm hynë.
Sy e faqe më s' na lanë
kur Budaizmën për lanë."
Thanë po vesh nuk i u vunë
të dyve i u futnë drunë.
Të dy aforoz i bënë
i nomuan do me thënë.
Së fundi kanë qëndruar
ndë një besim të tretuar.¹
Besime të reja çpikën
nga njëtim i parë ikën.
Zili e Romës i zuri
që kishte staty prej guri.²

¹Deri 171 para hirhretit Isaj (alejhi-sselammbesohej rob. Atëhere fjala bir i Zotit, do të thoshte njeriu i afërçmi i Zotit.

²Roma me të marrë fen eH. Isajt (a.sfigurë- kalitësit mbetën pa bukë, pra për të qitur yshqimin e vetë çpiknë në mënt fytryrat e tyre dyk

Qitnë Isanë, Marinë,
edhe tërë shenjtërinë.
Më fort penteurët u ngutnë
figurët në kish' u futnë.

Përmëndje

I u dërgoj me mijra Zoti
israilinjvet që moti
    Pejgamberë që t' i u thonë -
    fen' e sakt' edhe zakonë.
Jahudinjtë dorë s' hiqnin
Pejgamberët gjith i ndiqnin.
    I mundonin kurdo herë
    dyk e vrar' dyke prerë.
Edhe pas shtateve binin
fenë e Zotit e linin.
    Një nga një sipër u shkrua
    që fë e saktë u ndërua.
Ngaj bes' e vërtetë ikën
pas qejfit besime çpikën.
    Pa bërë e ligë s' u mbeti
    i u shoj rrenjët i Vërteti.
Gur-gëdhëndësit u mblodhën
prej Romës n' Stamboll u hodhën.

---

*e shënuar edhe pak nga jetë shkrimi dhe filluan t'i shesin. Kësi soj
ngadalë ngadalë u futën edhe nëpë kishat.*

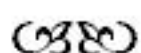
Për fitim zunë kalitnin,
drurë, gurë i rradhitnin.
Isajt' Merjemes i qitnin
figurat në murt i ngjitnin.
Pak nga pak, kështu u hapën
figurat tek do u kapnë.
Roma botën pat zaptuar
veç Arebija shpëtuar.
Pas zakonit t' Ibrahimit
vinin nga pun' e qëndrimit
Jahudinjt e të krishterët
atje, si qimja në qerët.
Nga feja të prishur qenë
mbushur me staty Qabenë.
Kishin mbetur nd' errësirë
të çpëlarë' të pështirë.
Isaj fare qe haruar
besimi keq ngatëruar.
Duhej një njeri të vijë
ta verë fenë në vijë.
Ngaj shpell' e errët t' i qitnjë
me diturira t'i ndritnjë.
Ruhej kjo pun' e uruar
për një yll të shenjtëruar
për Muhammed Mustafanë
që do shpëtonte dunjanë.
I dashur i Perëndisë
shpirt i math i gjithësisë.
Fenë ky e përsëriti
botën nga shpella e qiti.

Ky ardhi solli Kur'anë
ngjalli Inxhil e Tevranë.

Ringjalli Musan' Isanë
edhe gjith Profetët ç'janë.¹
Solli fen' e Perëndisë
q'i jep dritë njerëzisë.

Mbretërit' e vjetra nd' Arebi.

Thuhet nd' Arebi te vjetër
ishin pese palë mbretër
Meininjte, Sebainjtë
Hadraminjtë, Katbaninjte
Nebtinjte nga Ismaili
me qytetërim si cili
Në Hadraunt Hadraminjte
në Mearip Sebainjtë
Meininjte nga Jemeni
Katbainjtë nga Adeni.
Nga shkrimet mbi gurt që gjejnë
mjaft sende po na rëfejnë
Me mijë vjet mbretëruan
dhe fort shumë përparuan.

¹*Tevrati shumicën e Profetëve e shan. Jahudinjtë Isanë s' e besuan. H. Muhammedi si i pastëroj gjith Pejgamberët ashtu pastroi, ringjalli edhe Isanë. Qëllimi i tij ishte bashkimi i përgjithshëm e i përjetshëm.*

Na thot' i famshim Galseri
dhe Mosjo D.H. Mulleri
para Krishtit mund të ketë -
shekuj nja këtër-mbëdhjetë -
Arabija ish e ndjerë
me qytetërim të vlerë.
Thotë Noldiqe Xhermani:
"nga juga Arabistani.
Një ndërtim të math ka patur
që me mijë vjetë ka zgjatur.
Ca ndërtesa dhe sot janë
q' e nderojn Arabistanë".
Pale Jemeni nga herë
ka patur emër të ndjerë -
Për përparimin që pati
e lavdëron dhe Tevrati.
Nga ky shkak fqinjët lakmonin
me lufta vehten dërmonin.
Jemenin për të zaptuar
gjithnjë janë copëtuar.
Si u shuan Sebainjtë
zunë vëndin Himjerinjtë.
Njëzet e gjashtë vjetë me radhë
veç nga këta mbretër ardhë.
Ashtu dhe fiset e tjerë
shumë mbretër kanë nxjerë.

Far' e fis i H. Muhammedit(A.S.)

Stërgjyshi i Pejgamberit
është Ibrahim i Azerit.

Profet' bujar, fort i ndjerë
si ajz nuk pat të tjerë.

Ibrahim Halili ronte
kur Nemrudi mbretëronte.

Një bajram i math ka qënë
çunin fill e patën lenë.

Kish një fushë të gjerë
atje u mblodhën të tërë.

Çuni vetëm me të mbetur
një sëpatë paska gjetur.

Hyn në falishtët të vjetër
edhe nuk bën punë tjetër

veç të madhit gjith' i theri
dhe i përplasi përdheri¹

Sëpatën i-a vuri plakut
edhe dolli jashtë pragut.

Kur u këthyen i panë
kryet pas murit i çanë.

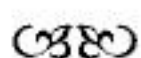
Ja moj kuje se ç' na gjeti
vajti fjala gjer ne mbreti.

E përlanë q' atë ditë:

"Ti i there Perënditë?"

Pyeteni tha të madhë
të ju rëfej me radhë

se më duket ky i theri

¹Pas disa mijë vjet edhe i nipi i tij H. Muhammedi (a.ssi ajy putet e Qabesë me ngritjen e një gjishti, që të gjithë i përplasi përdhet.

dhe i përplasi përdheri.
I thanë: "Gurë qyshë flasin?
Njëri tjetrin qysh e ngasin?"

I-u tha skini turp kur flisni
gurëvet qysh i-u taptisni?"
Shumë dit e shumë javë
mbajtën dru i bënë stavë.

Maxhinëkun e përdrodhën
Halilin në zjart e hodhën.
Këmb' e tij në zjar pa shkelur
i u bë një lulisht e çelur.

Në Halilu-Rrahman janë
vakfet e tija pa anë.
Kurse vizitoj Misirin
mori për grua Haxhirin.

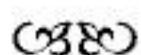
Kjo ka lindur Ismailin
zambakun e trëndafilin.
Ismaili i brengosur
në Meqqë është vedosur.

Kur ardhi në ment e tija
e lartësoj Perëndia.
Pejgamber si tan' e bëri
tekdo i ndigjohej zëri.

At' e bir ndreqnë Qabenë
themeluan dhe Meqenë.
Kur erdhi Zemzeni lumë
u përblodhën fise shumë.

U bë qëndr' e Arebisë
kjo shtëpi e Perëndisë.

Nip' i tij është Adnani
që s' e pat Arebistani.
Nga armikët shtatëdhjetë
i dalin trimit me fletë.
Trim' i math kur hoqi shpatën
armiqvet i-u a kalli datën.
Me ndihmën e Perëndisë
i dërgoj tërë në pisë.
Bir' i tij është Maadi
trim, i hijshëm si i ati.
Me dyzet veta njëherë
mijra çifutë ka prerë.
Luftrat dhe sot i përmenden
në librat shënuar gjenden.
Prej Adnanit shtrihet filli
dhe qëndron te Ismaili.
Bres pas brezi kap dyzetën
në do të dish të vërtetën.
Ebu-Jakubi ka thënë:
Ermijaj listë ka lënë -
q'e kap prej Adnanit fillin
dhe e pjek me Ismailin.
Ky listën e mbante vetë
dyzet breza pa të metë¹
Bir' i tij është Nizari
në Meqge u vu i pari.
Me shëndet, me bukurinë

¹Ebu-Jakubi ishte nga çifutët e Tedmurit, u bë mysliman. Shih Taberi f. 1115-1118.

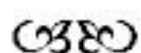
e habitte njerëzinë.
Këtij kur i-u lind Mudari
nga q' ishte çun m'i pari -
njëmijë deve ka therur
të mëdha sofrë ka ngrehur.
Mbante fen' e Ibrahimit
të stërgjyshit' t' atij trimit.
Mudari ish fort i sjellë
gjith' mirësit' i kish fshtjellë.
Bir i tij është Iljazi
ndër shokët ish si elmazi.
Zgjeroj fen' e Ibrahimit
s'kish ferk prej Lokaman Haqimit.
Çun' i tij Mudriqeja
që nuk e kishte Meqqeja
porse bijt e Ismailit
harbuan duallën fillit.
Fen' e stërgjyshit e lanë
pas të këqijavet ranë.
U përpoq mjaft Mudriqeja
u bintnë krejt kabileja.
Hyn në fet t' Ibrahimit
ndënë flamur të shpëtimit.
Vjershëtarët e lëvdojnë
dhe sot këngën i a këndojnë.
Vdiq i ri la korbën grua
por ajo nuk u martua.
Sa rrojti zinë s'e hoqi
gjer sa vajti ke i shoqi.
Vendin e zu Huzejmeja

pastaj biri Qennaneja.
Pastaj bir' i Qennanesë
Nadari një trim me besë.
Kurejshinjtë ¹ nga ky janë
rrënjët këtu thon' i kanë.
Bir' i Nadarit Maliqi
q'e peshonte tepër ziqi.
Kudoherë që qëllonte
kombin gjith e këshillonte:
"Me nder, me famë të rojmë
gjyshërit mos i turpërojmë.
Jemi bijt e Ibrahimit
duhet larguar prej krimit."
Si vdiq, Fihri i zu vëndin
kapi fronin dhe kuvëndin.
Pas Fihrit biri Galipi
në fronin e atit hipi.
Pas, i biri Leviu ardhi
popullit faqen i zbardhi.
Shumë mirë janë sjellë
për popullin ishin djellë.
Pas Leviut Qabi zu fronë
edhe e mbrojti zakonë.
Pas tij i biri Murreja
me të mira plot si reja.
Pas tij i biri Qellabi

¹U quajt Kurejsh se gjithnjë interesohej si e si të kupëtonte nevojtarët e popullit që t'i u plotësonte nevojat e tyre. Shpirtnaltësi e zemër-bardhës e kureshinjëve ka marë bujë.

në Meqqe fronin e kapi.
Dheut krahët kur i-a ka vënë
Kasijjin¹ foshnj' e ka lënë.
E ëma nga Shami ishte
vëllazrit gjallë i kishte.
Kur u bë pesëmbëdhjetë
urdhëronte vehten vetë.
I-u ndigjua kudo nami
e nderonte tepër Shami.
Se qysh një ditë përkitet
me një shamijan përflitet.
Ti s'je vëndës i tha miku
kjo Kasijjin fort e piku.
I shkoj s'emës e pyeti
fis' i jonë ku na mbeti?
Me të marrë vesh nga mëma
kapi rrugën q'atë mbrëma.
U vendos rrotull Qabesë
çuni trim dragoj me besë.
Asi kohej kryesija
ish ne Halil Habeshijja.
Goc' e tij u shti ne djali
sepse i shkëlqente balli.
Për kuror u lidhën nyjet
u bashkuan të dy yjet.
Kur Halili ndëroj jetë
Bu Gashjani bir i vetë
çelësin ka trashëguar

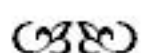
¹*Kiasijj: i larguar tepër prej atdheut.*

nga froni s'është larguar.
Pas kohej Kasijj mentari
pagoj disa qese ari
çelësin ën dor' e shtiri
dhe kureshinjtë i thirri.
Ngado ishin i përmbloodhi¹
Meqqe brënda krejt i hodhi.
Kështu çuni me të rritur
fitoj fronin e grabitur.
Kryesija e Meqqesë
dhe shërbimi i Qabesë
Kasijjit në dorë i mbeti
dhe e trashëgoj si mbreti.
Si vdiq ky vëndin e zuri
Abdi Menafi si nuri.
Titullin e kishte hënë
botën në balt e kish lënë.
Prej t'et i mbet kryesija
pas i shkonin parësija.
Nga stërgjysh i tij Nizari
q' ishte në kombit m' i pari -
një flamur i-u kish mbetur
e ruanin s'ishte tretur.
Dhe një hark prej Ismailit
trashëguan prej Halilit.
Një pun' e madhe kur ngjiste

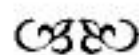
¹Emrin e ka Zejd por me qënë se u largua tepër prej atdheut, u quajt Kasijj. Dhe nga shkaku që gjith Kureshijtë i përmbloodhi ndënë flamurin e H. Ibrhaimit në Meqqe u quejt dhe Muxhemmi-mbledhës.

pa ato shenja s' lëviste.
Flamurin mban ndënjë dorë
në tjetrën harkun si borë.
Sa jetoj' me nder i parë
prej sij askush keq s'ka parë.
Abdi Menafit të ndjerë
i-u lindën dy djem një herë
Abdush-shemsi dhe Hashimi
shënj e grindës dhe fillimi.
Ballë për ballë të ngjitur
me shpat' i kanë çkolitur.¹
Nga Shemsi jan' Umevinjtë
nga Hashimi Hashiminjtë.
Krah i djathtë ndër të tjerët
kujdesohej për të mjerët
nuk kursente një gjilpërë
ku duhej e prishte tërë.
Përndante me barrë drithë
me shpirt e donin të gjithë.
Ç' i bën nakarit të shkretë
njerinë s'e lë të qetë.
Bir' i Shemsit Umejjeja
kur s'e goditi rrufeja.
Hashimi s'donte ta njohë
mbi front nuk donte ta shohë.
Grind' e madhe u zgjat shumë

¹Atëher disa thanë: s'bënë mirë q'i ndanë me shpatë por duhësh t'i ndanin me tjetër mënyrë se kemi frikë se mos ngjasë armiqësi e keqësi midis barqevet të tyre. Edhe vërtetë para se vjen myslimanizma e më pas armiqësija vazhdoj midis Hashiminjve dhe Umevinjve.

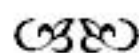
u derth gjaku porsi lumë.
I dhanë vendim së fundi
ta zgjidhin çështjen gjëkundi.
Shkuan Asfan te Qahini
i-u tha mos flisni por rini.
Ç' hall kini i-a u gjej vetë
të drejtën si do të jetë.
Huzai-u falltori thotë:
"Umejeja lodhet kotë
bëj bën për hënën për yjet
për ret që njom fushat, pyjet.
Për zoqthit që fluturojnë
brënda nëpër ajër qëndrojnë.
Për ata që njohin miqtë
si të mirët dhe të liqtë.
Nga Umejeja Hashimi
është m' i ndershëmi më trimi.
Kurse dolli sheshit hakku
mezi ka taraksur gjaku.¹
Ish bujar i math Hashimi
si stërgjyshi Ibrahimimi.
Një mot Gazze kur ka qënë
në Meqqe fort zi ka rënë.
Mjell e peksimet ka marrë
ka ngarkuar qindra barrë.
I shpu n' Meqqe pa pagesë
i-a fali gjith Meqqesë.

¹H. Pejgamberi (a.svojtë prej Ebu Sufjanit, Aliu prej Muavijesë dhe Ehli Bejtë prej Jezidit).

Theri edhe shumë kafshë
yshqeu botën pa gjëkafshë.
I math i vogël filluan
Hashimin e titulluan:

"Zotëria i Bat-hasë¹
mirësit i ke pa mas
Nga çifutët ca të ditshim
kur e shihnin yll e ndritshim
me nderim i puthnin dorën
si ata që puthin korën.
Si nga fara, si nga fisi
si në kombit q'ishte prisi
kushdo për dhëndër e donte
por Hashimi nuk pranonte.
Kurse tokën mbuloj nami
u ngrit Hirakliu nga Shami
t'i jepte gocën e vetë
q'ish hëna katërmbëdhjetë.
Hirakliu mbret i Syrisë
në librat e Perëndisë
e kish parë dhe e dinte
se Ahmedi do të lindte²
Por Hashimi çun' i mbarë
nuk deshi gocën ta marë.
Në Medine është hedhur

¹Meqqe

²Emri Ahmed nëpër Inxhilet ishte shënuar (Periklitos-fort i lavdërueshëm e jo Pariklitas- i luturAbidin pashaj flet gjatë e gjërë, i cili e dinte greqishten fort mirë.

nga fisi Abdi ka zgjedhur -
një gocë fort sendërqare
fisnike, trime, mentare.

Port e tij nuk mbyllej kurrë
përdit qitte disa furrë.
Sofra rrinte gjithnjë shtruar
prej mikut nuk' është ndruar.

Udhëtarëvet i-u ndihte
nevojat krejt i-a u shihte.
Shumë herë kafsh' i-u falte
dhe të hollat s'i-a u ndalte.

Mot për mot zakon e kishte
kombin, në Qabe e grishte.
Në hënën e Dhil Hixhesë
pshtetej në mur të Qabesë.

Kësi soj i këshillonte
me fjalë q'i përvlonte:
"Fis i Kurejshit besnikë
prej jush s'ka sot më fisnikë.

Nga fytyra më të hijshmit
nga morali më të shijshim
E nga goja më të lartë
e nga fjala më të artë.

Dhe nga fisi më të ndershim
nderine kishin të hershim.
Në ç'do fis më të afërt jini
kët send të gjith' e dini.

Jini krerët e Meqqesë
jini fqinjët Qabesë.
Një far' e fis i kulluar

porsi ar kini qëlluar.
Nga fisi i Ismailit
çun' i Ibrahim Halilit.
Në ç'do anë ju besohi
pra duhet të kujdesohi.
Të prisni miqtë që vinë
për të nderuar shtëpinë.
I kini mysafir Zoti
sipas zakonit qëmoti.
Pritja juve ju ka hije
nderimi juve ju bije.
Sa të mundni t'i nderoni
shtëpitë t'i-a u lironi.
Për Zon' e kësaj shtëpije
të kisha punën në fije
të mjaftonte gjëja ime
do mos mbaja një thërime.
Do ta derthnja gjënë tërë
do mos mbanja një gjilpërë
Prej jush as gjë do ta jipnja
veç gjën' ime do ta jipnja.
Gjëja ime që kam mbledhur
është' e pastër dhe e zgjedhur.
Haram s'është s'kam grabitur
por me djers' e kam gatitur.
Pra dhe juve po ju them
se unë nga Zoti tutem.
Për nderin që ka shtëpija
kur të vijnë njerëzija
fort të pastër gjë të gjeni,

veç me hallall t'i ushqeni."
Ky shpirt-mir i zot'i nderit
është gjysh i Pejgamberit.
Ka qënë mentar me famë
porsi të gjyshrit q'i thamë.
Shumë punë të këqia
i shporri nga vehtj' e tija.
Alkool në gojë nuk kallte
ashtu dhe botën e ndalte.
Në mal të Hirasë hiqej
falej me netë përpiqej.
Përmbi kodrat nganjëherë
hidhte ndrydhe burr' i ndjerë.
Për të ngrënë zoqt e gjorë
kur fusha s'kish gjë në dorë.
Në hënë' e Ramazanit
i shtronte sofrën urbanit.
S' mblidheshin vetëm të afër
por të pasur dhe të varfër.
Zoq-yshqenjës, zemër-mirë
quhej n' atë shkretëtirë.
Ishte kryetar ne Meqqe
moral-pastër pa leqe.
Zoti dhjetë djem i fali
të lëvduar nga morali.
Bijve q'i kish falur Haku
i-u jepte këshilla plaku:
"Veç kësaj duhet të jetë
një botë tjetër për jetë.
Sikush që ngel pa nënshkrime

do të ket' atje pengime.
Dhe kush pëson këtu kotë
sheh shpërblime n'atë botë."
Ish i ditshim mëndje-pjekur
nga putet dorë krejt hequr.
Zotin e kishte njëtuar
lumtërin' e pat fituar.
Mbante fen' e Ibrahimit
fen' e t'et të tij Hashimit.
Fron' e tij afër Qabesë
që parësi e Meqqesë
për kuvënt gjith atje mblidhet
por askush në vënd s' i hidhet.
Renditeshin krerët tërë
bënin ç' duhej për të bërë.
S' i këthehej plakut fjala
ish i drejtë, s' kishte hala.
Nipi engjll' i Perëndisë
një ditë mes njerëzisë
hyri plakut i zu fronin
t' ungjit deshën ta ndalonin.
Plaku njëherësh bërtiti
foshnjën në fron vet e ngjiti.
Rini foshnjën mos ma ngisni
shpirtin t'im mos ma sëndisni.
Mblidhni mëntë o bij thotë
s' ka m' i math se ky në botë.
Shpresoj im-nip Muhammedi
do të bëhet m' i math se mbreti.
Unë s' mund ta them me gojë

yll' i tij do ta tregojë.
Një qint e ca vjet ka vdekur
për kombin është përpjekur.

Abdullahu at' i Pejgamberit

Abdullahun fort e donte
i ati dhe e lëvdonte.

Ylli në ballët i ndritte
prej syve shkëndija qitte.
Nga mëndja nga bukurija
u habitën Arebija.

Në Kurejsh mjaft goca kishte
secila m' e bukur ishte.
Digjeshin pas Abdullahut
pas shkëndijës së Allahut.

Abdul-Myttalibi s'donte
prej syresh asnjë s' pranonte.
Goc' e Vehbit Amineja
q'e lëvdonte krejt Meqqeja
fisnike ëngjëll e qetë
që s' kishte shoqe në jetë.
Kjo zonjushe kaq' e ditur
u zgjodh për çunin shpirt-ndritur.

Ishte ngritur krejt mëshira
mbretëronte errësira.
Gjith popujt si egërsirë
s' përpiqej kush për të mirë.
Vrasjet, presjet, therjet, varjet
grindët, rjepjet, zihjet, çarjet
në këtë botë të shkretë
vazhduan shekuj të gjetë.

Syni i hënës, i djellit
aty në prehnin e qjellit
s' po shihte njerës të mbarë
ishin bërë gjith një farë.
Perënduar lulëzimi
s' kishte lindur njerëzimi.
Pale pjes' e Arebisë
nga an' e mëshirësisë
thua aqë larg kish rënë
turp i math gojësh me zënë.
Njëtimin e Ibrahimit
fen' e atij Profet trimit
dhe bukurin e Jusufit
q'e gërvishtnë thonjt e bufit
si muxhizet e Musasë
edhe frymën e Isasë
duhej një mbret t' i ringjallte,
vëllazërimin ta çpallte.
Se kjo natë kaq' e errët
që lëshonte vrer mbi terët -
për një mëngjes kish nevojë
njerëzimin ta shpëtojë.
Të lindte djell' i vërtetë
të jepte dritë për jetë.

Lindja e djellit të gjithësisë e të madhit Muhammed (A.S.)

Ky i dashur' i All-llahut
pem'e zemrës s' Allahut.
Lindj' e yllit në të nqasur
Abdul-Muttalip' i pasur
i tha të birit, duhet shkuar
Medine për të ngarkuar
hurma, plaçka disa barrë
t' i bëjmë gati më parë.
Se sa të lindnjë fëmija
do të shkulet Arebija.
Nga ç' do anë për uratë
sado të jet' udh' e gjatë.
Atje me dajinj të piqesh
ngarkon dhe vjen para vigjesh.
Ra i sëmurë porsa vajti
lëngata mjaft ditë e mbajti.
Dajinj të fort u përpoqën
mjekët nga gjuri s'i-a hoqën.
Abdul-Muttalip i mjerë
dërgoj Medine Zubejrë
që t' arrijë të vëllanë
e mos i gjejë dermanë.
Pas pak ditë vdiq Abdullahu
ah, Zubejri i-u tha krahu.

Ishin të dy prej një mëmë
pra e preu në mest kjo gjëmë.
Pas, Harithit çoj i ati
por ç'i bën kur s'të ndin fati?
Është rrahur e përpjekur
kur vëlla' e gjet të vdekur.
Ah ku qënka vdekj'e nëmës
la foshnjën në bark të nënës.
Në shtëpit të tabiasë
u varros yll'i Bat-hasë.
Mentar i ditshëm ka qënë
ai shkëlqente si hënë.
Ka mbetur fjala si hënë
ata ishin do me thënë.
Vetë nur i Perëndisë
drit i jepnin njerëzisë.
Nga një racë fort e vjetër
kryetarë porsi mbretër.
Bres pas brezi tërë njihen
jetë-shkrimet gjith i-u dihen.
Far' e tyre fort e shtuar
arebinë krejt pushtuar.
Pas dy muajsh lindi Ahmedi
bota lumturin' e gjeti.
Rebiu-l evvel ka qënë
dymbëdhjet dit e hënë.¹

¹*Ka lindur 1000 vjet pas Budës, 894 pas vdekjes së Skenderit të math, 657 pas lindjes së H. Isajt dhe 42 vjet pas qeverisë të Nushi-revanit.*

Lindi djell' i Perëndisë
lindi shpirt i gjithësisë.
Lindi hën' e Arebisë
lindi shpres' e njerëzisë.
Atë mot as-habi fili
u shua s' i-u ndje filli.
Ebreheja krye-thati
me gjith ushtëri që pati
s' shpëtuan, u enjtën, plasën
njëri mbi tjetrin u rrasën.
Nuk e prishi dot Qabenë
nuk e përhap dot fenë.
Kur ardhi nat' e uruar
q'u lint foshnje shenjtëruar
u çpikën në disa anë
ca sende që çudi janë.
Sejcili sent po tregonte
që Zoti do ta dërgonte
Profetin e math në jetë
që pas tij do të mos ketë.
Qëndroj zjar' i Mexhusinjve
plasi pallt' i Persinjve.
Njëherësh katërmëdhjetë
u gremisnë nga kubetë.
Nga Farisi arth një letër
q'u shua zjarisht e vjetër.
u tha këneta e Savê-s
buçiti lum' i Semavê-s.
Dhe shumë të tjera shënja
me rëndësi e me rrënja -

Ngjanë në dhet të Persisë
q'i dhan tmer mbretërisë.
Nga këto Nushirevani
u tremb i-u helmua xhani.
Vezirët dhe parësija
nga e madhe llahtarija
për ç'iu gjeti mëmëdhenë
shumë të helmuar mbenë.
Pas ca ditë i mblodhi mbreti
të mentohet për ç'i gjeti.
Mubidi m'i math i fesë
mori në bisedimt pjesë:
"Natën që ngjau kjo poterë
pashë një ëndër si sterë.
Sikur u shkul Arabija
kaluar si mizërija.
Me deve me kuaj shkelën
ardhën n' Persi dhe ngelën.
Nga këto po kupëtonet
Persija do të zaptonet.
N'Arabistan s' di ç'ka ngjarë
qysh ta marrim vesh më parë.
Abdyl Mesihun e thirë
t'i marin vesh këto mirë".
S' e di tha Abdyl-Mesihu
vetëm im-ungjël Sittihu
mundet këto që t'i gjejë
e pyes po më dhe lejë.
Lejë prej Nushirevanit
mori, doli prej Iranit.

Shkoj në Sham me të të flasë
vallë kjo qysh do t'i-u ngjasë.

M'atë kohë Sittih plaku
nuk' ngrihej dot nga jataku.

Në shtresët të vdekjes ishte
fare për gjë qejf nuk kishte.

Selam prej Nusherivanit
i tha t' ungjit prej divanit.

Nga plaku përgjigje s' mori
se murgu ikte tërthori.

Disa vjersha i qëndisi
punën pak ia gudulisi.

"O m' i dashur i Jemenit
t'ardhi plaku i Sunenit.

O shpres e Nusherivanit
t'ardhi nipi i Xhehanit.

Vallë veshët krejt të lanë
a dëgjon, por ke mëhanë -
Vdekje shkretë, ah të ka pshtjellë
edhe pa fuqi ke ngelë.

O filozof fort i ditur!

Të lutem mos ri nemitur
na ka habitur një punë
për zbulim kam ardhur unë.

Se mbreti edhe remeti
u tmeruan për ç'i gjeti.

Nuk vura re as mundime
male, shkrepë e rëzime.

Këneta det më s' pashë
rehatet prapa i lashë."

Çeli sytë zu të flasë
për punën qysh do të ngjasë
"Sot ardhi Abdul Mesihu
nde dajiju i tij Sittihu.
Mbi një deve të kapitur
fort të lodhur e kahtitur.
Ne Sittihu i gulçuar
buzë varit është' i çuar.
po vjen prej Nusherivanit
q'është mbret i Sasanit.
Se pallatet i-u renuan
edhe zjarrishtat i u shuan.
Pa ëndërr edhe Mubidi
të rrepët q'e lebetiti.
Përmbi kuajt' përmbi devetë
ardhn' arabët tatëpjetë.
Lumën Dixhle kapërzyen
dhen' e Persis' e rrëmbyen.
Kur'ani kur të pikaset
Zot' i shkopit kur të ngaset
do me thënë del Kur'ani
bashkë dhe Fahri Xhiani.
Buçet lumi i Semavës
e shteron kënet' e Savës.
Zjarisht e Farisit shuhet
si çdo shenj e madhe quhet.
Babili me të gjith' anët
nuk qëndron më, ndë persanët.
As Sittihut më s' i mbetet
Shami, por vdes edhe tretet.

Gra, burra katërbëdhjetë
sa numur kanë kubbetë -
kanë për të ardhur mbretër
dhe pas syresh më s' vjen tjetër.
Do të ngjasë çdo të ngjasë
çdo gjë shpejt do të pëlcasë."
Më s' rrojti Sittihu shumë
vajti për jetë në gjumë.
Kur i-a shpu mbretit haberë
sikur i a hoqi pak vrerë.
Mbret'i gjorë nuk e dinte
Persisë se çdo t'i vinte.
Do të zgjatet fort kujtonte
shpejtimin nuk e mentonte.
I hyri Persisë djalli
shumë liksht iu prish morali.
S' shkoj shumë gjer ne Osmani
çek më çek u shkel Irani.
Ranë kubbet u fik zjari
u tha kënetë mbiu bari.
Do me thënë ra Persija
u çkul fare mbretërija.
Bizanti u çkatërrua
Çini, Hindi u mbarua.
U fik zjar' i Mexhosisë
u fik yll' i pafesisë.
Nga fuqia ranë fetë
lindi feja e vërtetë.
Riçeli port e njëtim
karshi dytim, tritimit.

Rilindi risht lumtërija
do njëtohet Perëndija.

Ç' pa Abdu-l Muttalibi natën q'u lind Muhammedi (A.S.)

Ndodhej Abdul-Muttalibi
n'Qabe, natën q'u lint nipi.

Dëgjoj prej Qabes i miri
All-llahu Eqber, kur thiri:

"Tashti u lint Muhammedi
statyve nder më s'iu mbeti.

Ai putet do t'i qrojë
botën do ta pastrojë."

Prapë një zë po dëgjonte:

"Amineja lindi sonte"

U tremp, u ngri pa gëdhirë
me mall të shoh të birë.

"Amine! Tha ku-është djali?

Ç' u bë? Se më mori malli"?

"O im vjehrë! S' është punë
që ta shoq dot tani çunë.

Vjehr' i ndershim fort jam bindur
se un' ëngjëllin me të lindur

ardhën ca shpirtra i u qepën
e fshtuallën me gjith djepën"

U zemrua shkuli pallën

si s'e pakam? thotë djalën?

Plakun e gjorë s'e lanë
prit tri dit pra jak i thanë.
E mori ditën' e tretë
nipin në gjirthin' e vetë.

Me nder në Qabet e shpuri
e rrutulloj prap' e pruri.
Djalën s'emës me të dhënë
kësi fjalësh i ka thënë:

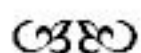
"Amine! Hap sytë bijë
kurrë rëndë mos të vijë.
Të më kujdesesh për biri
për elmazin' xhevahirin.

Ky do bëhet shum' i mbarë
do nderojë fis e farë.
Arabët do t'i shpëtojë
gjithë botën do ta ndritojë.
Si lum kush që ta arijë
i ka të mirat me mijë."

Ç' tha Amineja kur u lind shpirt' i gjithësisë (A.S.)

Amineja thotë unë
s'ndjeva gjë kur linda çunë.
Nuk ndjeva dhimbje, të prera
si pikasin grat e tjera.
Veç se n'ëndër më është shtënë
një natë, një më ka thënë:
"Amine si lumja tinë!

Da ta nderosh arabinë!
Të parin e njerëzisë
të dashtmin e Perëndisë.
Do lindç Muhammed Eminin
rahmeten lil-aleminin"¹
Kur ardhi koh' e lirit
vjen një zog prej fluturimit.
S'di kush më tha: "mos ki frikë"
por mua gjak s' më mbet pikë.
Më pushtoj zogu me fletë
në dhomët ku isha vetë.
Nga ëngjllit piva shurupin
nur' i math më fshtolli trupin.
Muhammedi atë kohë
ardhi që botën ta shohë.
Në supet kish një vurratë
q'ashtu s'kishin parë gratë.
Kjo ish shënj' e shenjtërisë
vula e profetësisë.
Që nesërejt Jahudinjtë
po bërtasin si cepinjtë.
Në kurejshët sonte vallë!
a mos u lint do një djalë?"
Kur than: "U lint Muhammedi"
një gjëm e madhe i gjeti.
Kur i vunë re vuratën
thua se i-u kalli datën:
"Of të shkretën ardhi ora

¹Rahmet' i gjith botëve

na doli puna nga dora.
Shënjtërimi nga ne doli
të mirat ky i përfshitolli.
Tashti ndër arabët mbeti
të mirën ky komb e gjeti.
Ne pas këndeje ndër më s'kemi
të çndershim kudo të jemi.
Për mbretërim s' mbeti shpresë
na humbi shpresa si vesë.

Kush i dha sisë H. Muhammedit (a.s)

Ish zakon' i parësisë
ndër viset e Arabisë
do-një foshnjë kur i-u lindej
një sisëdhënëse gjindej.
Ku t'ishte era m'e quar
edhe vëndi m' i bleruar
nd' ato të bukura vise
nga më të ndershmit fise
çunat sisë dzke pirë
bësheshin fortë të dëlirë.
Mëndje-lartë gjuhë-zjartë
të bërçim si yll' i artë.
Pejgamberi i uruar
një ditë ka urdhëruar:
"Unë nga ju flas më çelët
më ëmbël e më këthjellët.
Unë jam nga kureshinjtë

jam rritur tok me Sadinjtë."
Nga shkaku i varfërisë
ato gra që kishin sisë
përmot zbrisnin nga dy herë
në Meqqe dimër dhe verë.
Atë mot q' u lint Ahmedi (a.s)
nga zija hiqte mil-leti.
Ishte bërë trokë tera
në zi, njerës, kafsh' e bera.
Aqë kish shtrënguar zija
vdisnin bota nga urija.
Bu...kë, bu..k..ë syt i qepnin
kësi soj shpirtin e jepnin.
Porsi gjithë grat' e tjera
dhe Halimeja e mjera
në Meqqe ardhi kërkonte
do një foshnje ta mëkonte.
Shoqet gjetën edhe ikën
si cila takoj në mikë.
Muhammedi (a.s) jetim ishte
kujtonin s'kish kush ta vishte.
Thoshin s'ka kush pas t'i bjerë
gjyshi ashtu do ta lerë
Halimeja kërkoi s'gjete
trubull e helmuar mbeti.
Kur pa Abdul-Muttalipin
që shihte mëmëz për nipin
zonja Halime pyeti
për plakun q'ishte si mbreti.
I than' është ky plak trimi

Abdul-Muttalib Hashimi.
Ky është' i math i Meqquesë
prej sij kanë bota shpresë.
Ky nga populli nderonet
sikush për të përgjëronet.
Halimeja thot' i dolla
plakut përpara i fola.
O zotni i math i nderçim
fisnik i vjetër' i herçim
sisëdhënëse jam unë
në dashqë nema mua çunë".
Më tha cila je?" i thashë:
"nga Beni Sadi një vashë"¹
Më th emrin si ta thonë?"
thashë: nHalime gjithmonë.
M'u përgjegj sa i-a zu veshi
dhe pak' nëpër buzët qeshi:
"Fisi tënt (Lumtëri) quhet
emri (e urtë) si duhet.
Të dy emra fort të mirë
njeriut i falin dëshirë.
Lumtërija Urtësija
lëvduar nga Perëndija.
Nip'i im jetim ka mbetur
sisëdhënëse s' kam gjetur.
A e mer Halime tinë
q'ë t'i-a shohq lumtërinë.
Nga ky çuni jetë gjati

¹*Beni Sad -fis i sadit, Sad-lumtëri, Halime-e urtë, e butë.*

do të të ngjallet ty fati.
Për të veshur për të ngrënë
shumë të kam për të dhënë".
"Të pyes burën njëherë
pastaj vinj' o zot i ndjerë".
Mora lejë shkova prapë
i thashë që të ma napë.
Nde Amineja më shpunë
e kur e shoh foshnjën' unë
aqë fort ma zuri syri
zjar'i math në shpirt më hyri.
E ëma si mbretëreshë
ne çdo të pame me peshë.
Bukurin' e gjithësisë
e ngrita ta vë në sisë.
Çudi e madhe se Nuri
sisën' e mëngjër s' e zuri.
Dukej t'im biri i-a linte
prandaj atë nuk e zinte.
Dhe vërtet ashtu ka ngjarë
sisët ashtu i pat ndarë.
Shpirt i math të djathtën zinte
dhe im-bir të mëngjërën pinte.
Të shtatën ditë është ndarë
nga sisa foshnjëz e mbarë.
Zonja që po i jep sisë
ish nga fisi i Lumtërisë.
Mëma pas emrit që pati
ashtu i ndihu dhe fati.
Lumtërin' e Urtësinë

mori dhe zuri shtëpinë.

Vajti me të mira shumë
që s'i kish parë në gjumë.
q'atë natë q'e ka marë
puna i ka nisur mbarë.

Ishte këmbë-mbarë djali
i u shtua fort kapitali.
Dhentë bulmetin i a shtuan
nga varfërija shpëtuan.

Thosh zonja: fat-bardhësija
mirësija, lumtërija
rehatija, mrekullija
ndaj unë dhe Perëndija.

Ndaj un' është i Vërteti
kurse m'ardhi Muhammedi. (a.s)

Si çiliminjtë nuk qante
si të tjerët, çdo gjë s' hante.

Ajy si shokët nuk ngiste
kur s'rinin urtë i-u fliste.

Shokët lonin ajy s'lonte
ëmbëlsisht i këshillonte:

"S'u krijuam për të lojtur
po si njerës duhet rrojtur".

Foshnjë dukej, po nga fjalët
ishte plak nga më të rallët.

I tha një ditë i shoqi:
"Lëvdoj Zotin që na poqi
me këtë çun këmbë-mbarë
q'i ka të mirat me barrë.

Të hapç sytë ta shoç mirë

me të ngrën' e me të pirë.
T' i rish pas nga do të vejë
do një rezik mos e gjejë".

Posa mbushi muaj gjashtë
zu delte më këmbë jashtë.
Ai nëntë me të bërë
e fliste gjuhën të tërë.

Nga muajët bëri dhjetë
filloj shtinte me shigjetë.
Kur delte jashtë zbavitej
një re mbi kok' i vërtitej.

Që prej ditës q'ishte pjellë
trup' i tij s' pat parë djellë.
A ka nur të ketë hije?
Ajy ish nur Perëndije.

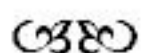
Dhe shumë çudi i panë
që nuk kan' as funt as anë.
Thanë: "Me kohë do shpënë
s' dimë se qysh është thënë.

Mos e dhëntë Perëndija
që ta gjejë keqësija.
Sa më shpejtë aqë më mirë
t'i-a shpiem xhevahirë".

Kur u bë nga vjeçët pesë
i-a doruan Aminesë.

Vdekja e Aminesë

Amineja mori lejë
u ngrit Medinë të vejë.
I a vizitoj burit varrin
me gjith të birin' të mbarin.
Ummi-Ejmenin kish marë
natën shërbim për të parë.
Si e panë farën' fisnë
pas ca dit prapë u nisnë¹
Askujt s'i qesh buza kurrë
ra e ëma mb'udhë smurë.
I-u qas nga kryet i biri
e pa t'ëmën edhe thiri:
"Ah çdo i gjallë të jetë
vjen edhe shkon nga kjo jetë.
Mëm' e atë kujt i mbeti?
Gjëm' e zezë cilin s'gjeti".
Pushtoj t'ëmën mallëngjyer
lott' e tij dyk e zbërthyer.
"Ndarj' e zezë tha e ëma
djek botën e martë nëma.
Por s'kam keq se lë një djalë
si ky askush nuk ka dalë.
Emri im nuk vdes kurrë
se për shenjë po lë nurë."

¹Muhammedi që foshnjë sa ishte në Medinë mësoj not shumë bukur

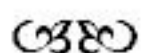
Të birë dyke pushtuar
nga kjo jetë ka shpëtuar.
Gjashtë vjeç e la e ëma
kur e gjeti çunin gjëma.
Veç një shërbëtore pati
q'i kish mbetur nga i ati.
Ajo Umme-Ejmen quhej
e shihte ëngjllin si duhej.
O fat si s'të plasi syri
e ëma në dhet kur hyri.
Si s'u nxi bota e shkretë
si s'ran yjet tatëpjetë?
Si s'u gremis gjithësija
kur mbet mb' udhë çilimija?
Ç' pate o fat ditë-prerë
e le jetim Pejgamberë!
Pejgamberë q'ish i mitur
gjashtë vjeç foshnj'e paritur.
Mos pandeh se keq punove
atij asgjë s'i cënove.
Gjyshn' e dashur ndihmës pati
e pa më fort se i ati.
Do të drejtën Zoti vetë
s' e la foshnjën në të shkretë.
S'e la të shkretë i dha dritë
arësim gjith dituritë.
Pejgamber mi Pejgamberët
e bëri, s'la botën terrët.
Plas o fat, plas nga nakari
në gjithësit është' i pari.

Është shpirt i gjithësisë
e palc' e Profetësisë.
Është rrënj'e ndodhësisë
shpirt i math i Perëndisë.
Shpirt i math e shpirt i parë
që ndër shokët s'kish të ngjarë.

Lutje për shi¹

Shkoj dy vjet një thatësirë
s' ngeli bar në shkretëtirë.
Vdisnin bota nga uriya
dhë kafshonin bagëtija.
Dhe egërsirat e malit
i-u lëshuan bregut, zallit.
U hutuan krejt remeti
thua u bë kijameti.
U ngrit Abdyl-Mutalibi
bashkë dhe Ebu Talibi.
Për dore çunin e kapën
malin Ebu-Kubejs çapën.
U këthye dret Kiblesë
plaku i mirë me besë.
Ngriti duart filloj të lutet
loti nga sytë i këputet.
Për nder të çunit të mirë
o Zot i math plot-mëshirë

¹577 pas K.

falna shi ngjallnaji tokën
o Zot shpëtona kokën.
Pas lutjes s' shkoj kohë shumë
fali Zoti shi si lumë.
Parësija e uruan
plakun e falënderuan.

Abdu-l Muttalibi në kohët të vdekjes, nipin kujt po i a lë?

Kur i bë tetë vjeç nipi
ndëroj Abdu-l-Muttalibi.
Nga pun'e vdekjes kur zuri
i mblodhi çunat ne gjuri -
Tha: "E shoh, do të vdes unë
kush e mer ta mbajë çunë?"
Ebu Lehebi më parë
i dolli për zot ta marë:
"Zoti në më dhëntë jetë
do ta kem tha kujdes vetë."
E di i tha, je i pasur
në shkallët të lartë nqasur
por ngaj zemra je i fortë
s'kudzoj të ta lë në portë.
Tha Hamzaj:"O zotni i ndjerë
të lutem, mua ma lerë.
Sikundrë jep urdhëratë
ta kem kujdes dit' e natë".
Ashtu është' i tha si thua

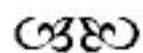
por nuk më fle mëndja mua.
Ngaj që s'ke fare fëmijë
aqë keq s'mund të të vijë.
Pas këti u ngrit Abbazi
si duhej zemrën i-a zbrazi.
E di tha o bir dhe unë
që të vjen keq fort për çunë
zemër-gjërë fort i mirë
gjuhë ëmbël me mëshirë.
Ke djem shumë, s' i vë veshin
kam frikë, nipin ma ngjeshin.
Ebu-Talibi së fundi
dhe ajy u lut sa mundi.
"Mua lema djalën mua
si syn' e djathtë ta dua"
E di; do ta duash mirë
e s'i flet me ashpërsirë!
Ta pyes beben' e syve
kë pëlqen vallë prej juve.
Bir! Arth shpirti për të dalë
mua ma ndaj këtë fjalë.
Kush të kënda të të marë
fol' o shpirt! o bir i mbarë!
Ebu-Talibin tha dua
atje më fle mendja mua.
E gushoj djalën nga gazi
lottë si breshër i zbrazi.
As po çkujdesur të lashë
shpirtin pa dhimbje e dhashë.

Mbylli sytë ndëroj jetë
shpirt i tij u ngjit përjetë.
Tetëdhjet e dy ka qënë
në Haxhun e kanë vënë.

H. Muhammedit, syt' i lëshonin mjegull. Prifti i Uqadhit ç'tha?

EbuTalibi e mori
nga të këqijat e nxori.
Me t'ungjin e tij, Zubejrë
ka vajtur n'Jemen njëherë.
Zubejri e shokët ç'janë
udhës shumë çudi panë.
Meqqueja me të çuditej
ndryshonte puna sa rritej.
Dit për dit çudi pikaste
ndruhej kujt zemrën s'i-a zbraste.
Ebu-Talibit një ditë
ia zbuloj nipi çuditë.
Mos të vin' i tha prej dhembjes?
A mos të duken prej trembjes?
Kësi soj si shkoj një kohë
ia shpuri priftit ta shohë.
Prifti Sukul-ugadh rinte
bar' e syve mir' e dinte.
Me t'ungjin në kishë vanë
sa mundnë portës i ranë.

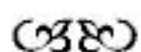
Portës sado fort, q'i sillte
ishte fellë s'ndjente, s'delte.
Zuri kisha e po tundej
prifti me ç' kish brënda shkundej.
Me nxitim jashtë ka dalë
kur sheh plakun me gjith djalë.
Tha:"Ky çuni do të jetë
pejgamber m'i math në jetë.
Dhe një çikë do mos delnja
brënda pa frymë do ngelnja.
Hapni sytë mos përtoni
nga çifutët ta shpëtoni.
E pillojnë dit e natë
janë të liq, krye-thatë"¹
e vu re si duhej prifti
s'i kish gjë syri as qifti.
Ky trup është tha i shruar
nga ç'do sëmundje i quar.
Ata që sheh engjej janë
filluan t'i vinë pranë.
Ta dish ky çun' i uruar
është Profet i mbaruar.

¹Jahudinjt; si katisnin Isan; ashtu edhe Muhammed Mustafan;

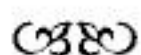
Udhëtimi i Muhammedit për në Siri dhe këthimi i tij

Disa mijë vjet më parë
kanë qënë tregëtarë
kurejshët, ismailinjtë
me barr'i kishin florinjtë.
Prandaj e ndiqte dhe nipi
kur shkonte Ebu Talibi.
Ishin me nam tregëtarë
të drejtë, me nder, të parë.
Pale i math Muhammedi
në drejtësit famë gjeti.
Fjal'e tij kapital ishte
besnik si ajz nuk kishte.
Bari dhensh kurrë s'ka qënë
disa më kotë kanë thënë.
Desh, që kur ish dy-mbë-dhjetë
të udhëtonte edhe vetë.
Kur shkoj n'Sham Ebu-Talibi
qavi desh të ndjek dhe nipi.¹
Basrul Harir kur u nqasnë

¹Të huajtë udhëtimin të peygamberit i japin një rëndësi të madhe, që të gjejnë shkak me thënë se shihte, dëgjonte, pra mësonte. Mirëpo udhëtimet e tij kanë qënë aq të pakta dhe të shkurtra dhe kanë qëlluar në kohë të djalërisë, që mund të thuhet se brënda dy tri orësh që piquej me një të ditshëm të mësonte të gjitha. Marigolioti thotë me mëndjen e vetë: "mundet të ketë udhëtuar dhe në det që flet aqë hollë në Kur'an përmbi punën e detit. Këta si e bëjnë inqar vahjin çpifin ç'do gjë edhe flasin më kot.

prej një kishe u pikasnë.
Se karvani nga do vinte
një re mbi krye i rinte.
E dinte prift i kënduar
se ç'ishte yll'i lëvduar.
N'atë çast vu e gatuan
dërgoj njerës e i ftuan.
Të gjithë për drekë vanë
yllin ndër plaçkat' e lanë.
Kur sheh renë s'hiqet prapë
I tha njërit prifti çapë!
Bjerë dhe atë që mbeti
se ai është shpirti, është mbreti.
Behiraj ish fort i ditur
me të parë yllin e ndritur
shenjat që dinte i-a zgjasi
nde çuni tër' i pikasi.
Prift' i past uratën
i puthit çunit vuratën.
Është Pejgamber për jetë
shum' i vlefshim do të jetë.
Çifutët po sa ta shohi
pas shënjavet do ta njohin.
Mos i bëjnë dëm, kam frikë
e mira, shit plaçkat ikë.¹
Në Sham nuk duhet të shkoni
por shisni plaçkat, ngarkoni.

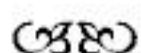

¹Jahudinjtë pas shënjavet që kishin në Tevurat e dinin pa dyshim se ai ishte i Pejgamber i pasmë.

Behirajt fjalën s'i-a thyen
në Meqqe prap' u këthyen.

Udhëtimi për n'Jemen dhe lufta e Fixharit¹

T'ungjit Zubejri, Abbasi
Muhammedin e nagasi.
Nga Jemeni t'udhëtojmë
me tregëti të fitojmë.
I dha lej, Ebu Talibi
mori rrugë me ta nipi.
Shtatë-mbë-dhjet ka qënë
në kët' udhë kur ka rënë.
Shumë shënja kanë parë
këtë rend trimat e mbarë.
Ndër Uqadh kur po këthehen
kurejsht, Hevazin mbërthehen.
Mori flakë luft' e shkretë
ku me shpat' ku me shigjetë.
S'mori pjesë fare nipi
me gjith q'ish Ebu-Talibi.
Se e njihte të mallkuar

¹Luft e Fixharit ka vazhduar 9 vjet. Fixhar-të punuar mëkat. H. Muhammedi (a.ska takuar në të dytën luftë. Kryetar i kurejshit në këtë luftë ka qënë Zubejri i ungji i Pejgamberit. Në katër muaj të shenjtë lufta ishte Haram. Këta nuk e vunë re po luftuan, prandaj u quajt lufta e mëkatësisë-harb-Fixhari. H.Muhammed (a.spër këtë shkak nuk mori pjesë. Lufta vazhdonte midis fisit kurejsh dhe beni kajsit.

luftën në vakt të bekuar.
Mjaft vazhdoi kjo luft' e ze
i-u këputi fare mezë.
Pas ca ditë u sos u ndanë
u vendos gjakun e lanë.
Bën arbitër Muhammedin (a.s)
ku kish mbledhur remetin.
Me atë mëndjen e lartë
dha një vendim fort të qartë.
Të gjithë atë e pranuan
si i-u tha ashtu punuan.

Besë-lidhja e Fadlëve¹ për të mprojtur karvanin e për të përkrahur të dobët

Nga luftat e nga grabitjet
nga vrasjet e nga plaçkitjet -
me qindra vjet Arebija
u shua nga njerëzija.
Nga luft' e zezë e Fixharit
që kallëzuam së parit -
me të këthyer Zubejri
paqen i a kërkonte nderi.
Tha: "Disa njerës të mblidhen
edhe burërisht të lidhen.
Karvanët të mos përkiten

¹ Në kohrat shumë të vjetra ka patur një besë-lidhje kësi soj q'u bë në shtëpi t'Aabdullahut. Kjo e vjetra ish nkryer prej Fudejl Harithit. Fudejl Vaasa edhe prej Mufeddalit, q'ishin nga fisi Xharhum.

edhe bota të mos vriten.
Të dobëtit të ndihmohen
nga kjo këshillë të mprohen.
U zgjodh Zuhreja, Hashimi
edhe i treti Tejimi -
Te Abdullah Xhed'anit
për çështjen e karvanit -
ashtu edhe për qetësinë
I zunë këti shtëpinë.
Ish dhe Muhammed Emini
ku do të lidhej jemini.
Kështu kanë lidhur besë
që populli i Meqqesë
të ngratëve t'i u ndihmojë
nga shpirt i keqët gjith t'i mprojë.
Nga Zallëmët kush nuk bindet
në Meqqe nuk mund të gjindet.
Besa e Fadlëve thuhet
edhe Hilfu-l Fudul quhet.
I dashur' i Perëndisë
edhe pas profetësisë
kur kjo bes' është kujtuar
kësi soj ka kuvenduar:
"Edhe sot po të thëritem
për kësi lidhjesh s'mërzitem"
Do me thënë është e pëlqyer
pun' e mbrothshme, e çkëlqyer.

Udhëtimi i H. Muhammedit (a.s) për në Sham me karvanin e Hadixhesë

Ai që kur ishte djalë
emr'i mirë i pat dalë.
Muhammed, besnik i thanë
e besonin në çdo anë.
Hadixhe e Huvejledit
mjaft gjë i tha Muhammedit (a.s)
dhe i-u lut n'Sham ta dërgojë
ç'mall të dojë të ngarkojë.
Të lutem veç t'udhëtoni
pra për gjysëm ç'të fitoni.
Si kujdestar do të shkoni
të vini re të shikoni.
Ebu-Talibin e pyeti
mori lejë shkoj Ahmedi
Hadixheja Mejserenë
dhe kushrinë Huzejmenë
ia dha Mustafajt t'i ketë
që t'i ngarkojë devetë.
Me karvan'n e Hadixhesë
kur shkoj ish njëzet e pesë.
Atje ku la Behiranë
tashti gjeti Nasturanë.
Ky ca më shum' i munduar
prej Behirajt m'i kënduar.
Muhammedi me të shkelur
u ngrit derën i-a ka çelur.

Me një vrap të math ka dalë
dhe e ka puthur në ballë.
Vulën që kish i-a ka parë
ia ka puthur dzk'e qarë.
I tha prifti: Mjeseresë
ca fjalë ngaj pun' e fesë.
Zotin, Muhammedin zuri
duke bërë be Nasturi:
“Isai bir' i Marisë
në librin e Perëndisë -
sheshit na ka urdhëruar
për këtë çun' e uruar.
Kur të vijë Muhammedi
ta dini tjetër më s'mbeti.
Fare mos i kundërshtoni
besojeni që të shpëtoni”.
Në Sham ju them të mos shkoni!
Shisni ç'kini dhe ngarkoni!
Se çifutët ngrehur janë
po gjurmojnë në ç'do anë.
Po ta gjejnë nuk e lenë
e mira, zini Meqqenë.
Plaçkat në Basra i shitën
prapë në Meqqe u ngritën.
U gëzua Hadixheja
kur i tregoj Mejsereja
nga drejtësi e Ahmedit
nga fitim i tixharetit.

Këthimi dhe martesë e H. Muhammed (a.s) me Hadixhenë

Kur është këthyer prapë
ishte një zhek e një vapë.
Aqë përvëlonte djelli
thua furrë u bë qjelli.
Njeriu si peshku përzhitej
dy, tre hape të çapitej.
Kur zu Ahmedi Meqqenë
me shokët, me Mejserenë
atë ditë Hadixheja
dhe ca plaka, ca të reja
shohin Mustafajt përtpjetë
nga shkon, po i sillen retë.
Kur u poq me Mejserenë
kallëzom i tha për renë.
Filloj punrat t'i-a tregojë
ajo mbet me gisht në gojë.
Nasturaj ç'i kishte thënë
në Sham përse s'e pat lënë.
I-a tha tërë mrekullitë
u çudit zonja, si dritë.
Zati edhe vetë kish parë
ëndër disa ditë më parë.
Sihariqin e pat marrë
prej Verekasë të mbarë:
"Ti do të gjejsh lumtërinë,
do març Muhammed Eminë".

Tani dyshim më s'i mbeti
që profet ish Muhammedi.
Me gaz i qe mbushur zemra
fluturonte thua femra.
Thoshin edhe shumë të ditur:
"Ky është profeti i pritur".
Famë madhe Hadixheja
zonjë që s'e kish Meqqeja.
Në fist dhe nga bukurija
ashtu dhe nga pasurija.
Nga mëndja nga diturija
fare gjë s'ishte Perija.
Në stërgjyshi Kasijj janë
një farë me Mustafanë.
Vereka bir'i Nevfelit
kushëri me hënën e qjellit.
Nga hanifët numërohej
nga të ditshmit fort nderohej.
Të kushërirën e mësonte
dhe ajo një Zot besonte.
Të dy burrat, jetë-shkurtë
që pat marë zonj' e urtër.
Mbretëresha e ve ishte
për martesë zili s'kishte.
E kërkuan mjaft të tjerë
po s'pëlqente zonj'e ndjerë.
Sjell'e mirë e Muhammedit
Hadixhesë së Huvejledit
I kish bërë vënt në zemër
goditur e mjera femër.

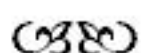
E ç'femër munt të duronte?
Atë yll kur ta vështronte.
Trupth' i tij ishte i derdhur
nga ç'do gjymtyrë i zgjedhur.
Syr' i tij të pikëllonte
me qiftin të përvëlonte.
Thua se ishte krijuar
vetë si kish dëshiruar.
Si nga trupi, nga morali
ishte ëngjëll' ëngjëll djali.
Para tij melekët ç'janë
nderin prej atij e kanë.
Muhammedi s'kish të metë
s'i ka ardhur shoq në jetë.
Zonja mentohej ç'mentohej
me çunin qysh të martohej.
Më tepër nga shënjtëria
e desh se nga bukurija.
I pëlqeu besnikërinë
I pëlqeu fisnikërinë.
Ajz i ri vet e shkuar
zor i math për të bashkuar.
Zonjën Nefise e donte
ç'do send me të bisedonte.
Pra një dit' i qavi hallin
dzk' e zënë gojësh djalin.
Nefise! O zonj' e lartë
mëndje-hollë, e gjuhë-zjartë.
A është e mundur të shkonje
Muhammedin ta shikonje.

Mos i mbushnje mëndjen tinë
ta mar Muhammed Eminë.
Po e sheh sa më kërkojnë
dhe me ar po më ngarkojnë.
Por për gjë nuk kam nevojë
mjafton vetëm të më dojë.
Shihi mëndjen, a ka shpresë
a ka mendim për martesë?
Shkoj Nefiseja një ditë
Ahmedit i dha vizitë.
Fjalën për martes' e pruri
pyetjen kësi soj e zuri:
“Muhammed përse s'martohi?
Për këtë ç'farë mentohi?”
I tha nuk jamë përgatitur”
përgjegjet zonja pa pritur:
“Po gjete grua fisnike
me gjë, të bukur, besnike.
Me sjellje e sendërqare
si duhet denk e fetare.
Shpenzimet sipër t'i marë
a kënaqesh yll i mbarë?”
Ç'është ajo tha Muhammedi
tha: Hadixh'e Huvejledit.
Ndërmjetës kush do të jetë?
Nefiseja: unë vetë.
Me gaz të math Nefiseja
me vrap shkoj ne Hadixheja.
Zonjë! Sihariq të qoftë
All-llahu ju trashëgoftë.

Ta mbaroj dëshirën Zoti
për ty, gjith, pranverë moti.
Me q'i kish vdekur i ati
t'ungjin Amr Esedin pati.
Dhe kushëririn Verekanë
për kuror i mbajti pranë.
Si përfaqshues për nipin
dërguan Ebu Talibin.
Hamzaj tok me Mustafanë
dhe disa të tjerë vanë.
Nga kurejshët shumë ftuan
për dasmë ç'patën gatuan.
Në shtëpi të Hadixhesë
u lidh kurora pas fesë.
Pas fesë së Ibrahimit
q'i u kish mbetur prej Hashimit.
Ebu Talibi mer fjalën
porsi trimi që qit pallën:
“Lëvdoj Zotin e vërtetë
që s'ka as cen as të metë.
Neve Zoti na ka bërë
ashtu si e dini tërë.
Nga rac e Profet Halilit
nga fisi i Ismailit.
E nga soji i Meaddit
e nga dega e Medarrit.
Na e la Qaben në dorë
dhe na bëri shërbëtorë.
Na ka bërë kryetarë
përmbi gjith botën të parë.

Pra të vim aty ku jemi
ç'duhet me thënë të themi.
Bir i vëllajt Muhammedi
një çun që s'e ka qyteti.
Me ç'kurejshi që të zgjaset
këtij askush nuk i nqaset.
Me mënt e me fis me farë
ky del m'i lartë, m'i parë.
Nuk shihet se s'ka gjë shumë
se gjëja shkrihet si brymë.
Gjëja është si një hije
jepet, meret, ngrihet, bije.
Sa nder të math ka e njihni
dhe për Zotin do ta shihni.
Se sa vrik do naltësohet
mbasi juve s'ju besohet.”
I zgjat dorën Hadixhesë
zonjës fisnike, me besë.
Kaqë mall jep për kurorë
kaqë pas kaqë në dorë.¹
Pas Ebu Talibit s'ngeli
foli Verek Nevfeli:
“Lavdërojmë Perëndinë
na krijoj si thua tinë.
Më të çquar na ka bërë
nga ç'numuruat tërë.

¹Njëzet deve nga gjëja e Ebu Talibit për lidhje kurore u dhanë në dorë. Si pas fjalës që po mban përfaqësuesi i Hadixhesë Vereka Nevfeli po meret vesh se çmimi i njëzet deveve kushton katër mijë mithkal ari.

Pra nga an'e kryesisë
jemi yjt e Arebisë.

Edhe ju kësi soj jini
nder të math, naltësi kini.

Nder'i fisit tuaj s'mohonet
dhe n'e mohofshin s'pranonet.

Pra edhe ne dëshirojmë
me ju miqësi t'afrojmë.

Tha: "dëshmoni o të ndershëm
burra të rinj e të hershëm!"

Me urdhërin e All-llahut
Muhammedit t'Abdullahut

Hadixhen' e Huvejledit
me dëshmin e xhemijetit.

Kuror' i lidha ta dijë
me ar mithkal katër mijë.

Pas niqahut, është ngritur
Ebu Talibi ka pritur

krerët dhe i ka gostitur
turli gjellra i-u ka qitur.

Në shtëpi të Hadixhesë
po i bien dairesë.

Kërçyen valle gjithë ditën
mbrëmavet e mbyllën dritën.

Në shtëpit të Hadixhesë
zuri vënt yll'i Meqqesë.

Njëzet e katër vjet bashkë
shkuan një jetë plot dashkë.

Sa ish gjallë zonj'e mbarë
tjatër grua nuk pat marë.

Prej prindëve Muhammedi
ca deve, disa dhen gjeti.
Dhe Umi Ejmen' e mjerë,
q'e pat rritur Pejgamberë.
Në një mot kur shtrëngoij zija
vdisnin bota nga urija
në shtëpit të Hadixhesë
shkoj zonja që të mos vdesë.
I ungji u varfërua
gjëja që kish i-u mbarua.
Abazit i thot' Ahmedi:
a e sheh q'u bë kjameti?
Yt-vëlla Ebu-Talibit
varfërija fort i hipi.
Ne të dy duhet t'i-a ndajmë
nga një çun, edhe t'i-a mbajmë.
Sa të kapërcejë zija
se na ndihmon Perëndija.
Abasi mori Xhaferin
Resuli Ali Hajderin.
Resuli kish dhe të tjerë
foshnja q'i mbante përherë.

Sihariqet që kallëzonte Tevrati për ardhjen e H. Muhammedit, jahudinjtë i ndëronin

Për Resulull-llahun pati
kështu një ajet Tevrati:
“Zoti nga Sinaja ardhi
nga Sairi ndriti, zbardhi.

Pastaj ajo drit' e bukur
nga Farani është dukur".
Zbriti Zoti do me thënë
ardhi urdhri që pat dhënë.
Dhe Tevrati Sina zbriti
Inxhili në Sair ndriti.
Aju q'u çfaq nga Farani
është Hazreti Kur'ani.
Sair: emr'i Nasiresë
Faran: malet e Meqquesë.
Sikush e di për Tevranë
zbriti n'Sina për Musanë.
Edhe Isaj i uruar
ndë Nasire ka qëndruar.
Nga ky shkak nasrani quhen
me emrit të fshatit thuhën.
Prapë Musajt i ka thënë
"Ta dish i u kam për të dhënë
israilinjet një herë
si ty një Profet të ndjerë.
Është ngaj vllazërija
ky q'i u çon Perëndija.
Goj'e tij fjalët e mija
nuk flet gjë nga vet-h' e tija"
Halili me Ismailin
vëllezër ndër Israilin.
Prej vëllezërvet Profeti
është vetëm Muhammedi.
Se ndër ta s'çoj Perëndia
tjetër nga vëllazërija.

Muhammedi i lëvduar
si ishte i pa kënduar
ç'i thosh Zoti atë fliste
prej vehtes asgjë nuk ngjizte.
Ani-l-heva ma jentiku
s'flet prej vehtes kurrë miku.
I zgjedhun e i lëvdueshëm
fort alim' i pa këndushëm.
Isai vërtet ish i ditur
kish kënduar' raskapitur.
Ish nga bijt'e Israilit
s'ish nga bijt' e Ismailit.
Ky është veç Muhammedi
si lajmëron i Vërteti.
Ata që shihnin Tevranë
që lëvdonte Mustafanë
pas shënjave që pikasnin
njëri-tjatrën e nagsnin.
Vinin piqnin Pejgamberë
e gushonin fen'e ndjerë.
Sheshit thoshin zotërinjtë
kur flisnin me Jahudinjtë:
"Tevrati ju thotë sheshit
për Profetin e Kurejshit.
Ju ajetet i ndëroni
i u jepni ngjyrë si doni"
Kush ishte me mënt në krye
nga mendj'e vjetër u kthye.
Kujt nuk i mbusheshin farat
s'hiqte dorë nga të parat.

Kujt i a zgjidhi Perëndija
I pranoj fjalët e tija.
    Jahudinjtë, faqe-zinjte
    u tërbuan si arinjte.
Mustafan' e tradhëtonin
pëlcisnin dhe gjë s'fitonin.
    Ata nuk deshn' as Isanë
    as Muhammed Mustafanë.
Syri im ashtu ma zuri
thotë me një vënt Zeburi.
    “Vini re ju Sahijjunë
    do ju çoj një Profet unë.
Kësula e shënjtërisë,
kap' e artë e mbretërisë”
    Ja ky është Muhammedi
    q'ë lavdëron i Vërteti.

Prifti iI Rekkës Aliut ç'i ka thënë

Aliu Rekkë kur ka qënë
një prift'i mirë, i ka thënë.
    “Na ndodhet një letr' e shkruar
    nga gjyshrit rënë ndër duar.
Nga shokët e Isait mbetur
kjo letra q'ish fort e vjejtur”
    Letrën Aliu me të marë
    fort me qëllim e ka parë.
Pun'e Ahmedit t'uruar -
gjër e gjatë ishte shkruar.

Thosh: “Ju ka për të dërguar
ndë një ditë të shtrënguar
një peygamber të math shumë
të mos ju lerë në gjumë.

Me një kanun fort të mprehtë
si ç’do gjyq e ka të lehtë.
Ç’do gjyq e ka të mbaruar
nga barr’e rënd’ i liruar.

Është një Profet i urtë
kur flet e mat dhe flet shkurtë.
Mëshirë-math mëndje-naltë
zemër-gjër’ e gjuhë-mjaltë.

Kombi shumë do ta dojë
do ta shikojë në gojë.
Buzë-qeshur flet dhe mirë
nuk’ flet fjalë të pështirë.

Vetë sa të jetë gjallë
s’ka për të dalë andrrallë.
Kurse jetën ta ndërojë
kombi nuk do të durojë.

Do të flasin pak pa punë
për fronin jo ti, po unë.
Por s’gjatet, një do të vihet -
kryes, dhe fjala do lihet.

Pas kohej vjen trubullimi
dhe keqësohet qëllimi.
Një i nderçëm nga të titë
hedh lumën’ Furat’ një ditë.

Ky njeri keq nuk mentonet
veç për mirë mundonet.

Për këtë jetë s'përpiqet
prej madhështisë fort hiqet.
Ç'do pun'e bën me mentime
prej karvanit s'lot një qime.
As prej kushit s'trembet kurrë
është trim me besë burrë.
Pra si lum ai fat-mirë
Profetin e ka arrirë.
Besoj ç'i tha Muhammedi
lumtërin' e saktë e gjeti.
Ati që kalon Furatnë
me të drejtë po i-a patnë
dhe së bashku po luftuan
Xhennetin sak e fituan".
E ndigjoj mir' Aliu priftin
në çast ngriti dhe gjishtin.
E vërtetoj Perëndinë
u bashkua me Alinë.
Nuk të jam, tha për të ndarë
në luftët jam për të vvarë.
Aliut lottë çurk' i vanë
O Zot! Paç lëvdim pa anë.
Sa fe të naltë na fale!
Ishim të humbur na ngjalle.
Nga errësira na qite
na çele syt' e na ndrite.
Vërtet prifti ka luftuar
në Siffin, gjer ka fituar,
xhennetin q'ia pati kënda
si e kish shënuar pënda.

Prifti letrën kur e gjeti?
Që do të vijë Muhammedi?
Edhe kjo shëmbëll çpalli
që ka thën Isaj së gjalli.

Folur me shokët e vetë
pa dyshim e pa të metë.
Për Muhammed Mustafanë
e për Ali Murtezanë.

I pat dhënë porositë
që kur të vinte kjo ditë
ta besonin Muhammedin
edhe ta shpëtonin vedin.

Prifti Aliut pse t'i ngjitej
ç'pati në luftë të vritej?
Kjo është një shënje qartë
dekret i Isajt të lartë.

Pakëz sikur ta mentojmë
dy gjë do të kupëtojmë.
Të dy dalin me vërtetë
Isaj Mustafai Profetë.

Ku e dinte Isaj vallë
që ta thoshte këtë fjalë!?
Zoti ia pat kallëzuar
ndryshe, s'kish për të bëzuar.

Sa për priftin s'bëhet fjalë
në shesh të luftës ka dalë.
Gjithë bota me sy e panë
kur me Ali Murtezanë -
ra në luftë shehid mbeti
shkallën që donte e gjeti.

Këto sende më kot s'shkruhen
të mëdha mrekulli quhen.

Ç'thot' Inxhili i Johanasë në shapitrën' e 14, 15, 16, së shkurti

“Ne Zoti kam për të shkruar
dhe I kam për të kërkuar
Periklitin t'ju dërgojë
juve fenë t'ju tregojë.
Është një frym e bekuar
nga an' e Zotit dërguar”.

Thotë në një vënd tjetër prapë:

“Zoti juve do t'ju japë
Periklitin të uruar
q'është frym'e shenjtëruar.
Nga emri si mua quhet
do t'ju mësoj si duhet.
Do t'ju refejë ç'do punë
do t'ju thotë ç'ju them unë”.

Shapitri i gjashtë-mbëdhjetë
thotë si thamë përjetë.

Isaj ca fjalë i-u foli
fundin kështu i-a-u u solli:

“Ju them ta dini vërtetë
unë pa shkruar përjetë
Perikliti s'munt të vijë
t'ju vërë fenë në vijë.

Të shkoj unë ne im atë¹
që t'ju çojë dritën e gjatë,
t'ju përmendnjë t'ju tregojë
për se ka feja nevojë”.

Me kaqë nuk ka mjaftuar
dhe këtë fjalë ka shtuar:
“Një të metë s'ju kam lënë
kam edhe ca për të thënë.

Po t'i-a ju them dot s'e mbani
s'kini fuqi t'i ruani.

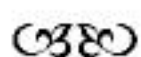
Kur të vij' i Zoti vetë
shpirt' i Zotit të vërtetë
të drejtën do t'ju mësojë
si duhet do t'ju forcojë.

Vetiu gjë nuk do të flasë
kini mëndjen; flet me masë”.

Kësi lloj e kanë shkruar
për Periklitin t'uruar.

Pa anësi ta mentoni
të drejtën e kupëtoni.

Në thënçin se: “Perikliti
Isaj ishte, edhe zbriti

¹Në Teurat dhe në Inxhil në vënd që të thotë rob i Zotit, për nderim thotë: I bir i Zotit. Kjo fjalë u bë shkak që Jahudinjtë Uzejrin dhe të krishterët Isajn e quajtën bir të Zotit. Nga ky shkak në Kur'an H. Muhammed s'u kujtua, biri' i Zotit, por rob i Zotit. Për ndryshe që të gjithë duhet të jemi bijt e Zotit, e cila fjalë s'ka hije fare. Muhammedi (A. S.thosh: mos më përkëdhelni si të krishterët që përkëdhelnin Isanë birin e Marisë, por kur të më kujtoni duhet me thënë (Abduhu ve resuluhu Muhammedi është rob dhe i dërgueshmi i Zotit.

pas varjes ndër ta ka rënë
i-u tha ç'i-u pat për të thënë".

I-u përgjigjemi i-u themi
pas kupëtimit që kemi:
Në Inxhil më të mbaruar
shokët e tij kanë shkruar:

"Pas varjes Isaj si zbriti
nga besa, gjë s'përsëriti.
Gjyq feje fare s'i-u foli
fort pak ndenji, u ngrit dolli.¹

I u tha vetëm këto fjalë:
"unë s'vdiqa jamë gjallë.
Praën Zotit i shpëtuar
dhe ju kam për të vështruar.
Pas kësaj ju them ta dini
fjalë prej meje më s'kini"
si duhet po ta mejtojnë
të drejtën e kupëtojnë.

Lipset ta besojn' Isanë
ç'tha për Ahmed Mustafanë.
Ky është ky Perikliti
ky ardhi botën' e ndriti.

Isaj ç'i-u pat thënë tërë
Muhammedi i ka bërë.
S'i-u tha që dot nuk ma mbani
porosinë s'ma ruani?

¹Meret vesh se kur e ndoqnë ishte pshehur dhe pshehurazi mundet të ejtë pjekur me shokët edhe përsëri ka udhëtuar për Hindistan. (Zoti e din).

Vërtet ashtu i-u ka ngjarë
kur arth'i Perikliti i mbarë.
Isan' ata s'e mentuan
porositë s'ia kujtuan
s'e mbesuan Muhammednë
prap ashtu si ishin mbetnë.

Ç'është fjala Periklitos e Paraklitos

Krisht'i math sa ishte gjallë
s'foli gërqisht asnjë fjalë.
Fliste gjuhën e Marisë
q'e mësoj kur pinte sisë.
Fliste gjuhën Ibranishte
gjuhën e mëmës që kishte.
Të katr' Inxhilët e shkruar
që ndodhen sot nëpër duar
vetëm një është' ibranishte
të tjerët janë gërqishte.
Periklitos nuk ka qënë
Periklitos është thënë.
Por gërqisht kur e këthyen
ngaj rrënja pak e zbërthyen.
(Periklitos) dhe (Ahmedi)
janë baras - Muhammedi.
I lëvduar do me thënë
në një mana ka qënë.

Paraklitos emër s'vihet
Periklitos kudo shihet.¹
Lum ata q' e kuptuan
e nga dyshimi shpëtuan.
Sa vlejë ka diturija
po s'ta zgjidhi Perëndija.

Sihariqet e Inxhilit të Barnapasë që jep për ardhjen e H. Muhammed (A.S.)

Thotë prifti Sajl Anglikani
në një përkthim Kur'ani.
Flet nga Inxhili Barnapa
I cili ka mbetur mbrapa:
“Dije o Barnapa tinë
Zoti e dënon njerinë.
Për çdo mëkat të punojë
pa dyshim do ta dënojë.
Nga çdo mëkat që të çfaqet
Zoti i vërtetë s'kënaqet.
Mëma, nxënësit e vetë
po fituan faj në jetë
ju zemronet Perëndija
edhe i-a do drejtësia

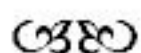

¹Periklitos—I lavdëruar dhe Ahmed, Muhammed i lavdëruar.
Paraklitos — bëhet timi, bëhet lutje. Mirëpo kësi emër s'duket të
jetë vënë gjëkundë dhe as që vihët.
Abidin Pashaj (Prevezapërmbi këtë flet gjatë.

që këta në këtë jetë
t'i dënojnë me të shpejtë.
Ç'kanë këta të fitojnë
dhe nga zjari të shpëtojnë.
Sado jam i pa-mëkatshëm
në fajë i pa-përkatshëm
thonë ca prej njerëzisë
jam Zot, bir i Perëndisë.
Zotit I vjen liksht kjo fjalë
as Zot jam, as më ka djalë.
Dëshëron Zot' i vërtetë
që me mua n'atë jetë
I mallkumi të mos tallet
por të çporet e të ndalet.
E deshi mëshir'e tija
që të jetë qesëndija.
Këtu në shesh të dynjasë
me vdekjen e Jahudasë.
Ç'do njeri në këtë jetë
pandehin që u vara vetë.
Ky çnderim edhe kjo tallje
do të vazhdojë pa ndalje
gjer të vijë Muhammedi
I çuar nga i Vërteti.
Gjithë fetarët kur të vijë
ky do të verë në vijë.
Ky do ta ndreqnjë gabimin
ky do të ngrejë dyshimin.
Zemrat do t'i pastërojnë
e drejta do të mbretërojnë”.

Që në shekullin e parë
Barnapa një prift i mbarë
këtë Inxhil i ka shkruar
prej Krishtit i urdhëruar.
Thonë në Vatikan ishte
ky Inxhil italishte.
Shekulli i gjashtë-mbë-dhjetë
e ç'duku Marina vetë¹
Ky Inxhil i uruar
angëlishte është shkruar
dhe arabisht përkëthyer
prej sikujt është i pëlqyer.
Që pa lindur Pejgamberi
me një lloj shkrim prej Himjeri
aty në të Vatikanit
shkruar kjo fraz e Kur'anit:
“Mubeshshiren Bi-Resulin”
jep sihariq për Resulin.
Që vjen pas meje dhe quhet
(Ahmed) q'i lëvdushëm thuhet.
Ky Inxhil i Vatikanit
ishte krejt palc e Kur'anit.
Nga goj'e Isajt kish dalë
sihariq jepte ç'do fjlë.
Tërë Profetët e parë
kanë qënë lajmëtarë.
Për të pritshmit lajmëronin
njëri tjetrin e nderonin.

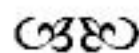

¹*Shihni Tefsiri Menar, Vulum 9 fq. 291*

Të gjithë nga Zoti ishin
njëri tjetrin shpirt e kishin.
Prandaj ne tër' i besojmë
I nderojm, i naltësojmë.

Sihariqet e një Inxhili që ndodhej Vatikan me shkrim Himjerinjsh¹

- 7) Lajmëroj shokët e vetë
kam për t' ikur nga kjo jetë.
Atëherë ata qanë
ku na le o mjeshtërë thanë.
Të vdisnim do të ish më mirë!
Kështu mos kishim arrirë.
- 8) I porositi t' mos tremben
e zemrat të mos i-u shemben.
- 9) Mua krijues nuk më kini
ju krijoj Zoti ta dini.
Krijuesi do të ju mprojë
fjal' e tij do mbretërojë.
- 10) Un ardhja për t'i-a gatitur
rrugën, profetit të pritur.
Kur vjen nga Zot'i vërtetë
do t'u shpëtojë për jetë.
- 11) Mos gënjehi ruhi pakë
nga profetët rrenacakë.

¹Në shapitrin 72, shihni Tefsiri Menar vulum 9 faqe 293

Renësi me fjalën t'ime
librit m'i sjell ngatërime.

12) O mjeshtër i tha Andrea
për të, ka shënja të tjera?

13) S'vjen i tha në vaktin tuaj
pas jush shumë vjet më pastaj.

Do të vijë kur Inxhili
ndryshonet fare nga filli.

Asi kohe do të ketë
fetarë veç nja tridhjetë.

14) Do t'i dhimbet Perëndisë
për heqjen e njerëzisë.

Për të shpëtuar remetin
do të dërgojë Profetin

që do t'i rijë mbi krye
një re e bardhë për hije.

15) Vjen me një fuqi të mirë
për humbësit nd' errësisë.

Staty-faljen do ta ngrerë
ky nga bota me një herë.

16) Prej sij jam fort i kënaqur
me të është për të çfaqur

Zoti dhe do të lartësohet
ç'thashë do të më bësohet.

17) Ajy duf ka për të marrë
nga ca njerës që më parë.

Për mua paskëshin thënë
m'i math se njeriu kam qënë.

18) Ju them fjalën e vërtetë
kur është i vogël' e i qetë

Hënën që vinte të flerë
rritet me gjisht do ta zerë(?)

19) Bota duhet mëndjen mbledhur
s'është njeri për të hedhur.

Se ajy do të luftojë
putet do t'i copëtojë.

20) Musaj rob' i Perëndisë
prej syresh vrau një shumicë.

N'ato vise s'mund të rijë
q'i ndoqnë s'lanë fëmijë.

21) Sepse plaga kur motohet
pa djegur s'shrohet s'ndërtohet.

22) Vjen me një send të vërtetë
do të çkëlqejë në jetë.

Nga Profeti do të ndajë
rrugë-dalët do t'i shajë.

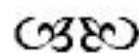
23) Për burxhet që ka qyteti
që prej prindërve na mbeti
ai do t'i rindërtojë
njëri-tjatrën t'i shtojë.

24) Kurse falje statyve
do të gremiset para syve.

Dhe për mua do të thotë
që s'jam veç njeri në botë.

Ju them me të vërtetë Profeti
do të vijë nga i Vërteti.

3) Krye-hahami i thënka¹
Në një përgjigje q'i dhënka.

¹Në shapitrin e 96 të këtij Inxhili që gjinde në Vatikan, si thotë Sajli.

Në librit të Musajt shkruar
për Mesihun e uruar
që Zoti do ta dërgojë
urdhërin të na i tregojë.

Vjen mëshir'e Perëndisë
mëshira e gjithësisë

4) Pra të lutem a je vetë
ti mesihu i vërtetë?

5) Ke të drejtë i ka thënë
Zoti fjalë na ka dhënë.

Atë mos më pandeh mua
para meje u krijua

dhe pas meje do të vijë
sikush kështu le ta dijë.

6) Isajt Hahami i thotë:

“Ne të besojmë s’flet kotë
je lajmëtar i vërtetë
I shënjtëruar për jetë.

7) Me emrin e jahudinjeve
edhe gjith’ israilinjeve.

Lutem ç’ke për Perëndinë
shënja për Mesihun tinë?

8) Tha, për Zotin ju bëj benë
që drejt tij e kam vet-henë.

S’jam ky që prët rezullimi
që ka thënë at Ibrahim.

Me barkun tënt po i thotë
po bekoj kombet në botë.

9) Kur më kap Zoti nga bota
dreqi [pif fjalë të kota.

Jam Zot e bir Zoti unë
kësi soj ngatëron punë.

10) Kështu pra nga njerëzija
fjalët, mësimet e mia
turbëllohen, ngatërohen
besimtarët krejt farohen.

Mbeten vetëm nj'a tridhjetë
në fet t'ime të vërtetë.

11) Bota kështu kur të shembet
Mëshirë-Madhit i dhembet.

Dërgon Profetin e vetë
q'u çpik për të ç'ka në jetë.

12) Nga an'e jugës do vijë
me një fuqi do t'i grijë

statytë prej kësaj tokës
falësve i-u bie kokës.

13) Prej dreqit e ngre fuqinë
më s'nagas dot njerëzinë.

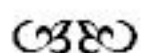
14) Vjen me mëshirë-qjellore
shpëton fetarët për dore.

15) Fjalën kush do t'i-a besojë
I bekushëm do të rrojë

.....
.....

1) Pas tij tha Haham i ndjerë
do të vijnë Pejgamberë?¹

2) Tha Isaj pas tij në jetë
s'vjen lajmëtar i vërtetë.

¹Në shapitrin 97 të Inxhilit të sipërshtënëuar.

3) Do të vijën gënjeshtarë
nga kjo, helmi më ka marë.”

.....
.....

13) Tha Hahami si do quhet
për ardhje, ç'shënjë i duhet?

14) Isaj tha është' i çuditshëm
emr'i Mesihut të pritshëm.

Zoti kur e krijoj vetë
e vuri në qjellt përpjetë.

15) Tha Zoti: “Muhammed tinë
duro sepse gjithësinë
parajsin edhe një shumë
për ty e gatita unë.

Kush t'uron është i bekuar
kush të shan është i mallkuar.

16) Kur të të dërgoj në botë
të bëj shpëtimtar të fortë
fjala tënde e vërtetë
ngaj ty rena do mos ketë.

Qjelli e toka renohet
besim' i yt nuk cënohet.

17) Emri i tij i uruar
Muhammed i lavdëruar.

18) Sa njerës që patnë qënë
gjith me një zë kanë thënë:

Zot! Profetin tënd dërgona!
Muhammed! ja shpejt shpëtona.

Ndërtimi i Qabesë dhe guri i zil

Qabeja ish prishur shumë
shiu i math kur bëhej lumë.
Meqë s'ishte dhe e naltë
e mbushte brënda me baltë.
Janë mbledhur krejt të parët
nga gjith fiset, kryetarët.
Qabenë qysh ta ndërtojnë
punërat qysh t'i pjesëtojnë.²
N'atë kohë që mentonin
për Qabenë ta ndërtonin
anës Xhides ishte thyer
një gjemi dyk'e këthyer.
Të parët që bisedonin
përmbi ndërtesën që donin
zgjodhën Velid Mugirenë
gjemin' e prishur ta blenë.
Inxhner Bakumin gjeti
ndër atë gjemi që mbeti.
Si i bleu materialë
me Bakumin lidhi fjalë³
Velidi me inxhinerë
zunë Meqqen menjëherë.

¹605 pas Krishtit.

²Në librin *Tabakat t'Ibn Sadit (taberi në Siret t' Ibn Hishamit Zerkanit, vulum 1 fq. 236-240*

³Gjemia ishte e bizantive dhe Bakumi ishte grek.

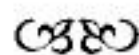
Gur e zi kur do ta vinin
njëri tjetrin nuk e linin.
Cilido ne do ta vëmë
të përmbysët tjetër s'lemë.
U nxehën u ashpëruan
u përllan, u ngatëruan.
U ushqye me mish palla
mezi mori fundim fjala.
Do ta bëhej lumë gjaku
por pati mëshirë Hakku.
U duk Muhammed Emini
Rahmeten lil-alemuni.
Se në ç'do gjë Muhammedi
ndër ta jepte gjyq si mbreti.
Me të parë Mustafanë
këtë gjyq atij i-a lanë.
Atij mëndja gjith' i pillte
vetëm urtësinë ndilte.
Mori një copë pëlhurë
në mest të saj vuri gurë.
Kryetarët e ç'do fisi
I përmblodhi ne këthisi.
I-u tha njëherësh pra zini
pëlhurën përpyjet' e ngrini.
Posa e ngritën përpyjetë
gur e zi e kapi vetë.
Në vënt ku duhej e vuri
kësi soj gojën i-u zuri.
Tërë ç'qenë i-a pëlqyen
se për fill bënë dëllyen.

Populli fort u kënaqën
kurse pan' i-u solli paqën.
Nder i tij sa vinte shtohej
sa i math ishte kupëtohej.
Këtë gjyq kur e ka dhënë
tridhjet' e pesë ka qënë.
Dikush njëzet ishte thotë
u bë arbitr në botë.

Hanifët

Përpara Profetërisë
në këthizët t'Arebisë
Jahudizma, Krishterizma
si duhej s'kishin lëvizma.
Arabët ishin të qutë
njerëz të fortë nga trutë.
Dytim, tritim nuk pëlqenin
fort jashtë mëndjes i gjenin.
Ndodheshin dhe ca të tjerë
që po prisnin Pejgamberë.
Musan, Isanë nderonin
dhe librat i shenjtëronin.
Këta mbanin prej burimit
fen'e saktë t'Ibrahimit.
Titullin Hanif e kishin
vetëm një Zot-njohtës ishin.
Këta putet nuk i njihnin
put-falësit keq i shihnin

Hanife me të vërtetë
kanë qënë katër vetë.
Njëri Vereka Nevfeli
që ky ish më mëndje-felli.
Thosh: së shpjeti vjen Profeti
vula q'e çon i Vërteti.
Dhe kur ardhi i zu besë
fitoj lumtëri dhe ndjesë.
I dyti, Ubejdullahu
postafin e fesë e rrahu.
I-u mbush mëndja pati marë
kristianizmën më parë.
Pastaj si ardhi Ahmedi
fenë q'e priste e gjeti.
Por kur zuri Habeshinë
e la muslimanërinë.
E shoqeja sa i foli
nga moçali që ra s'dolli.
Ajo vetë fen'e mbajti
pastaj në Meqqe kur vajti
mori burrë Pejgamberin
dhe e shtoj më tepër nderin¹
Nga këta është i treti
Osman Huvejrith Esedi
Memën, Hadixhen e mirë
ky e ka patur kushërirë.

¹Kjo zonjë quhet, Umm-i Habibe, bij e Ebu Sufjanit, e motra e Muavijesë.

Para se vjen Pejgamberi
iku Stamboll ne Kajzeri.

I krishterë atje ka vdekur
me Resulin s'është pjekur.

Zejd Amri është i katri
nga ç'do pikë ish më tjatri.

Sheshazit putet i shante
fen'e Ibrahimit e mbante.

Ishte një njeri i lartë
mëndje hollë e gjuhë-zjartë.

Plak' i ndershim e i krusur
një ditë si më të ngrysur
pshtetur në mur të Qabesë
çeli gojën pun'e fesë.

Tha: "Për Zotin e vërtetë
o Kurejshinj sot në jetë
ta dini se punë feje
s'ka mbetur' njeri veç meje.

Që ta ndjekë prej burimit
fen'e saktë t'Ibrahimit.

Me gjith pleqëri ka dalë
nëpër qytet vërdallë.

Musull, Bagdadi, Sham s'ka lënë
fen'e saktë për të nxënë.

Në Belka mezi ka gjetur
një prift plak e ka pyetur.

Sihariqin dyk'e dhënë
ai Zejdit i ka thënë:

"Për së shpejti nga Hixhazi
Profetit i del avazi.

Q'ështëë nga fis i Haxhimit
ringjall fen e Ibrahimit.”

Për Meqqe kur u këthye
nga kusarët u mbërthye.

E plaçkitn' i derdhën gjakun
kot më kotë e grinë plakun.

Verekeja ka vajtuar -
fort kur e ka kupëtuar.

Edhe sot në librat janë
për të ç'vajtime u thanë.

Mbi fet të saktë ka vdekur
për atë ështëë përpjekur.

Më parë Ahmedin e donte
edhe piqej, kuvendonte.

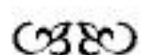
Kur i arth Profetësia
pat shkuar ne Perëndia.

S'e arriu ditën që priste
pra kush e di çdo fliste.

Thonë dhe për Umejjenë
bashkë me Kus Saidenë.
Zotin e madh e besonin
ashtu dhe këdo mësonin.

Fjalët e Kussit në Suk-u-l Uqadh¹

Kus i biri i Saidesë
nga të parët e Meqqesë.
Emr'i tij fort i digjuar
plak i krusur, i rëgjuar.
Kamilën hipur kish dalë
panajir foli ca fjalë.
Të diturit mbledhur tërë
sa s'merte as një gjilpërë.
U ndodh edhe Muhammedi
gjer sa mbaroj plaku mbeti.
Akoma Pejgamber s'ishte
vahje merte por nuk grishte.
Kur fliste plaku i ditur
gjithë bota janë habitur.
Të tëra ndër ment i shkruan
me vjete nuk' i haruan.
Pra s'qenë për të haruar
fjalët e plakut t'uruar.
Qenë fjalë fort të arta
nga thelbi ishin të zjarta.
Një nga një t'i përkthejmë
dhe zogjërisht t'i rëfejmë:
“Jakëni njerës ku jini?
Vini vesh ç'ju them ta dini.

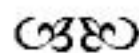

¹Një vënt jashtë Meqqes. Vënt panairi ku mbahesh fjalë dhe fliteshin vjersha.

Tmerohuni burra tmerrohi!
Vjen dita shkoni haroi.
Njeriu që lind do të vdesë
një që shkon humbet si vesë.
Bie shiu edhe mbin bari
në çast bima mer së mbari.
Lindin fëmij i përmendin
si ritën i-u zënë këndin.
Pastaj vjen një dit' e zezë
tërë dheut i vënë mezë.
Këta sakaq harohen
po punërat kurrë s'mbarohen.
Kështu vërtitet rrodhani
me qëllim veshët i mbani!
Ka të raja qjelli brënda
toka tmerë që s'ju kënda.
Faq'e dheut një shtres' e bartë
qjelli një tavan i lartë.
Yjet shkojnë detet rinë
lindin' vdesin' shkojn' e s'vinë.
Por ku venë? Ç'bëjnë vallë?
Apo flenë, bëjnë pallë.
Ju zë be për Perëndinë
nëj fe që ngjallet taninë
m'e dashur se kjo që kini
por ju vlejnë nuk i-a dini.
Zoti do të ju dërgojë
një Profet të ju largojë
ngaj shtatet që s'kanë gojë.
Dinin hakk të ju tregojë.

Hij'e tij ju arth mi krye
por kush është s'u rëfye.
Kush ta mbesojë i lumtë
e kush s'i nqaset i krumtë¹
Si mjer, ata që ngarkuan
e jetën në gjum' e shkuan.
Pra mblithni mënt' o vëllezër!
E ku jan' atrit të zezër?
Ku është Adi me Themudnë
e ku van' e ku u futnë?
Shitnë ca ditë të përpjeta
dhe ishin me mijë veta.
Tërë shkuan' u haruan
shtëpitë i-a-u lëruan.
Nemrudi me Firaunë
që thosh si-kush Zot jam unë.
I gënjente gjë e shkretë
dhe mbanin hundën përpjetë.
Më të pasur se ju qenë
e ç'u bënë? përse s'mbenë?
Mokr'e dheut ata të tërë
I ka blojtur pluhur bërë.
U kalpën' kockat u tretën
qoshqet gërmadha i-u mbetën.
Ku harbonin të mëdhenjtë
atje sot shëtitin qentë.
Hapni sytë mos çkalloni,
nga udh'e Zotit mos loni.

¹ Qoft shpirt-mallkuar, themi i krumtë shpirti.

Gjithë ç'janë, janë erë
veç Zoti është nga-herë.
Është Zot që nuk ka shokë
kush i bën të fortë kokë?
Kush është mentar, nuk ndalet
veç ati tjatrit s'i falet.
As u lint as nuk ka lidur
kupëtoni kush është'i bindur.
Të parët q'iknë në gjumë
për ne lanë tmere shumë.
Mortaja hyn nga shumë vrima
për çporjen a gjen dot trima?
Ku ka hyrë ajo s'ka dalë
a ka lënë njeri vallë?
Mua dhe kujtdo që pillet
ca nga ca gjalmi na pshtillet.
Shkon edhe prap s'këthenet
por njeriu, dremit, gënjenet.
Fort mir' e kam kupëtuar
ngaj mortja s'jam i shpëtuar.
S'e dinte plaku i mjerë
kur lëvdonte Pejgamberë
se e kish në reht qëndruar
dëgjonte plakn' e uruar.
Shumë kohë, më s'ka shkuar
Kus'i gjorë ka ngarkuar.
Në vent të tij ndenj Xharudi
gojë-ëmbli, zemër-buti.
Ne Pejgamberi një ditë
ardhi tok me parësitë.

I prun besim me radhë
me Xharudin faqe-bardhë.
Pejgamberi u gëzua
nga ky rreth q'u lulëzua.
I u tha për Kusin e ndjerë:
a e mbani ment njëherë -
hipur në devet kur fliste
botën në mentim e klliste.
Ndër ment më mbenë pak fjalë
krejt a i di njeri vallë?"
Ebu Beqri pa përtuar
gjer në funt i-a ka kënduar.
Dhe një dit' ardhi Xharudi
disa vjersha i këputi.
Ky njeri mjaft vjersha dinte
se s'ndahej pas Kusit vinte.
I pëlqyen ç'njerës ishin
kupëtim të naltë kishin.
Gjith dëshmi të sakta qenë
lavdëronin Muhammenë.
Thoshin tani do të vijë
me një fe q'është plot shijë.
S'lavdëronin veç Ahmedin
lavdëronin dhe Ymmetin".
Ndigjonjësit lot lëshuan
nga gazi mezi pushuan.
Resuli ka udhëruar
më duket Kus i uruar
n'atë jetë do të jetë
Profet mbi kombin e vetë.

Lum si ti o plak i ndjerë
ke lëvduar Pejgamberë.
Ke qën' ashik që pa parë
mumin besnik zemër-larë.
Ke lënë një nam për jetë,
ke qënë shenjt me vërtetë¹

Vahji (pasqyrimi i urdhërave të Zotit në zemrët të tij (A.S.)

Vjeçin njëzet me të kapur
syt'e zemrës i jan hapur.
Ëngjëlli për sysh I shkonte
edhe ajy e shikonte.
Thoshin melecët: ky djalë
për pak kohë do të dalë
në fet botën ta ftojë
nga shirku do ta shpëtojë".
Digjonte selam nga gurët
shihte nderime nga drurët.
Shumë herë n'ëndër shihte
disa njerës që s'i njihte.
Ditën i hynin prej derës
të panjohur shumë njerës.
Nga këto e merte frika
se s'e dinte ç'ishte pika.

¹Disa thonë se kjo pun'e Kusit është çpikur.

Kështu, gjer mbushi dyzetat
I zbuloheshin të pshehtat.

Perd'e syve i qe grisur
për tjetër pun' ishte nisur.

Zoti po e lartësonte
ç'i duhej po i-a mësonte.

Yll'i bukur i Bat-hasë
shkonte në mal të Hirasë.

Hynte ndë një shpellë, falej
edhe askujt nuk i çpallej.

Për ti dhën, Ahmedit dritë
Xhibrili i-u çfaq një ditë.

Dyzet ishte ai kohej
Xhibrili kur i afrohej.

Po i silte past' uratë
nga Zoti këtë dhuratë.

Një dhuratë kuranore
dyk'e përfshirë pas dore.

Ikre-Bismin i ka sjellë
që të mirat i ka pshtjellë.

Ikre-këndo kur i ka thënë
I përgjigjet dhe qit zënë.

Ç'thua ëngjell i lëvdushëm
unë nuk jam i këndushim."

Xhibrili me Pejgamberë
e përsërisin dy herë.

Të tretën herë Xhibrili
mori urdhër nga Xhelili.

E fërkoj nga kraharori
në qjell të dritës e nxori.

Mori Suren q'i-a zbriti
edhe krejt për ment e ngriti.
Kultur'e par'e Kur'anit
q'u zbrit nga Arsh i Rrahmanit
këndim e shkrim urdhëronte
diturin e lavdëronte.
Ish mëshir e Perëndisë
për kombin e Arebisë
që jetonte nd' errësirë
dhe çqyhej si egërsirë.
Zoti desh t'i naltësojë
prandaj filloj t'i mësojë.
Dhe vërtet kështu ka ngjarë.
Dyk'e qënë fort barbarë
me mrekullin e Kur'anit
e me forcën e imanit
u zgjuan u lartësuan
u stërvitën u mësuan.
Në ç'do pikë përparuan
krejt marrëzit' i haruan.
U përhapën, muarn dhenë
e përhapnë tekdo fenë.
Gjysmë shekulli pa shkuar
ajy Kur'an i bekuar
kur lind perëndon këndohej
Zoti si duhej lëvdohej.
Prap' u përsërit njëtimi
si ç'ishte nga Ibrahim.
O kultura Kur'anore!
E kape botën për dore

nga errësira e qite
në kulmin e naltë e ngrite.
Kur'an të mos ishe tinë
e kush e zgjonte njerinë?
Kush e ngjallte diturinë
kush e ngrihte mjeshtërinë?
Gjith bota ishte në gjumë
mizorët shtuar shumë.
Ti o Kur'an i bekuar
n'ato vise që ke shkuar,
njerëzimin e ke ngjallur
vëllazërimin e ke shpallur.
Ti i dhe Europës dritë
se kishte mbetur e mpitë.
Ti njohtërove Musanë
ti naltësive Isanë.
Ti bëre ç'bëre në botë
le të thotë kush ç'të thotë.
Qindra vjet vleftën s'ta ditën
armikët mjaft të goditën.
Syrin e djellit me baltë
e zinin syri i-u ndaltë.
Por sot ke mjaft mirënjohtës
q'i japin kupëtim botës.
Po pohojnë të vërtetën
s'duan të fëlliqin jetën.
Pra sot kultur'e Kur'anit
nga an'e Evropianit
po pohonet me nderime
nuk cënohet asnjë qime.

Po ç'i bëm mjerisht ne vetë
dit për dit po tatëpjetë.
Nuk po na pëlqen Kur'ani
e po na sëmuret imani.
Fen'e Zotit e haruam
vetë vehten poshtëruam.
Mjerë ne çdo të pësojmë
kur si duhet nuk besojmë.
Emrin mysliman e kemi
por as vetë s'dimë ç'jemi.
O Zot çilna syt'e zemrës,
t'i shkojmë Nurit pas themrës.
Prapë ne vahji të vimë
të flasim aqë sa dimë.

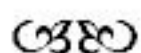
Vahji si filloj t'i vin

Nur i Zotit Nur'i parë
Ikre-Bismin me të marë
ashtu pak si i frikuar
ne Hadixheja ka shkuar.
Si u çlodh pak çeli gojë
ç'pa Hadixhes t'i tregojë.
“Mos u tremp o i uruar
se s'je për të turpëruar.
Ty s'të bënë keq Zoti kurë
s'ka si ti m'i mirë burë.
Ti që gostit mysafirët
derth fjalën si xhevahirët.

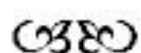
Si trathëton emanetit
I mbaron hallin milletit.
Për jetimin kujdesohesh
për të huajt interesohesh.
Asnjëri nuk lëndon kurë
pra të them ta dish o burë.
Betonem në Perëndinë
sihariq të kesh se tinë
Pejgamber je për të bërë
do ta ngjallç ummetin tërë”.
Të dy bashk’ u ngritën vanë
Verekasë ç’pa i thanë.
“Sihariq Muhammed thotë
Pejgamber bëhesh në botë.
Na thot Isai i Marisë
ti je drit e gjithësisë
Frym’ e Zotit e uruar
zemrat i ke për të shruar.
Dhe meleqi që ke pranë
është q’i zbriste më parë
Musajt Isajt dhe i-u fliste
librat e shënjta i-u zbriste.
Djalosh të paskështa qënë
nuk të kisha për të lënë
komb’i yt kur të të zinte
preprejj Meqques të të përzinte.
Të të përkrahja si duhet
se kjo dritë kurrë s’shuhet”.
E ç’vegël do të më venë?
Meqqe të mos më lenë?!

Pejgamber kush është bërë
tha i bëhen ferra tërë
Ashtu dhe ty nuk të lenë
sa që do ta lesh Meqquenë
Ca kohë s'ardhi Xhibrili
zu i vinte Israfil
e mësonte Mustafanë
kësi lloj dy tre vjet vanë
Pra gjithnjë veshi i ndjente
prej Xhibrilit një zë zjente
Muhammed ti, ti je vetë
Pejgamber me të vërtetë
Prapë në Hira kish dalë
për të falur ishte ndalë
i tringëlloj në vesh zëri
dhe kryet tërma i bari
Hodhi sytë sheh Xhibrilë
po zbret ngaj qjelli me sillë
Meleqin sa ia zu syri
u tremp shkoj në shtëpi hyri
Hadixhes i tha mbulomë
dhe mezi mirte firomë¹
I ardhi Xhibrili prapë;
“O që je pshtjellë me napë!
Ngreu tha se me dërgoj Zoti
si të tjerëvet qëmoti
Ty një Sure të kam sjellë
ngreu mos ri kështu i fshtjellë

¹Frymë

Ngreu të ftosh botën në besë!
sefte nis tremp te Meqqesë
(Kum fe-endhir) me të thënë¹
napën sa kaq'e ka lënë
Ka nisur botën t'i ftojë
nga moçalet t'i shpetojë
Njëzet vjet gjith ec' e jakë
i-a zbriti ëngjlli nga pakë
Me një rregu!! të çkëlqyer
si ç'do gjyq fori i pëlqyer
Nga arsh i Zotit i zgjedhur
ç' duhëshin gjith i kish mble-dhur
Sa i naltë aq' i ëmbëll
kush mundej t'i bënte shëm-bëll
Zoti i-a fotografonte
Ahmedi e fotografonte
Prandaj s'ka as gja të meta
se ajy është' arshi vetë
Por ata njerës që flasin
s'kanë tru s'mundin ta zgjasin
Ky Pefgamber ësh' i sosur
atë port e ka vulosur
Pejgamber i gjithësisë
i dashur i Perëdisë
I ka dhënë botës dritë
e ka bërë natën ditë
Bes e lartë me të lindur
filloj kombi për të grindur

¹*Kum fe endhir - ngrehu edhe trembe botën*

Armiku sado të sulet
druri q' u mbuall më s' shkuletet
Qysh u shuaka shkëndija
q'e ndezi vet Perëndija?

Çpifjet e Sheprengjerit për Pejgamberin

Shihni ç' thotë Sheprengjeri
nakar-madhi gjuhë-preri
Qoja ishte Zojëria
i smurë nga historija
Pra ç'do send që kallëzonte
kjo sëmund' e frymëzonte
As vetë nuk dinie ç'fliste
ç'i vinte nga goja qiste
Kjo sëmundë kur e zinte
humbte vehten nuk e dinte
Gjuha e buza i dridhej
trupit i ngjethej e hidhej
Andej këndeje syt'i shkonin
një hop mjegull i shikonin
I dh'imbe kryet e tundej
i merej fryma e shkundej
Armiku i math i fesë
çpifjetari i pabesë
Asi sënde ka shënuar
që gjith fet' i ka renuar
Me dhelpëri është sulur
Vahjit rrënjët për të shkukur

Gjith Profetët qenkan smurë
Vahji pra s'qënka gjë kurrë
Ç'paskan folur Pejgamberët
paskan folur krejt në terrët
Kur kështu librat e shënjta
fjalët e tyre të shtrenjta
Fjalët që krijojnë fenë
duhet përralla të jenë
Ta pyesim Sheprengjerë
atë Isa Pejgamberë
Vall' a ka vizituar
ç'sëmundj'e ka kupëtuar?
E vizitoj Ibrahimin
dhe atë Musa Qelim
N'i vizitoj Profetët tërë
vallë ç' raporta ka bërë
Le të na i kallëzojë
me profka te na gëzojë
Sa vjetç është Shaprengjeri
çpifjetar gojë-zeheri
Kaqë shekulla më parë
Profetin qysh e ka parë
Pa pikë turpi ne botë
qysh e vizitoj s' na thotë
Ku e pa ky kokë-thyer
cili shkrim e ka gënjyer
Na paska qënë Profeti
i takequr nga shëndeti
Aman o Zot turp nuk kanë
Se ç' shpifin për Mustafanë

Fjalë që s'i ngre kandari
fjalë që s'i flet barbari
    Fjalë dhe foshnjat i qeshnin
    fjalë s'i-u ve askush veshin
Një i smur i shkumbëzuar
vallë qysh ka kallëzuar
    Aqë sende fort lë larta
    që s'mund t'i marë as koka
Aqë dituri të fella
me pak Ajetë të fshtjella
    Jo pa vleftë dhe të kota
    sa habiten dridhen bota
Pra se folka Sheprengjeri.
ç'do humbasë Pejgamberi
    Veprat e tij sheshit janë
    i njeh bota an'e mbanë
Filozofëf me ndergjegje
atij i japin përgjegje:
    Sheprengjer ki furp i thonë
    Sikur të flaç gjithëmonë
Nuk të beson njeri kurrë
se Profeti s'ish i smurë
    Në ç'histori e pe vallë
    këtë fjalë fort të çalë
Pejgarnber'i ish si hekur
Nat' e dit është përpjekur
    Me një mëndje fort të naltë
    Nga goj' e tij derthte mjaltë
Armiqët qysh i afronte?
qysh i ngrohte s'i zemronte?

Ajy t'ishte i xhindosur
i prishur dhe i dafosur
të pa ditçmit e barbarët
më t'egrit e më të marrët
Vallë qysh i zbuti iërë?
si qenq i but i ka bërë
S'turpërohet Sheprengjeri
S'trembet se bije nga nderi
Mjafton Profetin ta shajë
të rinjtë prej sij t'i ndajë
Ta fiknjë dritën e fesë
të çduket si pika vesë
T'i themi pra Sheprengjerit
armikut të Pejgamberit
Tregona ç' është një gjëzë
njëza triz' e triza njëzë?
Mer në dorë mjekësinë
zgidhe këtë çeshtje tinë
Me qënë se doktor s'jemi?
nuk mundim as gjë të themi
Pra ne jemi të shtrënguar
ta besojmë ç'ka treguar
Ligj'i tij qe na ka lënë
do të shkëlqejë si hënë
S'ka ç'i bëjnë ret e zeza
kur Zoti thot' un' e ndeza
S'fiket drit' e Perëndisë
me frymat e njerëzisë
Musaj Isaj, Muhamedi
të çuar nga i vërteti

Veç këtyre dhe sa janë
kësi smundjesh nuk kanë
    Janë të pastër të tërë
    marëzi nuk kanë bërë
Profetëf janë mentarë
të drejtë jo gënjeshtarë
    Pale pale Muhammedi
    ndër ta është porsi mbreti
Reptësisht ndaluar jemi
atij Zot kurrë s'i themi
    Porse aq' e lavderojmë
    edhe aq' e shenjtërojmë
Sa s'e shënon dot kalemi
se ato fjalë s'i kemi
    Ta pyesim Sheprengjerin
    që na e shan Pejgamberin
Një njeri sikur të dalë
ta mprehjë gjuhën s'i pallë
    Aristotein Phlatonin
    Bismarkun, Napoleonin
T'i shajë dhe t'i çnderojë
me çpifje ç'i vjen ne gojë
    A i bëhei qejfi vallë
    Sheprengjerit nga kjo fjalë?
Ç' thonë doktorët e tjerë
A bënen me Sheprengjerë?
    Turpërohet historija
    nga kjo çpifje hisferie-ja
Pa thënë gjë s' kanë lenë
por këtë s'e kanë thënë

Armiqët e Perëndisë
me ndihmën e shoqërisë
Aqë fort çpifin, përtypin
edhe me ndihma i shtypin
Por s' mërzhiten mysfimanët
i-u përgjegjen nga gjith anët,
Me logjikë fort të naltë
edhe i lenë në balltë
Nuk tronditet myslimani
se atë s'e le Kurani
Kurani q'është si djelli
nuk vdes sa të rrojë qjelli
Të ju them vahji ç'ka qënë
ftekj' e zemrës do me thënë
Xhebraili kur i zbriste
prej Zotit gjësend t'i fliste
Ç'kishte i a fotografonte
në zemrët i a telefonte
Pa shtim, pa magjim Profeti
ç'do q'i ftekte i Vërteti
Si fonografi i fliste
as një shkronjë vetë s'ngjiste
Kësi soj gjith Pejgamberët
flisnin ç'mernin jo në terrët
Ç'i u ftekesh nga Perëndija
flisnin q'e di gjithësija
Ata ishin më mentarët
më besnikët më të parët
Të pa fajshmit pa gabime
nuk i u pshtetet as një qime

Jo si thotë Sheprengjери
që mënt i ka prir' i mjeri
Sa të duan le të flasin
"nga nakari të pëlçasin
S'ka derd fare Pejgamberi
as pak nuk bije nga nderi
S'kanë turp gjeçin helan
kur çpifin për Mustafanë
S'kanë turp shajnë ..fq.251...
që nuk kan'asgjë të fq.251...?
Janë tërë të mbaruar
të shënjle dhe të uruar
i u mjafton lavdim i Hakut
ç'veljë ka fjal'e Guhakut

H. Muhammedi është Pejgamber i Përgjithshëm

Një djalë vjeç dymbëdhjetë
sado i mënçim të jetë
Me Behiran'e bekuar
dy orë tek ish bashkuar
Nga e mori vesh Inxhilin
edhe qysh s' e treti fillin?
Cili prej Selmanit thotë
dyk e çpikur kot më kotë
Cili thotë pre Xhabirit
e kush thotë prej Jesarit
Këta kanë qënë grekt

në Meqqe punonin herët
Tevrat, (inxhil kur këndon)
shkonin bota i ndigjonin
Dhe Profeti me të rrallë
gjoja bëka me ta fjalë
Me gjith që gërqisht nuk dini
por prej syresh di ç'ka mblinte
Pra të themi se ndigjonte
pak së paku i përgjonte
Prej gërqishtes e qysh vallë?
reshtoj Kur'anin e gjallë?
Prej syresh të merte fjalë
Kurani do t'ish i çalë
Do t'ish mbushur me përralla
Jo me muxhize të gjalla.
Do të fliste si Tivrati
rena së gjëri së gjati
Pendën do të mos e mbante
Pejgarnberët do t'i shante
Si Tivrati që shan Lutin
shan të tjerët, shan Davudin
Dhe Kurani do t'i ngiste
ca më shumë do të fliste
Do të shante dhe Isanë
do të fliste gjë që s'janë?
Por Ahmedi i uruar
ajy Profet i mbaruar
Dyk e qën' i pakëndushim
për këndim i pamundushim
Nga qyteti i pandarë

rugë mërgimi s'pat marë
Disa herë më të rrallë
për tregëti diçka dalë
Basrull-Harir, Jemen shkelte
s'qell!ej shumë dhe kur delte
Jetë shkrimi krejt i dihet
As një ditë s'mund t'i pshihet
Jo si Musaj me Isanë
që shetitën Hindistanë
Shkuan qytet më qytete
humbën, s'u dukën me vjete
Si këta s'ish Muhammedi
nuk dinte ç'është gurbeti.
Shkollë me sy nuk pat parë
mëndjen për shkrim s' e pat vrarë
Ndënjë komb fort i paditur
Nat'e dit tok me ta rritur
Qysh dolli pra aq i naltë
të ditshmit i la në baltë
Qysh dolli pra aq i ditshim?
botën e la të habitshim
Kush i-a mësoj dituritë?
kush i-a dha gjith' atë dritë
Nuk është me ment kjo punë
nuk fitohet me përdhunë
S'ka ç'të bëjë njerëzija
kujt t'i-a falnjë Perëndija
Muhammedit i-a dha Zoti
si të tjerëvet që moti
Perden e syve i-a çali

pa ditur gjësend s'i ngeli
Kësi soj nga Perëndija
zu t'i rjedhë diturija
Ç'dituri se bota tërë
dëllyen i kanë bërë
Tjatër gjë s'ish Muhammedi
vetëm Nur nga i vërtëti
Ç'do Ajët që fshijell Kurani
zbritur nga Arsh-i Rahmani
Ç'do Ajet i Perëndisë
muxhize i Zotërësi
Ç'muxhize pra që s'vdes kurr
s'e mohon kush është burrë
E mohon veç nakartari
e mohon veç afetari
S'e mohon Resul-u llahun
kush e njih për Zot Allahun
Gjeni një të pakëndushim
të jetë kaq i levdushim
Kështu një libër të ketë
kështu një fe pa të metë,
Kështu një moral të shenjtë
kështunjë një ligjë të shtrenjtë.
Si të duan le të thomë
Le të mundohen, gjith monë.,
S'i gjejnë dot cen Profetit
gjer ditën e kijametit.
Në Meqqe të kish kënduar
Do të kishin kupëtuar.
T'ish mësusi idolatrë

doemos i mbante hatër.
Dhe për putet do mos fliste
S'i renonte, s'i gremiste,
T'ish mësusi nga çifutët
kurse ishte nga të qutët.
Për hatrin e tyre duhej
nga krishterët të mos ndruej
Por të fiste pa kursyer
fjalën më të papëlqyer
për Marin' e për Isanë
të thoshte çifutët ç'thanë
T'ish mësusi i krishterë
ajy duhej me një herë
Të besonte Zot Isanë
të thoshte e mbytn' e vranë
Të mos mohonte trllimin
të mos pranonte njëtimin
Si s'dolli sa ishte gja!!ë .
një mësus të bënte fjalë
T'i thosh ku je, çë kjo punë
gjer sot të mësova unë
Tani Pejgamber jam thua
këfo nuk m'i shet dot mua
Do t'i thoshte kësi fjalë
dhe do ta sillte vërdallë
Kur kësi sent nuk u ndije
kundërshtimet s'kanë hije
Fjal e Muhammedit t'ishte
mjaft përralla do të kishte
gjith përrallat e Tevratit

të Rustemif fë Kubadit
Do t'i kishte shtënë tërë
ujem do ta kishte bërë
Shihni pra librat e parë
sa ka çështje të çpërlar
Në Tevrat shihni pra kanë
që me qimen dreth dynnjanë
Prej qimes bëhet tërmeti
të drejtohet krejt... Kijameti!
Niii, Furati, Sejhuni
edhe i katri Xhejhuni
Tevratët na i lajmërojnë
se nga parajsi mburojnë
KUR luftoj Buhti Nasari
çifutët i shoj së vrari
Plaçkat e Musajt, Tevrati
tër' u ç'dukën nga lugati
Azraj në kokë të vetë
çpiku një Tevrat të metë
Ç'i desh qejfi futi brënda
krejt e Musajt s'ëshfë lënda
Nëpër të shihen ca fjalë
që prej rrënjës kanë dalë
por përta ka rne barrë
e di ajy q'e ka parë
Kështu dhe librat e tjera
mbushur me gjemba me ferra
Se s'mbetën nga Pejgamberët
por histori nga të tjerët
Këto janë si hadithët

si gozhutatnëpër drifhët
Të saktë veç ata janë
që vinë njëj me Kuranë
Dhe Tevrati me Inxhilin
kësi soj e kanë fillin
Me qënë se von u shkruan
nga rrënja fort u ndërruan
Kurani qëndroj si zbriti
se sikush ezber e ngriti
Gjer ditën e kijametit
shkon si ardhi prej Profetit
Pastaj Kuranin vëreni
ç'sende të nalta do gjeni
Tregon Kuran i bekuar
ç' do ndrydhe është' e bashkuar
Ç'do sent çift e ka krijuar
vetë fill'tek ka qëndruar
Tokën që sillet pas djellit
djellin që s'ndahet prej hellit
Avullin që del përtpjetë
bëhet shi derdhet nga retë
Toka qysh u nda prej qjellit
hëna si u-nda prej djellit
Përmbi punrat e qimisë
mbi nevojën e sasisë
Për Ethirin rrënj' e parë
q'andej doli si ç'do farë
Dhe shumë çeshtje të pshehta
me disa fjalë te lehta
Kurani i ka zbuluar

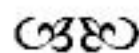
pas shkencës i ka kulluar
Kaqë shekulla më parë
libri i shenjt i ka ndarë
Asi kohej ish e çalë
shkenca pra nuk bënte fjalë
Kush i-a mësoj Pejgamberit
pse s'i thoshin dhe të tjerit?
Pa dyshim i-a thoshte
Zoti se ay s'fliste së koti
Zoti e fotografiste
ngrehej si gramofon fliste
Disa thonë Muhammedi
nga të parët fen' e gjeti
Prej Tevratit, prej Inxhilit
ka marë jo prej Xhibrilit
Çudi qysh s'mentonen vallë
Së kot më kot si flasin fjalë?
Gjith Profetët i besojnë
i lëvdojn'i lartësojnë
Dofta dhe Allah i-u thonë
s'njohin veç Profetin tonë
Përse në tër'i besojmë-
i nderojm'i naltësojmë
As një cen nuk i-u ngarkojmë
krejt në një reth i bashkojmë
Thonë kur ishin të tjerët
me qindra nga Pejgamberët
Ç'nevojë kish për Ahmedin
të ngatëronte remetin?
Ahere dhe ne i-u themi

ta marim që nga Ademi
Kurse ish Profet i parë
nga Zoti libër pat marë
Ç'duhej Shithi dhe Idrisi
ç'duhej Nuhu e Junusi
Ç'duhej Musaj e Haruni
të hiqte nga Firauni?
Ç'duhej Is-haku Jakubi?
ç'duhej Luti dha Ejubi?
Ibrahimi, Musaj ç'duhej
Zeqerijaj, Jahjaj ç'duhej
Ç'duhej i bir' i Marisë
dhe Profet i gjithësisë
Ç'do kohë në këte jetë
ka pat ligësin e vetë
Një lloj' është s'ndryshon feja
nuk ndërton kurrë ideja
Por ç'i bën se interesa
ka futur mjaft ngatëresa
Libr'i shenjtë nuk nderohej
për interesë ndërrohej
Kësi soj sikush e shkelte
ca nga ca nga rrënja delte
Nga ky shkak Zot i Vërtetë
Dërgoj me nijra Profetë
Për të quar ferrat fesë
Q'i futnin për interesë
Kjo fe ishte e Ademit

Kjo fe është e e Hatemit¹
Kjo fe ishte e Musasë
Kjo fe ishte e Isasë
Rrënjët i-a shkuli izniku
Ariosin ky e fiku
Njetimin e përsëriti
Putet nga bota i ngriti
Të mos ish Resulull-llahu
Sot njëtonej Allahu
Musan' Isan' e ringjalli
Jetimin e sakt' e çpalli
Egërsirën e ka ç' dukur
Ngrehu kanunin e bukur
O kultura uranore
Ti botën në drit e nxore
Bagdad, Kordovë Kaire
Ti i-u fale dritë të re.

Kundërshtimtarët e rreptë të fesë

Fe e saktë e Muhammedit
Drit' e madh' e të Vërtetit
Që ditën që lëshoj rezet
Që ditën që zu të ndizet
Si çifutët, idolatrët
zjar u bënë si lugatrët
Forf e ndoqën Mustafanë

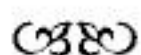

¹Hatemul Enbija - Muhammedi a.s.

pa folur fjalë s'i lanë
Asi kohej të Krishterët
Ishin ndryshe nga të tjerët
    Muhammedin nuk e ngisnin
    fjalë të keqe s'i flisnin
Pale mbret'i Habeshisë
me letrën e zotërisë
    Njëheresh besim i pruri
    dhe në fet qëndroj si burri
Behiraj rne Nasturanë
sa e panë Mustafanë
    Me q'ishin nga të mëdhenjtë
    dinin dhe librin e shenjtë
Të dy sheshit patën thënë
Paraklit ky ka rne qenë
    Këta kur sihariquan
    ç'ishin atje e ndigjuan
Arijoset sa vazhduan
Muhammedin e lëvduan
    Tritimi me të përhapur
    armiqësija ka kapur
Nga an e Romës u dehën
Ordhit e kryqit u ngrehën
    Për të fikur këtë djellë
    me qindra vjet janë sjellë
Pale prift Pier Lermi
Europën më këmb e ngriti
    Myslimanët për të shuar
    ndër Azi është lëshuar
Sa më shumë kush ta shante

ajy nga të tjerët ndante
Edhe quhej nga shenjtorët
shënohej mbase në korët
Ç'i bënë Salahuddin?
kur i-u lutën Falestinit?
Ç'i punuan Andaluzit?
Ç'mundim i bënë Ilauzit?
Libraritë qysh i doqën ?
Gjallë në hell qysh i poqën?
Edhe egërsirat dridhen
në zjar të gjallë kur hidhen
Kaq i math armik i fesë
sa njeriut s'i zihet besë
Porse historit e veta
i shohin krejt të vërteta
Fajet po i-a-u kërkojnë
kriminelët i mallkojnë
S'vranë vetëm njerëzinë
shuan librat' diturinë
Sot ca njerës kanë dalë
me drejtësi bëjnë fjalë
Myslimanët më s'i shajnë
një pa anësi po mbajnë
Kuranin po e këndojnë
edhe me ment bisedojnë
Muhammedin po e njohin
asnjë të metë s'i shohin
Po e shoshin'po e sitin
të drejtën në shesh e qitin
Të parët kështu nuk ishin

po mëri të madhe kishin
Shtypnin- libra kuntra fesë
shanin djellin e Meqquesë
Si Profetin' Sahabetë
I shënonin nëpër fletë
Njerës të egër, të mërzitshëm
fytyr-keq të pahijshëm
Si dhe sot misionerët
marin nga milionerët
Për mot me barë të holla
edhe kudo çelin shkolla
Për të shkukur fesë rrënjën
sikundër po shohim shënjën
Këta njerës si ushonjës
na thithin gjakun prej rrënjës
Pak nga pak foshnjat e gjora
po na i qitin nga dora
Por si thamë ca të tjerë
që s'e shajnë Pejgamberë
Miundohen vërtet të flasin
Nuk çpifin, nuk rrejnë, s'ngasin
Shkoj koha e rrenës thonë
dhe flasin drejt gjithë monë.
Mister Karlajli' Volteri
Kuseni edhe Movieri¹
Edhe Zotërinj të tjerë
që meren me shkrim përherë

¹Seftë fliste keq, pastaj aqë fortë a ka lëvduar H. Muhammedi sa shokët filluan ta kritikojnë keqani.

Marëzin e kanë flakur
njerëzimin kanë çfaqur

Duhën pra falënderuar
për librat që kanë shkruar
    Ndodhën dhe disa dinakë
    mjeshtrë, porsì dhëlpëra plakë
Me petkën e miqëisë
lustr' i japën historisë
    Thua se janë të drejtë
    porse punojnë si djejtë
Me ca fjalë të thumbojnë
porsì grëra të helmojnë.
    Unë nga këta kam frikë
    se me të till' intrikë
Ta trubullon mëndjen' fenë
ta çarvalit fermelenë.
    Sa për armikun e sheshit
    vrik i bije prapa veshit
Se për ç'do pik i përgjigjem
fare nuk tutem' nuk hiqem.
    Për ata s'kam pikë zori
    sado të shkojë tërthori
Se përgjigjet janë shkruar
dhe tër'i kemi dër duar.
    S'kanë lenë as një halë
    librat janë palë palë
Punët holl i kanë situar
në shesh gjith i kanë qitur
    me dokumenta të qarta

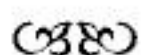
edhe me dëshmi të larta
Bije fjala kanë thënë
Muhammedi paska nxënë
Nga Behiraj prift i ndjerë
Kurse udhëtoj një herë
Kjo fjal' është për të qeshur
sepse është aq' e çveshur
sa qeshim me faqezinjtë
më vegjlit çiliminjtë
Se në Basra kur ka shkuar
nj'a dy or është bashkuar
Nga vjeçët ish dymbëdhjetë
si e thonë edhe vetë
Kur e nxu fenë sakaqë
dhe u bë i ditur aqë?
Prej priftit po ta mësonte
tritimin nuk e trazonte
Munt të thoshte jam bir Zoti
si ajy tjatri që moti.
Ku e nxu filosofinë
ta njëtojë Perëndinë?

H. Muhammed, filloj të ftojë botën në fe të vërtetë

Filloj për ftim q'atë ditë
dhe më parë nga të titë.

Hadixheja me një herë¹
ç'tha e besoj Pejgamberë.
Ebu Bekri është' i dyti
që fjalën s'i-a përsëdyti.
Edhe Aliu është' i treti
q'e besoj ç'tha Muhammedi.
Ish i vogël s'kudëzonte
besimin ta kallëzonte.
Ish i shtrënguar ta pshihte
se trembej kush mos e shihte.
Pastaj Zejd i Harithesë
ka marë ngaj feja pjesë.
Ky ish një rrop i liruar
nga Pejgamber i uruar
të cilin Rresuli vetë
e donte me të vërtetë.
Ebu-Beqri zu përgjonte
do një mik që ta ndigjonte.
Vrik e merte me të mirë
në rreth të tij për të shtirë.
Për të pranuar imanë
i-a silte Rresulit pranë.
Pak nga pak dyk'e duruar
shtiri këta miq ndër duar:
"Osmanë, Abdurrahmanë
Sadin' Zubejrin Talhanë.
Dhe pes' a gjashtë të tjerë

¹Hadixheja zaten kish' dëgjuar prej t'ungjëlht Vereka Neufelit që ky do të bëhej Pejgamber.

I kandisi bur'i ndjerë.¹”

Pejgamberit i-a ka shpënë
ç'është feja i-u ka thënë.
Pastaj aspak s'janë ndalur
kanë dalë janë falur.

Këta sa ishin të ndjerë
edhe aq'e shtuan nderë.
Kurse ishin fort të pasur
dhe të tjer' i-u janë nqasur.

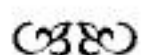
Njëri pas tjetrit u shtuan
forcë të madhe fituan.
Kurdoherë vogjëlija
sheh si punon parësija.

Kështu pra fe e vërtetë
filloj të hapet në jetë.
Por sheshit akoma s'ftonin
se mos bëhej keq mentonin.

I dashun i Perëndisë
u largua prej shtëpisë.
Në shtëpit t'Erkamit vanë
se kishin afër Safanë.

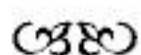
Koh'e Haxhit kur arrinte
si çdo njeir andej vinte.
Për ftim përpara i-u delnin
ata që besonin ngelnin.

Dhe Muhammedi fillonte

¹*Si Habab Erthi' Erkami' Seidi Zejdi' Abdullah Mes-udi' Osman Madh-uni' Suhejbi dhe Ebu Ubejdeja.*

me Kur'an t'i këshillonte.
Kësi soj mjaft anëtarë
fituan burrat e mbarë.
Katër nga fis'i Umerit
ardhën para Pejgamberit.
Pranuan fen e vërtetë
po me dëshirën e vetë.
Qëndr'e fesë u bë shtëpija
sa që ndenjti zotërija.
Dhe sot kjo shtëpi nderohet
edhe nuk shembet por ruhet.
Kur ajeti (Fasda) zbriti¹
ftimin vrik sheshit e qiti.
“Mos ki frikë në çdo vënde
qite sheshit punën tënde!”
me t'ardhur kjo urdhëratë
I ftoj sheshit burrat' gratë.
Zu Kur'an në shesh këndonte
Zon'e vërtetë e lëvdonte.
Ca kohë nuk e trazuan
armiqët nuk i bëzuan.
Kur filloj shtatet t'i shajë
shkoj thika majë më majë.
Puna keq u ashpërua
kombi thua u marua.
Pleq e të rinj Mustafanë
e donin porsi vëllanë.

¹*Fasda bima (Tumerftoji sheshit thuaja-ju urdhërin që mer pa frikë.*

Muhammed Emin i thoshin
kur q'ë kish të vogël motshin.
Nuk' i-a bënin më dysh fjalën
por tashti e shkulën pallën.

Nuk durojnë dot t'i-u shahen
putet se pëlçasin çahen.

Parësija janë mbledhur
disa veta kanë zgjedhur.¹

Ebu Talibit i-u qanë
për Muhammed Mustafanë.

Po na çnderon Perënditë
na quan si bagëtitë.

Gjyshrit qënkën nd' erësirë
edhe në turbëllirë.

A nga mprotj'ë tij të hiqesh
a me ne do të përpiqesh!

Atëherë si të jetë
çështjen e shkoqisim vetë.

E pa pisk Ebu Talipi
po i vjen rezik nga nipi.

E thiri o bir i thotë
kam ndezur në këtë botë.

Fort mir' e di sa të dua
mos më ngarko sa s'mbaj mua.

Si e pa edhe xhaxhanë

¹*Ulbe, Rebiaja' Shejbeja' Ebu Sufjani' As Hishami' Ebu Xhehli' Velid
Mugireja edhe As Vaili.*

që po i hiqet më nj'anë
me një dëshpërim i thotë:
“Armiqët mundohen kotë.
Për Zotin sikur të kapin
hënën' djellin të m'i japin
në dy duart të m'i venë
s'e kam për të lënë fenë.
A më ndihmon Perëndia
edhe më shtohet fuqija.
Ase vdes mbi këtë vepër
kaqë nuk po them më tepër”.
Shumë përshtypje i bënë
kësi soj kur i ka thënë.
Shko bir tha sa të jem gjallë
dëm s'të bëhet asnjë halë.
Pas fjalës të Zotit zuri
t'i ftojë sheshit si burri.
Parësija prap u mblodhën
si shkaba plakut i-u hodhnë.
“Fort u mbushëm më s'durojmë
ja ju ja na do rojmë!.....”
Si e pa Ebu-Talipi
mahisi puna nga nipi.
“O bir! Kombi kështu thanë
të hiqesh pakëz më nj'anë”.
Nga fjala u hidhërua
fytyra pak i-u ndërua..
zemra keq i ka mëshuar
ngaj sytë lot ka lëshuar.
“O im-ungjë, s'është punë

të heq dorë ngaj kjo unë.
Nga Zoti kam urdhëratë
të përpiqem dit' e natë.
Si të duan le të thonë
unë s'heq dorë për Zonë".
Këto tha, dhe u ngrit iku
po kjo gjë t'ungjin e piku.
I ra pas e ka këthyer
me zemër të mallëngjyer.
"Ta dish bir sa të jem gjallë
shiko punën ri, bëj pallë.
Le të ngrihet vëndi tërë
s'të kanë gjë për të bërë".
Zu me një fuqi të qjelltë
me një zemër të këthjelltë
si mori puna së mbari
ca më tepër u ndes zjari.
Kish Rresuli tre dhëndurë
nga feja shumë të sëmure.
Bul-Asi që kish Zejnepnë
ish ngaj ata q'u magjepnë.
Rukajjen kish Atebeja
Umni-Qylin Utejbeja.
Bijt e cap Ebu Lehebit
të ati turi çerepit.
Bashkë me t'ëmën me t' anë
fort e ndiqnin Mustafanë.
Ngaj t'unglit Ebu Lehebi
përmbysur t'i qënke djepi.
Pejgamberë nuk e linte

kudo vinte pas i binte.
Hapni sytë mos gënjehi
thosh nga besa mos këthehi.
Mos e dëgjoni ç'ju thotë
ju gënjen mos rehi kotë.
Zonj'e tij Ummi Xhemili
q'e kish zemrën si fingjilli
aspo e motr e Sufjanit
gjuha teh'e jataganit.
Shum' e lig' e ndyrë grua
baltë s'i linte ndër thua.
Bubu se ç'bënte e liga
shtëpi më shtëpi shkon shtriga.
Si një zedërre magjistare
si një gore e zagare.
Kundra Muhammedit fliste
lloje fjalësh çpifte ngjiste.
S'linte njeri ta besojë
si nëpërkë kish një gojë.
Rolin e math gratë e llozin
ato vënë pykat' llozin.
Si për fe, për politikë
ato janë shpat e thikë.
Ato fen e lartësojnë
ato bijat i mësojnë.
Fet ato i mbajn' i lenë
ato ato mbajn' atdhenë.
Prandaj sot europeanët
çojnë zonjat në gjith anët.
Për të shkukur rrënjët fesë

çelin shkolla pa pagesë.
Kështu pra edhe kjo shtrigë
skilja plakë, dhelpër'e ligë
mjaft mundim i dha Ahmedit
e largonte prej ymmetit.

H.Muhammedi (a.s) farën e fisin e vetë e ftoj në fe të vërtetë.

Ve endhir ashireteqe¹
tremb më t' afërmit që ke.
Këtë Ajet me të marë
Safa mblodhi fis' e farë.
Si hëna mbi pllajët dolli
këthjellësisht kështu i-u foli.
“Prapa malit ka armikë
t' ju besoni një çikë?”
Qysh s'të besokemi thonë
kurrë s'ke rejtë për Zonë.
Kur kështu tha pse s'besoni
që prej zjarit mos pësoni?
U shkumbëzua Lehepi
nja dy të shara i qepi.
(Tebben leqe) - më të shiftë²
për-se na thirre? Të piftë!
Lëreni se është i krisur
për të çmendur sa ka nisur.
Kësi fjalë llomotiti
kombin me zemërim i-a ngriti.

¹Sure-i Shuara, ajet (ve andhir ashirteqe..d.m.th. tremb farën e fisin lënt q'i ke më t' afërtë. Pejgamberët janë mjekës shpirti. Mjeksit e trupit i thonë të smurit po verpove kështu ngjallësh, përndryshe e ke shtënë vehtën në rrezik. Kështu edhe Profetët popullin e tembin edhe e sihariqojnë dyke i u dhënë dhe nga një reçetë qjellore. Kush vepron pas reçetës së tyre e shpëton shpirtin e përjetë.

²U shofsh, t' thaftë - me të shiftë

Kur zbriti Tebet jedaja
përçin e kapi bëtaja.

Ashtu fort i ashpëruar
bijvet i-u ka urdhëruar:
“Mustafajt gocat t’i-a lini
edhe që tani t’i-a shpini”

Të bijtë e ndigjuan t’anë
në çast që të dy i lanë.
Utejbeja marraniku
pranë Muhammedit iku.

Pas jakej e ka përfshirë
I ka folur mjaft pështirë:
“Nuk ta pëlqejë fenë tënde
s’më gënjeve dot, kot rende.
As më deshe as të dua
gocën më s’ta kam për grua.”

Kështu tha jakën i grisi
I kushriri ky iblisi.

Mustafajt j’u gris këmisha
po këti j-u shua pisha.
I mëshoj e ka mallkuar
shumë kohë më s’ka shkuar.

Udhës Shamit tek po vinte
përmbi kamelët si ç’rinte
një dragua j’u lëshua
sakaqë pisha i-u shua.

Rukajjeja si e lanë
së dyti mori Osmanë.
E ç’të bënte Muhammedi!
Qysh largohet nga daveti?

Ajy ish i detyrueshëm
për ftim ish i urdhërueshim.
Ajy vetë nuk po hynte
por shpirti qjellor e shtynte.
Fuqi e psheht' e shtrëngonte
fen' e saktë ta tregonte.
Ta qitte botën në dritë
të mos jetonin të ngritë.
Ndërgjegja pra nuk e linte
me duar lidhur të rinte.
Si mundte ta linte redhë
të shtypej gjithnjë në zgjedhë?
Gjith profetët kështu qenë
të detyrueshëm për fenë.
Medoemos do të flisnin
sado q' i ndiqnin i vrisnin.
Burrat nga vdekja nuk tremben
tunden malet po nuk shemben.
Këta truthatët s' e linin
Ebu-Talibit i vinin.
I qahëshin se shan putet
vetëm një Zoti i lutet.
Dhe ata e dinin mirë
që jetonin nd'errësirë.
Por nga inadi s' besonin
dhe djajt ashtu i mësonin.
Zemrën e kishin të verbër
bota i-u dukesh e gjelbër.
Muhammedin mir' e njihnin
por me tjetër sy e shihnin.

Sihariqet e para se lindte dhe ulematë q'e besuan.

Rresulullahu pa lindur
ulemaja ishin bindur -
    Se Inxhil e Teurati
    shenjat të gjitha i pati.
Lindj'e tij me t' afruar
ulematë zemër-qruar
    popullin e lajmëronin
    Pejgamberin e lavdëronin.
Ditë më ditë e prisnin
me zë të lartë bërtisnin:
    “Lum, ajy që ta besojë
    ta donj'e ta lartësojë.
Nga reziqet ka shpëtuar
lumtërin' e ka fituar”.
    Abdullah Selam i ndjerë
    me shum' ylema të tjerë
nga ylematë me famë
të jahudinjve si thamë.
    Pa shtrënguar deshnë vetë
    gushuan fen'e vërtetë.
Temim-Dariu i përmendur
me ca shokë të gëdhendur
    nga ylemat' e krishterë
    e besuan Pejgamberë.
Asnjë s'kishte interesë
ta rrokte fenë për pjesë.

Vetëm se librat i shtynin
në fe të saktë të hynin.
Dhe kudo që binte fjala
i-u priste gjuha si palla.
Kapnin librat dhe i-u flisnin
për sihariqet që prisnin.
I-a tregonin gjith pikat
s'kishin frikë nga kritikrat.
Sado Inxhil, Teurati
i-u thoshte, por nga inati.
Një shumicë s'e besuan
armiqësin' e forcuan.
Pa dashur Zot'i vërtetë
druri nuk lëshon dot fletë.
Shih Selman persani ç'pati
ardhi u poq jetë-gjati.

Ç'thoshin kur i vdisnin djemtë?

Kurse mashkull më s'i mbeti
thanë: po vdiq Muhammedi,
me gjith besë shkon harohet
kjo ferrë që mbolli qrohet.
Mënt' i kishin pirë fare
ishin hunj' e hollovare.
Pandehnin se Muhammedi
mos është si punë mbreti.
Për të zënë babajt fronin

duhesh bijt e tij të ronin.
S'kish ardhur të mbretëronte
veç detyrën të mbaronte.
Detyrën Perëndijore
donte ta kryente prej dore.
Emr'i tij gjith shenjtëronet
madhësi e tij s'haronet.
Sa të jetë njerëzija
mbretëron Kur'an i tija.
Dhe ata që s'e besojnë
pas atij a nuk pasojnë?
Shihni sot pra nd'Amerikë
s'pihet alkool asnjë pikë.
Po bëhen synnet po lahen
dhe nga besimi po ndahen.
Sa për djem ka boll Ahmedi
bijt'e tij janë mil-leti.
Gjer ditën e kijametit
shenjtërohet prej ymmetit.
E duan më fort nga prindët
kush ka tru atij i bindet.
Hindi, Xhava po nxitojnë
për mot shkojnë e vizitojnë.
Nga gjith anët me fëmijë
I shkojnë me qindra mijë.
Bota sa të jet' e ngrehët
do t'i presë kordh' e mprehët.
Ebu Lehebi me shokë
nga mëndja ishin fort trokë.
Se ata pa vdekur mirë

emri i-u ka për të fshirë.
Vetëm një mallkim i-u mbeti
gjer të vijë kijameti.

Ashtu edhe Umri Xhemili
u lagavit si kërmilli.
Ebu Talipi e mpronte
pra prej tij sejcili ndronte.
EbuBeqri ish fis-gjërë
kishin frikë prej sij tërë.
Ish rehat ca ditë nga ferrat
s'I afroreshin dot grerat.

Cilët ishin kryetarët e Kurejshit?

Kur i arth profetësija
këta ishin parësija.

Detyrat i kishin ndarë
nëpër fis e nëpër farë.

1- Osman Talhaj pun e fesë
kishte drynin e Qabesë.

2- Harithi haxhinjtë priste
I yshqente dhe i niste.

Haxhillëku sa dit mbante
3- ujët Abbasi e ndante.

Nedeve kishin për bisedë
4- Jezid Repiu-I Esvedë.

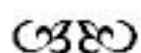
5- Ebu Beqri gjak shpërblimet
I ndante hollë si qimet.

6- Në luftrat Ebu Sufjani

me flamurin komandani.
Mbi kalorësit komandë
7- Velid Mugirja i randë.
8- Për delegie ish Umeri
q'e donte fort Pejgamberi.
9- Edhe Safvan Umejjeja
pas kohës q'e donte feja
kurse kombi arab ngecte
hithte fall ky putet pyeste.
10- Harith Kajsi për financë
si Kussi për konferancë.
Këta kishin zënë këndin
këta qeverisnin vëndin.
Kishte dhe disa të parë
të shtuar me fis' me farë.
I ungji Ebu-Lehebi
t'i qënke përmbysur djepi
pat vjedhur një put të artë
që përçin, nëma e martë.
Ebu Xhehli' As-Vaili
zembr'e tyre si fingjilli.
Pale Ukbe Muajjeti
në namaz një her' e gjeti.
Ky faqeziu' zemër-guri
korminën mbi zverk i-a vuri.
Si këta edhe të tjerë
që s'e donin Pejgamberë
të gjith' ishin kryetarë
armiq të fort' të marë.
Nga morali e lëvdonin

politikisht nuk e donin.
Nga lirija' barazija
s'kënaqeshin parësija.
Doemos i kundërshtonin
se ndryshe dot nuk fitonin.
Si t'i-u shkonte rëndësija
më s'i njihte njerëzija.
Veç kësaj dhe Hashimijtë
grindeshin me umevinjtë.
Prej disa shekujsh më parë
vriteshin porsi barbarë.
Me gjith këtë Muhammedi
kish mjaft njerës nga umeti
të pasur, e të ndigjuar
burra me emër të zgjuar.
Si Ebu-Beqri, Osmani
q'i njihte Arebistani.
Kish dhe të tjerë q'e njihnin
me gjë e me shpirt e ndihnin.
Disa thonë se më t'afrit
I kish vetëm nga të varfrit.
Isaj veç nga peshkatarët
a s'i pati anëtarët?
Atë të parët s'e hiqnin
por e ndiqnin e përpiqnin.¹
Gjithë profetët kështu ishin
nga të parët miq nuk kishin.
Parësija donin zgjedhë

¹*Nga ky shkak Isaj ka thënë: "të pasurit nuk do të hyjnë në parajsë."*

të sundonin përmbi redhë.
Nuk donin kush t'i ndalojë
qejin t'i-a u turbullojë.
Mirë po Rresulullahu
I ndihmuar nga All-llahu
ashtu si dëshiroj vetë
përhap i fen'e vërtetë.

Bilal Habeshiu.

Si me dorë si me fjalë
shum'e mundoni Bilalë.
Në gryk' i hidhnin litarë
dhe e hiqnin çunat zvarrë.
Po ky i varfri duronte
ç'hiqte Zotin s'e haronte.
I-u thosh të hidhi përtpjetë
Zoti një është i vërtetë.
E nxirnin jashtë në vapë
lakuriq, zbathur, pa kapë.
I vinin në kraharuar
gur të math për të munduar.
Ajy duronte i mjeri
“S'ndahem thosh nga Pejgamberi,
të më bëni copë copë
a të hyjë gjall në gropë.
Un' ashtu kam për të vdekur
dhe dorë s'kam për të hekur”.
Ebu-Beqri e ka blerë

më pastaj Bilal e mjerë
e shpëtoj nga zgjedh' e ndyrë
nga një njeri zëmër-zgjyrë.

Muhammedi sa ish gjallë
Muezzi e pat Bilalë.
Ebu-Beqri shumë herë
robër të varfër ka blerë.

Si merrnin fenë e lironte
kësi soj i zotëronte.

Pejgamberi (A.S.) Hashiminjt' i ftoj përsëri.

Me Alin' i ftoj një herë
Ebu-Lehepn' e të tjerë.

Si u mblodhën bukën shtruan
sa-do hëngrën s'e mbaruan.

Bukë për tre veta kishin
po ata mbi dyzet ishin.

Mustafaj pa folur mirë
capi plak ka blegërirë:

“O të zinj ju zu magjia!

Ç'dëgjoni fjalët e tija?

Ngrihi! Ikni! He! Shpejtoni!

Nga magjitë të shpëtoni!”

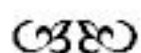
Tërë ç'qenë kanë dalë
s'arriu t'i-u thot' asnjë fjalë.

“A e pe Aliut i thotë?

Kjo e shkuar na shkoj kotë.

Tjatër ditë lipsen ftuar

t'i-u japim të kupëtuar.
As po i-u gremistë fati
nuk na la sot kokë-thati.
Vah sa qënka fat-ziu trokë
pa mejtim pa' mënt në kokë".
Përsëri një ditë i mblodhi
në mest këtë fjal' i-u hodhi:
"Nuk e di t'ju këtë prurë
ngaj arabët njeri kurrë
si unë sende të mira
t'i-a ju them prandaj ju thirra.
Kush e beson këtë fletë
do këtu do n'atë jetë
sa të këtë për të rrojtur
si kafshët s'ka për të vojtur.
Kush do vet-hen ta fitojë
nga skëterra të shpëtojë
të besojë Perëndinë
që ka çpikur gjithësinë.
Zoti më dha urdhëratë
që të ju ftojë dit e natë.
Prej jush cili më do mua?
Ta kem për vëlla ta dua!
Në vënt t'em atë ta kini
kush ngrihet flisni' mos rini!"
mbetën tërë të nemitur
u ngrit Aliu q'ish i mitur.
Si të tjerët, s'ndenj' i mpihur¹

¹ Në këtë mbledhje vetëm Hashiminjtë ndodheshin.

“Unë kam për të të ndihur”
E përqafoj nga gëzimi
i-u tha: “ja ky është timi.
Në vëndit ka për të mbetur
nder të math ka për të gjetur.”
Nga ata ca veta nisë
Ahmedin e qesëndisë.
“Kur na le veqil Alinë
më s’na dhemp koka taninë.”
Ebu Talibit i thanë:
“Lum! Bota zili të kanë:
Aliu në krye të këndit
se ta la nipi në vëndit.
Aliu ç’urdhër të të japë
s’i këthehet fjala prapë.
Trembëdhjet vjeç një djalë
do ta kemi ne për fjalë!”
Kështu ca fjalë pa kripë
folnë ca veta pa cipë.
Armikët fort shumë u ndynë
muminëvet pas i-u hynë.
Nuk mundin lirisht të falen
se mushrikët me ta tallen.
Mundim pa bërë nuk lanë
s’nginjeshin sikur t’i hanë.
Mumin të varfër ku gjenin
I rrihnin edhe i çqyenin.
Në kum të nxehtë i mbulonin
I diqnin i përvëlonin.
E gjeçin nga Zoti nëmën

vran Amarin me gjith t'ëmën.
Ebu Xhehli i mallkuar
Semijjen e ka ngarkuar.¹
Në dy dev nga një këmbë
dhe i-u hoqi një pëllëmbë.
Copë cop u bë s'la fen
kësi soj fitoj xhennenë .
kaq' i ndiqnin i përpiqnin
nga feja dorë nuk hiqnin.
Jepnin shpirtin për Profetin
syhapur gjenin Xhennetin.
Çifutët kur ndiqnin Krishtin
apostojtë zunë bishtin.
Apostojt e Muhammedit
sa u xhvatnë prej miletit
dhanë shpirtin e s'u ndanë
s'e tradhëtuan Kuranë.²
Si e panë kaqë ngushtë
e u kahtitnë si rushtë
u rahnë si valë deti
prandaj dha lejë Muhammedi.
Osmani me gjith Rukinë
me shokët zun' Afrikinë.
Pas ca ditë u ngrit Xhaferi
dhe ajy Habeshi theri.³
Ca nga ca një shumë rrodhën

¹*Semijjeja është e ëma e Amar Jashrit.*

²*Thotë, Sir Villami.*

³*I vëllaj i Aliut*

Habeshi, një tok u mblodhën.
Kureshinjtë s'e pëlqyen
për këtë bënë dallyen.
“Atje fenë mos e hapni”
Mos i lemë pra të çapin.
Këta emigrant që shkuan
me vëndësit u bashkuan.
Këtë ferrë do ta mbjellin
një trazim do të na sjellin.
Për këtë gjyq u shtrënguan
Amr-Asin shpejt e dërguan.
Dhe Amarë me të bashkë
ta këtë ndihmës si mashkë.
Kur vanë hynë ne mbreti
ç'jini lodhur i pyeti.
Dhuratat që patën marë
i a paraqitnë më parë.
Si puthën tokën i thanë:
“Nemna shokët dhe Osmanë”.
Prisni tha, t'i pyesim ç'thonë
s'bëjmë dot në kryet tonë.
Dha urdhër mbreti të vinë
emigrantët pak të rinë.
Dha selam hyri Xhaferi
përpara mbretit i mjeri.
Vezirët u hidhëruan
i-u ardhi liksht nuk duruan:
“Përpara mbretit pse s'ratë?
Timin' e tij ku e latë?”
Në çast u përgjigj Xhaferi:

“Na ka thënë Pejgamberi
mos i fali njerëzisë,
t’i fali veç Perëndisë”.

Mbreti nga kjo u tmerua
fjala fort u ngatërua.
E thirri Xhafer Tajjarin
atë trimin më të mbarin.

Kanë ardhur ju kërkojnë
bashkë me ju do të shkojnë.
Tha: “Jemi njerës të lirë
vrasës, kusar jo; të mirë”

Mua këta po më thonë
kanë lënë besën tonë.
As çifutë as kristijanë
porse një fe të re kanë.

Qysh është puna, pra flisni!
Si ka rjedhur të ma nisni!
Ne besojmë tha Xhaferi
ç’na ka thënë Pejgamberi.

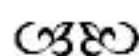
Një fisnik burr i vërtetë
s’ka rrejtur kurrë në jetë.
Si ajy njeri nuk gjindet
as është lindur as lindet.

Mrekullit i ka pa anë
për shëmbëll kemi Kur’anë.
Kureshinjtë fort na ndoqën
na munduan na përpoqën.

U shtrënguan më së fundi
të kërkojmë vënt gjëkund.
Nga armikët fort u tutëm

në hije tënde u futëm.
Fenë kur i-a ka rëfyer
mbretit fort i ka pëlqyer.
Pak Kur'anë të më mësonje
shpirtin do të ma ëmbëlsonje.
Këndojo (Kaf-ha-ja-ajn-sadin)
mbretit i-a ndërroj masatin.
Zemr'e tij u përvëlua
qau e qau sa u kullua.
Të tjerët njerës të treshë
pa gjuhë pa sy pa veshë.
S'kuptuan ç'ish Kur'ani
ngelën ngrinë si hajvani.
Të ndjenin të kupëtonin
Kur'anin e vërtetonin.
Prapë si tryel i-u futnë
sa mundën mbretit i-u lutnë.
Ti këta s'i njuh i thanë
ndryshe flasin për Isanë.¹
Ku i le Xhafer Tajjari
që të marrë flakë zjari.
"Jashtë Kur'anit s'punojmë
ç'është hala, s'e cënojmë.
Isaj frym e Perëndisë
rrop i tij, bir'i Marisë."
Kësi soj tha Tajjari

¹Kaf-ha-ja -ajn-sad-mbreti me qënë q'ish Isevi, i këndojo faqet e para të kësaj sureje, që të kuptonte besimet e muslimanëve që kanë për Isanë, e për Merjemen

mbreti mori një fill bari:
“O priftërinj, pak mentoni
vini vesh dhe kupëtoni!
Kur’ani edhe Inxhili
s’kanë ndryshim sa ky filli.
Isaj këtë punë e siti
ndë Inxhil na porositi:
“Ta besojmë kur të vijë
të mos bëhi fije fijë”
Si duhet e kam kënduar
Isaj fort e ka lëvduar.”
“E besova Muhammednë”
Kur tha; ata si hu mbetnë.
“O vëllazër kini lejë
të rini ku t’ju pëlqejë!
Të mos kisha mbretërinë
në pragt e fshinja turinë.
Këpucët mbi kokë i vinja
ujë mbi këmbët i shtinja”.
Kur pa kështu si nuk plasi
u ngrit iku Amër-Asi.
Nuk pranoj dhurata mbreti
Amri me trup të math mbeti.
Si e panë, gjë dot s’ngjyen
të brengosur u këthyen.

Një gjykim

Edhe kjo e madhe shënjë
është nga të naltat rrënjë.

E tregon sheshit Isanë
që i-u tha për Mustafanë:
“Të m’i mbani porositë
ta besoni atë dritë!”

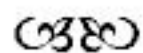
Kush e shtrëngoj Nexhashinë¹
që sundonte Habeshinë.
Ç’frikë kish çdo të pësonte?
Fenë të mos e besonte.

Ç’fuqi kishin muslimanët
q’i katisnin nga gjith anët.
Apo kish prej syresh shpresë
mos i jepnin ndonjë pjesë.

Ish mbret i math i vjetër
ç’madhëri i duhej tjetër?
I-a thotë sheshit Inxhili
edhe në vesh Xhebraili.

Shpirt’i pastr’ e shtyri mbretin
pra e besoj Muhammedin.
Lum, ajy gjet lumtërinë
bëri razi Perëndinë.

Ç’pësoj a mos humbi nderin
se e besoj Pejgamberin.

¹ *Nexhashi ishte mbiemri i mbretit të Habeshisë.*

Lum ajy ndigjoj Isanë
ndigjoj Inxhilin, Teuranë.

Kush i shtrëngoj priftërinjtë
ngritnë njëherësh gishtërinjtë.
Kujt i fteket e gjen vetë
nuk i mbyllet kurrë kjo fletë!

Ebu Beqri po largohet për në Jemen

Ebu Xhehlët e pabesë
q'ishin armikët e fesë -
veç dorë hollët s'trazonin
dhe parësis' i-u bëzonin.
Ebu Beqri q'ish i parë
i shtuar me fis e me farë.
I pasur, njeri me famë
portë-çelët mëngjes, mbramë.
Dhe këtë zunë ta ngasin
për çështje feje t'i flasin.
Për të mbajtur lirisht fenë
dolli të zërë Jemenë.
Nuk e pat zënë San-anë
takoj mb'udhë Ibni Dagnanë.
I tregoj shkakun që shkante
prej kureshinjve rënkante.
Për të shenjtëruar fenë
u shtrëngova lash Atdhenë.
Meqqueja pa ty s'bën pare
po s'u këtheve s'vi fare.

Me përdhun e ka rrëmbyer
në Meqqe e ka këthyer.

Kureshinjvet i-u ka thënë
s'kini turp kur qitni zënë.
Për Ebu Bekrin e ndjerë
q'ushqen të ngratët ngaherë.
Kujt-do i mbaron nevojën
as me armikun s'prish gojën.

Parësija me një fjalë:

kur kështu le të mos dalë!

Le të falet sa të dojë

Kur'an me zë mos këndojë!

Na prishen të rinjtë e gratë
pshtillen pas tij dit'e natë.

Kështu thanë kureshinjtë
se vërtet ata të rinjtë -
me mallëngjim kur këndonte
zemrën i-a-u copëtonte.

Me një magnet i tërhiqte
i u shtinte ashkun i diqte.

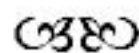
E thirrën Ibni Dagnanë

Kureshinjtë dhe i-u qanë;

“Ebu Beqri s'po rri urtë
duam përgjigje të shkurtë”

Shkoj i tha; “më s'të zotnohem
më s'të mprj dot s'copëtohem.”

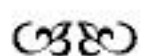
“Mprojt'e Zotit mjaft për mua
mprojtjen tënde ç'do ta dua.¹

¹Buhari, shapitr' i Hixhretit.

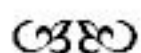
Hamzaj përse i-u çkanos Ebu Xhehli¹

Ebu-Xhehli se nga vinte
Resuli në Safa rinte.
Pejgamberin me të parë
i ka hequr një të sharë.
S'i bëzoj e ka duruar
s'prish gojën shpirt'i uruar.
Ndigjoj një q'i ndodhej pranë
shkoj dhe lajmëroj Hamzanë.
Nuk'e di sot mjekër cjapi
çthuri gojën fort së prapi.
Ta ka sharë Muhammedin
atë sa tmeroj qytetin.
Hamzajt në vesht kur i hyri
i-u trubullua mjaft syri.
Tha të më shohë lugati
edhe u ngrit nga inati.
Ebu-Xhehlin shkoj e gjeti
ç'pat me nipin e pyeti?
Ç'pate me të q'e ke sharë
vallë me kë të ka ngjarë?
Hamzan' a s'e dinje tinë?
Se vjen pa të grin mëlçinë!"

¹Ebu Xhehli ishte nga të mëdhenjtë e kurejshit emrin e ka Umer po nga q'ish m'i madh armik i Muhammedit a.s edhe i fesë u quajt Ebu Xhehl-babai i padijes edhe i mërisë. Me qënë q'e dinte q'ish Pejgamber edhe s'e besonte.

E priti me një shigjetë
nga kryet gjaku përtpjetë.
Hamzajt ca veta i-u sulën
nuk i la plaku, u ulën.
Mos e ngisni tha Hamzanë
se e ka nip Mustafanë.
Rënd' i ardhi i-u sha nipi
prandaj kokën pak ma kripi.
Pastaj i-u tha me ngadalë;
rini mos na qitni halle
se zemërohet, ndërton fenë
pra na ngatëron Meqnenë.
Ish mentar s'rinte në gjumë
me gjith dhe fis kishte shumë.
Hamzanë s'donte ta ngiste
nga frika gjë mos i ngjiste.
Se puna i turbëlllohej
dhe s'dihej se kur kullohej.
Nga kjo pikëpamje s'donte
Ebu-Xhehli ta lëndonte.
Thonë: "Drit'e gjithësisë
kur i lutej Perëndisë
thosh: "Zot shtoji fesë nderë
me njërin nga dy Umerë!¹
Vërtet dy Umerë qenë
vërdall e sillnin Meqenë.
Hamzaj nipit me të pjekur
i tha qysh është përtpjekur.

¹ Njëri është Umer Ibn Hattabi, dhe tjetri Umer është Ebu-Xhehli.

Një nga një i-a tregoj tërë
si i-a bëri kryet vërë.
“Të dua o nip të dua
keq mos ki se më ke mua”.
Të më donje më besonje
shpirtin tim ma ëmbëlsonje!

Hamzaj u bë mysliman

Çun'i Abyl-Muttalibit
më s'i-a prishi fjalën nipit.
Në çast pruri Shehadetin
e gëzoj fort Muhammedin.
O Hamza! O trim me pallë!
I kishe shokët të rrallë!
Si lum ti o yll o dritë!
Solle besim q'atë ditë!
Në luftët arslan me fletë
me njëqind luftonje vetë.
Palla jote zjar lëshonte
shrim shpëtim s'kish kë kafshonte.
Arslani prej teje dridhej
kush kudzonte të të hidhej.
Zër'i tënd i trimërisë
mortj' e zez' e ushtërisë.
Zoti mbarë më ta pruftë
ti kur futeshe në luftë
armikët si dhent' i çanje
me pallët më dysh i ndanje.

Ti i-a zbardhe faqen fesë
o trim i ndjer i Meqqesë!

Umeri qysh e pranoj fenë?

Armikët kur e pikasnë
për Hamzanë thua plasnë.

Kur i shohin që po shtohen
idolatrët qysh s'marohen?

Në një kuvend janë mbledhur
fjalën e kanë përdredhur.

Ebu-Xhehli armik plaku

tha: “duhet t'i derdhet gjaku.

Po s'u bë kështu si thashë
puna do të shkojë trashë”.

Qysh s'iu tha gjuha kur foli

kjo, nga goja si i dolli?

A u nxiftë ditë-preri!

Qysh u vraka Pejgamberi?

“Do t'i jap tha kush t'a vrasë

të holla tre katër thasë.

Dhe një qint deve të marë

vetëm le t'i bëjë varrë.”

Unë tha Umeri unë

ta mbaroj ty këtë punë.

Tërë bravo! Umer thanë

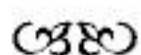
edhe duarvet i-u ranë.

Trimi pallën ka rëmbyer

me një vrap është lëshyer.

E hasi mb'udhë Neimi
tha: “Umer! Ç’është zemërimi?”
    “Për Muhammedin jam nisur
    barkun i-a kam për të grisur.
Midis kombit futi ndarkë
dua ta humb gjer në darkë”
    “Mëndja nuk ma kapë mua
    ta kryesh këtë që thua.
Atij shokët reth i rinë
e nga do t’i nqasesh tinë?
    Ha të themi e mbarove
    dhe si zok fluturove.
Nuk të ndahen të gjurmojnë
copka copka të thërmojnë”.
    Umeri fort u zemërua
    ç’më pandeh tha Neim mua?
Nga ata më dukesh qënke
pas mëndjes së tyre rënke.
    Të të ther pra ty më parë
    pastaj t’i bëj ati varrë”.
“E ku di mor Umer! tinë
ngaj ta plot e ke shtëpinë.
    Mos e zer’i tha për lodër
    yt kunat e jotë-motër.
Ta dish mirë të dy janë
të vërtetë muslimanë.
    Seidi me Fatimenë
    e kanë pranuar fenë.
Mos bëj merak ti për tjetër
ty të ka hyrë në vatër.

O Umer! Me ç'mëndje vete?
Ha të themi se e pshtete!
Ta lemë fenë më nj'anë
reth i tij that'a e hanë?
Sa të përgjaket një palë
tringëllon e shkreta pallë.
Ti Umer le që s'bën këmbë
por kush mbetet nga kjo trëmbë?
Fis'i Hattabit asnjë s'lënë
gjallë në dhet do t'i vënë.
Asnjë s'ka për të shpëtuar
do të bijen krejt ndër duar".
Me gjithë që nuk pat besuar
por ashtu i keqësuar
në shtëpit të tyre vajti
veshin për përgjim e mbajti.
Hubabin brënda e kanë
po i-u shënonte Tahanë.¹
Umeri u ashpërua
ne porta kur u afrua
Me një tërsëllim të fortë
ka trokëllitur në portë.
U trembën ment i-u ra pika
Hubabi u psheh nga frika.
Por sa hyri tha; "ç'këndonit?
Ç'bënit ashtu? kë lëvdonit?"

¹Kjo sure tregon në kryet madhërinë e Zotit, astaj nis tregon historin e Musajt.

“Asgjë fare tha Seidi”

Por Umeri më s’e priti.

Me zemërim përdhe e plasi
të gjorin sa ment gojasi.

“Vërtet, si më thanë qënka
e shkreta magji ju zënka!

Çuditë qysh u gënjyet
nga fe e vjetër u këthyet!

U ngrit Fatime e mjerë
atë nga duart t’i-a nxjerrë.

Dhe asaj një grusht i ngjeshi
gojën’ hundën i-a përseshi.

Gjaku si çurk i buçiti
prej zemërimit jah se ç’qiti!

Kur pa gjaknë çurk’i rodhi
vehten pak sikur e mblodhi.

I ardhi ngaj Perëndija
kësaj i-u shtua fuqija.

Tha: “nga Zoti s’turpëronesh
kaqë shenja pe, s’afrohesh!

Ke kapur një shtrigë ferrë
dhe nuk beson Pejgamberë.

Në daç më ther, në dashç grimë
nga feja s’ndahem një grimë.

Ne u bëmë muslimanë
ja, në gji kemi Kur’anë.

La ilahe il-Allah

Muhammedun Rresulullah”

Motra në gjak u mbulua
Umerit i-u turbëllua.

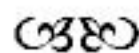
Është unjur dhe sheshuar
më s'ka ndenjor i lëshuar.
Çdo këndonit pra i nxirni
ku i pshehtë pra i mirni!
I-a dha fletën Fatimej
të marë vesh ç'është feja.
Si e vu re mir'e bukur
shumë e naltë i është dukur.
Aq' i ka bërë përshtypje
sa s'i ngeli më përtypje.
Një habitje e ka pshtjellë
filloj të gjykoj fellë.
Qjelli edhe me gjith ç'do kanë
të gjitha të Zotit janë.
Pra ndigjo tha moj Fatime;
"si qënkam këto besime?
Zoti tuaj i ka të tëra
gjith këto vise të gjëra?"
Gjith të tija i tha janë
putet tuaj gjësendi s'kanë.
Kush s'beson i falet tja
ç't'i them! Engritshin të katrit.
Sa po vjen, Umeri zbutet
zjar feje në zemr i futet.
Ca më poshtë: kur ka parë
(La-ilah-en) fort ka qarë.
Veç ati tja të s'i falet
prej Tij vdes ç'do prej Sij ngjallet.
Ç'do emr'i bukur të jetë
është i Zotit të vërtetë.

Ky ajet shpirtin i dogji
Sa kaqë një teqbir i hoqi.¹
Me të ndigjuar Hubabi
shpirt-djegur zemër-qehabi.
Me një gas fort të madh dolli
me të bashkë Teqbir solli.
Sihariq Umer! Të qofë
nderi dhe aqë tu shtoftë.
Bekim'i tij ty të zuri
dhe përmbi kulmit të shpuri.
Nga goja nuk të lëshonte
për ju lutej nuk' pushonte.
Ty ta bëri kismet Zoti
Ebu-Xhehli shkoj së koti.
Ty të ndihu fat'i mirë
ajy ngeli nd'errësirë.
Ty të lartësoj All-llahu
Ebu-Xhehlit iu tha krahu.
Puna sa kaq' u ndëruea
ngaj ardhi kjo? - nga një grua.
Në dor' e ke Zot! Në dorë
e këthen robin të gjorë.
I-a këthen mëndjen për mirë
i-a zbut zemrën me pahirë!
Ç'thosh disa orë më parë?
I-a kam për të hapur varrë!

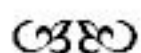
¹*Teqbir - All-llahu eqber, All-llahu eqber, la ilahe il-All-llah, vall-llahu eqber, All-llahu eqber, ue lil-lah-il-hamd.*

Shih tani si i qan zemra
nuk ri n' shesh po ri n' thembra.
Vërejeni pak Umerë
si rënkon për Pejgamberë.
I ndihe, më s'e mban vëndi
o Muhammed! U bë tëndi.
Magnetitënd e tërhoqi
ashku tënt shpirtin i-a dogji.
Vallë ku ndodhet të piqem?
Si flutur pas tij të digjem.
Bashkë me Hubabin vanë
të piqen me Mustafanë.
Në një shtëpi ishin mbledhur
fjalosen shokët e zgjedhur.
Armatosur kur e panë
Pejgamberit van'i thanë.
Ca nga shokët si tokuan¹
prej Umerit u frikuan.
Hamzaj tha: "mir'-se të vijë!
Le të hyjë, le të rijë.
Në ka ardhur për të ligë
këmbët kryet i-a bëj bigë".
Në të dy krahët e zunë
si nuse brënda i-a shpunë.
Umeri pa trokëllitur
Xhebraili kishte zbritur.
I kish thënë Pejgamberit
se qysh ngjau pun'e Umerit.

¹*U poqnë*

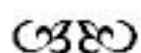
Prandaj shokët kur u trembën
u hidhëruan u shempnë¹
Mustafaj i qeshur rinte
se punën si është' e dinte.
Hyri dhe ndenji më gjunjë
armët si një tufë-hunjë.
E zu Umerë për krahu
dhe i tha Rresulullahu:
“vërtetoje Perëndinë
o Umer tani dhe tinë!
Me një zemër të përzhitur
e me një shpirt të zhuritur
dyke derdhur lot ngaj sytë
ka kënduar Eshhedytë.
Sikur t'ishe atje tinë
do ta tronditje shtëpinë.
Nga gazi do fluturonje
se s'kishe se qysh qëndronje.
Tërë me gaz të math thirrë
me zë të naltë Teqbirë.
Malet e Meqquesë zjenë
sa gjith populli e ndjenë.
Hamzaj kish tri dit më parë
q'ardhi dhe e ndezi zjarë.
Tani dhe Umer Hattabi
ardhi q'e pruri Hubabi.
U forcuan myslimanët
shtinë rrënjë nga gjith anët.

¹U shempnë: u bënë për të qarë pas djalektit të Korçës.

Nuk' se kaqë shumë u shtuan
por nga burrat që fituan.
Më s'kudzonte dot as trimi
se ndruhej nga ngatërimi.
Me gjithë që të paktë qenë
por e tronditën Meqqenë.
Kishte me mijë urbanë¹
q'ishin bërë myslimanë.
Pra armikët kishin frikë
se po t'i ngisnin një çikë
ndizej ajo luft'e shkretë
derdhej gjaku si rrëketë.
Kjo frik i ndalte ngaherë
që s'e ngisnin Pejgamberë.
“Sa u bëmë tha Umeri?”
“Dyzet i tha Pejgamberi”.
“E ç'po rimë? tha, të dalim
namazin Qabe ta falim!”
Duallën trimat me fletë
dhe Rresulullahu vetë.
Umeri shkante në ballët
pas atij, Aliu me pallët.
Ai që mbeti i treti
ishte vetë Muhammedi.
Ebu Beq rin ka më nj'anë
më të mëngjër mban Hamzanë.
Të tjerët gjith pas i ranë
burrërisht në Qabe vanë.

¹Urban—arabët që rrinë nëpër fushat e nëpër malet me çadëra.

Ebu-Xhehlit i ra pika
obobo tha na përpika!
Përpara djallit ish pjellë
kish një mëndje fort të fellë.
Kjo punë s'i ka pëlqyer
syt' i ka keq zgërdëllyer.
U deh, u nxi sy-lugati
e mati fjalën ç'e mati.
Ç'është Umer i tha kjo punë
a kështu të thashë unë?
Për hajr udha që zure
fjalën që dhe qysh e ç'thure?
Kur tha: (Eshhedu) një herë
Shtrigun në mest e ka prerë.
Toron' e humbën sa qenë
ngrinë dhe sy-hapur mbenë.
Kush s'më di le të më shohë.
Umeri jam të më njohë.
Kjo fjalë tepër i nimiti
porsi rrufe i goditi.
S'duruan dot zunë vrapnë
armikët dhe u përhapnë.
Dolli kur dolli Umeri
sheshit All-llahu eqber-i.
Sot e tutje jasht' u falë
dolli palla më s'ka fjalë.

Me të gushuar Umeri islamizmën Ebu Xhehli me shokët lidhën një besën

Me të bër' Islam Umeri
Ebu Xhehli barku i theri.
As i hahet as i pihet
as i flihet as i rihet.
Si nuk çmëndej qysh duronte
se feja po përparonte.
Shtrigut gjaku i lëvronte
aqë sa s'donte të ronte.
Mblodhi shokët biseduan
gjer'e gjatë kuvënduan.
Këtë gjyq dhanë së fundi
"Me Hashiminjt' as gjëkundi
marje dhënje të mos kenë
dhe as t'i-u vin' as t'i-u venë."
Lidhën një kuvënt të fortë
shkruan një sent sa një portë.
Ato kushte fort të rënda
i varën në Qabe brënda.
Një nga një gjith' e firmuan
myslimanët u helmuan.
Qënkas s'qënkas myslimanë
pleq të rinj Hashiminj ç'janë
tërë ky gjyq i përfshinte
femër, mashkull asnjë s'linte.
Ebu-Lehebi përjashtohej
se prej tij mjaft përfitohej.

Hashiminjtë tërë rodhën
në një gastër krejt u mblodhën.
Edhe kureshinjtë u ndanë
tok me Ebu-Xhehlin vanë.

Fundi i mos-përzimit

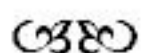
Ndarja tre vjet u zgjatua
blerja, shitja u shkretua.
Hashiminjtë nuk kudzonin
me dalë, se i trazonin.
Edhe Aliu atë kohë
nuk donte njeri ta shohë.
I ri, fen'e mban të fshehtë
kordhën s'e kish fort të mprehtë.
Hamzai në hije të pallës
i vjen vërdallë mëhallës.
Le Umer Ibni-Hattabi
tërt s'i bën veshi nga cjapi.
Ç'është ajy t'i nqaset pranë
e bën forra jataganë.
Ebu-Beqri ish m'i ndjerë
armikët i-a mbanin nderë.
Megjith këto, mbyllja s'hijej
mbase Ebu-Beqri përpiqej.
Kë munte në fe e ftonte
punës as pak s'i përtonte.
Shumë njerës ka këthyer
zu gardhi për të zbërthyer.

Pandehnin se mos i trembnin
fenë kështu mos e shembin.
S'e dinin se kjo shkëndija
q'e pat ndezur Perëndija.
Me frymën e tyre s'shuhet
do të ndriçojë si duhet.
Sa vinte do lartësohej
dit për dit do plotësohej.

Bojkotazhi i kureshinjve drejt hashiminjve

Ebu Xhehli më s'durohej
sa po vinte po marrohej.
Veç Lehebit hashiminjtë
u lidhën pleqt' e të rinjtë
sa të jenë sa të rrojnë
Muhammedin do ta mbrojnë.
Ebu-Xhehli armik plaku
i lëvronte gjithnjë gjaku.
Ndënë kryesin' e vetë
mblodhi kureshinjt e shkretë.
Bashkërisht një vendim dhanë
dhe nga Hashiminjt u ndanë.
Të mos venë, të mos vinë
ta presin krejt krushqërinë.
Dyzet krerë prej Meqqesë
e vulosnë këtë shkresë.
Në mur të Qabes' e varë
si bënë be janë ndarë.

Hashiminjtë veçan mbenë
rrethuar s'kanë ku venë.
Mysliman' edhe të tjerë
kush ish gjak me Pejgamberë.
Nga ishin nga s'ishin rodhën
gjith në një lagje u mlodhën.¹
S'japin, s'marin, nuk përzihen
as flasin me ta, as zihen.
Bojkotazhi tre vjet zgjati
ç'do hashimi shiti ç'pati.
Për të ngrënë shumë hoqën
si peshku në furrë u poqën.
Disa yshqim i-u dërgonin
dhe askujt s'i tregonin.
Por Ebu Xhehli shpirt-ligu
se ku e merte vesh shtrigu.
I-u thoshte pse prishni besën
le të shuhen le të vdesën.
Disave fort liksht i-u ardhi
dhe filloj të çthuret gardhi.
Për të mallkuarën shkresë
kishte thën'i madh'i fesë:
"Veç emrit All-llah, s'ka mbetur
tërë shkronjat janë tretur.
Një lloj mize i ka fshirë
porsi tenja i ka grirë."
I-u pat thënë Ebu Talibi
lajmin q'i pat dhënë nipi;

¹Kjo lagje quhet (Shuabi Ebu Talibedhe sot quhet lagje e Aliut.

“shihni, po s’qe e vërtetë
do largohem edhe vetë.
Po dolli rrenë kjo pikë
do mos e mpronj asnjë çikë”.
Lajmi si ç’tha i-u ka dalë
por Ebu Xhehli s’mban fjalë.
Prapë bën krye të fortë
fjalët po i heth në shportë.
Pesë veta lidhën besë
për të grisur q’atë shkresë.
Një mëngjes pranë Qabesë
janë fshtjellë që të pesë.
Zuhejri filloj të flasë
disa fjalë fort me masë
“Zotërinj a na ka hije
ne të kemi haje’ pije.
Hashiminjtë të thërresin
bukë, bukë dhe të vdesin?
Po bëj be e prisha besën
copë cop’ e bëra shkresën.”
Ebu Xhehli sa pat zënë
ren, s’të kemi për të lënë.
Zem-a Esvedi i thotë:
“Ebu Xhehl! Ç’mundohesh kotë.
Ne ju thamë q’atë ditë
që s’pranohet kjo konditë.”
Ebu-l-Bahteriu’ Hishami
që i-u ndihej tepër nami.
Zem-anë mjaft e përkrahën
çështjen e rahën’ ç’e rrahën.

Ngrihet i pesti Myt-imi
dragoj me fletë, më trimi.
Shkresën bojkot copë e bëri
dhe askujt s'i dolli zëri.
Kësi soj mori funt puna
dhe u ndalua furtuna.

M'e madhja muxhize

Kjo fe e bukur nga pakë
më çdo anë lëshoj flakë.
Dyke parë Muxhizetë
tufë tuf' u futën vetë.
Ai tregoj mijë shënja
por Kur'ani është rrënja.
Me qënë se s'pat kënduar
për mësim s'ishte munduar.
Çdo bëhej i-u kallëzonte
vallë ç'fuqi i bëzonte?
I-a tregonte Perëndija
s'i kishte nga mënt e tija.
Ndër arabët asi kohej
diturija po zgjerohej.
Vjersha flisnin dhe barinjtë
pas kësaj pleqtë, të rinjtë.
Sukul- Uqadh- i Klimit
panair i vjershërimit.
Mburim i letratyres
lar-mendimi i natyres.

N'atë vënt peshohej fjala
q'edhe sot ka mjaft të gjalla.
Ishin nj'a shtatë të parë
emër të math patën marë.
Kishin shkruar nga një fletë
më bukur s'flitej në jetë.
Po njeriu sado të flasë
e mëndjen sado ta vrasë
sado naltë që të dalë
të zërë të parën shkallë
si në fjalë si në shkrime
domosdo, ka mjaft ndryshime.
Herë flet njeriu fort ëmbël
thua s'munt t'i bëhet shëmbëll.
Herë s'e pëlqen as vetë
e sheh lakuriq' të metë.
Të shtatë fletët e arta
nga kupëtimet të zjarta.
Pleq' të rij' çunat e mitur
krejt për-menç i patën ngritur.
Edhe sot ato të shtata
zjar lëshojnë porsì shpata.
U munduan vjershëtarët
ata q'ishin më të parët
ata që flisnin fort ëmbël,
t'i bënin Kur'anit shëmbëll.
E ku mundnin t'i afronen!
Vetë vetiu turpërohen.
Para "Ja erdu-Blei-së"
dhe "Ja semau Aklii-së"

shkrimtarët u nemitën
nga turpi shkresat iu zbritën.
Porsi yjet kur lind djelli
thua se zhduken nga qjelli.
Vjershëtarët e Kahtanit
i bënë sexhde Kur'anit.
Çudi! qysh s'vinin gjishtërinjtë
të mentoheshin të zinjtë?
Se Kur'ani ish nga Zoti
porsi Tevrati që moti.
Por jo Teurati i sotshëm
them për Tevratin e motçim.
Trut' i-u patën marë erë
pra, s'e njihnin Pejgamberë.
Kush pat ment, i ndihu fati
punën e peshoj e mati.
Besoj Ahmed Mustafanë
dhe pranoj për prijs Kur'anë.
Një libër të pëlqen tynë
dhe me zell i jep synë.
Të duket shkrimi i naltë
nga çdo shkronjë pikon mjaltë.
Dy tri her' a e këndove
të katrën krejt u rëndove.
Mijë herë an'e mb'anë.
Sikur ta këndosh Kur'anë,

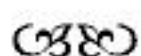
leqë kurë s'të mërzhitet¹
nga zemra nuk të zvëritet.

Por më fort të shtohet zella
nga kupëtimet e fella.
Për Kur'anin ç'të bëj fjalë
është muxhize e gjallë.

Po e çpall me zë të naltë
që çdo libër e la në baltë.
“Fetu bi suretin” thotë:
“sa të qëndrojë kjo botë
Zot'i math po s'na i zgjidhe
s'zbutemi: mbem aguridhe.

Ata që pranuan fenë vetë vetiu

Dammadi i Thalebesë
nga fis'i Ezd-Shenevesë
përpara Profetërisë
ish miku i zotërisë.

¹Naltësija e Kur'anit është në arabisht, ndërsa në përkthimet s'ka shije. Halifja i tretë Osmani, përnatë e lexonte nga dy herë Kur'anin. Imam Azami përnat nga një herë etj. Edhe sot ka disa nga të mbëdhentë kush, tri, katër herë e këndonin për dit. Këta që shënojmë janë nga ata zotërinj q' e mernin vesh thelbin si duhej, t'ish Kur'ani gjë e mërzhitçme, këta përse s'mërzhitëshin. Unë kujtoj se e kam kënduar afër dy mijë herë, po që kur i kam këpëtuar palcen më vjen se e kam kënduar në tepër se gjashtë qint herë. Le që s'jam mërzhitur, po m'është shtuar dëshira më tepër. Osmani e këndoij 40.000 herë.

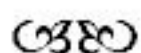
Imam Azami (50.000edhe disa të tjerë nga falësit të mëdhenj e të ditur e kanë kënduar (60.000herë. Edhe sot ka njerës të Perëndisë për dit nga një e nga dy herë. Ç'është shkakun që nuk mërzhiten? Them: Kurani është, m'e madhja muxhize e Muhammedit a.s.

Një dit' e ka vizituar
Dammad mjeku i lëvduar:
    “Jashtë thonë Muhammedi
    s'është mirë nga shëndeti.
Kam ardhur për të shikuar
dhe në daç për të mjekuar”.
    Muhammedi i përgjigjet
    Dammadit zemra i digjet:
“Lavdëroj Zon' e vërtetë
prej sij lyp ndihmë për jetë.
    Rrugën kujt t'i-a kallzojë
    askush nuk mund ta rrëzojë.
Kë tërheq në llurbët vetë
s'ka kush e shpëton përjetë.
    Kam besuar Perëndinë
    robin, Muhammed-Eminë.
I dërguari i Zotit
si gjithë profetët e motit”
    Miku i vjetër, Dammadi
    nga kjo fjalë lezzet pati.
I-u lut e këndoj tri herë
dhe tha, Dammad'i mjerë:
    “Fall-shtënësit i kamë parë
    ashtu dhe mjaft magjistarë
vjershëtar edhe të tjerë
i kam ndjerë shumë herë.
    Fjalës tënde nuk i ngjajnë
    këto fjalë ndryshe ndajnë.
Detit t'i-a flaç këto fjalë
nuk duron' buçet' jep valë.

Nem dorën se t'ardha prapa
rrugën e bekuar kapa".
"Për gjith fisin tha nëm besë
që të marin tërë pjesë".
"Besën ta jap tha Dammadi"
Dhe vërtet i-u ndihu fati.
Në pak kohë e gushuan
dhe moralin e ndryshuan.

Ebu Dheri

Ndigjoj Ebu-Dher-Gifari¹
fenë kur dolli së pari.
Çoj Enisin të vëllanë
të piqet me Mustafanë.
Kur u këthye i thotë
nuk kam digjuar në botë
si ai njeri të flasë
fjalë të hijshme me masë.
Fjalët e tij krejt qjellore
vetijat gjith ëngjëllore.
S'i-u mbush mëndja, u ngrit vetë
shkoj ne djelli i vërtetë.
Meqqe me Alinë piqet
nga e pyetura tërhiqet.
Tri ditë ndaj ky ka qëndruar
pastaj Aliu i uruar

¹Gifar ishte një fis që ndodhej midis rrugës të tregëtisë Meqqe-Sham.

i thotë pse u munduat
gjer këtu pse udhëtuat?”

I-a tha e mori e shpuri
Mustafajt i ndenj ne gjuri.
Mori fenë edhe dolli
shkoj në Qabe edhe foli:

“Unë jam tha Ebu-Dheri
që më ndriçoj Pejgamberi.
La ilahe il-l-All-llah
Muhammed Rresulullah.

Të mëdhenj, të vegjl' i-u turrë
e zunë burën me gurë.
Dolli e shpëtoj Abbasi
se për fill mbeti gajasi.

Më të nesërmet del prapë
filloj shehadet të japë.
Përsëri me gur' e zunë
thua në dhet ment e vunë.

Prapë Abbasi ka dalë
mezi e shpëtoj me fjalë.
Se nuk donin ta lironin
por me gurë ta mbaronin.

Kur shkoj ne fisi i vetë
përhapi fen'e vërtetë.
Jo vetëm në gifarinjtë
dhe në fqinjët esleminjtë.
Një kohë e gjatë pa shkuar
u përhap fe'e bekuar.

Xhubejr Mut-imi

Ca me të parë Kur'anë
janë bërë myslimanë.

Xhubejr Mut-imi ka qënë
Bedër dhe rop është zënë.

Kur ka ndigjuar Profetin
këndonte këtë Ajetin:

“A vetiu janë krijuar?
Pa krijus janë vijuar?

Apo vetë krijus janë
shpiknë djellin dhe dynjanë?

Jo, jo dhe ata e dinë
por s'besojnë Perëndinë.¹

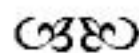
U hutua krejt i mjeri
e gushoj fenë Xhubejri.

Thosh si magnet më tërhoqi
zemrën, shpirtin fort ma dogji.

Ajy magnet i qjelltë
ajy zërth i kthjelltë

e thithte botën së largu
dhe i përmblihte ne vargu.

Vinë vetiu nga çdo anë
bota bëhen myslimanë.

¹*Sure-i Tur, ajet: Em-Huliku... bel-la jukimune.*

Velidi i vjen për provë

Vjershëtor i math Velidi
një ditë se qysh i zbriti.
    Ta vizitoj tha një herë
    e ta ndigjoj Pejgamberë.
Kur'ani si do të jetë?
Q'i zbritet nga qjelli për pjetë.
    Ardhi i tha: "Po të donje
    pak Kur'an të më këndonje.
Veshi do më lulëzonej,
e zemra do më gëzonej."
    Ka kënduar me të thënë
    Velidi vesh i ka vënë.
"Oh sa paska ëmbëlsirë
ku flet njeriu kaqë mirë?
    Thelbi prej cipës m'i gjërë
    ndë një guaskë fshtjell tërë".
At' ajet q'i pat kënduar
Velidi e ka lëvduar.
    Shokëvet i-u ka rëfyer
    Ajetin që pat pëlqyer.
"Vini vesh shokë ta dini
mëndjen e kalbët ta lini!
    Nuk i ngjet vjershës Kur'ani
    nga kjo gjë zemrën ta lani.
Si mua vjershëtar s'kini
fjalë njeriu s'është. Rrini!"

Utbeja bir'i Rebiasë vjen për këshillimin e nipit

Utbeja i vjen një ditë
edhe nis nga dhëpëritë:
“Kam lejë të flas ca fjalë
apo të vjen rëndë vallë?”
Fol i tha ç’ke për të thënë
njeri gjer më sot s’kam përzënë.
Me të marrë lejë nisi:
“Ahmed! Nga fara, nga fisi
je i zgjedhur tër’ e dinë
s’ta qesh dot njeri shtëpinë.
S’di ç’pate me fen’e vjetër?
E shkëmove çpikë tjetër!
Bir! N’e çpikë për fitime?
Lerma pra në dorën time!
Të të sjell gjë sa të duash
vetëm pres sa të më thuash!
Ç’të kërkosh aty ta kemi
urdhëro, se gati jemi.
Të të kemi përmbi krye
veç për fet mos bëj dëllye!
Mos na i shaj Perënditë
pas kësaj o yll! o dritë!”
sikur ja solli ja fshtolli
kësi lloj ca fjal’i foli:
“Tashti ti o Utbe jakë
të të flas dhe unë pakë!”

Sa shkrepriu llapci djelli
Utbeja veshët i çeli.
(Bismil-lahi) me të thënë
atij pika i ka rënë.
Po e dëgjon Muhammedi
këndon, Hamim fussilet-in.
Po s'hoqtë dorë ta dini
rrebeshet aty i kini!
(Adin ve Themude) mbeti¹
i dha funt aty Ahmedi.
Zoti si u qiti renë?
dhe s' i-u dërgoj rrufenë?
Adin, Themudin, s'e humbi?
Nuk' i përzhiti si shkrumbi?
Ashtu ju ka për të gjetur
kërcunj kini për të mbetur.
S'e la ta mbaroj, ajetin
e zu përdore Ahmedin;
Të keqen këtu e lerë
më tutje nip! mos e shpjerë.
S'dëgjoj këndoj dhe një fletë
(la jes-emun) qëndroj vetë.²
Si u ngrit bëri sexhdenë
Këthehet pyet Utbenë.
Im kushëri a e pëlqeve?

¹ Kjo sure Hamim fussilet tregon disa mrekulli dhe kallëzon rebeshet q'i patën ardhur në krye kombit Ad dhe Themud, me qëllim që të bindet populli i Arabisë.

²Gjer në funt të faqes

Shko iu trego ç'shije ndjeve.
U ngrit vajti ku e prisnin
se të gJORËT po zalisnin.

Bubu thoshin n'u gaboftë
neve pika na pikoftë.

A munde të bësh gjë thanë?

A e pëlqeve Kur'anë?

As më lini mos më flisni
se më keq do të më ndizni!

Mënt në krye nuk më mbenë
kur dëgjova (Fussilet-në).

Shumë vjersha kam digjuar
nga vjershëtortët e zgjuar.

Kësi lloj veshe s'më zuri

Kur'ani mua më smuri.

E dinë gjith njerëzija
kanë faj vjershat e mija?

Ju përgjegjë me një gojë;

le të dalë kush të dojë

të përpiqet sa të muntnjë
menjtimet tërë t'i shkuntnjë.

Pak së paku mund t'i ngjasë

si ty as kush s'munt të flasë!

Tha: Kur qënkam kaq i ditur
me një mëndje fort të ndritur

Dëgjoni pra ç'kam pikasur!

Nga nalt-shkrimi kam gajasur.

Njeriu sa bukur të flasë
të mundohet të pëlçasë

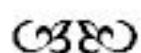
fjal'e tij le të çkëlqejë

dhe kush do le t'i-a pëlqejë.
S'i shëmbëllen dot Kur'anit
fjalë së Arshi Rrahmanit.
Kush flet dot si Perëndija
sa vleftë ka diturija?
S'ka Kur'ani s'ka të ngjarë
me vjershat që kemi parë.
Muhammedi nuk do ngarë
as do folur as do sharë!...
porsa dëgjova Kur'anë
të zënka magjija thanë!
Ju them aqë sa di unë
më tepër s'kam me ju punë.

Dërguan lajkatarë të tjerë

Dërguan edhe një herë
prej parësisë të tjerë.
Dhe këta sa fuqi patën
e matën fjalën ç'e matën.
I paraqitin ca ruaza
për të elmasta unaza:
“Në do gjë, ne vrik ta mbledhim
në do gocë shpejt ta zgjedhim.
Në do të ngreç mbretërinë
për të ngjallur arabinë
kjo na duket pun'e lehtë
folë mos e mbaj të pshehtë!
Trembemi mos je shuplakur

natën di ç'ka dyke flakur.
Të përjashtmin¹ të mbërthyen!
Edhe mëndjen ta këthyen!...
të marim mjek të na shërohesh
a të pshtymesh të lirohesh!
Të përjashtmit të largohen
dhe sëmundjet të mërgohen.”
Lajkatarët Muhammedi
me këto dy fjal' i pshteti:
“S'kini turp ç'fjalë po flisni
si s'mentohi qysh i ngjisni?
S'kam nevojë për gjë unë
dhe me gocat nuk kam punë.
As fronin e Arebisë
as vëndin e kryesisë.
Zot i math më ka dërguar
me këtë Kur'an ndër duar.
Të pëpiqem nat e ditë
ta qit popullin në dritë.
Urdhër kam nga Perëndija
për mos humbur njerëzija
T'i mësoj ç'është imani
t'i-u tregoj ç'thotë Kur'ani.
Juve ç'pata i-a u thashë
asnjë fjalë mangët s'lashë.
N'i pëlqefshi ç'ju kam sjellë
lumtërin e keni ndjellë.
Pas Kur'anit po vepruat

¹ *Xhin (zëret)*

të dy jetët i fituat.”

Nga krerët ca janë ngritur
kapën një çifut të ditur.

“Disa çështje na mësoni;
të shohim a i di toni?”

shkuan Mustafan’ e gjetën
një nga një çështjet i-a pyetën.
Ç’jan, ata djem q’ardhën’ shkuan?

“Jan ata tha q’u frikuan
prej Dokjanosit dhe vanë
në shpellët në gjumë ranë”.

“Ç’është’ ajy që lëmçin shkeli
pa zaptuar vënt s’i ngeli?”

“Ajetet si na rëfejnë
shënojnë për Dhu-l-Karnejnë”

Ç’është shpirti a na thua?

“Kjo çështje s’më përket mua
kjo çështje rrihet ka moti
por qysh është e di Zoti.”

S’e çpallte sado q’e dinte
se ena nuk i-au u nxinte.

Çifutit kur i treguan
për fjalët që veshëguan.

Vërtet i-u tha, veç Profeti
i di dhe i Vërteti.

U ashpëruan të zinjtë
u thartuan nga turinjtë.

Më tepër e shtuan nakarin
më shumë e forcuan zjarin.

Nga inati ment pëlçasin

ç'i-u vjen nga goja po flasin.
Kush: i çmendur është thotë
prandaj çdo flet e ka kotë.

Kush: është nga magjistarët
e tjatri: nga vjershetarët.
As më një mendje s'qëndrojnë
fjalët përdit i ndërojnë.

Pejgamberi në kohët të Haxhit qysh i ftonte në fêt?

Kur vinin për Haxh Urbanët
në Meqqe nga të gjith anët
dilte së largu, i priste
me fjalë t'ëmbra i-u fliste.
Le Kur'an kur i-u këndonte
zemrën i-a-u copëtonte.

Gjuhë e tij mjaltë pikonte
kush e dëgjonte rënkonte.
E besonin shumë veta
se ish sheshit e vërteta.

Arabët dzk'e fërkuar
u përhap bes'e bekuar.
Njëri pas tjetrit u shtuan
thua shumicën fituan.

Faji rrjeth nga parësija
se s'i-u pëlqente liriya.
Donin të parët të jenë
të vegjlit ndër thonjë t'i kenë.

Kjo fe i-u çpallte lirinë
njeri unë njeri tinë.
I pasur i vorfër ç't ishte
kjo fe gjith njëlloj i kishte.
Muhammedi thosh nga herë
“Jam rop si robët e tjerë”.

Vdekja e Ebu Talibit dhe e Hadixhesë

Sa shpëtuan nga bojkoti
i helmoj islamët moti.
Asnjeri s'le fat'i shkretë
me buzë qeshur përpyjetë.
Kur vdiste Ebu Talipi
këto fjal'i thoshte nipi:
“E di mirë sa të dua
të lutem ndigjomë mua.
La ilahe il-lall-llahun,
thuaje, kërceje vahun.”
Kish pranë Ebu Xhehlin' qenë
dhe Abdullah Umejjenë.
Ebu-Xhehli menjëherë
i tha fenë mos e lerë!”
Solli sytë nga i nipi
dhe i tha Ebu-Talipi:
“Nip! S'ta prishnja fjalën fare
porse kam nga bota mare.
Nga frik'e vdekjes do thonë
e besoj i ungli Zonë”.

Atëher tha Ahmedi:

“Sa të rroj nga i Vërteti
për ty do të kërkoj ndjesë
që të mos mbetesh pa pjesë”

Ajy sa rrojti në jetë
e desh si shpirtin e vetë.

E mprojti sa ishte gjallë
askush s’i fliste dot fjalë.

Kjo dashuri kaq’ e fortë
s’është për t’ungjin raportë?

I-a prish Zoti Muhammedit?

T’i-a lërë jasht Xhennetit?

Pas tri dit vdiq Hadixheja
i u bë burg të shoqt Meqqeja.

Rrojti tok njëzet e katër
sa e pati s’mori tjatër.

As po në mest të gëzimit
ardhi mot i hidhërimit.

Si mbuluan të vëllanë
në vëndit Lehebin lanë.

Gjeti vollt si duhet shtrigu
u tërbua zemër-ligu.

Myslimanëvet i-u flisnin
kudo t’i shihnin i ngisnin.

Disa mumin’ u përndanë
Medinë e Taif vanë.

H. Muhammed shkoj për Taif

U ngrit edhe Muhammedi
në Taif ca kohë mbeti.

Me Zejdin e Harithesë
ka dalë tok prej Meqqesë.

I mori fort me të mirë
i-u fliste me ëmbëlsirë.

Populli s'i priti mirë
nga zemra ishin të ngrirë.

Turp'i math kur e përzunë
bubu sa e keqe punë!

Radhitur si hunjë gardhi
pra kur shkonte faqe bardhi.

Gurët si breshër i a hidhnin
nga këmbët gjakrat i ridhnin.

Kur unjei frymë të merte
dhe gjakrat pakëz t'i terte

e ngrinin me zor s'e linin
shpirtin Muhammed Eminin.

Shko i thoshin në çdo zonë
largoju nga vëndi tonë.

Nuk duam të na japç dritë
të na ftohç nga Perënditë.

Kështu e ndoqën një orë
veç me gurë jo me dorë.

Zejdi bir i Harithesë
nga këlyshët e pabesë

për të mprojtur Mustafanë
priste gurët nga çdo anë.
U mbyt në gjak funt e krye
thua se me ngjyr u ngjye.
    Vinin gurët si shigjetë
    dyk'e rrjedhur nga hobeti.
Me gjith këto Muhammedi
që pësoj nga ky remeti -
    aspak nuk i ka mallkuar
    por nga qjelli ka shikuar.
Ka ngritur duart për pjetë
dyk'e thënë: "O i Vërtetë!
    Tërhiqi nd'udhët të mirë
    mos i lerë nd'errësirë.
Çelu sytë Zot se s'dinë
të kenë mënt të marin dinë.
    S'më vjen keq se më munduan
    më katosnë më lënduan.
Më vjen keq se nuk mentohen
pas puteve copëtohen.
    S'të qahem për ç'më punuan
    qahem vetëm pse vonuan.
Pse vonuan s'kapën fenë
por ndë errësirë mbenë.
    Kam frikë se mos gabova
    ata në fet kur i ftova.
Nuk të mbarohet mëshira
shpëtoji nga errësira."
    Sa shpirt-madh! sa gjuhë-mjaltë!
    zemër-qruar! mentim naltë!

Sa i urtë! sa i butë!
sa i durushëm! i qutë!
Me gjith atë q'e ndiqnin
e mundonin e përpiqnin
ajy fare re s'i vinte
po mundohej që t'i bindte.
Donte nga zgjedha t'i mpronte
t'i ngjallte t'i lumtëronte.
T'i bashkonte ndë një pikë
veç Zotin të kenë frikë.
Gjë e mall nuk iu kërkonte
vetëm donte t'i bashkonte.
Shkulte aristokratinë
vendoste demokratinë.
S'shihte komb as gjuh as ngjyrë
nderonte një që s'kish zgjyrë.
U lodhën u mallëngjyen
pas dhjetë dit u këthyen.
Në të hymen të Meqqesë
atje ish vresht i Utbesë.
Muhammedin me të parë
i-u dhimp dhe ca rush ka marë.
Robin Addas shpejt e thiri
shpejt i a shpjerë t'im kushriri.
Addasi kur e ka parë
me Bismil-lah q'i ka marë
nuk kam dëgjuar për Zonë
gjer më sot kështu të thonë!
E pyeti pak për fenë
edhe ku e ke Atdhenë?

“Mëmëdhe kam Ninevanë
për Pejgamber njoh Isanë”.
“Qënke fshatarë me Jonusnë
q’e nxinë kombi’ e krusnë -
Ishte Pejgamber si mua
kështu si un’ u mundua”
Addasi qe fort i zgjuar.
Këtë gjë me të dëgjuar:
“Ndë Inxhil e kam kënduar
ty Isaj të ka lëvduar.
Do të heqç’ do të mërzitësh
dhe prej Meqques do qitesh -
Të ndih Zoti zgjeron fenë
e shkel prapë Mëmëdhenë.
Kam me vjete po të prisnja
për ty o shpirt ment zalisnja.
Zemra m’është përvëlur
edhe mëndja turbëlluar.
Muhammed! Për ty u dogja
jam i lumtur sot q’u poqa.”
U unj i mori piqinë
tha: “besova Perëndinë”.
Lum ajy shpirtin e ndriti
dhe vehten fort nalt e ngriti.
Kur u këthye në vreshtë
u tallën burrat të leshtë.
Sa fort i-a puthe piqinë
në këmb’ i fshive turinë!
Si përse kaq e nderove?
E për ç’shkak na turpërove?

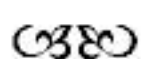
Kini të drejtë gjë s'dini
ç'është Muhammed Emini!
Atë pej jush kush ta dinte
shkonte vrik ndër këmbë i binte.
Utbeja tok me Shejbenë
prapë qesëndit' i zenë.
“Sa shpejt të zënka magjija
paske marrë mënt e tija!”
Mëndjen e kam fort të mirë
por ju jeni nd'errësirë.
Kish të drejtë fort Addasi
se nga libri e pikasi.
Q'ajy vet ishte Profeti
q'e po e priste mil-leti.
Fjal e tij poshtë nuk hidhet
por vetëm lum kujt i zgjidhet.
Atë mot prap' u martua
zonjën Sude mori grua.
Dhe Ajishen e pat zënë
ish e vogël, e ka lënë.

**Harzexhinjt q'ishin një degë nga
Haxhiminjtë u bënë myslimanë.**

Koh'e Haxhit kur afronte
Mustafaj Meqqe s'qëndronte.
Delte priste njerëzinë
i ftonte në fe, të vinë.

Dhe vitin e njëmbëdhjetë
prapë dolli ëngjëll'i qetë.
Më një vënd Harzexhët gjeti
ç'jini nga jini i pyeti?
Me të duallën një farë
nga Hashiminjtë të ndarë.
Mir'e bukur u fjalosën
ndenjné një kohë u çmallosën.
Ai goj' ëmbël i uruar
pak Kur'an i ka kënduar.
Me gaz të math myslimanë
u bënë edhe i thanë:
"Ngaj prindët tonë dëgjonim
nëpër mbledhjet kur përgjonim.
Kurdoherë për ty flisnin
dita më ditët të prisnin.
Dhe çifutët në çdo vënde
flisnin për zotërin tënde.
Të lumtur paskemi qënë
q'u poqëm me ty o hënë.
Muarëm fen'e vërtetë
që dëshironim dhe vetë."
Ngaj ndihmësit më të parë
quhen këta zemër-larë.
Medinë kur u këthyen
ç'panë miqvet i- rëfyen.
Edhe Evs-ët që të tërë
myslimanë janë bërë.
Medineja an'e mb'anë
thua, u mbush myslimanë.

Ndihmës quhen këta zotër
me shokët vëlla e motër.
Dhe shokët¹ sahabe quhen
ndihmëtarët Ensar thuhën.
Prapë vit'i dymbëdhjetë
nga Harzexhët veta tetë
dhe nga Evsët pes'a gjashtë
i (poqi Akabe) jashtë.
Resultit i dhanë besë
të mos dalin jashtë fesë:
Të besojnë Perëndinë
dhe të ç'porin kurvërinë.
Të mos shpifin të mos vjedhin
fëmijët të mos i hedhin.
Të Medinës qenë tjetër
mbanin një zakon të vjetër.
Nga çupat kishin turp shumë
pra gjall i vinin në gjumë.
Ca të varfër goc' e djalë
i groposnin që të gjallë.
Kush dhëndurët s'i pëlqente
e kush s'kishte t'i yshqente.
Nga kjo të zinjt i varrosnin
dhe i mbytnin i farosnin.
Pra, të madhit të Meqqesë
për këto i dhanë besë.

¹Shekë quhen sahabët si ensarët që quhen ndihmës d.m.th. sahabët bashkë me ensarët ishin motr' e vëlla. Shokët që shkuan në Medinë quhen muhazhirin.

Miraxhi i Pejgamberit (A.S.)

Kësi kohe ngjau Miraxhi
i ardhi Buraku'taxhi.

As zgjuar qe as që flinte
më shtëpi ashtu tek rinjte.

Ndë një natë të bekuar
Xhebraili i ka shkuar

ne porta tok me Buraknë
edhe i zbuloj Duhaknë.

Për nderim Zot'i vërtetë
po e ftonte mikn'e vetë.

Fren'e mbante Xhebraili
uzengjitë Miqaili.

Hipi dhe përpyet e ngriti
Mesxhid-i-Aksa e zbriti.

Atë e prisnin në derët
që të gjithë Pejgamberët.

U bë imam Muhammedi
xhemaat gjith ky remeti.

Zoti e di atë natë
se ç'u bë paçin uratë.

Nëpër qjellrat bota tërë
i rrutulloj gjat'e gjërë.

Shkonte si elektriku
gjer vajti ku donte miku.

Por Xhebraili më s'mundi
qëndroj në Sidre së fundi.

Se më tutje përvëlohej
perdja kur të zbulohej.
Ardhi Refrefi e mori
mijë vjet sipër e nxori.
Ca thonë qe Arshi vetë
e rëmbëu dhe shkoj për pjetë.
Nur'i përgjithshm, atë natë
bëri udhëtim të gjatë.
Nur'i Nurit Muhammedi
shkoj vetëm nde i Vërteti.
I bëri sexhde Rahmanit
thelb'i thjeshtë i Kur'anit.
E pa, u pa qiti mallë
kuvëndo me mijë fjalë.
Vënt nuk ka Zot'i vërtetë
gjithësin, e fshtolli vetë.
Për të treguar çuditë
rrutulloj qiejt kjo dritë.
O këndonjës mos çuditësh
se edhe ti mund të ngjitesh.
Bëju nur çporr erësirën
të kapëtosh hapësirën.
Si të gjesh shkallët prej nuri
në çast vete nde Gafuri.

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

Copyright©LogosA, 2006

Shënimi i katalogut CIP të këtij libri ndodhet
në Bibliotekën Kombëtare Universitare
ISBN 9989-58-131-2

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara.

Ky libër mund të kopjohet pjesërisht për përdorim personal dhe jofitimprurës.
Kjo parapëlqehet për qëllime promovuese të librit apo edhe për përkrahjen e
kulturës së leximit në përgjithësi. Por, nuk lejohet rirpodhimi, transmetimi apo
kopjimi i këtij libri pa lejen paraprake të Logos-A.

Hafiz Ali Korça
HISTORIA E SHENJTË

për botuesin: ADNAN ISMAILI

kryetar i këshillit botues: HUSAMEDIN ABAZI

redaktor artistik: EDI B. AGAGJYSHI

redaktor teknik: HALIL BERISHA

përgatiti për shtyp: FOCUS PRO SHKUP

www.logos-a.com.mk

Hafiz Ali Korça

VEPRA

Hafiz Ali Korça

